294.30082
Bud/Sam
50742

Digitized with financial assistance from
Shri Brihad Bhartiya Samaj
on 20 February, 2020

Pali Text Society

Now Ready. Pp. lvi + 396. Price 10s. 6d.

A REPRINT OF

THE VINAYA PIṬAKA

EDITED BY

HERMANN OLDENBERG

VOL. I.

THE MAHÂVAGGA

London
PUBLISHED FOR THE PALI TEXT SOCIETY
BY
HUMPHREY MILFORD
OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE, AMEN HOUSE, E.C.4
1929

SAMANTA-PĀSĀDIKĀ

BUDDHAGHOSA'S COMMENTARY ON THE VINAYA PIṬAKA

Pali Text Society

SAMANTA-PĀSĀDIKĀ

BUDDHAGHOSA'S COMMENTARY ON THE VINAYA PIṬAKA

B 1467

EDITED BY

J. TAKAKUSU, PH.D. (LEIPZIG), M.A., D.LITT. (OXON)

HONORARY PROFESSOR OF TOKYO UNIVERSITY;
MEMBER OF THE IMPERIAL ACADEMY, TOKYO

AND

M. NAGAI, D.LITT. (TOKYO)

ASSISTANT PROFESSOR OF TOKYO UNIVERSITY

50742

VOL. III.

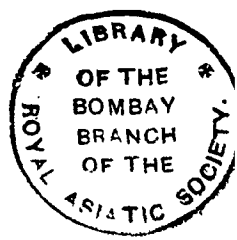

London

PUBLISHED FOR THE PALI TEXT SOCIETY

BY

THE OXFORD UNIVERSITY PRESS, AMEN HOUSE
WARWICK SQUARE, E.C. 4

AND AT

NEW YORK, TORONTO, MELBOURNE, AND BOMBAY

1930

50742

PRINTED IN GREAT BRITAIN

SAMANTAPĀSĀDIKĀ NĀMA VINAYAṬṬHAKATHĀ

SUTTAVIBHAṄGA-VAṆṆANĀ

SAṄGHĀDISESA I—XIII

yaṁ pārājikakaṇḍassa saṅgītaṁ samanantaraṁ,
tassa terasakassāyam apubbapadavaṇṇanā.

Tena samayena buddho bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. tena kho pana samayena āyasmā Seyyasako anabhirato brahmacariyaṁ caratīti[1] *āyasmā* 'ti piyavacanaṁ, *Seyyasako* ti tassa bhikkhuno nāmaṁ, *anabhirato* ti vikkhittacitto kāmarāgapariḷāhena pariḍayhamāno[2] na pana gihībhāvaṁ[3] patthayamāno.[4] *so tena kiso hotī*ti so Seyyasako tena anabhiratabhāvena kiso hoti. *addasā kho ayasmā Udāyī*ti ettha Udāyīti tassa therassa nāmaṁ. ayaṁ hi Seyyakassa upajjhāyo Lāludāyī[5] nāma bhantamigasappaṭibhāgo[6] niddārāmatādim anuyuttānaṁ aññataro lolabhikkhu. *kacci no tvan* ti kacci nu tvaṁ. *yāvadatthaṁ bhuñjā* 'ti ādīsu yāvatā attho ti yāvadatthaṁ, idaṁ vuttaṁ hoti yāvatā te bhojanena attho, yattakaṁ tvaṁ icchasi tattakaṁ bhuñja, yattakaṁ kālaṁ rattiṁ vā divā vā supituṁ[7] icchasi tattakaṁ supa, mattikādīhi kāyaṁ ubbaṭṭetvā cuṇṇādīhi[8] ghaṁsitvā yattakaṁ nahānaṁ[9] icchasi tattakaṁ nahāhi,[10] uddesena vā paripucchāya vā vattapaṭipattiyā vā kammaṭṭhānena vā attho n' atthīti. *yadā te anabhirati uppajjatī*ti yasmiṁ kāle

[1] Ssp. *inserts* ettha.
[2] Bp. parida°.
[3] Bp.Ssp. gihi°.
[4] Ssp. paṭṭha°.
[5] Bp. Lāḷu°; Ssp. °dāyi.
[6] Ssp. °sapaṭi°.
[7] Ssp. *inserts* tvaṁ.
[8] Bp. *inserts* pi.
[9] Bp. nhānaṁ.
[10] Bp. nhāya.

tava kāmarāgavasena ukkaṇṭhitatā[1] vikkhittacittatā uppajjati. *rāgo cittaṁ anuddhaṁsetī*ti kāmarāgo cittaṁ dhaṁseti paḍhaṁseti vikkhipati c' eva milāpeti ca. *tadā haṭṭhena upakkamitvā asuciṁ mocehī*ti tasmiṁ kāle hatthena vāyamitvā asucimocanaṁ karohi, evaṁ[2] te cittekaggatā bhavissatīti. iti taṁ[3] upajjhāyo anusāsi, yathā taṁ bālo bālaṁ mago magaṁ.[4] *tesaṁ muṭṭhassatīnaṁ asampajānānaṁ niddaṁ okkamantānan* ti satisampajaññaṁ pahāya niddaṁ otarantānaṁ. tattha kiñcāpi niddaṁ okkamantānam abyākato bhavaṅgavāro pavattati satisampajaññavāro galati,[5] tathāpi sayanakāle manasikāro kātabbo, divā supantena yāva nahātassa[6] bhikkhuno kesā na sukkhanti tāva supitvā vuṭṭhahissāmīti sahussāhena[7] supitabbaṁ, rattiṁ supantena ettakaṁ[8] nāma rattibhāgaṁ supitvā cande[9] vā tārakāya vā idaṁ nāma ṭhānaṁ pattakāle vuṭṭhahissāmīti sahussāhena[10] supitabbaṁ, buddhānussati ādīsu ca dasasu kammaṭṭhānesu ekaṁ aññaṁ vā cittaruciyaṁ kammaṭṭhānaṁ gahetvā 'va niddā okkamitabbā, evaṁ karonto hi sato sampajāno satiñ ca sampajaññañ ca avijahitvā 'va niddaṁ okkamatīti vuccati.[11] te pana bhikkhū bālā lolā bhantamigasappaṭibhāgā[12] na evam akaṁsu, tena vuttaṁ tesaṁ muṭṭhassatīnaṁ asampajānānaṁ niddaṁ okkamantānaṁ ti. *atthi c' ettha cetanā labbhatī*ti ettha ca supinante assādacetanā[13] atthi upalabbhati. *atth' esā bhikkhave cetanā sā ca kho abbohārikā* 'ti bhikkhave esā assādacetanā[13] atthi sā ca kho avisaye uppannattā abbohārikā āpattiyā aṅgaṁ na hoti.

iti bhagavā supinantacetanāya abbohārikabhāvaṁ dassetvā *evañ ca pana bhikkhave imaṁ sikkhāpadaṁ: uddiseyyātha sañcetanikā sukkavisaṭṭhi aññatra supinantā saṅghādiseso* ti sānuppaññattikaṁ sikkhāpadaṁ paññāpesi.[14] tattha saṁvijjati cetanā assā 'ti sañcetanā sañcetanā 'va sañcetanikā, sañcetanā vā assa[15] atthīti sañcetanikā, yasmā pana yassa sañce-

---

1 Ssp. ukkaṇṭhatā.
2 Bp. evan; Ssp. evañ hi.
3 Ssp. naṁ.
4 Ssp. mūgo mūgaṁ *for* mago magaṁ.
5 Bp. gaḷati.
6 Bp. nhā°.
7 Bp.Ssp. saussāhena.
8 Ssp. ettakan.
9 Bp.Ssp. candena.
10 Bp.Ssp. saussā°.
11 Bp. ruccatīti *for this.*
12 Ssp. °migapaṭi°.
13 Ssp. assādanacetanā.
14 Bp. paññā°.
15 Bp.Ssp. assā.

tanikā sukkavisaṭṭhi hoti so jānanto sañjānanto hoti sā c' assa sukkavissaṭṭhi cecca abhivitaritvā vītikkamo hoti, tasmā vyañjane ādaraṁ akatvā attham eva dassetuṁ jānanto sañjānanto cecca abhivitaritvā vītikkamo ti evam assa padabhājanaṁ vuttaṁ, tattha *jānanto* ti upakkamāmīti jānanto. *sañjānanto* ti sukkaṁ mocemīti sañjānanto. ten' eva upakkamajānanākārena saddhiṁ jānanto ti attho. *ceccā* 'ti mocanassādacetanāvasena cetetvā pakappetvā. *abhivitarit'a* ti upakkamavasena maddanto nirāsaṅkacittaṁ[1] pesetvā. *vītikkamo* ti evaṁ pavattassa yo vītikkamo ayaṁ sañcetanikā saddassa sikhāppatto attho ti vuttaṁ hoti.

idāni *sukkavisaṭṭhīti* ettha yassa sukkassa yā[2] visaṭṭhi.[3] taṁ tāva saṅkhyāto ca[4] vaṇṇabhedato ca dassetuṁ *sukkan ti dasa sukkānī* ti ādim āha. tattha sukkānaṁ āsayabhedato dhātunānattato ca nīlādivaṇṇabhedo veditabbo. *visaṭṭhīti*[5] visaggo.[6] aṭṭhato pan' etaṁ ṭhānā cāvanaṁ hoti, ten' āha *visaṭṭhīti*[5] *ṭhānā cāvanā*[7] *vuccatī*ti, tattha vatthisīsaṁ kaṭi kāyo ti tidhā sukkassa ṭhānaṁ pakappenti,[8] eko kir' ācariyo vatthisīsaṁ sukkassa ṭhānan ti āha, eko kaṭīti, eko sakalo kāyo ti, tesu tatiyassa bhāsitaṁ subhāsitam kesalomanakhadantānaṁ[9] hi maṁsavinimmuttaṭṭhānaṁ[10] uccārapassāvakheḷasiṅghāṇikā[11] thaddhasukkacammāni[12] ca vajjetvā avaseso chavimaṁsalohitānugato sabbo pi kāyo kāyappasādabhāvajīvitindriyābaddhapittānaṁ sambhavassa ca ṭhānam eva. tathā hi rāgapariyuṭṭhāne nābhibhūtānaṁ hatthīnaṁ ubhohi kaṇṇacūḷikāhi[13] sambhavo nikkhamati, mahāsenarājā ca rāgapariyuṭṭhito sambhavavegaṁ adhivāsetuṁ asakkonto satthena bāhusīsaṁ[14] phāletvā vaṇamukhena[15] nikkhantaṁ sambhavaṁ dassesīti. ettha pana paṭhamassa ācariyassa vāde mocanassādena nimitte upakkamato yattakaṁ ekā khuddakamakkhikā piveyya tattake asucimhi vatthisīsato

---

[1] Ssp. °saṅkaṁ cittaṁ.
[2] Bp. *omits* yā.
[3] Bp. vissaṭṭhi.
[4] Bp. *omits* ca.
[5] Bp. vissa°.
[6] Bp. vissaggo.
[7] Bp. cānā.
[8] Ssp. kappenti.
[9] Bp. °naṅ.
[10] Bp. maṁsamuttaṭṭhānaṁ; Ssp. °vinimutta°.
[11] Bp.Ssp. °ṇikā.
[12] Bp.Ssp. °sukkha°.
[13] Ssp. °cūli°.
[14] Bp. *inserts* vā.
[15] Bp. vana°.

muñcitvā[1] dakasotaṁ otiṇṇamatte bahi nikkhante vā anikkhante vā saṅghādiseso, dutiyassa vāde tath' eva kaṭito muñcitvā[1] dakasotaṁ otiṇṇamatte, tatiyassa vāde tath' eva sakalakāyaṁ saṁkhobhetvā tato muñcitvā[2] dakasotaṁ otiṇṇamatte, bahi nikkhante vā anikkhante vā saṅghādiseso. dakasotorohaṇaṁ c' ettha adhivāsetvā antarā nivāretuṁ asakkuṇeyyatāya vuttaṁ. ṭhānā cutaṁ hi avassaṁ dakasotaṁ otarati, tasmā ṭhānā cāvanamatte n' ev' ettha āpatti veditabbā, sā ca kho nimitte upakkamantass' eva hatthaparikammapādaparikammagattaparikammakaraṇena[3] sace pi asuci muccati anāpatti. ayaṁ sabbācariyasādhāraṇo[4] vinicchayo.

aññatra supinantā ti ettha supino eva supinanto, taṁ ṭhapetvā apanetvā ti vuttaṁ hoti. tañ ca pana supinaṁ passanto catūhi kāraṇehi passati dhātukkhobhato vā anubhūtapubbato vā devatopasaṁhārato vā, pubbanimittato vā ti, tattha pittādīnaṁ khobhakaraṇappaccayayogena[5] khubhitadhātukhobhato[6] supinaṁ passati, passanto ca nānāvidhaṁ supinaṁ passati, pabbatā patanto viya ākāsena gacchanto viya vāḷamigahatthicorādīhi anubaddho viya hoti. anubhūtapubbato passanto pubbe anubhūtaārammaṇaṁ[7] passati. devatopasaṁhārato passantassa devatā atthakāmatāya vā anatthakāmatāya vā atthāya vā[8] anatthāya vā nānāvidhāni ārammaṇāni upasaṁharanti, so tāsaṁ devatānaṁ ānubhāvena tāni ārammaṇāni passati. pubbanimittato passanto puññāpuññavasena uppajjitukāmassa atthassa vā anatthassa vā pubbanimittabhūtaṁ supinaṁ passati, bodhisattassa mātā viya puttapaṭilābhanimittaṁ, bodhisatto viya pañca mahāsupine, Kosalarājā viya soḷasa supine ti. tattha yaṁ dhātukkhobhato anubhūtapubbato ca supinaṁ passati na taṁ saccaṁ hoti. yaṁ devatopasaṁhārato passati, taṁ saccaṁ vā hoti alikaṁ[9] vā, kuddhā hi devatā upāyena vināsetukāmā viparītam pi katvā dassenti, yaṁ pana pubbanimittato

---

1 Bp. muccitvā. 2 Bp. *in this case the same.*
3 Ssp. °raṇe. 4 Bp. °raṇe, *and adds* pana. 5 Bp.Ssp. °raṇapacc.°
6 Bp.Ssp. khubhitadhātuko dhātukkhobhato *for this.*
7 Bp.Ssp. °bhūtapubbaṁ ārammaṇaṁ.
8 Bp. *omits this* vā. 9 Bp. alīkaṁ.

passati taṁ ekantasaccam eva hoti. etesaṁ catunnaṁ mūlakāraṇānaṁ saṁsaggabhedato pi[1] supinabhedo hoti yeva, taṁ ca pan' etaṁ catubbidham pi[2] supinaṁ sekhaputhujjanā[3] 'va passanti appahīnavipallāsattā, asekkhā pana[4] na passanti pahīnavipallāsattā. kiṁ pan' etaṁ passanto sutto passati paṭibuddho udāhu n' eva sutto na paṭibuddho ti. kiṁ c' ettha yadi tāva sutto passati abhidhammavirodho āpajjati, bhavaṅgacittena hi supati, taṁ rūpanimittādi ārammaṇaṁ rāgādisampayuttaṁ vā na hoti, supinaṁ passantassa ca īdisāni nimittāni uppajjanti. atha paṭibuddho passati vinayavirodho āpajjati, yaṁ hi paṭibuddho passati, taṁ saṁvohārikacittena[5] passati, saṁvohārikacittena[5] ca kate hi[6] vītikkame anāpatti nāma n' atthi, supinaṁ passantena pana kate[7] vītikkame ekantam anāpatti eva, atha n' eva sutto na paṭibuddho passati na[8] nāma passati, evaṁ ca sati supinassa abhāvo 'va āpajjati[9] na abhāvo, kasmā, yasmā kapimiddhapareto passati, vuttaṁ h' etam: kapimiddhapareto kho mahārāja supinaṁ passatīti. kapimiddhapareto ti makkaṭaniddāya yutto,[10] yathā hi makkaṭassa niddā lahuparivattā hoti. evaṁ yā niddā punappunaṁ kusalādicittavokiṇṇattā lahuparivattā, yassā pavattiyaṁ punappunaṁ bhavaṅgato uttaraṇaṁ hoti, tāya yutto[11] supinaṁ passati, tenāyaṁ supino kusalo pi hoti akusalo pi abyākato pīti.[12] tattha supinante cetiyavandana-dhammasavaṇa[13]-dhammadesanādīni karontassa kusalo, pāṇātipātādīni karontassa akusalo, dvīhi antehi[14] mutto āvajjanatadārammaṇakkhaṇe abyākato ti veditabbo. sv āyaṁ dubbalavatthukattā cetanāya paṭisandhiṁ ākaḍḍhituṁ asamattho, pavatte pana aññehi kusalākusalehi upatthambhito vipākam deti, kiñcāpi vipākaṁ deti, atha kho avisaye uppannattā abbohārikā 'va supinantacetanā, tenāha: *ṭhapetvā supinantaṁ* ti. *saṅghādiseso* ti imassa āpattinikāyassa nāmaṁ, tasmā yā aññatra supinantā sañcetanikā suk-

---

[1] Bp. vi *by mistake.*
[2] Bp. *omits* pi.
[3] Bp. sekkha°.
[4] Bp.Ssp. *omit* pana.
[5] Bp.Ssp. sabbohā°.
[6] Bp. *omits* hi.
[7] Bp. *inserts* pi.
[8] Bp. ko *for* na.
[9] Bp. °tīti.
[10] Bp. sutto.
[11] Sp. sutto *by mistake*; Bp. sutto.
[12] Bp.Ssp. pi *for* pīti.
[13] Bp.Ssp. °savana-.
[14] Ssp. aṅgehi.

kavisaṭṭhi, ayaṁ saṅghādiseso nāma āpattinikāyo ti evaṁ ettha sambandho veditabbo. vacanattho pan' ettha saṅgho ādimhi c' eva sese ca icchitabbo assā 'ti saṅghādiseso. kiṁ vuttaṁ hoti, imaṁ āpattiṁ āpajjitvā vuṭṭhātukāmassa yan taṁ āpattivuṭṭhānaṁ tassa ādimhi c' eva parivāsadānatthāya[1] ādito sese majjhe mānattadānatthāya mūlāya paṭikassanena vā saha mānattadānatthāya avasāne abbhānatthāya ca saṅgho icchitabbo. na h' ettha ekaṁ pi kammaṁ vinā saṅghena sakkā kātun ti saṅgho ādimhi c' eva sese ca icchitabbo assā 'ti saṅghādiseso. byañjanaṁ pana anādiyitvā[2] atthaṁ eva dassetuṁ: *saṅgho va tassā āpattiyā parivāsaṁ deti mūlāya paṭikassati mānattaṁ deti abbheti na sambahulā*[3] *na ekapuggalo, tena vuccati saṅghādiseso* ti idam assa padabhājanaṁ.

saṅghādiseso ti yaṁ vuttaṁ taṁ suṇohi yathākathaṁ
saṅgho 'va deti parivāsam mūlāya paṭikassati
mānattaṁ deti abbheti ten' etaṁ iti vuccatīti.

parivāre vacanakāraṇaṁ[4] ca vuttaṁ, tattha parivāsadānādīni Samuccayakkhandhake vitthārato āgatāni.[5] tatth' eva[6] nesaṁ saṁvaṇṇanaṁ[7] karissāma. tass' eva āpattinikāyassā 'ti tassa eva āpattisamūhassa. tattha kiñcāpi ayaṁ ekā 'va āpatti, rūḷhīsaddena[8] pana avayave samūhavohārena vā nikāyo ti vutto, eko vedanākkhandho eko viññāṇakkhandho ti ādīsu viya.

evaṁ uddiṭṭhasikkhāpadaṁ padānukkamena vibhajitvā idāni imaṁ sukkavissaṭṭhiṁ āpajjantassa upāyañ ca kālañ ca adhippāyañ ca adhippāyavatthuñ ca dassetuṁ *ajjhattarūpe mocetī*ti ādim āha, ettha hi ajjhattarūpādīhi catūhi padehi upāyo dassito, ajjhattarūpe[9] vā moceyya bahiddhārūpe vā ubhayattha vā ākāse[10] vā kaṭiṁ kampento ito paraṁ aññο upāyo n' atthi. tattha rūpe ghaṭṭetvā mocento pi rūpena ghaṭṭetvā mocento pi rūpe moceti cceva veditabbo. rūpe

---

1 Ssp. °vāsanatthāya.
2 Bp.Ssp. anādayitvā.
3 Bp. °hulā.
4 Bp.Ssp. °ṇañ.
5 Sp. āgatā ti *by mistake*.
6 Bp. tatr' eva.
7 Ssp. vaṇṇanaṁ.
8 Ssp. ruyhisaddena.
9 Ssp. *inserts* hi.
10 Sp. akāse *by mistake*.

hi šati so moceti na rūpaṁ alabhitvā ti *rāgūpatthambhādīhi*[1] pana pañcahi kālo dassito. rāgūpatthambhādikālesu[1] hi aṅgajātaṁ kammaniyaṁ hoti, yassa kammaniyatte sati moceti, ito paraṁ aññο kālo n' atthi, na hi vinā rāgūpatthambhādīhi[1] pubbaṅhādayo kālabhedā mocane nimittā[2] honti. *ārogyatthāyā* ti ādīhi dasahi adhippāyo dassito, evarūpena hi adhippāyabhedena moceti na aññathā. *nīlādīhi* paṇa dasahi navamassa adhippāyassa vatthu dassitaṁ, vīmaṁsanto hi nīlādīsu aññataravasena[3] vīmaṁsati na tehi vinimmuttan ti. ito paraṁ[4] imesaṁ yeva ajjhattarūpādīnaṁ padānaṁ pakāsanatthaṁ. *ajjhattarūpe* ti ajjhattaṁ[5] upādinnarūpe ti ādi vuttaṁ, tattha *ajjhattaṁ upādinnarūpe* ti attano hatthādibhede rūpe. *bahiddhā upādinne* ti parassa tādise yeva. *anupādinne* ti tāḷacchiddādibhede.[6] *tad ubhaye* ti attano ca parassa ca rūpe ubhayaghaṭṭanavasen' etaṁ vuttaṁ, attano rūpena ca anupādinnarūpena ca ekato ghaṭṭane pi labbhati. *ākāse vāyamantassā* 'ti kenaci rūpena aghaṭetvā[7] ākāse yeva kaṭikampanapayogena aṅgajātaṁ cālentassa. *rāgupatthambhe*[8] ti rāgassa balavabhāve[9] rāgena vā aṅgajātassa upatthambhe, thaddhabhāve sañjāte ti vuttaṁ hoti. *kammaniyaṁ hotī*ti mocanakammakkhamaṁ ajjhattarūpādīsu upakkamāraharaṁ hoti. *uccāliṅgapāṇakadaṭṭhupatthambhe* ti uccāliṅgapāṇakadaṭṭhena aṅgajāte upatthambhe.[10] uccāliṅgapāṇakā nāma lomasapāṇakā honti tesaṁ lomehi phuṭṭhaṁ aṅgajātaṁ kaṇḍuṁ[11] gahetvā thaddhaṁ hoti, tattha yasmā tāni lomāni aṅgajātaṁ ḍaṁsantāni viya vijjhanti, tasmā uccāliṅgapāṇakadaṭṭhenā 'ti vuttaṁ, atthato pana uccāliṅgapāṇakalomavedhanenā[12] 'ti vuttaṁ hoti. *ārogo bhavissāmī*ti mocetvā ārogo bhavissāmi. *sukhaṁ vedanaṁ*[13] *uppādessāmī*ti mocanena ca muñcanuppaccayā[14] ca muttappaccayā[15] ca[16] sukhā vedanā hoti, taṁ uppādessāmīti attho. *bhesajjaṁ*

---

[1] Bp. rāgu°.
[2] Bp. nimittaṁ.
[3] Bp. °tarassa vasena.
[4] Bp. *adds* pana.
[5] Ssp. °tta.
[6] Ssp. tāla°.
[7] Bp.Ssp. aghaṭṭevā.
[8] Ssp. rāgū°.
[9] Bp.Ssp. °bhāvena.
[10] Ssp. upatthaddhe.
[11] Ssp. kaṇḍaṁ.
[12] Bp. °vedhenā.
[13] Ssp. sukhavedanaṁ.
[14] Bp.Ssp. muccanuppattiyā.
[15] Bp.Ssp. muttapaccayā.
[16] Ssp. *adds* yā *after* ca.

bhavissatīti idaṁ me mocitaṁ kiñcid eva bhesajjaṁ bhavissati. *dānaṁ dassāmīti* mocetvā kīṭakipillikādīnaṁ[1] dānam dassāmi. *puññaṁ bhavissatīti* mocetvā kīṭādīnaṁ dentassa puññaṁ bhavissati. *yaññaṁ yajissāmīti* mocetvā kīṭādīnaṁ yaññaṁ yajissāmi, kiñci kiñci mantapadaṁ vatvā dassāmīti vuttaṁ hoti. *saggaṁ gamissāmīti* mocetvā kīṭādīnaṁ dānena[2] vā puññena vā yaññena vā saggaṁ gamissāmi. *bījaṁ bhavissatīti* kulavaṁsaṅkurassa[3] dārakassa bījaṁ bhavissati, iminā bījena putto nibbattissatīti, iminā adhippāyena mocetīti attho. *vīmaṁsanatthāyā*[4] 'ti jānanatthāya. *nīlaṁ bhavissatīti* ādīsu, jānissāmi tāva kiṁ me mocitaṁ nīlaṁ bhavissati pītakādīsu aññataraṁ[5] vaṇṇaṁ ti evam attho daṭṭhabbo. *khiḍḍādhippāyo* ti khiḍḍāpasuto, tena tena adhippāyena kīḷanto mocetīti vuttaṁ hoti.

idāni yad idaṁ ajjhattarūpe mocetīti ādi vuttaṁ, tattha yathā mocento āpattiṁ āpajjati, tesañ ca padānaṁ vasena yattako āpattibhedo hoti, taṁ sabbaṁ dassento *ajjhattarūpe ceteti upakkamati muccati āpatti saṅghādisesassā* 'ti ādim āha. tattha *cetetīti* mocanassādasampayuttāya cetanāya muccatūti ceteti. *upakkamatīti* tad anurūpaṁ vāyāmaṁ karoti. *muccatīti* evaṁ cetentassa tad anurūpena vāyāmena vāyamato sukkaṁ ṭhānā cavati. *āpatti saṅghādisesassā* ti imehi tīhi aṅgehi assa puggalassa saṅghādiseso nāma āpatti[6] hotīti attho. esa nayo *bahiddhārūpe* ti ādīsu pi avasesesu aṭṭhavīsatiyā padesu. ettha pana dve āpattisahassāni nīharitvā dassetabbāni, kathaṁ, ajjhattarūpe tāva rāgupatthambhe[7] ārogyatthāya nīlaṁ mocentassa ekāpatti.[8] ajjhattarūpe yeva rāgupatthambhe[7] ārogyatthāya pītakādīnaṁ[9] mocanavasena aparā navā 'ti dasa, yathā ca ārogyatthāya dasa, evaṁ sukhādīnaṁ navannaṁ padānaṁ atthāya ekekapade[10] dasadasa katvā navuti. iti imā ca navuti purimā ca dasā 'ti rāgupatthambhe[7] tāva sataṁ, yathā pana rāgupatthambhe,[7] evaṁ vaccupatthambhādīsu[11] pi catūsu ekekasmiṁ upatthambhe

---

1 Ssp. °kipīlikā° *and adds* pāṇānaṁ.
2 Ssp. dinnadānena.
3 Bp. °kara°.
4 Bp.Ssp. vīmaṁsatthāyā 'ti.
5 Bp. °tara.
6 Bp. *adds* nikāyo.
7 Ssp. rāgū°.
8 Bp.Ssp. ekā āpatti.
9 Bp. pītādīnaṁ.
10 Ssp. °padena.
11 Ssp. vaccū°.

sataṁ sataṁ katvā cattāri satāni, iti imāni cattāri purimañ ca ekan ti ajjhattarūpe tāva pañcannaṁ upaṭṭhambhānaṁ vasena pañcasatāni, yathā ca ajjhattarūpe pañca, evaṁ bahiddhārūpe pañca ajjhattabahiddhārūpe pañca, ākāse kaṭiṁ kampentassa[1] pañcā 'ti sabbāni pi catunnaṁ pañcakānaṁ vasena dve āpatti sahassāni veditabbāni.

idāni ārogyatthāyā 'ti ādīsu tāva dasasu padesu paṭipāṭiyā vā uppaṭipāṭiyā vā heṭṭhā vā gahetvā upari gaṇhantassa upari vā gahetvā heṭṭhā gaṇhantassa ubhato[2] gahetvā majjhe ṭhapentassa majjhe vā gahetvā ubhato gaṇhantassa[3] sabbamūlakaṁ[4] katvā gaṇhantassa cetanūpakkamamocane[5] sati visaṅketo nāma natthīti dassetuṁ ārogyatthañ ca sukhatthañ cā 'ti khaṇḍacakkabaddhacakkādibhedaṁ[6] vicittaṁ pāḷim[7] āha. tattha ārogyatthañ ca sukhatthañ ca ārogyatthañ ca bhesajjatthañ cā 'ti evaṁ ārogyapadaṁ[8] sabbapadehi yojetvā vuttam ekaṁ khaṇḍacakkaṁ. sukhapadādīni sabbapadehi yojetvā yāva attano atītānantarapadaṁ[9] tāva ānetvā vuttāni nava baddhacakkānīti evaṁ ekamūlakāni dasa cakkāni honti. tāni dukamūlakādīhi[10] saddhiṁ asammohato vitthāretvā veditabbānīti.[11] attho pan' ettha pākaṭo yeva. yathā ca ārogyatthāyā 'ti ādīsu dasasu, evaṁ nīlādīsu pi nīlañ ca pītakañ ca ceteti upakkamatīti ādinā nayena cakkāni vuttāni. tāni pi asammohato vitthāretvā veditabbānīti.[11] attho pan' etthāpi[12] pākaṭo yeva. puna ārogyatthañ ca nīlañ ca ārogyatthañ ca sukhatthañ ca nīlakañ[13] ca pītakañ cā 'ti eken' ekaṁ dvīhi dve . . . pe . . . dasahi dasā 'ti evaṁ purimapadehi saddhiṁ pacchimapadāni yojetvā ekaṁ missakaṁ[14] cakkaṁ vuttaṁ. idāni yasmā nīlaṁ mocessāmīti cetetvā upakkamantassa pītakādīsu muttesu pi[15] pītakādivasena cetetvā upakkamantassa tad anantaresu[16] muttesu pi n' ev' atthi

---

[1] Ssp. kappentassa.
[2] Bp.Ssp. *add* vā.
[3] Bp.Ssp. harantassa.
[4] Bp. °mūlaṁ.
[5] Bp. cetanupa°.
[6] Bp.Ssp. °bheda.
[7] Ssp. pālim.
[8] Bp. ārogyatthapadaṁ.
[9] Ssp. °taraṁ padaṁ.
[10] Bp. dū°; Ssp. du° *for* duka°.
[11] Bp.Ssp. °nī *for* °nīti.
[12] Bp. ettha.
[13] Bp.Ssp. nīlañ.
[14] Bp.Ssp. missaka.
[15] Ssp. *omits* pi.
[16] Bp.Ssp. itaresu *for* tad ananta°.

visaṅketo, tasmā etam pi nayaṁ dassetuṁ, nīlaṁ mocessāmīti ceteti upakkamati pītakaṁ muccatīti ādinā nayena cakkāni vuttāni. tatoparaṁ sabbapacchimapadaṁ nīlādīhi navahi padehi yojetvā[1] kucchicakkaṁ nāma vuttaṁ, tato pītakādīni navapadāni ekena nīlapaden' eva saddhiṁ yojetvāpi piṭṭhicakkaṁ nāma vuttaṁ, tato lohitakādīni navapadāni ekena pītakapaden' eva saddhiṁ yojetvā dutiyaṁ[2] piṭṭhicakkaṁ vuttaṁ, evaṁ lohitakapadādīhi[3] saddhiṁ itarāni navapadāni yojetvā aññāni pi aṭṭhacakkāni vuttānīti, evaṁ dasagatikaṁ piṭṭhicakkaṁ veditabbaṁ.

evaṁ khaṇḍacakkādīnaṁ anekesaṁ cakkānaṁ vasena vitthārato garukāpattim eva dassetvā aṅgavasen' eva garukāpattiñ ca lahukāpattiñ ca anāpattiñ ca dassetuṁ ceteti upakkamati muccatīti ādim āha. tattha purimanayena ajjhattarūpādīsu rāgādiupatthambhe satiārogyādīnaṁ atthāya cetentassa upakkamitvā[4] asucimocane tivaṅgasampannā garukāpatti vuttā. dutiyena nayena cetentassa upakkamantassa ca mocane asati duvaṅgasampannā lahukā thullaccayāpatti. ceteti na upakkamati muccatīti ādi hi chahi nayehi anāpatti. ayaṁ pana āpattānāpattibhedo saṇho sukhumo, tasmā suṭṭhu sallakkhetabbo, suṭṭhu sallakkhetvā kukkuccaṁ pucchitena āpatti vā anāpatti vā ācikkhitabbā, vinayakammaṁ vā kātabbaṁ, asallakkhetvā karonto hi roganidānaṁ ajānitvā bhesajjaṁ karonto vejjo viya vighātañ ca āpajjati na ca taṁ puggalaṁ tikicchituṁ samattho hoti, tatrāyaṁ sallakkhaṇāvidhi.[5] kukkuccena āgato bhikkhu yāvatatiyaṁ pucchitabbo: katarena[6] payogena katarena rāgena āpanno 'sīti. sace paṭhamaṁ aññaṁ vatvā pacchā aññaṁ vadati[7] na ekamaggena katheti, so vattabbo: tvaṁ na ekamaggena kathesi pariharasi na sakkā tava vinayakammaṁ kātuṁ gaccha sotthiṁ gavesā 'ti. sace pana tikkhattum pi ekamaggen' eva katheti yathābhūtaṁ attānaṁ āvikaroti, ath' assa āpattānāpattigarukalahukāpatti vinicchayatthaṁ ekādasannaṁ rāgānaṁ vasena ekādasapayogā samavekkhitabbā.

---

[1] Bp. *inserts* saddhiṁ.
[2] Bp. dutiya.
[3] Bp.Ssp. *add* pi.
[4] Ssp. °mittā.
[5] Bp.Ssp. °ṇavidhi.
[6] Ssp. katamena.
[7] Ssp. vadeti.

tatrīme ekādasarāgā mocanassādo muccanassādo muttassādo methunassādo phassassādo kaṇḍuvaṇassādo[1] dassanassādo nisajjassādo vācassādo gehasitapemaṁ[2] vanabhaṅgiyan ti. tattha mocetuṁ assādo mocanassādo, muccamāne[3] assādo muccanassādo, mutte assādo muttassādo, methune assādo methunassādo, phasse assādo phassassādo, kaṇḍuvaṇe[4] assādo kaṇḍuvaṇassādo,[5] dassane assādo dassanassādo, nisajjāya assādo nisajjassādo. vācāya assādo vācassādo, gehasitaṁ pemaṁ gehasitapemaṁ. vanavaṅgiyan ti yaṁ kiñci puppha-phalādi vanato bhaṇjitvā āhaṭaṁ.[6] ettha[7] navahi padehi sampayuttaassādasīsena rāgo vutto, ekena padena sarūpen' eva, ekena padena vatthunā vutto, vanabhaṅgo hi rāgassa vatthu na rāgo yeva, etesaṁ pana rāgānaṁ vasena evaṁ payogā samavekkhitabbā. mocanassāde mocanassādacetanāya cetento c' eva assādento ca upakkamati muccati saṅghādiseso. tath' eva cetento ca assādento ca upakkamati na muccati thullaccayaṁ. sace pana sayanakāle rāgapariyuṭṭhito hutvā ūrunā vā muṭṭhinā vā aṅgajātaṁ gāḷhaṁ pīḷetvā mocanatthāya sahussāho[8] supati supantassa c' assa[9] asuci muccati saṅghādiseso. sace rāgapariyuṭṭhānaṁ asubhamanasikārena vūpasametvā suddhacitto supati supantassa mutte pi anāpatti. muccanassāde attano dhammatāya muccamānaṁ assādeti na upakkamati muccati[10] anāpatti. sace pana muccamānaṁ assādento upakkamati tena upakkamena mutte saṅghādiseso. attano dhammatāya muccamāne mā kāsāvaṁ vā senāsanaṁ vā dussīti aṅgajātaṁ gahetvā jagganatthāya udakaṭṭhānaṁ gacchati vaṭṭatīti Mahāpaccariyaṁ vuttaṁ.

muttassāde attano dhammatāya mutte ṭhānā cute asucimhi pacchā assādentassa vinā upakkamena muccati anāpatti. sace assādetvā puna mocanatthāya nimitte upakkamitvā moceti saṅghādiseso. methunassāde methunarāgena mātugāmaṁ gaṇhāti, tena payogena asuci muccati anāpatti.

---

1 Bp. °vana°; Ssp. kaṇḍavana°.
2 Ssp. °tappemaṁ.
3 Ssp. muccane.
4 Bp. °vane; Ssp. kaṇḍavane.
5 Ssp. kaṇḍavana°.
6 Ssp. ābhaṭaṁ.
7 Bp.Ssp. *add* ca.
8 Bp. saussāho; Ssp. saussaho *and adds* 'va.
9 Bp. ca *for* c' assa.
10 Bp. *omits* muccati.

methunadhammassa payogattā pana tādise gahaṇe dukkaṭaṁ, sīsaṁ patte pārājikaṁ. sace methunarāgena ratto puna assādetvā mocanatthāya nimitte upakkamitvā moceti saṅghādiseso. phassassāde duvidho phasso ajjhattiko bāhiro ca, ajjhattike tāva attano nimittaṁ thaddhaṁ mudukan ti jānissāmīti vā lolabhāvena vā kīḷāpayato asuci muccati anāpatti. sace kīḷāpento assādetvā mocanatthāya nimitte upakkamitvā moceti saṅghādiseso. bāhiraphasse pana kāyasaṁsaggarāgena mātugāmassa aṅgamaṅgāni parāmasato c' eva āliṅgato ca asuci muccati anāpatti. kāyasaṁsaggasaṅghādisesaṁ pana āpajjati, sace kāyasaṁsaggarāgena raṭṭho puna assādetvā mocanatthāya nimitte upakkamitvā moceti visaṭṭhipaccayāpi saṅghādiseso. kaṇḍuvaṇassāde[1] daddukaṇḍukacchupiḷakapāṇakādīnaṁ[2] aññataravasena kaṇḍuvamānaṁ[3] nimittaṁ kaṇḍuvaṇassādena[1] kaṇḍuvato[4] asuci muccati anāpatti. kaṇḍuvaṇassādena[1] ratto puna assādetvā mocanatthāya nimitte upakkamitvā moceti saṅghādiseso. dassanassāde dassanassādena punappunaṁ mātugāmassa anokāsaṁ upanijjhāyato asuci muccati anāpatti, mātugāmassa anokāsūpanijjhāne[5] pana dukkaṭaṁ, sace dassanassādena ratto puna assādetvā mocanatthāya nimitte upakkamitvā moceti saṅghādiseso. nisajjassāde mātugāmena saddhiṁ raho nisajjassādarāgena nisinnassa asuci muccati anāpatti, raho nisajjappaccayā[6] pana āpannāya āpattiyā kāretabbo. sace nisajjassādena ratto puna assādetvā mocanatthāya nimitte upakkamitvā moceti saṅghādiseso. vācassāde vācassādarāgena mātugāmaṁ methunasannissitāhi vācāhi obhāsentassa asuci muccati anāpatti, duṭṭhullavācāsaṅghādisesaṁ[7] pana āpajjati. sace vācassādena ratto puna assādetvā[8] mocanatthāya nimitte upakkamitvā moceti saṅghādiseso. gehasitapeme[9] mātaraṁ vā mātupemena bhaginiṁ vā bhaginīpemena[10] punappunaṁ

---

1 Bp. °van°; Ssp. kaṇḍavana°.
2 Bp.Ssp. daddukacchupīḷakāpāṇakādīnaṁ.
3 Bp. khajjamānaṁ; Ssp. kaṇḍavamānaṁ.
4 Ssp. kaṇḍa°.
5 Bp. °supa°.
6 Bp. °jjapacca°.
7 Bp. °vāca°.
8 Ssp. *adds* puna.
9 Ssp. °ppeme.
10 Ssp. bhaginippemena.

parāmasato c' eva āliṅgato ca asuci muccati anāpatti. gehasitapemena[1] pana phusanappaccayā[2] dukkaṭaṁ, sace gehasitapemena[1] ratto puna assādetvā mocanatthāya nimitte upakkamitvā moceti[3] saṅghādiseso. vanabhaṅge itthīpurisā aññamaññaṁ kiñcid eva takkolagandhapupphavāsādippakāraṁ[4] paṇṇākāraṁ mittasanthavabhāvassa[5] daḷhabhāvatthāya pesenti ayaṁ vanabhaṅgo nāma, taṁ ce mātugāmo kassaci saṁsaṭṭhavihārissa kulupakabhikkhuno[6] peseti, tassa ca asukāya nāma idaṁ pesitan ti sārattassa punappunaṁ hatthehi taṁ vanabhaṅgaṁ kīḷāpayato asuci muccati anāpatti, sace vanabhaṅge sāratto puna assādetvā mocanatthāya nimitte upakkamitvā moceti saṅghādiseso. sace upakkamante pi na muccati thullaccayaṁ, evam etesaṁ ekādasannaṁ rāgānaṁ vasena ime ekādasapayoge samavekkhitvā āpatti vā anāpatti vā sallakkhetabbā, sallakkhetvā sace garukā hoti garukā ti ācikkhitabbā, sace lahukā hoti lahukā ti ācikkhitabbā, tad anurūpañ ca vinayakammaṁ kātabbaṁ. evaṁ hi kataṁ sukataṁ hoti roganidānaṁ ñatvā vejjena katabhesajjam[7] iva tassa ca puggalassa sotthibhāvāya saṁvattati.

*ceteti na upakkamatī*ti ādīsu mocanassādacetanāya ceteti na upakkamati muccati anāpatti, mocanassādapīḷito aho vata etaṁ[8] mucceyyā 'ti ceteti na upakkamati na muccati anāpatti, mocanassādena na ceteti phassassādena kaṇḍuvaṇassādena[9] vā upakkamati muccati anāpatti, tath' eva na ceteti upakkamati na muccati anāpatti. kāmavitakkaṁ vitakkento mocanatthāya na ceteti na upakkamati muccati anāpatti, sace pan' assa vitakkayato pi na muccati idaṁ āgatam eva hoti, na ceteti na upakkamati na muccati anāpatti.[10] *anāpatti supinantenā* 'ti suttassa supine methunaṁ[11] dhammaṁ patisevantassa[12] viya kāyasaṁsaggādīni āpajjantassa viya supinanten' eva[13] kāraṇena yassa asuci muccati tassa anāpatti. supine

---

1 Ssp. °tappe°. 2 Bp.Ssp. °napaccayā. 3 Bp. meceti *by mistake.*
4 Bp. tambula°; Ssp. tambūla° *for* takkola°.
5 Bp. °sandhava°. 6 Ssp. kulūpaka°.
7 Ssp. kataṁ bhe°. 8 Bp. *omits* etaṁ.
9 Bp. °vana°; Ssp. kaṇḍavana°.
10 Bp. anāpattīti. 11 Ssp. methuna.
12 Bp.Ssp. paṭi°. 13 Ssp. °nant' eva.

pana uppannāya assādacetanāya sac' assa visayo hoti niccalena bhavitabbaṁ na hatthena nimittaṁ kīḷāpetabbaṁ, kāsāvapaccattharaṇarakkhaṇatthaṁ pana hatthaputena gahetvā jagganatthāya udakaṭṭhānaṁ gantuṁ vaṭṭati. na mocanādhippāyassā 'ti yassa bhesajjena vā nimittaṁ ālimpantassa[1] uccārādīni vā karontassa na mocanādhippāyassa muccati tassāpi anāpatti. ummattakassa duvidhassāpi anāpatti, idha seyyasako ādhikammiko tassa anāpatti ādikammikassā ti. padabhājanīyavaṇṇanā niṭṭhitā.

samuṭṭhānādīsu idaṁ[2] sikkhāpadaṁ paṭhamapārājikasamuṭṭhānaṁ kāyacittato samuṭṭhāti, kiriyā[3] saññāvimokkhaṁ sacittakaṁ lokavajjaṁ kāyakammaṁ akusalacittaṁ dvivedanaṁ[4] sukhamajjhattadvayenā 'ti. vinītavatthūsu supiṇavatthu anuppaññattiyaṁ[5] vuttanayam eva, uccārapassāvavatthūni uttānatthān' eva. vitakkavatthusmiṁ kāmavitakkan ti gehasitakāmavitakkaṁ. tattha kiñcāpi anāpatti vuttā atha kho vitakkagatikena na bhavitabbaṁ. uṇhodakavatthūsu[6] paṭhamaṁ uttānam eva, dutiye so bhikkhu mocetukāmo uṇhodakena nimittaṁ paharitvā nahāyi,[7] ten' assa āpatti vuttā. tatiye upakkamassa atthitāya thullaccayaṁ, bhesajjakaṇḍuvaṇavatthūni uttānatthān' eva. maggavatthūsu paṭhamassa thūlaūrussa[8] maggaṁ gacchantassa sambādhaṭṭhāne ghaṭṭanāya asuci mucci,[9] tassa na mocanādhippāyattā anāpatti, dutiyassa tath' eva mucci,[9] mocanādhippāyattā pana saṅghādiseso. tatiyassa na mucci,[9] upakkamasambhavato[10] pana thullaccayaṁ, tasmā maggaṁ gacchantena uppanne pariḷāhe na gantabbaṁ, gamanaṁ upacchinditvā asubhādimanasikārena cittaṁ vūpasametvā suddhacittena kammaṭṭhānaṁ ādāya gantabbaṁ. sace ṭhito vinodetuṁ na sakkoti maggā okkamma[11] nisīditvā vinodetvā kammaṭṭhānaṁ ādāya suddhacitten' eva gantabbaṁ. vatthivatthūsu te bhikkhū vatthiṁ daḷhaṁ gahetvā pūretvā pūretvā vissaj-

1 Ssp. ālimpentassa. 2 Bp. imaṁ. 3 Bp. kriyam.
4 Ssp. duv°. 5 Bp. anupa°.
6 Ssp. °tthu. 7 Bp. nhāyi.
8 Bp. thullaūrukassa. 9 Bp. muccati.
10 Bp. °bhāvato. 11 Bp. okkamitvā.

jentā[1] gāmadārakā viya passāvam akaṁsu. jantāgharavatthusmiṁ udaraṁ tāpentassa mocanādhippāyassāpi amocanādhippāyassāpi mutte anāpatti yeva, parikammaṁ karontassa nimittacālanavasena asuci mucci,[2] tasmā āpattiṭṭhāne āpatti vuttā. ūrughaṭṭāpanavatthūsu yesaṁ āpatti vuttā te aṅgajātam[3] pi phusāpesun ti veditabbā ti, evaṁ Kurundaṭṭhakathāyaṁ vuttaṁ. sāmaṇerādivatthūni uttānatthān' eva. kāyatthambhanavatthusmiṁ kāyaṁ thambhentassā 'ti ciraṁ[4] nisīditvā vā nipajjitvā vā navakammaṁ vā katvā ālasiyavimocanatthaṁ[5] vijambhentassa.[6] upanijjhāyanavatthusmiṁ sace pi paṭasataṁ[7] nivatthā hoti purato vā pacchato vā ṭhatvā imasmiṁ nām'[8] okāse nimittan ti upanijjhāyantassa dukkaṭam eva, anivatthānaṁ[9] gāmadārikānaṁ nimittaṁ upanijjhāyantassa pana kim eva vattabbaṁ, tiracchānagatānam pi nimitte es' eva nayo. ito cito ca aviloketvā pana divasam pi ekapayogena[10] upanijjhāyantassa ekam eva dukkaṭaṁ, ito cito ca viloketvā punappunaṁ upanijjhāyantassa payoge payoge dukkaṭaṁ, ummīlanimmīlanavasena[11] pana[12] na kāretabbo, sahasā upanijjhāyitvā puna paṭisaṅkhā[13] saṁvare tiṭṭhato anāpatti, taṁ saṁvaraṁ pahāya puna upanijjhāyato dukkaṭam eva. tālacchiddādivatthūni[14] uttānatthān' eva. nahānavatthūsu[15] ye udakasotaṁ nimittena pahariṁsu, tesaṁ āpatti vuttā. udañjalavatthūsu pi es' eva nayo, ettha *udañjalan* ti udakacikkhallo vuccati, eten' eva upāyena ito parāni sabbān' eva udake[16] dhāvanādivatthūni veditabbāni, ayaṁ pana viseso, pupphāvaliyavatthūsu[17] sace pi na mocanādhippāyassa anāpatti, kīḷanappaccayā pana dukkaṭaṁ hotīti.

Samantapāsādikāya vinayasaṁvaṇṇanāya
sukkavisaṭṭhisikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

---

1 Ssp. *omits this.*
2 Ssp. muccati.
3 Ssp. aṅgajātasāmantā *and adds* ghaṭṭentā taṁ aṅgajātaṁ.
4 Bp. aticiraṁ.
5 Ssp. °siyaṁ vimo°.
6 Ssp. vitthambhentassa.
7 Bp. °sata.
8 Bp. nāma.
9 Ssp. anivattha.
10 Ssp. ekapp°.
11 Bp. ummilanimmila°.
12 Ssp. *omits* puna.
13 Bp. °khāya.
14 Bp. tāḷa°.
15 Bp. nhāna°.
16 Bp. udakadhonādi.
17 Bp. °vaḷiya°.

Tena samayena buddho bhagavā ti kāyasaṁsaggasikkhāpadaṁ, tatrāyaṁ anuttānapadavaṇṇanā. *araññe viharatī*ti na āveṇike araññe Jeṭavanavihārass' eva paccante ekapasse. *majjhe gabbho* ti tassa c' assa[1] vihārassa[2] majjhe gabbho hoti. *samantā pariyāgāro* ti samantā pan' assa maṇḍalamāḷaparikkhepo hoti, so kira majjhe caturassaṁ gabbhaṁ katvā bahi maṇḍalamāḷaparikkhepena kato, yathā sakkā hoti anto yeva āviñjantehi[3] vicarituṁ. *supaññattan*[4] ti suṭṭhapitaṁ,[5] yathā yathā yasmiṁ[6] yasmiñ ca okāse ṭhapitaṁ pāsādikaṁ hoti lokarañjakaṁ[7] tathā tathā tasmiṁ tasmiṁ[8] okāse ṭhapitaṁ, vattasīsena hi so ekakiccam pi na karoti. *ekacce vātapāne*[9] ti yesu vivaṭesu andhakāro hoti tāni vivaranto, yesu vivaṭesu āloko hoti tāni thakento.

evaṁ vutte sā brāhmaṇī taṁ brāhmaṇaṁ etad avocā 'ti evaṁ tena brāhmaṇena pasaṁsitvā vutte sā brāhmaṇī pasanno ayaṁ brāhmaṇo pabbajitukāmo maññe ti sallakkhetvā nigūhitabbam pi taṁ attano vippakāraṁ pakāsentī kevalaṁ tassa saddhāvighātāpekkhā hutvā etaṁ *kuto tassa uḷārattatā* ti ādivacanam avoca. tattha uḷāro attā assā 'ti *uḷārattā*,[10] uḷārattano bhāvo uḷārattatā. *kulitthīhī*ti ādīsu kulitthiyo nāma gharasāmiyo.[11] *kuladhītā* nāma purisantaraṁ[12] gatā kuladhītaro, *kulakumāriyo* nāma aniviṭṭhā[13] vuccanti, *kulasuṇhā* nāma parakulato ānītā kuladārakānaṁ vadhuyo. *otiṇṇo* ti yakkhādīhi[14] viya sattā anto uppajjantena rāgena[15] otiṇṇo, kūpādīni viya sattā asamavekkhitvā[16] rañjanīye ṭhāne rañjanto[17] sayaṁ vā rāgaṁ otiṇṇo, yasmā pana ubhayathāpi rāgasamaṅgiss' ev' etaṁ adhivacanaṁ, tasmā otiṇṇo nāma sāratto apekkhavā paṭibaddhacitto ti evam assa padabhājanaṁ vuttaṁ.

---

1 Bp. *omits* c' assa.
2 Bp. °rass' eva.
3 Bp. āviñcha°; Ssp. āvijjha°.
4 Ssp. suppa°.
5 Bp. suṭṭhuṭṭhapitaṁ; Ssp. suṭṭhu ṭhapitaṁ.
6 Ssp. *adds* ca.
7 Ssp. lokarañjitaṁ.
8 Bp. *adds* ca.
9 Bp. *adds* vivaranto.
10 Bp. uḷa°.
11 Bp. gharassāmiyo.
12 Bp.Ssp. °tara.
13 Bp. anividdhā.
14 Bp. rakkhādīhi.
15 Bp. *adds* vā.
16 Bp. °pekkhitvā.
17 Bp. rajja°; Ssp. raja°.

tattha *sāratto* ti kāyasaṁsaggarāgena suṭṭhu ratto. *apekkhavā* ti kāyasaṁsaggāpekkhāya apekkhavā. *paṭibaddhacitto* ti kāyasaṁsaggarāgen' eva tasmiṁ vatthusmiṁ paṭibaddhacitto. *vipariṇatenā* 'ti parisuddhabhavaṅgasantatisaṅkhātaṁ pakatiṁ jahetvā[1] aññathā pavattena, virūpaṁ vā pariṇatena vipariṇatena[2] virūpaṁ parivattena yathā parivattamānaṁ virūpaṁ hoti, evaṁ parivattetvā[3] ṭhitenā 'ti adhippāyo, yasmā pana taṁ[4] rāgādīhi sampayogaṁ nātivattati tasmā vipariṇatan ti rattam pi cittaṁ ti ādinā nayen' assa[5] padabhājanaṁ vatvā ante idhādhippetam atthaṁ dassento api ca rattaṁ cittaṁ imasmiṁ atthe adhippetaṁ vipariṇataṁ ti āha. *tadahujātā* ti taṁ divasajātā,[6] jātamattā allamaṁsapesivaṇṇā, evarūpāya pi hi saddhiṁ kāyasaṁsagge saṅghādiseso, methunavītikkame pārājikaṁ, rahonisajjassāde pācittiyañ ca hoti. *paṭhamen'* eva ti paṭhamam eva. *kāyasaṁsaggaṁ samāpajjeyyā* 'ti hatthagahaṇādikāyasampayogaṁ[7] kāyamissībhāvaṁ[8] samāpajjeyya, yasmā pan' etaṁ samāpajjantassa yo so kāyasaṁsaggo nāma, so atthato ajjhācāro hoti rāgavasena abhibhavitvā saññam avelaṁ ajjhācāro,[9] tasmā 'ssa saṅkhepen'[10] atthaṁ dassento *ajjhācāro* vuccatīti padabhājanam āha.

hatthagāhaṁ[11] *vā* ti ādibhedaṁ pan' assa vitthāren' atthadassanaṁ, tattha hatthādīnaṁ vibhāgadassanattham hattho nāma kapparaṁ[12] upādāyā 'ti ādim āha, tattha kapparaṁ[13] upādāyā 'ti dutiyaṁ[14] mahāsandhiṁ upādāya, aññattha pana maṇibandhato paṭṭhāya agganakhā hattho idha saddhiṁ aggabāhāya[15] kapparato[16] paṭṭhāya adhippeto, *suddhakesānaṁ vā* ti suttādīhi amissānaṁ suddhānaṁ kesānaṁ yeva. *veṇīti* tīhi kesavaṭṭīhi vinandhitvā katakesakalāpass' etaṁ nāmaṁ. *suttamissā* 'ti pañcavaṇṇena suttena kese missetvā katā. *mālāmissā* 'ti vassikapupphādīhi missetvā tīhi kesavaṭṭīhi

---

1 Bp.Ssp. jahitvā.
2 Bp.Ssp. *omit this.*
3 Bp. °vattitvā.
4 Bp. pan' etaṁ *for* pana taṁ.
5 Bp. tassa.
6 Bp.Ssp. divasaṁ jātā.
7 Bp.Ssp. °ggaha°.
8 Ssp. °missi°.
9 Bp.Ssp. ācāro.
10 Bp. °pena.
11 Bp.Ssp. °ggāhaṁ.
12 Bp. °rena.
13 Ssp. kupparaṁ.
14 Ssp. dutiya.
15 Ssp. agganakhāya.
16 Ssp. kuppa°.

vinandhitvā vā[1] katā, avinandho pi vā kevalaṁ pupphamissako kesakalāpo idha veṇīti veditabbo. *hiraññamissā* 'ti kahāpaṇamālāya missetvā katā. *suvaṇṇamissā* 'ti suvaṇṇacīrakehi[2] vā pāmaṅgādīhi vā missetvā katā. *muttāmissā* 'ti muttāvaḷīhi[3] missetvā katā. *maṇimissā* 'ti suttāruḷhehi maṇīhi missetvā katā. etāsu hi yaṁ kiñci veṇiṁ gaṇhantassa saṅghādiseso yeva.

ahaṁ missakaveṇiṁ aggahesin ti vadantassa mokkho n' atthi, veṇigahaṇena[4] c' ettha kesā[5] gahitā 'va honti, tasmā yo pi ekaṁ kesaṁ gaṇhāti tassāpi āpatti yeva. *hatthañ ca veṇiñ ca ṭhapetvā* ti idha vuttalakkhaṇaṁ hatthañ ca sabbappakāraṁ ca veṇiṁ ṭhapetvā avasesaṁ sarīraṁ aṅgañ ti veditabbaṁ. evaṁ paricchinnesu hatthādīsu hatthassa gahaṇaṁ hatthagāho,[6] veṇiyā gahaṇaṁ veṇigāho,[6] avasesassa[7] sarīrassa parāmasanaṁ aññatarassa vā aññatarassa vā aṅgassa parāmasanaṁ, yo taṁ hatthagāhaṁ[8] vā veṇigāhaṁ[8] vā aññatarassa vā aññatarassa vā aṅgassa parāmasanaṁ samāpajjeyya, tassa saṅghādiseso nāma āpattinikāyo hotīti, ayaṁ sikkhāpadassa attho. yasmā pana yo ca hatthagāho[9] yo ca veṇigāho[9] yañ ca avasesassa aṅgassa parāmasanaṁ taṁ sabbam pi bhedato dvādasavidhaṁ hoti, ṭasmā taṁ bhedaṁ dassetuṁ āmasanā parāmasanā 'ti ādinā nayena tassa[10] padabhājanaṁ vuttaṁ. tattha yañ ca vuttaṁ āmasanā nāma āmaṭṭhamattā ti yañ ca chupanaṁ nāma phuṭṭhamattan ti, imesaṁ ayaṁ viseso. *āmasanā* ti āmajjanā phuṭṭhokāsaṁ anatikkamitvāpi tatth' eva saṁghaṭṭanā, ayaṁ hi *āmaṭṭhamattā* ti vuccati. *chupanan* ti saṁghaṭṭetvā *phuṭṭhamattaṁ*, yam pi ummasanā yaṁ[11] ca ullaṅghaṇā yañ[12] ca niddese uddhaṁ uccāraṇā ti ekam eva padaṁ vuttaṁ. tatrāpi ayaṁ viseso paṭhamaṁ attano kāyassa itthiyā kāye uddhaṁ pesanavasena vuttaṁ, dutiyaṁ itthiyā kāyaṁ ukkhipanavasena, sesaṁ pākaṭam eva.

---

[1] Bp. *omits* vā.
[2] Ssp. °cīrakehi.
[3] Ssp. °valīhi.
[4] Bp.Ssp. °ggaha°.
[5] Bp. *inserts* pi.
[6] Bp.Ssp. °ggāho.
[7] Bp. avasesa.
[8] Bp.Ssp. °ggāhaṁ.
[9] Bp.Ssp. °ggāho, *sic passim*.
[10] Bp. nayen' assa *for* nayena tassa.
[11] Bp.Ssp. °sanāya *for* °sanā yaṁ.
[12] Bp.Ssp. °nāya *for* °ṇā yañ.

idāni yvāyaṁ otiṇṇo vipariṇatena cittena kāyasaṁsaggaṁ samāpajjati, tassa etesaṁ padānaṁ vasena vitthārato āpattibhedaṁ dassento *itthī ca hoti itthisaññī*[1] *sāratto ca bhikkhu ca naṁ itthiyā kāyena kāyan* ti ādim āha, tattha *bhikkhu ca naṁ itthiyā kāyena kāyan ti* yo[2] sāratto ca itthisaññī ca bhikkhu ca attano kāyena, *nan* ti nipātamattaṁ, athavā etaṁ tassā itthiyā hatthādibhedaṁ kāyaṁ āmasati parāmasatīti etesu c' eva[3] ekenāpi ākārena ajjhācarati āpatti saṅghādisesassa, tattha sakiṁ āmasato ekā āpatti, punappunaṁ āmasato payoge payoge saṅghādiseso. parāmasanto pi sace kāyato āmocetvā'va ito cito ca attano hatthaṁ vā kāyaṁ vā sañcopeti harati peseti divasam pi parāmasato ekā 'va āpatti, sace kāyato mocetvā mocetvā parāmasati payoge payoge āpatti, omasanto pi sace kāyato amocetvā 'va itthiyā matthakato paṭṭhāya yāva pādapiṭṭhi[4] omasati ekā 'va āpatti, sace pana urādīsu[5] taṁ taṁ ṭhānaṁ patvā muñcitvā[6] muñcitvā omasati payoge payoge āpatti, ummasanāya pi pādato paṭṭhāya yāva sīsaṁ ummasantassa es' eva nayo, olaṅghanāya mātugāmaṁ kesesu gahetvā nāmetvā[7] cumbanādīsu yaṁ ajjhācāraṁ icchati, taṁ katvā muccato[8] ekā 'va[9] āpatti, uṭṭhitaṁ punappuna nāmayato payoge payoge āpatti, ullaṅghanāya pi kesesu vā hatthesu vā gahetvā vuṭṭhāpayato[10] es' eva nayo. ākaḍḍhanāya attano abhimukhaṁ ākaḍḍhanto yāva na muccati[11] ekā 'va āpatti, muñcitvā muñcitvā ākaḍḍhantassa payoge payoge āpatti, patikaḍḍhanāya[12] pi parammukhaṁ piṭṭhiyaṁ gahetvā [13]patipaṇāmayato[14] es' eva nayo, abhiniggaṇhanāya hatthe vā bāhāya vā daḷhaṁ gahetvā yojanam pi gacchato ekā 'va āpatti, muñcitvā punappunaṁ[15] gaṇhato payoge payoge āpatti, amuñcitvā punappunaṁ phusato ca āliṅgato ca payoge payoge āpattīti Mahāsummatthero[16] āha. Mahā-

1 Bp. itthīsaññī, *sic passim.*
2 Ssp. so.
3 Bp. ce *for* c' eva.
4 Ssp. °ṭṭhiṁ.
5 Ssp. udarādīsu.
6 Ssp. *does not repeat this.*
7 Ssp. onāmetvā.
8 Bp.Ssp. muñcato.
9 Ssp. *omits* 'va.
10 Bp.Ssp. uṭṭhā°.
11 Bp.Ssp. muñcati.
12 Bp.Ssp. paṭi°.
13 Bp.Ssp. paṭippaṇā°.
14 Ssp. *adds* ca.
15 Ssp. *omits* punappunaṁ *and* muñcitvā *is repeated for it.*
16 Bp.Ssp. Mahāsumatthero.

padumatthero pan' āha mūlagahaṇam[1] eva pamāṇaṁ tasmā yāva na muccati[2] tāva ekā 'va[3] āpattīti. abhinippīḷanāya[4] vatthena vā ābharaṇena vā saddhiṁ pīḷayato[5] aṅgaṁ aphusantassa thullaccayaṁ, phusantassa saṅghādiseso, ekapayogena[6] ekā āpatti, nānā payogena nānā, gahaṇe[7] chupanesu aññaṁ kiñci vikāraṁ akaronto pi gahitamattaphuṭṭhamattenāpi āpattiṁ āpajjati. evam etesu āmasanādīsu ekenāpi ākārena ajjhācarato itthiyā itthisaññissa saṅghādiseso, vematikassa thullaccayaṁ, paṇḍakapurisatiracchānagatasaññissāpi thullaccayam eva, paṇḍake paṇḍakasaññissa thullaccayaṁ, vematikassa dukkaṭaṁ, purisatiracchānagate[8] itthisaññissa[9] dukkaṭam eva, purise purisasaññissāpi vematikassāpi itthipaṇḍakatiracchānagatasaññissāpi dukkaṭam eva, tiracchānagate pi sabbākārena[10] dukkaṭam evā 'ti.

imā ekamūlakanaye vuttā āpattiyo sallakkhetvā iminā 'va[11] upāyena dve itthiyo dvinnaṁ itthīnan ti ādivasena vutte dvimūlakanaye[12] pi dviguṇā[13] āpattiyo veditabbā. yathā ca dvīsu itthīsu dve saṅghādisesā, evaṁ sambahulāsu sambahulā veditabbā, yo hi ekato ṭhitā sambahulā itthiyo bahāhi parikkhipitvā gaṇhāti, so yattakā itthiyo phuṭṭhā, tāsaṁ gaṇanāya saṅghādisesaṁ[14] āpajjati, majjhagatānaṁ gaṇanāya thullaccayaṁ,[15] tā hi tena kāyapaṭibaddhena āmaṭṭhā honti, yo pana sambahulānaṁ aṅguliyo vā kese vā ekato katvā gaṇhāti, so aṅguliyo ca kese ca agaṇetvā itthiyo gaṇetvā saṅghādisese hi kāretabbo. yāsañ ca itthīnaṁ aṅguliyo vā kesā vā majjhagatā honti, tāsaṁ gaṇayāya thullaccaye āpajjati, tā hi tena kāyapaṭibaddhena āmaṭṭhā honti, sambahulā pana itthiyo kāyapaṭibaddhehi rajjuvatthādīhi parikkhipitvā gaṇhanto sabbāsaṁ yeva anto parikkhepagatānaṁ gaṇanāya thullaccayaṁ[16] āpajjati. Mahāpaccariyaṁ aphuṭṭhāsu dukkaṭaṁ vuttaṁ. tattha yasmā pāḷiyaṁ kāyapaṭibaddhapaṭibad-

---

1 Bp.Ssp. °ggaha°. 2 Bp.Ssp. muñcati, *sic passim*. 3 Bp. eva.
4 Bp. abhi° *for* abhini°. 5 Ssp. nippīḷayato.
6 Ssp. ekappa°. 7 Bp. gahaṇa; Ssp. gahaṇa cchu°.
8 Bp.Ssp. °gata. 9 Bp. *adds* pi.
10 Bp. °kāresu. 11 Ssp. ca.
12 Bp. du° *for* dvi°. 13 Bp. di° *for* dvi°.
14 Bp.Ssp. °sese. 15 Bp. °ccaye. 16 Bp.Ssp. °ccaye.

dhena[1] āmasanaṁ nāma n' atthi, tasmā sabbam pi kāyapaṭibaddhapaṭibaddhaṁ[2] kāyapaṭibaddhen' eva saṅgahetvā[3] Mahāaṭṭhakathāyañ ca Kurundiyañ ca vutto, purimanayo c' ettha[4] yuttataro ḍissati.

yo hi hatthena hatthaṁ gahetvā paṭipātiyā ṭhitāsu itthīsu samasārāgo ekaṁ hatthe gaṇhāti, so gihititthiyāvasena ekaṁ saṅghādisesaṁ āpajjati, itarāsaṁ gaṇanāya purimanayen' eva thullaccayaṁ,[5] sace so taṁ kāyapaṭibaddhe vatthe vā pupphe vā gaṇhāti sabbāsaṁ gaṇanāya thullaccaye āpajjati, yath' eva hi rajjuvatthādīhi parikkhipantena sabbāpi kāyapaṭibaddhena āmaṭṭhā honti. tathā idhāpi sabbāpi[6] kāyapaṭibaddhena āmaṭṭhā hontīti. sace pana tā itthiyo aññamaññaṁ vatthakoṭiyaṁ gahetvā ṭhitā honti, tatra ce so purimanayen' eva paṭhamaṁ itthiṁ hatthe gaṇhāti gahitāyavasena saṅghādisesaṁ āpajjati, itarāsaṁ gaṇanāya dukkaṭāni sabbāhi[7] tāsaṁ tena purimanayen' eva kāyapaṭibaddhena kāyapaṭibaddhaṁ āmaṭṭhaṁ hoti. sace pana so pi taṁ kāyapaṭibaddhena[8] yeva gaṇhāti tassā vasena thullaccayaṁ āpajjati, itarāsaṁ gaṇanāya antaranayen' eva dukkaṭāni. yo pana ghaṇavatthanivatthaṁ[9] itthiṁ kāyasaṁsaggarāgena vatthe ghaṭṭeti thullaccayaṁ, viraḷavatthanivatthaṁ[10] ghaṭṭeti,[11] tatra ce vatthantarehi itthiyā vā nikkhantalomāni bhikkhuṁ bhikkhuno vā paviṭṭhalomāni itthiṁ phusanti ubhinnaṁ lomāni yeva vā lomāni phusanti saṅghādiseso, upādinnakena hi kammajarūpena upādinnakaṁ vā anupādinnakaṁ vā anupādinnakena pi kesādinā[12] upādinnakaṁ anupādinnakaṁ vā phusanto pi saṅghādisesaṁ āpajjati yeva.

tattha Kurundiyaṁ lomāni gaṇetvā saṅghādiseso ti vuttaṁ. Mahāaṭṭhakathāyaṁ pana lomāni gaṇetvā āpattiyā na kāretabbo, ekam eva saṅghādisesaṁ āpajjati, saṅghikamañce[13] pana apaccattharitvā nipanno lomāni gaṇetvā kāretabbo ti

---

1 Ssp. °baddhaṁ kāyapaṭi°.
2 Ssp. kāyapaṭibaddhaṁ *for this.*
3 Ssp. saṅgaṇhitvā.
4 Bp. yeva *for* c' ettha.
5 Bp. °ccaye.
6 Ssp. sabbā.
7 Bp.Ssp. sabbāsaṁ hi.
8 Bp.Ssp. °ddhe.
9 Ssp. ghana°.
10 Ssp. virala°.
11 Ssp. saṁghaṭṭeti.
12 Bp. *inserts* kenaci *before this.*
13 Ssp. saṅghike mañce.

vuttaṁ, tad eva yuttaṁ, itthivasena hi ayaṁ āpatti na koṭṭhāsavasenā 'ti. etthāha: yo pana kāyapaṭibaddhaṁ gaṇhissāmīti kāyaṁ gaṇhāti kāyaṁ vā gaṇhissāmīti kāyapaṭibaddhaṁ gaṇhāti so kiṁ āpajjatīti. Mahāsummatthero[1] tāva yathāvatthukam evā 'ti vadati, ayaṁ kir' assa laddhi:—

vatthusaññā ca rāgo ca phassaṁ[2] paṭivijānanā,
yathā niddiṭṭhaniddese garukaṁ tena kāraye ti.

ettha vatthū 'ti itthī. saññā ti itthīsaññā. rāgo ti kāyasaṁsaggarāgo. phassaṁ[2] paṭivijānanā ti kāyasaṁsaggaphassaṁ[3] jānanā. tasmā yo itthiyā[4] itthīsaññī kāyasaṁsaggarāgena kāyapaṭibaddhaṁ gahessāmīti pavatto pi kāyaṁ phusati garukaṁ saṅghādisesaṁ yeva āpajjati, itaro pi thullaccayan ti. Mahāpadumatthero panāha:—

saññāya virāgitam hi gahaṇe ca virāgite,
yathā niddiṭṭhaniddese garukaṁ tattha na dissatīti.

assa panāyaṁ[5] laddhi itthiyā itthīsaññino hi saṅghādiseso vutto, iminā ca itthīsaññā virāgitā, kāyapaṭibaddhe kāyapaṭibaddhasaññā uppāditā, taṁ gaṇhantassa pana thullaccayaṁ vuttaṁ, iminā ca gahaṇam pi virāgitaṁ, taṁ agahetvā[6] itthī gahitā, tasmā ettha itthīsaññāya abhāvato saṅghādiseso na dissati. kāyapaṭibaddhassa agahitattā[7] thullaccayaṁ na dissati, kāyasaṁsaggarāgena phuṭṭhattā pana dukkaṭaṁ. kāyasaṁsaggarāgena hi imaṁ nāma vatthuṁ phusato anāpattīti n' atthi tasmā dukkaṭam evā 'ti, idañ ca pana vatvā imaṁ[8] catukkam āha, sārattaṁ gaṇhissāmīti sārattaṁ gaṇhi saṅghādiseso, virattaṁ gaṇhissāmīti virattaṁ gaṇhi dukkaṭaṁ. sārattaṁ gaṇhissāmīti virattaṁ gaṇhi dukkaṭaṁ,[9] virattaṁ gaṇhissāmīti sārattaṁ gaṇhi dukkaṭam evā 'ti, kiñ cāpi evam āha. atha kho Mahāsummattheravādo[1] yev' ettha: itthī ca hoti itthīsaññī sāratto ca bhikkhu[10] ca naṁ itthiyā kāyena

1 Bp.Ssp. Mahāsuma°.
2 Bp.Ssp. phassa.
3 Bp.Ssp. °phassa.
4 Ssp. *omits* itthiyā.
5 Bp.Ssp. assāpāyaṁ *for* assa panāyaṁ.
6 Bp.Ssp. aggahetvā.
7 Bp.Ssp. aggahi°.
8 Bp. idaṁ.
9 Sp. *omits* dukkaṭaṁ *by mistake.*
10 Bp. bhikkhū.

kāyapaṭibaddhaṁ āmasati parāmasati[1] gaṇhāti chupati āpatti thullaccayassā 'ti, imāya pāḷiyā[2]: yo hi ekato ṭhitā sambahulā itthiyo bāhāhi parikkhipitvā gaṇhāti, so yattakā itthiyo phuṭṭhā tāsaṁ gaṇanāya saṅghādisese āpajjati, majjhagatānaṁ thullaccaye ti, ādīhi aṭṭhakathāvinicchayehi ca sameti. yadi hi saññādivirāgena virāgitaṁ nāma bhaveyya. paṇḍako ca hoti itthisaññīti ādīsu viya kāyapaṭibaddhañ ca hoti kāyasaññī cā 'ti ādināpi[3] nayena pāḷiyaṁ[4] visesaṁ vadeyya, yasmā pana so na vutto tasmā itthiyā itthīsaññāya sati itthiṁ āmasantassa saṅghādiseso, kāyapaṭibaddhaṁ āmasantassa thullaccayan ti yathāvatthukam eva yujjati. Mahāpaccariyam pi c' etaṁ vuttaṁ: nīlaṁ pārupitvā sayitāya kālitthiyā[5] kāyaṁ ghaṭṭessāmīti kāyaṁ ghaṭṭeti saṅghādiseso, kāyaṁ ghaṭṭessāmīti nīlaṁ ghaṭṭeti thullaccayaṁ. nīlaṁ ghaṭṭessāmīti kāyaṁ ghaṭṭeti saṅghādiseso, nīlaṁ ghaṭṭessāmīti nīlaṁ ghaṭṭeti thullaccayaṁ ti. yo pāyaṁ itthī ca paṇḍako cā 'ti ādinā nayena vatthumissakanayo vutto, tasmim pi vatthusaññāvimativasena vuttā āpattiyo pāḷiyaṁ[6] asammuyhantena veditabbā. kāyena kāyapaṭibaddhavāre pana itthiyā itthīsaññissa kāyapaṭibaddhaṁ gaṇhato thullaccayaṁ, sesa sabbattha dukkaṭaṁ, kāyapaṭibaddhena kāyavāre pi es' eva nayo, kāyapaṭibaddhena kāyapaṭibaddhavāre ca nissaggiyena kāyavārādīsu c' assa[7] sabbattha dukkaṭam eva, itthī ca hoti itthīsaññī sāratto ca itthī ca naṁ bhikkhussa kāyena kāyan ti ādi vāro pana bhikkhumhi mātugāmassa sārāgavasena[8] vutto. tattha itthī ca naṁ bhikkhussa kāyena kāyan ti bhikkhumhi sārattā itthī tassa nisinnokāsaṁ vā nipannokāsaṁ vā gantvā attano kāyena taṁ bhikkhussa kāyaṁ āmasati[1] chupati sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassaṁ paṭivijānātīti evaṁ tāya āmaṭṭho vā chupito vā sevanadhippāyo hutvā sace phassaṁ[9] paṭijānanatthaṁ īsakam pi kāyaṁ cāleti phandeti saṅghādisesaṁ āpajjati. dve itthiyo ti ettha dve saṅghādisese āpajjati, itthiyā ca paṇḍake ca saṅghādisesena[10] saha dukka-

[1] Bp. *inserts* . . . pa . .
[2] Ssp. pāliyā.
[3] Ssp. ādinā ca.
[4] Bp. pāḷiyā; Ssp. pāliyā.
[5] Ssp. kāḷi°.
[6] Ssp. pāliyaṁ.
[7] Bp. ca *for* c' assa.
[8] Bp. rāgavasena.
[9] Bp. phassa.
[10] Bp. °disena.

ṭaṁ, etena upāyena yāva nissaggiyena nissaggiyaṁ āmasati sevanādhippāyo kāyena vāyamati na ca phassaṁ paṭivijānāti āpatti dukkaṭassā 'ti tāva' purimanayen' eva āpattibhedo veditabbo. ettha ca kāyena vāyamati na ca phassaṁ paṭivijānātīti attanā nissaṭṭhaṁ pupphaṁ vā phalaṁ vā itthiṁ attano nissaggiyena pupphena vā phalena vā paharantiṁ disvā kāyena vā vikāraṁ karoti aṅguliṁ vā cāleti bhamukaṁ vā ukkhipati akkhiṁ vā nikhaṇati[1] aññaṁ vā evarūpaṁ vikāraṁ karoti, ayaṁ vuccati kāyena vāyamati na ca phassaṁ paṭivijānātīti, ayam pi kāyena vāyamitattā dukkaṭaṁ āpajjati, dvīsu itthīsu dve, paṇḍakaitthīsu[2] pi dve eva dukkaṭe āpajjati.

evaṁ vatthuvasena vitthārato āpattibhedaṁ dassetvā idāni lakkhaṇavasena saṅkhepato āpattibhedañ ca anāpattiñ[3] ca dessento sevanādhippāyo ti ādim āha. tattha purimanayena[4] itthiyā phuṭṭho samāno sevanādhippāyo kāyena vāyamati phassaṁ paṭivijānātīti tivaṅgasampattiyā saṅghādiseso. dutiye nissaggiyena nissaggiyāmasane viya vāyamitvā acchupane[5] viya ca phassassa apaṭivijānato[6] dvaṅgasampattiyā[7] dukkaṭaṁ. tatiye kāyena avāyamato anāpatti, yo hi sevanādhippāyo pi niccalena kāyena kevalaṁ phassaṁ paṭivijānāti sādiyati anubhoti tassa cittuppādamatte āpattiyā abhāvato anāpatti. catutthe pana nissaggiyena nissaggiyāmasane viya [8]phassapaṭivijānanam[9] pi n' atthi, kevalaṁ cittuppādamattam eva tasmā anāpatti yeva,[10] mokkhādhippāyassa sabbākāresu anāpatti.[11] ettha pana yo itthiyā gahito taṁ attano sarīrā mocetukāmo paṭipaṇāmeti[12] vā paharati vā ayaṁ kāyena vāyamati phassaṁ paṭivijānāti, yo āgacchantiṁ disvā tato muñcitukāmo[13] uttāsetvā palāpeti ayaṁ kāyena vāyamati na ca phassaṁ paṭivijānāti, yo tādisaṁ dīghajātiṁ[14] kāye āruḷhaṁ disvā sanikaṁ[15] gacchatu ghaṭṭiyamānā anatthāya saṁvat-

1 Bp.Ssp. nikhanati.
2 Bp. itthīpaṇḍakesu.
3 Bp. anāpattibhedañ.
4 Bp.Ssp. purimanaye.
5 Bp. achupane.
6 Bp. appaṭi°; Ssp. °jānanato.
7 Bp.Ssp. duva°.
8 Ssp. phassaṁ paṭi°.
9 Bp.Ssp. °jānanā.
10 Ssp. *omits* yeva.
11 Bp. *adds* yeva.
12 Ssp. paṭippa°.
13 Bp. muccitukāmo.
14 Bp. °jātikaṁ.
15 Bp.Ssp. saṇikaṁ.

teyyā 'ti na ghaṭṭati, itthim eva vā aṅgaṁ phusamānaṁ ñātvā esā anatthiko ayaṁ mayā ti sayam eva pakkamissatīti ajānanto viya niccalo hoti, balavatitthiyā[1] vā gāḷhaṁ āliṅgitvā gahito daharabhikkhu palāyitukāmo pi suṭṭhu gahitattā niccalo hoti ayaṁ na ca kāyena vāyamati phassaṁ paṭivijānāti.

yo pana āgacchantiṁ disvā āgacchatu tāva tato naṁ paharitvā vā paṇāmetvā vā pakkamissāmīti niccalo hoti, ayaṁ mokkhādhippāyo na ca kāyena vāyamati na ca phassaṁ paṭijānātīti veditabbo. asañciccā 'ti iminā upāyena imaṁ phusissāmīti acetetvā, [2]pattapaṭiggahaṇādīsu mātugāmassa aṅge phuṭṭhe pi anāpatti. asatiyā 'ti aññavihito hoti mātugāmaṁ phusāmīti sati n' atthi, evaṁ asatiyā hatthapādapasāraṇādikāle[3] phusantassa anāpatti. ajānantassā 'ti dārakavasena ṭhitaṁ dārikaṁ[4] itthīti ajānanto kenacid eva karaṇīyena phusati, evaṁ itthīti ajānantassa phusato anāpatti. *asādiyantassā*[5] 'ti kāyasaṁsaggaṁ asādiyantassa,[5] tassa[6] bāhāparamparāya nītabhikkhussa viya anāpatti. ummattakādayo vuttanayā eva, idha pana Udāyitthero ādikammiko, tassa anāpatti ādikammikassā 'ti. padabhājanīyavaṇṇanā niṭṭhitā.

samuṭṭhānādīsu idaṁ sikkhāpadaṁ paṭhamapārājikasamuṭṭhānaṁ kāyacittato samuṭṭhāti, kiriyā[7] saññāvimokkhaṁ sacittakaṁ lokavajjaṁ kāyakammaṁ akusalacittaṁ dvivedanaṁ sukhamajjhattadvayenā 'ti.

vinītavatthūsu *mātuyā mātupemenā* 'ti mātupemena mātuyā kāyaṁ āmasati,[8] esa nayo dhītubhaginīvatthūsu. tattha yasmā mātā vā hotu dhītā vā, itthī nāma sabbāpi brahmacariyassa pāripanthikā 'va,[9] tasmā ayaṁ me mātā ayaṁ dhītā ayaṁ bhaginīti gehasitapemena[10] āmasato pi dukkaṭam eva vuttaṁ. imaṁ pana bhagavato āṇaṁ anussarantena sace pi[11] nadīsotena vuyhamānaṁ mātaraṁ passati, n' eva hatthena parāmasitabbā, paṇḍitena pana[12] bhikkhunā nāvā vā phala-

---

1 Bp.Ssp. balavitthiyā.
2 Bp.Ssp. evaṁ hi acetetvā *before* pattapaṭi.°
3 Bp. °pādappa°. 4 Ssp. *adds* disvā. 5 Bp. assādi°.
6 Ssp. *omits* tassa. 7 Bp. kriyaṁ.
8 Sp. āmasi. 9 Bp. paribandhikā 'va.
10 Ssp. °tappemeṇa. 11 Ssp. *omits* pi. 12 Bp. *omits* pana.

kaṁ vā kadalikkhandho vā dārukkhandho vā upasaṁharitabbā, tasmiṁ asati kāsāvam pi upasaṁharitvā purato ṭhapetabbaṁ, ettha gaṇhāhīti pana na vattabbā, gahite parikkhāraṁ kaḍḍhāmīti kaḍḍhentena gantabbaṁ, sace bhāyati purato purato gantvā mā bhāyīti samassāsetabbā. sace mīyamānā[1] puttassa sahasā khandhe vā abhirūhati[2] hatthe vā gaṇhāti na apehi mahallike ti niddhunitabbā[3] thalaṁ vā pāpetabbā, kaddame laggāya pi kūpe patitāya pi es' eva nayo. tatrāpi hi yottaṁ vā vatthaṁ vā pakkhipitvā hatthena gahitabhāvaṁ ñatvā uddharitabbā, na tv' eva āmasitabbā, na kevalañ ca mātugāmassa sarīram eva anāmāsaṁ nivāsanapāpuraṇam[4] pi ābharaṇabhaṇḍam pi tiṇaṇḍūpakaṁ vā tālapaṇṇamuddikaṁ[5] vā upādāya anāmāsam eva, tañ ca kho nivāsanapārupaṇaṁ pilandhanatthāya[6] ṭhapitam eva, sace pana nivāsanaṁ vā pārupaṇaṁ[7] vā parivattetvā cīvaratthāya pādamūle ṭhapeti vaṭṭati. ābharaṇabhaṇḍesu pana sīsapasādhanakaṁ[8] dantasūci ādi kappiyabhaṇḍaṁ imaṁ bhante tumhākam[9] gaṇhathā[10] 'ti dīyamānaṁ sipāṭikāsūci[11] ādi upakaraṇatthāya gahetabbaṁ, suvaṇṇarajatamuttādimayaṁ pana anāmāsam eva dīyamānam pi na gahetabbaṁ, na kevalañ ca etāsaṁ sarīrūpagam eva anāmāsaṁ itthīsaṇṭhānena kataṁ kaṭṭharūpam pi dantarūpam pi ayarūpam pi loharūpam pi tipurūpam pi potthakarūpam pi sabbaratanarūpam pi antamaso piṭṭhamayarūpam[12] pi anāmāsam eva. paribhogatthāya pana idaṁ tumhākam hotū 'ti labhitvā ṭhapetvā sabbaratanamayaṁ avasesaṁ bhinditvā upakaraṇāraham upakaraṇe paribhogārahaṁ[13] paribhoge upanetuṁ vaṭṭati. yathā ca itthīrūpakaṁ evaṁ sattavidham pi[14] dhaññaṁ anāmāsaṁ, tasmā khettamajjhena gacchatā tattha jātakam pi dhaññaphalaṁ na āmasantena gantabbaṁ, sace gharadvāre vā antarāmagge[15] vā dhaññaṁ pasāritaṁ hoti passena ca maggo

---

1 Bp. bhāyamānā; Ssp. vuyhamānā. 2 Ssp. °ruhati.
3 Ssp. niddhū°. 4 Bp. °pāvuraṇaṁ.
5 Bp.Ssp. tāla°. 6 Bp. °pana piḷan°.
7 Bp. °naṁ. 8 Bp.Ssp. °naka.
9 Ssp. tumhe. 10 Ssp. gaṇhātha.
11 Bp. sippāṭikā°. 12 Ssp. °mayaṁ rūpam. 13 Ssp. *adds* ca.
14 Ssp. *this* pi *comes after next* dhaññaṁ. 15 Ssp. magge *for this.*

atthi na maddantena gantabbo, gamanamagge asati maggaṁ adhiṭṭhāya gantabbaṁ, antaraghare dhaññassa upari āsanaṁ paññāpetvā[1] denti nisīdituṁ vaṭṭati, keci āsanasālāya dhaññaṁ ākiranti, sace sakkā hoti harāpetuṁ harāpetabbaṁ, no ce ekamantaṁ dhaññaṁ amaddantena pīṭhakaṁ paññāpetvā nisīditabbaṁ, sace okāso na hoti manussā dhaññamajjhe yeva[2] paññāpetvā denti nisīditabbaṁ[3], tattha jātakāni muggamāsādīni aparaṇṇāni[4] pi tāḷapanasādīni[5] vā phalāni kīḷantena na āmasitabbāni, manussehi rāsikatesu pi es' eva nayo. araññe pana rukkhato patitāni phalāni[6] anupasampannānaṁ dassāmīti gaṇhituṁ vaṭṭati, muttā maṇi veḷuriyo saṅkho silā pavāḷaṁ rajataṁ jātarūpaṁ lohitaṅko masāragallan ti imesu dasasu ratanesu muttā adhotā anividdhā[7] yathā jātā va āmasituṁ vaṭṭati, sesā anāmāsā ti vadanti.

Mahāpaccariyaṁ pana muttā dhotā 'pi adhotā pi anāmāsā, bhaṇḍamūlatthāya ca sampaṭicchituṁ na vaṭṭati, kuṭṭharogassa bhesajjatthāya pana vaṭṭatīti vuttaṁ, antamaso jātiphalikaṁ[8] upādāya sabbo pi nīlapītādivaṇṇabhedo maṇidhotaviddhavaṭṭito anāmāso, yathā jāto pana ākaramutto pattādibhaṇḍamūlatthaṁ sampaṭicchituṁ vaṭṭatīti vutto. so pi Mahāpaccariyaṁ paṭikkhitto, pacitvā kato kācamaṇi yev' eko vaṭṭatīti vutto, veḷuriye pi maṇisadiso 'va vinicchayo. saṅkho dhamanasaṅkho ca dhotaviddho ca ratanamisso[9] anāmāso, pānīyasaṅkho dhoto pi[10] adhoto pi āmāso 'va, sesaṁ[11] añjanādibhesajjatthāya pi bhaṇḍamūlatthāya pi sampaṭicchituṁ vaṭṭati, silā dhotaviddhā ratanasaṁyuttā muggavaṇṇā 'va anāmāsā, sesā satthakanisānādiatthāya[12] gaṇhituṁ vaṭṭati. ettha ca ratanasaṁyuttā 'ti suvaṇṇena saddhiṁ yojetvā pacitvā katā 'ti vadanti, pavāḷaṁ dhotaviddhaṁ anāmāsaṁ, sesaṁ āmāsañ ca[13] bhaṇḍamūlatthañ ca sampaṭicchituṁ vaṭṭati.

---

1 Bp.Ssp. paññapetvā, *sic passim*.
2 Bp. *inserts* āsanaṁ.
3 Ssp. *inserts* nāvaṭṭhesu pi es' eva nayo.
4 Ssp. °rannāni.
5 Bp.Ssp. tāla°.
6 Bp. *omits* phalāni.
7 Ssp. adhotaviddhā *for* adhotā aniv°.
8 Ssp. °likaṁ.
9 Bp.Ssp. *add* ca.
10 Bp. *omits* pi.
11 Bp.Ssp. sesañ ca.
12 Bp.Ssp. °nisadādi.
13 Bp. *omits* ca.

Mahāpaccariyaṁ pana dhotam pi adhotam pi sabbaṁ anāmāsaṁ na ca sampaṭicchituṁ vaṭṭatīti vuttaṁ, rajatañ ca jātarūpañ ca kaṭabhaṇḍam[1] pi akaṭabhaṇḍam[2] pi sabbena sabbaṁ bījato paṭṭhāya anāmāsañ ca asampaṭicchiyañ ca. Uttararājaputto kira suvaṇṇacetiyaṁ kāretvā Mahāpadumattherassa pesesi, thero na kappatīti paṭikkhipi, cetiyaghare suvaṇṇapaduma-suvaṇṇabubbuḷakādīni honti etāni pi anāmāsāni, cetiyagharagopakā pana rūpiyachaḍḍakaṭṭhāne ṭhitā tasmā tesaṁ keḷāpituṁ[3] vaṭṭatīti vuttaṁ, Kurundiyaṁ pana taṁ paṭikkhittaṁ suvaṇṇacetiye kacavaram eva harituṁ vaṭṭatīti ettakam eva anuññātaṁ.

hārakūṭaloham pi jātarūpagatikam eva anāmāsan ti sabbaṭṭhakathāsu[4] vuttaṁ, senāsanaparibhoge[5] pana sabbo[6] kappiyo tasmā jātarūparajatamayā sabbe pi senāsanaparikkhārā āmāsā, bhikkhūnaṁ dhammavinayavaṇṇanaṭṭhāne ratanamaṇḍape karonti phalikatthambhe[7] ratanadāmapaṭimaṇḍite, tattha sabbūpakaraṇāni bhikkhūnaṁ paṭijaggituṁ vaṭṭati. lohitaṅkamasāragallā[8] dhotaviddhā anāmāsā, itare āmāsā bhaṇḍamūlatthāya[9] vaṭṭantīti[10] vuttā. Mahāpaccariyaṁ pana dhotāpi adhotāpi sabbaso anāmāsā na ca sampaṭicchituṁ vaṭṭatīti vuttaṁ. sabbaṁ āvudhabhaṇḍaṁ anāmāsaṁ, bhaṇḍamūlatthāya dīyamānam[11] pi na sampaṭicchitabbaṁ, satthavaṇijjā nāma na vaṭṭati, suddhadhaṇudaṇḍo[12] pi dhaṇujiyāpi patodo[13] pi aṅkuso pi antamaso vāsipharasuādīni pi āvudhasaṅkhepena katāni anāmāsāni, sace kenaci vihāre satti vā tomaro vā ṭhapito hoti vihāraṁ jaggantena harantū 'ti sāmikānaṁ pesetabbaṁ. sace na haranti taṁ acālentena vihāro jaggitabbo,[14] yuddhabhūmiyaṁ patitaṁ asiṁ vā sattiṁ vā tomaraṁ vā disvā pāsāṇena vā kenaci vā asiṁ[15] bhinditvā satthakatthāya gahetuṁ vaṭṭati, itarāni pi

---

[1] Bp.Ssp. kata°.
[2] Bp. akata°; Ssp. *omits* akaṭabhaṇḍam pi.
[3] Bp. keḷāpayituṁ; Ssp. keḷāyituṁ.
[4] Ssp. sabbaaṭṭha°.
[5] Bp.Ssp. °bhogo.
[6] Bp. sabba.
[7] Ssp. phaḷi°.
[8] Ssp. lohitaka°.
[9] Ssp. *adds* ca.
[10] Ssp. vaṭṭatīti.
[11] Bp. diyya°.
[12] Bp.Ssp. °dhanu°.
[13] Bp. paṭodo.
[14] Ssp. paṭija°.
[15] Sp. asam *by mistake.*

viyojetvā kiñci satthakatthāya[1] kiñci kattaradaṇḍādi atthāya gahetuṁ vaṭṭati,[2] idaṁ gaṇhāthā[3] 'ti dīyamānaṁ[4] pana vināsetvā kappiyabhaṇḍaṁ karissāmīti sabbam pi sampaṭicchituṁ vaṭṭati. macchajālapakkhijālādīni pi phalakajātikādīni[5] saraparittānāni[6] pi sabbāni anāmāsāni, paribhogatthāya labbhamānesu pana jālaṁ tāva āsanassa vā cetiyassa vā upari bandhissāmi chattaṁ vā veṭhessamīti[7] gahetuṁ vaṭṭati, saraparittānaṁ[8] sabbam pi bhaṇḍamūlatthāya sampaṭicchituṁ vaṭṭati, parūparodhanivāraṇaṁ hi etaṁ[9] na uparodhakaran ti. phalakaṁ dantakaṭṭhabhājanaṁ karissāmīti gahetuṁ vaṭṭati. cammavinaddhāni vīṇābheriādīni anāmāsāni, Kurundiyaṁ pana bherīsaṅghāṭo[10] pi vīṇāsaṅghāṭo[10] pi tucchapokkharam pi mukhavaṭṭiyaṁ āropitaṁ[11] cammam pi vīṇādaṇḍako pi sabbaṁ anāmāsan ti vuttaṁ, onahituṁ vā onahāpetuṁ vā vādetuṁ vā vādāpetuṁ vā na labbhati yeva, sace[12] cetiyaṅgaṇe pūjaṁ katvā manussehi chaḍḍitaṁ disvāpi acāletvā va antarantare sammajjitabbaṁ, kacavarachaḍḍanakāle pana kacavaraniyāmen'[13] eva haritvā ekamantaṁ nikkhipituṁ vaṭṭatīti Mahāpaccariyaṁ vuttaṁ, bhaṇḍamūlatthāya sampaṭicchituṁ vaṭṭati. paribhogatthāya labbhamānesu pana vīṇadoṇikañ ca bherīpokkharañ ca dantakaṭṭhabhājanaṁ karissāma cammaṁ satthakakosakan ti evaṁ tassa tassa parikkhārassa karaṇatthāya[14] gahetvā tathā tathā kātuṁ vaṭṭati.

purāṇadutiyikāvatthu[15] uttānattham eva. yakkhivatthusmiṁ[16] sace pi Paraṇimmitavasavattideviyā[17] kāyasaṁsaggaṁ samāpajjati thullaccayam eva, paṇḍakavatthu ca titthiyavatthu[18] ca pākaṭam eva. matitthīvatthusmiṁ pārājikapahonakakāle[19] thullaccayaṁ, tato paraṁ dukkaṭaṁ. tirac-

1 Bp. *inserts* gahetuṁ vaṭṭati *after* °tthāya.
2 Bp. *omits* gahetuṁ vaṭṭati.
3 Bp. gaṇhathā.
4 Bp. diyya°.
5 Bp.Ssp. °jālikā°.
6 Ssp. °ṇāni.
7 Ssp. veṭhiss°.
8 Ssp. °ttāṇaṁ.
9 Bp. taṁ.
10 Bp. °to.
11 Bp.Ssp. °pita.
12 Bp.Ssp. *omit* sace.
13 Ssp. °niyamen'.
14 Bp. upakara°.
15 Bp. °yikavatthu.
16 Bp. yakkhī°; Ssp. yakkhinī°.
17 Ssp. paranī°.
18 Bp.Ssp. suttitthīvatthu.
19 Bp.Ssp. °ppahona°.

chānagatavatthusmiṁ nāgamāṇavikāya pi supaṇṇamāṇavikāya pi kinnariyā pi gāviyā pi dukkaṭam eva. dārudhītalikāvatthusmiṁ[1] na kevalaṁ dārunā eva antamaso cittakammalikhitake[2] pi itthīrūpe dukkaṭam eva. sampīḷanavatthu uttānattham eva. saṅkamaṇavatthusmiṁ[3] ekapadiyasaṅkamo[4] vā hotu sakaṭamaggasaṅkamo vā cālessāmīti payoge katamatte[5] cāletuṁ[6] vā mā vā dukkaṭaṁ. maggavatthu pākaṭam eva. rukkhavatthusmiṁ rukkho mahanto[7] vā hotu mahājambuppamāṇo khuddako vā taṁ cāletuṁ sakkotu vā mā vā payogamattena dukkaṭaṁ. nāvāvatthusmim pi es' eva[8] nayo. rajjuvatthusmiṁ yaṁ rajjuṁ āviñjanto[9] ṭhānā cāletuṁ sakkoti tattha thullaccayaṁ, yā mahārajju hoti īsakam pi ṭhānā na calati tattha dukkaṭaṁ, daṇḍe pi es' eva nayo. bhūmiyaṁ patitamahārukkho pi hi daṇḍagahaṇen'[10] eva idha gahito. pattavatthu pākaṭam eva. vandanavatthusmiṁ itthī pāde sambāhitvā vanditukāmā vāretabbā pādā vā paṭicchādetabbā niccalena vā bhavitabbaṁ, niccalassa hi cittena sādiyato pi anāpatti. avasāne vatthu[11] pākaṭam evā 'ti.[12]

Samantapāsādikāya vinayavaṇṇanāya
kāyasaṁsaggavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayena buddho bhagavā ti duṭṭhullavācāsikkhāpaṁ. tattha *ādissā* ti apadisitvā. *vaṇṇam pi bhaṇatīti* ādīni parato āvibhavissanti. *chinnikā*[13] ti chinnaottappā. *dhuttikā* ti saṭhā. *ahirikāyo* ti nillajjā. *ūhasantīti*[14] sitaṁ katvā mandahasitaṁ hasanti. *ullapantīti* aho ayyo ti ādinā nayena uccākaraṇī[15] nānāvidhaṁ palobhanakathaṁ kathenti. *ujjagghentīti*[16] mahāhasitaṁ hasanti. *uppaṇḍentīti* paṇḍako ayaṁ nāyaṁ

---

1 Ssp. °dhitalika°.
2 Bp. °likhīte; Ssp.°likhite.
3 Ssp. saṅkama° *for* saṅkamaṇa°.
4 Bp.Ssp. °padikasaṅ.
5 Bp. *adds* va.
6 Bp.Ssp. cāletu.
7 Bp. hamanto *by mistake.*
8 Ssp. *omits* eva.
9 Bp.Ssp. āviñchanto.
10 Bp.Ssp. °ggaha°.
11 Bp. gahaṇavatthu.
12 Ssp. eva *for* evā 'ti *and puts* iti *before* saman°.
13 Ssp. chinnakā.
14 Bp. uha°; Ssp. oha°.
15 Bp. ucca°; Ssp. uccakaraṇiṁ.
16 Bp.Ssp. °gghantīti.

puriso ti ādinā nayena parihāsaṁ karonti. *sāratto* ti duṭṭhullavācassādarāgena sāratto. *apekkhavā paṭibaddhacitto* ti vuttanayam eva, kevalaṁ idha vācassādarāgo yojetabbo. *mātugāmam duṭṭhullāhi vācāhīti* ettha[1] adhippetaṁ mātugāmaṁ dassento mātugamo ti ādim āha, tattha *viññū paṭibalā subhāsitadubbhāsitaṁ duṭṭhullāduṭṭhullaṁ ājānitun* ti yā paṇḍitā sātthakaniratthakakathaṁ[2] asaddhammasaddhammapaṭisaṁyuttaṁ[3] kathañ ca jānituṁ paṭibalā, ayaṁ idha adhippetā, yā pana mahallikāpi bālā eḷamūgā[4] ayaṁ idha anadhippetā ti dasseti. *obhāseyyā* 'ti avabhāseyya nānappakārakaṁ[5] asaddhammavacanaṁ vadeyya, yasmā pan'[6] evaṁ obhāsantassa yo so obhāso nāma so atthato ajjhācāro hoti rāgavasena abhibhavitvā saññam avelaṁ ajjhācāro,[7] tasmā tam atthaṁ dassento obhāseyyā 'ti ajjhācāro vuccatīti āha. *yathā tan* ti ettha tan ti nipātamattaṁ, yathā *yuvā yuvatin* ti attho. *dve magge ādissā* 'ti ādiyenākārena obhāsato saṅghādiseso hoti taṁ dassetuṁ vuttaṁ. tattha *dve magge* ti vaccamaggañ ca passāvamaggañ ca. sesaṁ uddesato va[8] pākaṭam eva. niddese pana *thometīti* itthīlakkhaṇena subhalakkhaṇena samannāgatā 'sīti vadati, na tāva sīsaṁ eti, tava vaccamaggo ca passāvamaggo ca īdiso tena nāma īdisena itthīlakkhaṇena subhalakkhaṇena samannāgatā 'sīti vadati, sīsaṁ eti saṅghādiseso. *vaṇṇetīti pasaṁsatīti* imāni pana thomanapadassa[9] vevacanāni. *khuṁsetīti* vācāpatodena[10] ghaṭṭeti. *vambhetīti* apasādeti. *garahatīti* dosaṁ dasseti,[11] parato pana pāḷiyā[12] āgatehi animittā 'sīti ādīhi ekādasahi padehi aghaṭṭite[13] sīsaṁ na eti, ghaṭite pi tesu sikharaṇī[14] 'si sambhinnā 'si ubhatobyañjanā 'sīti imehi tīhi ghaṭite yeva saṅghādiseso. *dehi me* ti yācanāya pi ettaken' eva sīsaṁ na eti, methunadhammaṁ dehīti evaṁ methunadhammena ghaṭite 'va[15] saṅghādiseso. *kadā te mātā pasīdissatīti* ādīsu āyācanavacanesu pi

---

1 Bp. etthādhi°.
2 Bp. satthaka°.
3 Bp. °yutta.
4 Bp. elamūgā.
5 Bp.Ssp. °kāraṁ.
6 Bp. pana.
7 Bp. ācāro.
8 Bp.Ssp. uddese tāva *for* uddesato va.
9 Bp. thomanā°.
10 Ssp. °paṭoḍena.
11 Bp. deti; Ssp. vadeti.
12 Ssp. pāliyā.
13 Bp.Ssp. aghaṭite.
14 Ssp. sikhiraṇī 'si.
15 Bp.Ssp. eva.

ettaken' eva sīsaṁ na eti, kadā te mātā pasīdissati, kadā te methunaṁ dhammaṁ labhissāmīti vā, tava mātari pasannāya methunadhammaṁ[1] labhissāmīti vā ādinā pana nayena methunadhammena ghaṭite yeva saṅghādiseso. ✓*kathaṁ tvaṁ sāmikassa desīti* ādīsu pucchāvacanesu pi methunadhamman ti vutte yeva saṅghādiseso na itarathā, evaṁ *kira tvaṁ sāmikassa desīti* paṭipucchāvacanesu pi es' eva nayo. ācikkhaṇāya *puṭṭho bhaṇatīti* kathaṁ dadamānā sāmikassa piyā hotīti evaṁ puṭṭho ācikkhati, ettha ca evaṁ dehi evaṁ dadamānā ti vutte pi sīsaṁ na eti, methunadhammaṁ[1] evaṁ dehi evaṁ upanehi, evaṁ methunadhammaṁ dadamānā upanayamānā piyā hotīti ādinā[2] nayena methunadhammena ghaṭṭite[3] yeva saṅghādiseso, anusāsanīvacanesu pi es' eva nayo. akkosaniddese *animittā 'sīti* nimittarahitā 'si kuñciyapanāḷimattam[4] eva tava udakasotan ti vuttaṁ hoti. *nimittamattā 'sīti* tava itthīnimittaṁ aparipuṇṇaṁ, saññāmattam evā 'ti vuttaṁ hoti. *alohitā* ti sukkhasoṇitā.[5] *dhuvalohitā* ti niccalohitā[6] kiliṇṇadakasotaṁ.[7] *dhuvacoḷā*[8] ti niccaṁ[9] pakkhittāṇicoḷā, sadā āṇicoḷakaṁ[10] sevasīti vuttaṁ hoti. *paggharantīti* savanti, sadā te muttaṁ savatīti[11] vuttaṁ hoti. *sikharaṇīti*[12] bahi nikkhanta-āṇisaṁsā. *itthīpaṇḍakā* ti animittā 'va vuccati. *vepurisikā* ti samassudāṭhikā[13] purisarūpā itthī. *sambhinnā* ti sambhinnavaccamaggapassāvamaggā. *ubhatobyañjanā* ti itthīnimittena ca purisanimittena cā 'ti ubhatohi[14] byañjanehi samannāgatā, imesu ca pana ekādasasu padesu sikharaṇī[15] 'si sambhinnā 'si ubhatobyañjanā 'sīti imāni tīṇi yeva[16] padāni suddhāni sīsaṁ enti. iti imāni ca tīṇi purimāni ca vaccamaggapassāvamaggamethunadhammapadāni tīṇīti[17] chappadāni[18] suddhāni āpattikarāni, sesāni animittā ti[19] ādīni

---

1 Bp.Ssp. methunaṁ dha°.
2 Bp.Ssp. *add* pana.
3 Bp.Ssp. ghaṭite.
4 Bp. °cikapa°.
5 Bp.Ssp. °sotā.
6 Ssp. °lohita.
7 Bp.Ssp. kilinna°.
8 Ssp. °colā.
9 Bp. nicca.
10 Ssp. °cola°.
11 Bp.Ssp. savantīti.
12 Ssp. sikhiraṇīti.
13 Bp. °dādhikā; Ssp. dāḍhikā.
14 Ssp. ubhato.
15 Ssp. sikhi°.
16 Bp. yeva *comes before* tīṇi.
17 Ssp. tīṇi.
18 Bp. chapa°.
19 Ssp. sīti.

animitte methunadhammaṁ me[1] dehīti vā animittā 'si methunadhammaṁ[2] me[1] dehīti vā ādinā nayena methunadhammena ghaṭitān' eva āpattikarāni hontīti veditabbāni.

idāni yv āyaṁ otiṇṇo vipariṇatena cittena obhāsati tassa vaccamaggapassāvamagge ādissa etesaṁ vaṇṇabhaṇanādīnaṁ vasena vitthārato āpattibhedaṁ dassento itthī ca hoti itthisaññīti ādim āha, tesaṁ attho kāyasaṁsagge vuttanayen' eva veditabbo. ayaṁ pana viseso. *adhakkhakan* ti akkhakato paṭṭhāya adho. *ubbhajāṇumaṇḍalan* ti jāṇumaṇḍalato paṭṭhāya uddhaṁ. *ubbhakkhakan* ti akkhakato paṭṭhāya uddhaṁ. *adhojāṇumaṇḍalan* ti jānumaṇḍalato paṭṭhāya adho. akkhakaṁ pana jāṇumaṇḍalañ ca etth' eva dukkaṭakkhette saṅgahaṁ gacchanti bhikkhuṇiyā kāyasaṁsagge viya, na hi buddhā garukāpattiṁ sāvasesaṁ paññapentīti.[3] *kāyapaṭibaddhan* ti vatthaṁ vā pupphaṁ vā ābharaṇaṁ vā. *atthapurekkhārassā* ti animittā ti[4] ādīnaṁ padānaṁ atthaṁ kathentassa, aṭṭhakathaṁ vā sajjhāyaṁ karontassa. *dhammapurekkhārassā* 'ti pāḷiṁ[5] vācentassa vā sajjhāyantassa vā, evaṁ atthañ ca dhammañ ca purakkhatvā[6] bhaṇantassa atthapurekkhārassa ca dhammapurekkhārassa ca anāpatti. *anusāsanī purekkhārassā* 'ti idāni pi animittā 'si ubhatobyañjanā[7] 'si appamādaṁ dāni kareyyāsi yathā āyatim pi evarūpā nāhosīti.[8] evaṁ anusiṭṭhiṁ purakkhatvā[9] bhaṇantassa anusāsāni[10] purekkhārassa anāpatti. yo pana bhikkhu[11] bhikkhuṇīnaṁ pāḷiṁ[5] vācento pakativācanāmaggaṁ pahāya hasanto hasanto sikharaṇī[12] 'si sambhinnā 'si ubhatobyañjanā[7] 'sīti punappunaṁ bhaṇati tassa āpatti yeva. ummattakassa anāpatti, idha ādikammiko Udāyitthero tassa anāpatti ādikammikassā 'ti. padabhājaniyavaṇṇanā[13] niṭṭhitā.

samuṭṭhānādīsu idaṁ sikkhāpadaṁ tisamuṭṭhānaṁ kāyacittato vācācittato kāyavācācittato ca samuṭṭhāti, kiriyā,[14]

---

[1] Bp. *omits* me.
[2] Bp. methunaṁ dha°.
[3] Ssp. paññā°.
[4] Ssp. sīti.
[5] Ssp. pāliṁ.
[6] Bp. purekkhitvā; Ssp. purakkhitvā.
[7] Bp. °janakā.
[8] Bp. nahohisīti.
[9] Bp. purekkhitvā; Ssp. purakkhitvā.
[10] Bp.Ssp. °sanī.
[11] Ssp. *omits* bhikkhu.
[12] Ssp. sikhiraṇī.
[13] Ssp. °nīya°.
[14] Bp. kriyaṁ.

saññāvimokkhaṁ sacittakaṁ lokavajjaṁ kāyakammaṁ vacīkammaṁ akusalacittaṁ dvivedanan ti. vinītavatthūsu lohitavatthusmiṁ so bhikkhu, itthiyā lohitakaṁ nimittaṁ sandhāy' āha, itarā na aññāsi tasmā dukkaṭaṁ. *kakkasaloman* ti rassalomehi bahulomaṁ. *ākiṇṇaloman* ti jaṭitalomaṁ. *kharaloman* ti thaddhalomaṁ. *dīghaloman* ti arassalomaṁ, sabbaṁ itthīnimittam eva sandhāya vuttaṁ. *vāpitam eva*[1] *kho te* ti asaddhammaṁ sandhāy' āha, sā asallakkhetvā *no ca kho paṭivuttan* ti āha. paṭivuttaṁ nāma udakavappehi[2] bījehi apatiṭṭhitokāse[3] pāṇakehi vināsitabīje vā okāse puna bījaṁ patiṭṭhapetvā[4] udakena āsittaṁ, thūlavappe[5] visamapatitānaṁ vābījānaṁ[6] samakaraṇatthāya puna aṭṭhadantakena samīkataṁ, tesu aññataraṁ sandhāya esā āha. maggavatthusmiṁ maggo saṁsīratīti[7] aṅgajātamaggaṁ sandhāy' āha, sesaṁ[8] uttānam evā 'ti.

Samaṇtapāsādikāya vinayasaṁvaṇṇanāya
duṭṭhullavācāsikkhapādavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayena buddho bhagavā ti attakāmasikkhāpadaṁ.[9] tattha *kulūpako* ti kulapayurupāsanako[10] catunnaṁ paccayānaṁ atthāya kulūpasaṅkamane niccappayutto. *cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhāran*[11] *ti* cīvarañ ca piṇḍapātañ ca senāsanañ ca gilānapaccayabhesajjaparikkhārañ ca. gilānapaccayabhesajjaparikkhāran ti c' ettha pītikaraṇaṭṭhena[12] paccayo, yassa kassaci sappāyass' etaṁ adhivacanaṁ, bhisakkassa kammaṁ tena anuññātattā *ti* bhesajjaṁ, gilānapaccayo 'va[13] bhesajjaṁ[14] gilānapaccayabhesajjaṁ, yaṁ kiñci gilānassa sappāyaṁ bhisakkakammaṁ[15] telamadhuphāṇitādīti[16] vuttaṁ hoti. *parikkhāro* ti pana sattahi parikkhārehi[17] suparikkhittaṁ hotīti ādīsu parivāro vuccati.

---

1 Bp.Ssp. *omit* eva. 2 Ssp. °vappe. 3 Bp.Ssp. appa°.
4 Ssp. °ṭṭhāpetvā. 5 Bp.Ssp. thala°.
6 Bp.Ssp. bījānaṁ. 7 Bp. °sīdatīti; Ssp. saṁsaratīti.
8 Ssp. *adds* sabbattha. 9 Ssp. °kāmapāricariyasik°.
10 Bp.Ssp. °payiru°. 11 Ssp. °pātagilāna°.
12 Bp. patikaraṇatthena; Ssp. paṭikaraṇaṭṭhena.
13 Ssp. ca *for* 'va. 14 Ssp. *adds* ca. 15 Ssp. bhisakassa kamman.
16 Bp.Ssp. °phāṇit°. 17 Bp.Ssp. nagarapari°.

ratho setaparikkhāro jhānakkho cakkavīriyo ti ādīsu alaṅkāro, ye c' ime[1] pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā ti ādīsu sambhāro, idha pana sambhāro pi parivāro pi vaṭṭati, taṁ hi gilānapaccayabhesajjaṁ jīvitassa parivāro pi hoti jīvitavināsakābādhuppattiyā antaraṁ adatvā rakkhaṇato, sambhāro pi yathā ciraṁ pavattati evam assa kāraṇabhāvato, tasmā parikkhāro ti vuccati, evaṁ gilānapaccayabhesajjañ ca taṁ parikkhāro cā 'ti gilānapaccayabhesajjaparikkhāro, taṁ gilānapaccayabhesajjaparikkhāran ti evam attho daṭṭhabbo. *vasalan* ti hīnaṁ lāmakaṁ, atha vā vassatīti[2] vasalo, paggharatīti attho, taṁ vasalaṁ, asucipaggharaṇakan ti vuttaṁ hoti. *niṭṭhuhitvā* ti kheḷaṁ pātetvā. *kassāhaṁ*[3] *kena hāyāmīti* ahaṁ kassā[4] aññissā itthiyā kena bhogena vā alaṅkārena vā rūpena vā parihāyāmi, kā nāma mayā uttaritarā ti dīpeti. *santike* ti upacāre ṭhatvā samantā avidūre, padabhājane pi ayam ev' attho dīpito. *attakāmapāricariyāyā* 'ti methunadhammasaṅkhātena kāmena pāricariyā kāmapāricariyā, attano atthāya kāmapāricariyā attakāmapāricariyā, attanā vā kāmitā icchitā ti attakāmā, sayaṁ methunarāgavasena patthitā[5] ti attho, attakāmā ca sā pāricariyā ca[6] attakāmapāricariyā, tassā attakāmapāricariyāya. *vaṇṇaṁ bhāseyyā* 'ti guṇaṁ ānisaṁsaṁ pakāseyya. tatra yasmā attano atthāya kāmapāricariyā 'ti imasmiṁ atthavikappe kāmo c' eva hetu ca pāricariyā 'ti[7] attho, sesaṁ byañjanaṁ, attakāmā ca sā pāricariyā cā[8] 'ti attakāmapāricariyā 'ti imasmiṁ atthavikappe adhippāyo c' eva pāricariyā 'ti[7] attho, sesaṁ byañjanaṁ, tasmā byañjane ādaraṁ akatvā atthamattam eva dassetuṁ attano kāmaṁ attano hetuṁ attano adhippāyaṁ attano pāricariyaṁ ti padabhājanaṁ vuttaṁ. attano kāmaṁ attano hetuṁ attano pāricariyan ti hi vutte jānissanti paṇḍitā ettāvatā attano atthāya kāmapāricariyā vuttā[9], attano adhippāyaṁ attano pāricariyan ti vutte pi jānissanti, ettāvatā attanā icchitakāmitaṭṭhena attakāmapāricariyā vuttā ti.

---

[1] Ssp. ye p' ime.
[2] Bp. vasatīti.
[3] Ssp. kissāhaṁ.
[4] Ssp. kissā.
[5] Ssp. paṭṭhitā.
[6] Ssp. cā 'ti *for* ca.
[7] Bp. ca; Ssp. cā ti *for* ti.
[8] Bp.Ssp. ca *for* cā ti.
[9] Bp.Ssp. *add* ti.

idāni tassā attakāmapāricariyāya vaṇṇabhāsanākāraṁ dassento etad aggan ti ādim āha, taṁ uddesato pi niddesato pi uttānattham eva, ayaṁ paṇ' ettha padasambandho ca āpattivinicchayo ca. *etad aggaṁ . . .* pe[1] *. . . paricareyyā* 'ti, yā mādisaṁ sīlavantaṁ kalyāṇadhammaṁ brahmacāriṁ etena dhammena paricareyya[2] tassā evaṁ mādisaṁ paricarantiyā yā ayaṁ pāricariyā nāma etad aggaṁ pāricariyānan ti. methunūpasaṁhitena saṅghādiseso ti evaṁ attakāmapāricariyāya vaṇṇaṁ bhāsato[3] ca methunūpasaṁhiten' eva methunapaṭisaṁyutten'[4] eva vacanena yo bhāseyya tassa saṅghādiseso ti. idāni yasmā methunūpasaṁhiten' eva bhāsantassa saṅghādiseso vutto. tasmā aham pi khattiyo tvaṁ pi khattiyā arahati khattiyā khattiyassa dātuṁ samajātikattā ti evam ādīhi vacanehi pāricariyāya vaṇṇaṁ bhāsamānassāpi saṅghādiseso n' atthi, aham pi khattiyo ti[5] ādike pana bahū[6] pi pariyāye vatvā arahasi tvaṁ mayhaṁ methunadhammaṁ dātuṁ ti evaṁ methunapaṭisaṁyutten' eva bhāsamānassa saṅghādiseso ti. *itthī ca hotī*ti ādi pubbe vuttanayam eva, idha Udāyitthero ādikammiko, tassa anāpatti ādikammikassā 'ti. padabhājaniyavaṇṇanā niṭṭhitā. samuṭṭhānādi sabbaṁ duṭṭhullavācāsadisaṁ viṇītavatthūni pi uttānatthāne vā 'ti.

catutthasaṅghādisesavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayena buddho bhagavā ti sañcarittaṁ.[7] tattha *paṇḍitā* ti paṇḍiccena samannāgatā gatimantā. *vyattā* ti veyyattiyena samannāgatā upāyena[8] samannāgatā upāyaññū visāradā. *medhāvinī*ti medhāya samannāgatā diṭṭhaṁ[9] diṭṭhaṁ karoti. *dakkhā* ti chekā. *analasā* ti uṭṭhānaviriyasampannā.[10] *channā* ti anucchavikā. *kismiṁ viyā* ti kiccham viya kileso viya hiri[11] viya amhākaṁ hotīti adhippāyo. *kumārikāya vatthun* ti imaṁ tumhe gaṇhathā[12] 'ti kumārikāya kāraṇavatthuṁ.[13] āvāhādīsu āvāho ti dārakassa parakulato dāri-

[1] Bp. . . . pa . . .
[2] Bp. paricāreyya.
[3] Ssp. bhāsento *and omits* ca.
[4] Bp.Ssp. °nadhammapaṭi°.
[5] Ssp. *inserts* tvam pi khattiyā *before* ti.
[6] Bp. bahuke.
[7] Ssp. °ttasikkhāpadaṁ.
[8] Bp. uyena; Ssp. *omits* upāyena samannāgatā.
[9] Ssp. diṭṭhadiṭṭhaṁ.
[10] Bp. °vīriya°.
[11] Ssp. hirī.
[12] Ssp. gaṇhāthā.
[13] Ssp. kāraṇā°.

kāya āharaṇaṁ. *vivāho* ti attano dārikāya parakulapesanaṁ. *vāreyyan*[1] ti detha no dārakassa dārikan ti yācanaṁ, divasanakkhattamuhuttapariccheda karaṇaṁ vā. *purāṇagaṇikiyā*[2] 'ti ekassa gaṇakassa bhariyāya, sā tasmiṁ jīvamāne gaṇikīti paññāyittha, mate pana purāṇagaṇikīti[2] saṅkhyaṁ[3] gatā. *tirogāmo* ti bahi gāmo aññō gāmo ti adhippāyo. *manussā* ti Udāyissa imaṁ[4] sañcarittakamme yuttapayuttabhāvaṁ jānanakamanussā. *suṇisabhogenā*[5] 'ti yena bhogena suṇisā bhuñjitabbā hoti randhāpanapacāpanaparivesāpanādinā[6] tena[7] bhuñjiṁsu, *tato aparena dāsībhogenā* 'ti māsātikkame yena bhogena dāsī bhuñjitabbā hoti khettakammakacavarachaḍḍanaudakāharāpaṇādinā[8] pana[9] te bhuñjiṁsu. *duggatā* ti daḷiddā,[10] yattha vā gatā duggatā hoti tādisaṁ kulaṁ gatā. *māyyo imaṁ kumārikan* ti mā ayyo imaṁ kumārikaṁ. *āhārūpahāro* ti āhāro ca upahāro ca, gahaṇañ ca dānañ ca, na amhehi kiñci āhaṭaṁ[11] na upāhaṭaṁ[12] tayā saddhiṁ[13] kayavikkayo vohāro amhākaṁ n' atthīti dīpenti. *samaṇena bhavitabban* ti abyāvaṭena samaṇo assa. *sussamaṇo* ti samaṇena nāma īdisesu kammesu abyāvaṭena abyāpārena bhavitabbaṁ, evaṁ bhavanto hi samaṇo sussamaṇo assā 'ti, evaṁ naṁ[14] apasādetvā gaccha tvaṁ na mayaṁ taṁ jānāmā 'ti āhaṁsu. *sajjito* ti sabbūpakaraṇasampanno maṇḍitapasādhito[15] vā. *dhuttā* ti itthīdhuttā, *paricārento*[16] ti manāpiyesu rūpādīsu itocito ca samantā indriyāni cārentā, kīḷantā ramantā[17] ti vuttaṁ hoti. *abbhutaṁ akaṁsū* 'ti yadi karissati tvaṁ ettakaṁ jito, yadi na karissati ahaṁ ettakan ti paṇītakaṁ[18] akaṁsu, bhikkhūnaṁ pana abbhutaṁ kātuṁ na vaṭṭati, yo karoti parājitena dātabban ti Mahāpaccariyaṁ vuttaṁ. *kathaṁ hi nāma ayyo Udāyi taṅkhaṇikan* ti ettha taṁkhaṇo ti

---

1 Ssp. vāreyyānīti *for* vāreyyan ti.
2 Bp.Ssp. °gaṇa°.
3 Ssp. saṅkhaṁ.
4 Bp. idha.
5 Ssp. suṇisā°.
6 Bp. °vesanādinā.
7 Ssp. te naṁ.
8 Bp. °udakāharaṇarandhāpanādinā; Ssp. udakāharaṇādinā.
9 Bp. tena *for* pana te; Ssp. pana te naṁ.
10 Bp.Ssp. daliddā.
11 Ssp. ābhaṭaṁ.
12 Ssp. upahaṭaṁ.
13 Ssp. *omits this.*
14 Ssp. taṁ.
15 Ssp. °ppasādhito.
16 Ssp. °rentā.
17 Bp. abhiramantā.
18 Bp. paṇītataṁ.

acirakālo vuccati, taṁkhaṇikan ti acirakālādhikārikaṁ, *sañcarittaṁ samāpajjeyyā* 'ti sañcaraṇabhāvaṁ samāpajjeyya, yasmā pana taṁ samāpajjantena kenaci pesitena katthaci gantabbaṁ hoti, parato ca *itthiyā vā purisamatiṁ* ti ādivacanato idha itthipurisā adhippetā. tasmā tam atthaṁ dassetuṁ itthiyā vā pahito purisassa santike gacchati, *purisena vā pahito itthiyā santike gacchatī*ti evam assa padabhājanaṁ vuttaṁ. *itthiyā vā purisamatiṁ purisassa vā itthīmatiṁ ti ettha āroceyyā* 'ti pāṭhaseso daṭṭhabbo, ten' ev' assa padabhājane purisassa matiṁ itthiyā āroceti, itthiyā matim purisassa ārocetīti vuttaṁ.

idāni yad atthaṁ taṁ[1] tesaṁ matiṁ adhippāyaṁ ajjhāsayaṁ chandaṁ ruciṁ āroceti, taṁ[2] dassento jāyattane vā jārattane vā ti[3] āha, *tattha jāyattane* ti jāyabhāve. *jārattane* ti jārabhāve. purisassa hi matiṁ itthiyā ārocento jāyattane āroceti, itthiyā matiṁ purisassa ārocento jārattane āroceti, api ca purisass' eva matiṁ itthiyā ārocento jāyattane vā āroceti nibaddhabhariyābhāve, jārattane vā micchācārabhāve, yasmā pan' etaṁ ārocentena tvaṁ kira tassa[4] jāyā bhavissasīti ādi vattabbaṁ hoti. tasmā taṁ vattabbatākāraṁ dassetuṁ jāyattane vā ti jāyā bhavissasīti[5] jārattena vā ti jārī bhavissasīti assa padabhājanaṁ vuttaṁ. eten' eva ca[6] upāyena itthiyā matiṁ purisassa ārocane pi pati bhavissasi sāmiko bhavissasi jāro bhavissasīti vattabbākāro veditabbo. *antamaso taṅkhaṇikāya pīti* sabbantimena paricchedena yā ayaṁ taṅkhaṇe muhuttamatte paṭisaṁvasitabbato taṅkhaṇikā ti vuccati, muhuttikā ti attho, tassāpi muhuttikā bhavissasīti evaṁ purisamatiṁ ārocentassa saṅghādiseso, eten' eva upāyena muhuttiko bhavissasīti evaṁ purisassa itthīmatiṁ ārocento pi[7] saṅghādisesaṁ āpajjatīti veditabbo.

idāni *itthiyā vā purisamatin* ti ettha adhippetā itthiyo pabhedato dassetvā tāsu sañcarittavasena āpattibhedaṁ dassetuṁ dasa itthiyo ti ādim āha, tattha *māturakkhitā* ti mātarā rakkhitā, yathā purisena saṁvāsaṁ na kappeti evaṁ mātarā rakkhitā. ten' assa padabhājane pi vuttaṁ mātā

---

[1] Ssp. *omits* taṁ. [2] Bp. etaṁ. [3] Bp. *adds* ādim.
[4] Bp. assa. [5] Bp.Ssp. °ssasi.
[6] Ssp. *omits* ca. [7] Bp. *omits* pi.

rakkhati gopeti issariyaṁ kāreti vasaṁ vattetīti, tattha rakkhatīti katthaci gantuṁ na deti. gopetīti yathā aññe na passanti evaṁ guttaṭṭhāne[1] ṭhapeti. issariyaṁ kāretīti serīvihāram assā nisedhentī abhibhavitvā pavattati.[2] vasaṁ vattetīti idaṁ karohi idaṁ mā akāsīti evaṁ attano vasaṁ tassā upari vatteti. eten' upāyena piturakkhitādayo pi ñātabbā, gottaṁ vā dhammo vā na rakkhati sagottehi pana sahadhammikehi ca ekaṁ satthāraṁ uddissa pabbajitehi ekagaṇapariyāpannehi ca rakkhitā gottarakkhitā dhammarakkhitā ti vuccati, tasmā tesaṁ padānaṁ sagottā rakkhantīti ādinā nayena padabhājanaṁ vuttaṁ. saha ārakkhena[3] *sārakkhā*. saha paridaṇḍena[3] *saparidaṇḍā*. tāsaṁ niddesā pākaṭā 'va, imāsu dasasu pacchimānaṁ dvinnam eva purisantaraṁ gacchantīnaṁ micchācāro hoti na itarāsaṁ. dhanakkītādīsu appena vā bahunā vā dhanena kītā *dhanakkītā*, yasmā pana sā na kitamattā[4] eva[5] saṁvāsatthāya pana kītattā bhariyā tasmāssa niddese dhanena kiṇitvā[6] vāsetīti vuttaṁ. chandena attano ruciyā vasatīti chandavāsinī. yasmā pana sā na attano chandamatten' eva bhariyā hoti purisena pana sampaṭicchitattā tasmāssa niddese pi yo *piyaṁ vāsetī*ti vuttaṁ. bhogena vasatīti *bhogavāsinī*, udukkhalamusalādi gharūpakaraṇaṁ labhitvā bhariyābhāvaṁ gacchantiyā janapaditthiyā etaṁ adhivacanaṁ. paṭena vasatīti *paṭavāsinī*, nivāsanamattam pi pāpuraṇamattaṁ vā labhitvā bhariyābhāvaṁ upagacchantiyā daḷidditthiyā[7] etaṁ adhivacanaṁ. *odapattakinī*ti ubhinnaṁ ekissā udakapātiyā hatthe otāretvā idaṁ udakaṁ viya saṁsaṭṭhā abhejjā hothā 'ti vatvā pariggahitāya vohāranāmam etaṁ, niddese pi 'ssa tāya saha *udakapattaṁ āmasitvā taṁ vāsetī*ti evam attho veditabbo. obhataṁ[8] oropitaṁ cumbaṭamassā 'ti *obhatacumbaṭā*,[9] kaṭṭhahārikādīnaṁ aññatarā, yassā sīsato cumbaṭaṁ oropitvā[10] ghare vāseti, tassā etaṁ adhivacanaṁ. *dāsī cā* 'ti attano eva[11] dāsī ca hoti bhariyā ca. kammakārī nāma gehe bhatiyā

---

[1] Ssp. gutte ṭhāne.
[2] Ssp. vattati.
[3] Bp. *adds* ti.
[4] Ssp. dhanakkīta°.
[5] Bp.Ssp. *add* bhariyā.
[6] Ssp. kīṇitvā.
[7] Bp.Ssp. dali°.
[8] Ssp. obhaṭaṁ.
[9] Bp.Ssp. obhaṭa°.
[10] Bp.Ssp. °petvā.
[11] Bp. yeva.

kammaṁ karoti, tāya saddhiṁ koci gharāvāsaṁ kappeti attano bhariyāya anatthiko hutvā, ayaṁ vuccati *kammakārī ca bhariyā cā* 'ti. dhajena 'āhaṭā *dhajāhaṭā*, ussitadhajāya[1] senāya gantvā paravisayaṁ vilumpitvā ānītā ti vuttaṁ hoti, taṁ koci bhariyaṁ karoti, ayaṁ dhajāhaṭā nāma. muhuttikā vuttanayā eva. etāsaṁ dasannam pi purisantaragamane micchācāro hoti, purisānaṁ pana vīsatiyāpi etāsu micchācāro hoti,[2] bhikkhuno ca sañcarittam pi hotīti.

idāni *puriso bhikkhuṁ pahinātī*ti[3] ādīsu patiganhātīti[4] so bhikkhu tassa purisassa *gaccha bhante itthannāmaṁ māturakkhitaṁ brūhi hohi kira itthannāmassa bhariyā dhanakkītā* ti evaṁ vuttavacanaṁ sādhu upāsakā 'ti vā hotū 'ti vā ārocessāmīti vā ti yena kenaci ākārena vacībhedaṁ katvā sīsakampādīhi vā sampaṭicchati. *vīmaṁsatī*ti evaṁ patiganhitvā[4] tassā itthiyā santikaṁ gantvā taṁ sāsanaṁ āroceti. *paccāharatī*ti tena ārocite sā itthī sādhū 'ti sampaṭicchatu vā paṭikkhipatu vā lajjāya vā tuṇhī hotu puna āgantvā tassa purisassa taṁ pavattiṁ[5] āroceti, ettāvatā māya paṭiggahaṇārocanapaccāharaṇasaṅkhātāya tivaṅgasampattiyā saṅghādiseso hoti, sā pan'[6] assa bhariyā hotu vā mā vā akāraṇam etaṁ. sace pana so māturakkhitāya santikaṁ pesito taṁ adisvā tassā mātuyā taṁ sāsanaṁ āroceti bahiddhā vimaṭṭhaṁ[7] nāma hoti, tasmā visaṅketan ti Mahāpadumatthero āha. Mahāsummatthero[8] pana mātā vā hotu pitā vā antamaso gehadāsī pi añño vā[9] yo koci taṁ kiriyaṁ[10] sampādessati tassā[11] vutte pi vimaṭṭham[7] eva[12] na[13] hoti, tivaṅgasampattikāle āpatti yeva. nanu yathā buddhaṁ paccakkhāmīti vattukāmo virajjhitvā dhammaṁ paccakkhāmīti vadeyya paccakkhātāvassa sikkhā, yathā vā paṭhamajjhānaṁ[14] samāpajjāmīti vattukāmo virajjhitvā dutiyajjhānaṁ[15] samāpajjāmīti vadeyya āpanno

---

1 Bp. usitaddhajāya.
2 Ssp. *omits* hoti.
3 Ssp. °ṇātiti.
4 Bp.Ssp. paṭiggaṇ°.
5 Ssp. pavuttiṁ.
6 Ssp. pana.
7 Ssp. vī°.
8 Bp.Ssp. °suma°.
9 Bp. *adds* pi.
10 Bp. kriyaṁ.
11 Bp.Ssp. tassa.
12 Bp. nāma *for* eva.
13 Ssp. *omits* na *and adds* hotīti.
14 Bp.Ssp. paṭhamaṁ jhānaṁ.
15 Bp.Ssp. dutiyaṁ jhānaṁ.

c' assa[1] pārājikaṁ, evaṁ sampadam idaṁ ti āha.[2] taṁ pan' etaṁ patiganhati[3] antevāsiṁ vīmaṁsāpetvā attanā paccāharati āpatti saṅghādisesassā 'ti iminā sameti, tasmā subhāsitaṁ. yathā ca *māturakkhitaṁ brūhīti* vuttassa gantvā tassā āroceturn samatthānaṁ mātādīnam pi vadato visaṅketo n' atthi, evam evaṁ, *kohi kira itthannāmassa bhariyā dhanakkītā* ti vattabbe, *kohi kira itthannāmassa bhariyā chandavāsinīti* evaṁ pāḷiyaṁ[4] vuttesu chandavāsinī ādīsu vacanesu aññataravasena vā avuttesu pi, *kohi kira itthannāmassa bhariyā jāyā pajāpatī puttamātā gharaṇī gharasāminī bhattarandhikā sussūsikā kāmaparicārikā* ti evam ādīsu saṁvāsaparidīpakesu vacanesu aññataravasena vā vadantassāpi visaṅketo n' atthīti[5] tivaṅgasampattiyā āpatti yeva. māturakkhitaṁ brūhīti pesitassa pana gantvā aññāsu piturakkhitādīsu aññataraṁ vadantassa visaṅketaṁ, esa nayo piturakkhitaṁ brūhīti ādīsu pi, kevalaṁ h' ettha ekamūlakadvimūlakādi[6] vasena purisassa mātā bhikkhuṁ pahināti[7] māturakkhitāya mātā bhikkhuṁ pahināti[7] māturakkhitā bhikkhuṁ pahinātīti evam ādīnaṁ mūlaṭṭhānañ ca vasena peyyālabhedo yeva viseso, so pi pubbe vuttanayattā pāḷianusāren' eva sakkā jānitun ti nāssa vibhāgaṁ dassetuṁ ādaraṁ karimhā.[8] patiganhatīti[9] ādīsu pana dvīsu catukkesu paṭhamacatukke ādipadena tivaṅgasampattiyā saṅghādiseso, majjhe dvīhi duvaṅgasampattiyā thullaccayaṁ, ante ekena ekaṅgasampattiyā dukkaṭaṁ. dutiyacatukke ādipadena duvaṅgasampattiyā thullaccayaṁ, majjhe dvīhi ekaṅgasampattiyā dukkaṭaṁ, ante ekena aṅgābhāvato anāpatti.

tattha *patiganhatīti*[9] āṇāpakassa sāsanaṁ patiganhati.[9] *vīmaṁsatīti* pahitaṭṭhānaṁ gantvā taṁ āroceti. *paccāharatīti* puna āgantvā mūlaṭṭhassa āroceti. *na paccāharatīti* ārocetvā etto 'va pakkamati. *na*[10] *vīmaṁsati*[11] *paccāharatīti* purisena itthannāmaṁ gantvā brūhīti vuccamāno sādhū 'ti tassa sāsanaṁ patiganhitvā[12] taṁ pammusitvā vā apammusitvā[13]

---

[1] Bp.Ssp. v' assa. [2] Ssp. *omits* āha. [3] Bp.Ssp. paṭiggaṇhāti.
[4] Bp. pāḷiyā. [5] Bp.Ssp. atthi. [6] Bp. °du° *for* °dvi°.
[7] Bp.Ssp. °ṇāti. [8] Bp. karimha. [9] Bp.Ssp. paṭiggaṇ°.
[10] Bp. paṭiggaṇhati *before* na. [11] Bp. °satīti *and omits* paccāharatīti.
[12] Bp.Ssp. paṭigga°, *sic passim*. [13] Bp.Ssp. appa°.

vā aññena karaṇīyena tassā santikaṁ gantvā kiñcid eva kathaṁ kathento nisīdati, ettāvatā patiganhati[1] na vīmaṁsati nāmā 'ti vuccati. atha naṁ sā itthī sayam eva vadati tumhākaṁ kira upaṭṭhāko maṁ gahetukāmo[2] ti evaṁ vatvā ca[3] ahaṁ tassa bhariyā bhavissāmīti vā[4] na vā[5] bhavissāmīti vadati, so tassā vacanaṁ anabhinanditvā appaṭikkositvā tuṇhībhūto 'va uṭṭhāyāsanā tassa purisassa santikaṁ āgantvā taṁ pavattiṁ āroceti, ettāvatā na vīmaṁsati paccāharati nāmā 'ti vuccati. *na vīmaṁsati na paccāharatī*ti kevalaṁ sāsanārocanakāle patiganhati yeva itaraṁ pana dvayaṁ na karoti. *na patiganhati vīmaṁsati paccāharatī*ti koci puriso bhikkhussa ṭhitaṭṭhāne vā nisinnaṭṭhāne vā tathārūpiṁ kathaṁ katheti, bhikkhu tena appahito[6] pi pahito viya hutvā itthiyā santikaṁ gantvā, hohi kira itthannāmassa bhariyā ti ādinā nayena vīmaṁsitvā tassā rucim vā arucim vā puna āgantvā imassa āroceti. ten' eva nayena vīmaṁsitvā apaccāharanto[7] na patiganhati vīmaṁsati na paccāharatīti vuccati. ten' eva nayena gato avīmaṁsitvā tāya samuṭṭhāpitaṁ kathaṁ sutvā paṭhamacatukkassa tatiyapade vuttanayena āgantvā imassa ārocento na patiganhati na vīmaṁsati paccāharatīti vuccati catutthaṁ[8] padaṁ pākaṭam eva. sambahule bhikkhū āṇāpetīti ādinayā pākaṭā yeva. yathā pana sambahulā 'pi ekavatthusmiṁ[9] āpajjanti, evaṁ ekassa 'pi sambahulavatthūsu[10] sambahulā āpattiyo veditabbo, kathaṁ, puriso bhikkhuṁ āṇāpeti, gaccha bhante asukasmiṁ nāma pāsāde saṭṭhimattā vā sattatimattā vā itthiyo ṭhitā tā vadehi, hotha kira itthannāmassa bhariyāyo ti. so sampaṭicchitvā tattha gantvā ārocetvā puna taṁ sāsanaṁ paccāharati, yattakā itthiyo tattakā āpattiyo āpajjati. vuttaṁ h' etaṁ Parivāre pi:—

> padavītihāramattena vācāya bhaṇitena ca,
> sabbāni garukāni sappaṭikammāni,
> catusaṭṭhi āpattiyo āpajjeyya ekato,
> pañhāmesā kusalehi cintitā ti.

---

1 Ssp. paṭiggaṇhāti. 2 Sp. gehekātukāmo *by mistake.*
3 Ssp. *omits* ca. 4 Ssp. *omits this* vā.
5 Bp. *this* vā *comes after next* bhavissāmīti.
6 Ssp. apahito. 7 Ssp. pacchā°. 8 Bp. catuttha.
9 Bp. °tthumhi. 10 Bp.Ssp. °hulesu vatthūsu.

iṁaṁ kira atthavasaṁ paṭicca ayaṁ pañho vutto, vacanasiliṭṭhatāya c' ettha catusaṭṭhi āpattiyo ti vuttaṁ, evaṁ karonto pana satam pi sahassam pi āpajjatīti. yathā ca ekena pesitassa ekassa sambahulāsu itthīsu sambahulā āpattiyo, evaṁ eko puriso sambahule bhikkhū ekissā santikaṁ peseti sabbesaṁ saṅghādiseso, eko sambahule bhikkhū sambahulānaṁ itthīnaṁ santikaṁ peseti itthīgaṇanāya saṅghādisesā.[1] sambahulā purisā ekaṁ bhikkhuṁ ekissā santikaṁ pesenti purisagaṇanāya saṅghādisesā,[1] sambahulā[2] ekaṁ bhikkhuṁ[3] sambahulānaṁ itthīnaṁ santikaṁ pesenti vatthugaṇanāya saṅghādisesā.[1] sambahulā[4] sambahule[2] ekissā santikaṁ pesenti vatthugaṇanāya saṅghādisesā,[5] sambahulā purisā sambahule bhikkhū sambahulānaṁ itthīnaṁ santikaṁ pesenti vatthugaṇanāya saṅghādisesā,[5] esa[6] nayo ekā itthī ekaṁ bhikkhun ti ādīsu pi, ettha ca sabhāgavisabhāgatā nāma appamāṇaṁ, mātāpitunnam[7] pi pañcasahadhammikānam pi sañcarittakammaṁ karontassa āpatti yeva. puriso bhikkhuṁ āṇāpeti gaccha bhante ti catukkaṁ aṅgavasena āpattibhedadassanatthaṁ vuttaṁ. tassa pacchimapade antevāsi[8] vīmaṁsitvā bahiddhā paccāharatīti āgantvā ācariyassa anārocetvā etto 'va gantvā tassa purisassa āroceti. āpatti ubhinnaṁ thullaccayassā 'ti ācariyassa paṭiggahitattā ca vīmaṁsāpitattā ca dvih' aṅgehi thullaccayaṁ, antevāsikassa vīmaṁsitattā ca paccāhatattā ca dvīh' aṅgehi thullaccayaṁ. sesaṁ pākaṭam eva.

gacchanto sampādetīti patigaṇhati c' eva vīmaṁsati ca. āgacchanto visaṁvādetīti na paccāharati. gacchanto visaṁvādetīti na patigaṇhāti.[9] āgacchanto sampādetīti vīmaṁsati c' eva paccāharati ca. evaṁ ubhayattha dvīh' aṅgehi thullaccayaṁ, tatiyapade āpatti, catutthe anāpatti. anāpatti saṅghassa vā cetiyassa vā gilānassa vā karaṇīyena gacchati ummattakassa ādikammikassā 'ti ettha bhikkhusaṅghassa uposathāgāraṁ vā kiñci vā vippakataṁ hoti, tattha kārukā-

---

[1] Bp.Ssp. seso.
[2] Ssp. *adds* bhikkhū.
[3] Bp. *omits this.*
[4] Ssp. *adds* purisā.
[5] Bp. °seso.
[6] Ssp. es 'eva.
[7] Bp.Ssp. °pitūnaṁ.
[8] Bp. °vāsiṁ; Ssp. °vāsī.
[9] Sp. °gaṇhati *in other cases.*

naṁ[1] bhattavetanatthāya upāsako vā upāsikāya santikaṁ bhikkhuṁ pahineyya upāsikā vā upāsakassa evarūpena saṅghakaraṇīyena[2] gacchantassa anāpatti, cetiyakamme kayiramāne pi es' eva nayo, gilānassa bhesajjatthāya pi upāsakena vā upāsikāya santikaṁ upāsikāya vā upāsakassa santikaṁ pahitassa gacchato anāpatti. ummattakādikammikā vuttanayā eva. samuṭṭhānādīsu idaṁ sikkhāpadaṁ chasamuṭṭhānaṁ, sīsukkhipanādinā[3] kāyavikārena sāsanaṁ gahetvā gantvā hatthamuddāya[4] vīmaṁsitvā puna āgantvā hatthamuddāya[5] eva ārocentassa kāyato samuṭṭhāti, āsanasālāya nisinnassa itthannāmā nāma[6] āgamissati tassā cittaṁ jāneyyāthā 'ti kenaci vutto[7] sadhū 'ti sampaṭicchitvā taṁ āgataṁ vatvā tassā gatāya puna tasmiṁ purise āgate ārocentassa vācato samuṭṭhāti. vācāya sāsanaṁ[8] sādhū 'ti gahetvā aññena karaṇīyena tassā gharaṁ gantvā aññattha vā gamanakāle taṁ disvā vacībheden' eva vīmaṁsitvā puna aññen' eva karaṇīyena[9] tato apakkamma kadācid eva taṁ[10] purisaṁ disvā ārocentassāpi vācato 'va[11] samuṭṭhāti. paṇṇattiṁ ajānantassa pana khīṇāsavassāpi kāyavācato samuṭṭhāti. kathaṁ, sace hi 'ssa mātāpitaro kujjhitvā alaṁ vacanīyā honti, taṁ ca bhikkhuṁ gharaṁ upagataṁ therapitā vadati mātā te tāta maṁ mahallakaṁ chaḍḍetvā ñātikulaṁ gatā gaccha taṁ[12] maṁ upaṭṭhātuṁ pesehīti, so ce gantvā taṁ vatvā puna pituno tassā āgamanaṁ vā anāgamanaṁ vā āroceti saṅghādiseso. imāni tīṇi acittakasamuṭṭhāni. paṇṇattiṁ pana jānitvā eteh' eva tīhi nayehi sañcarittaṁ samāpajjato kāyacittato vācācittato kāyavācācittato[13] samuṭṭhāti, imāni tīṇi paṇṇattijānanacittena sacittakasamuṭṭhānāni, kiriyā,[14] nosaññāvimokkhaṁ, paṇṇattivajjaṁ, kāyakammaṁ, vacīkammaṁ, kusalādivasena c' ettha tīṇi cittāni, sukhādivasena tisso vedanā ti.

vinītavatthūsu ādito vatthupañcake paṭiggahitamattattā dukkaṭaṁ, kalahavatthusmiṁ sammodanīyaṁ akāsīti taṁ

---

[1] Ssp. kārakānaṁ.
[2] Bp.Ssp. saṅghassa karaṇīyena.
[3] Ssp. sīsaukkhi°.
[4] Ssp. °muddhāya.
[5] Ssp. °muddhāy'.
[6] Ssp. *omits* nāma.
[7] Bp.Ssp. vutte.
[8] Bp.Ssp. *omit this.*
[9] Ssp. kāraṇena.
[10] Ssp. naṁ.
[11] Ssp. ca.
[12] Bp.Ssp. naṁ.
[13] Bp.Ssp. *add* ca.
[14] Bp. kriyaṁ.

saññāpetvā puna gehagamanīyaṁ[1] akāsi. nālaṁ vacanīyā 'ti na pariccattā ti attho, yā hi yathā yathā yesu yesu janapadesu pariccattā[2] 'va hoti bhariyābhāvaṁ atikkamati ayaṁ alaṁ vacanīyā ti vuccati, esā pana na alaṁ vacanīyā kenacid eva kāraṇena kalahaṁ katvā gatā, ten' ev' ettha bhagavā anāpattíti āha, yasmā pana kāyasaṁsagge yakkhiyā[3] thullaccayaṁ vuttaṁ tasmā duṭṭhullādīsu pi yakkhīpetiyo thullaccayavatthum[4] evā 'ti veditabbā, aṭṭhakathāsu pan'[5] etaṁ na vicāritaṁ, sesaṁ sabbattha uttānattham evā 'ti.

sañcarittavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti kuṭikārasikkhāpadaṁ. tattha *Āḷavakā* ti Āḷavīraṭṭhe jātā dārakā Āḷavakā nāma, te pabbajitakāle pi Āḷavakā tv eva paññāyiṁsu, te sandhāya vuttaṁ Āḷavakā bhikkhū ti. *saññācikāyo* ti sayaṁ yācitvā gahitūpakaraṇāyo. *kārāpentī*ti karonti pi kārāpenti pi. te kira sāsane vāsadhuraṁ[6] ca ganthadhuraṁ cā 'ti dve pi dhurāni chaḍḍetvā navakammam eva dhuraṁ katvā paggaṇhiṁsu.

assāmikāyo ti anissarāyo, kāretvā[7] dāyakena virahitāyo ti attho. *attuddesikāyo* ti attānaṁ uddissa attano atthāya āraddhāyo ti attho. *appamāṇikāyo* ti ettakena niṭṭhaṁ gacchissantīti evaṁ apariccchinnappamāṇāyo,[8] vuddhippamāṇāyo[9] mahappamāṇāyo cā[10] 'ti attho. yācanā eva[11] bahulā etesaṁ mandaṁ aññaṁ kamman ti *yācanabahulā*. evaṁ *viññattibahulā* veditabbā, atthato pan' ettha nānākaraṇaṁ[12] n' atthi anekakkhattuṁ *purisaṁ detha purisatthakaraṁ*[13] *dethā* 'ti yācantānam etaṁ adhivacanaṁ. tattha mūlacchejjāya purisaṁ yācituṁ na vaṭṭati, sahāyatthāya kammakaraṇatthāya purisaṁ dethā 'ti yācituṁ vaṭṭati. purisatthakaran ti purisena kātabbaṁ hatthakammaṁ vuccati, taṁ yācituṁ vaṭṭati,[14] hatthakammaṁ nāma kiñci vatthuṁ[15] na hoti,

---

1 Bp.Ssp. gehaṁ gama°.
2 Bp. *repeats* pariccattā.
3 Ssp. yakkhiniyā.
4 Ssp. °vaṭṭhu.
5 Bp.Ssp. pana.
6 Bp.Ssp. vipassanādhuraṁ.
7 Bp. kāretarā.
8 Bp. appari°; Ssp. paricchi°.
9 Bp. *adds* vā; Ssp. vuḍḍhi°.
10 Ssp. *omits* cā.
11 Ssp. yeva.
12 Ssp. °kāraṇaṁ.
13 Bp. purisatta°.
14 Bp. *omits* taṁ yācituṁ vaṭṭati.
15 Bp.Ssp. vatthu.

tasmā taṁ ṭhapetvā migaluddakamacchabandhakādīnaṁ sakakammaṁ avasesaṁ sabbaṁ kappiyaṁ, kiṁ bhante āgatattha kena kammaṁ ti pucchite vā apucchite vā yācituṁ vaṭṭati, viññattipaccayā doso n' atthi, tasmā migaluddakādayo sakakammaṁ na yācitabbā, hatthakammaṁ dethā 'ti aniyāmetvā 'pi na yācitabbā, evaṁ yācitā hi te sādhu bhante ti bhikkhuṁ[1] uyyojetvā mige pi māretvā āhareyya,[2] niyametvā pana vihāre kiñci kattabbaṁ atthi tattha hatthakammaṁ dethā 'ti yācitabbā. phālanaṅgalādīni upakaraṇāni gahetvā kasituṁ vā vapituṁ vā lāyituṁ vā gacchantaṁ sakiccapasutam pi kassakaṁ[3] vā aññaṁ vā kiñci hatthakammaṁ yācituṁ vaṭṭat' eva. yo pana vighāsādo vā aññō vā koci nikkammo niratthakakathaṁ vā[4] kathento niddāyanto vā viharati. evarūpaṁ ayācitvā 'pi ehi re idaṁ vā idaṁ vā karohīti yadicchakaṁ kārāpetuṁ vaṭṭati, hatthakammassa pana sabbakappiyabhāvadīpanatthaṁ imaṁ nayaṁ kathenti.

sace hi bhikkhu pāsādaṁ kāretukāmo hoti tambhatthāya pāsāṇakoṭṭakānaṁ gharaṁ gantvā vattabbaṁ hatthakammaṁ laddhuṁ vaṭṭati upāsakā 'ti, kiṁ kātabbaṁ bhante ti, pāsāṇatthambhā uddharitvā dātabbā ti, sace te uddharitvā vā denti uddharitvā nikkhitte attano thambhe vā denti vaṭṭati. athāpi vadanti amhākaṁ bhante hatthakammaṁ kātuṁ khaṇo n' atthi aññaṁ uddharāpetha tassa mūlaṁ dassāmā 'ti, uddharāpetvā pāsāṇatthambhe uddhaṭamanussānaṁ mūlaṁ dethā 'ti vattuṁ vaṭṭati. eten' eva upāyena pāsādadārūnaṁ atthāya vaḍḍhakīnaṁ santikaṁ iṭṭhakatthāya iṭṭhakavaḍḍhakīnaṁ chadanatthāya[5] gehachādakānaṁ[6] cittakammatthāya cittakārānan ti yena yena attho hoti tassa tassa atthāya tesaṁ tesaṁ sippakārakānaṁ santikaṁ gantvā hatthakammaṁ yācituṁ vaṭṭati, hatthakammayācanavasena ca mūlacchejjāya vā bhattavetanānuppadānena vā laddham pi sabbaṁ gahetuṁ vaṭṭati, araññato āharāpentena ca sabbaṁ anajjhāvutthakaṁ[7] āharāpetabbaṁ. na kevalañ ca pāsādaṁ kāretukāmena mañcā-pīṭha-patta-parissāvana-dhammakara-

---

[1] Bp. bhikkhū. [2] Bp.Ssp. °yyuṁ. [3] Bp. kasakaṁ.
[4] Bp. *omits* vā. [5] Ssp. chāda°.
[6] Ssp. °chādanakānaṁ. [7] Bp. °vuṭṭhakaṁ.

ka-cīvarādīni[1] kārāpetukāmenā 'pi dāruḷohasuttādīni[2] labhitvā te te sippakārake upasaṅkamitvā vuttanayen' eva hatthakammaṁ yācitabbaṁ, hatthakammayācanavasena ca mūlacchejjāya vā bhattavetanānuppadānena[3] vā laddham pi sabbaṁ gahetabbaṁ. sace pana kātuṁ na icchanti bhattavetanaṁ[4] paccāsiṁsanti[5] akappiyakahāpaṇādiṁ[6] na dātabbaṁ, bhikkhācāravattena taṇḍulādīni pariyesitvā dātuṁ vaṭṭati.

hatthakammavasena pattaṁ kāretvā tath' eva pācetvā navapakkassa pattassa puñchanatelatthāya anto gāmaṁ paviṭṭhena bhikkhāya āgato ti sallakkhetvā yāguyā vā bhatte vā ānīte hatthena patto pidhātabbo.[7] sace upāsikā kiṁ bhante ti pucchati, navapakko patto puñchanatelena attho ti vattabbaṁ. sace sā dehi bhante ti pattaṁ gahetvā telena puñchitvā yāguyā vā bhattassa vā pūretvā deti, viññatti nāma na hoti gahetuṁ vaṭṭati.[8] bhikkhū pageva piṇḍāya caritvā āsanasālaṁ gantvā āsanaṁ apassantā tiṭṭhanti, tatra ce upāsakā bhikkhū ṭhite disvā sayam eva āsanāni āharāpenti, nisīditvā gacchante hi āpucchitvā gantabbaṁ, anāpucchā gatānam pi naṭṭhaṁ gīvā na hoti, āpucchitvā gamanaṁ pana vattaṁ. sace bhikkhūhi āsanāni āharathā[9] 'ti vuttehi āhaṭāni honti āpucchitvā 'va gantabbaṁ, anāpucchā gatānaṁ vattabhedo ca naṭṭhañ ca gīvā.[10] attharaṇakojavakādīsu[11] pi es' eva nayo. makkhikāyo[12] bahukā honti, makkhikāvījaniṁ[13] āharathā 'ti vattabbaṁ, pucimandasākhādīni āharanti kappiyaṁ kārāpetvā paṭiggahetabbāni, āsanasālāyaṁ[14] udakabhājanaṁ rittaṁ hoti, dhammakarakaṁ[15] gaṇhāti na vattabbaṁ, dhammakarakaṁ[15] hi rittabhājane pakkhipanto bhindeyya. nadiṁ vā taḷākaṁ vā gantvā pana udakaṁ āharā 'ti vattuṁ vaṭṭati, gehato āharā 'ti n' eva vattuṁ vaṭṭati, na

---

1 Bp. °dhamakaraṇa-°; Ssp. dhamakaraka-°. 2 Ssp. °loha°.
3 Bp.Ssp. °vettanā°. 4 Bp.Ssp. °vettanaṁ.
5 Bp. °sisanti. 6 Bp. °ṇādi; Ssp. akappiyaṁ kahāpaṇādi.
7 Ssp. pidahitabbo. 8 Ssp. vaṭṭatīti.
9 Bp. āharāpethā. 10 Ssp. *adds* ti.
11 Ssp. attharakoja°. 12 Ssp. macchikā.
13 Ssp. macchikā°. 14 Bp. °lāya.
15 Bp. dhamakaraṇaṁ; Ssp. dhamakarakaṁ.

āhaṭaṁ paribhuñjituṁ,[1] āsanasālāya vā araññake vā bhattakiccaṁ karontehi tatthajātakaṁ anajjhāvutthakaṁ[2] yaṁ kiñci uttaribhaṅgāraharaṁ, pattaṁ vā phalaṁ vā sace kiñci kammaṁ karontaṁ āharāpeti hatthakammavasena āharāpetvā paribhuñjituṁ vaṭṭati, alajjīhi pana bhikkhūhi vā sāmaṇerehi vā hatthakammaṁ na kāretabbaṁ. ayaṁ tāva purisatthakare nayo.

goṇam pana aññatakaappavāritaṭṭhānato āharāpetuṁ na vaṭṭati, āharāpentassa dukkaṭaṁ, ñātipavāritaṭṭhānato pi mūlacchejjāya yācituṁ na vaṭṭati, tāvakālikanayena sabbattha vaṭṭati, evaṁ āharāpitañ ca goṇaṁ rakkhitvā jaggitvā sāmikānaṁ[3] paṭicchādetabbaṁ,[4] sac' assa pādo vā siṅgaṁ vā bhijjati vā[5] nassati vā[6] sāmikā ce sampaṭicchanti icc etaṁ kusalaṁ, no ce sampaṭicchanti gīvā hoti, sace tumhākaṁ yeva demā 'ti vadanti na sampaṭicchitabbaṁ, vihārassa demā 'ti vutte pana ārāmikānaṁ ācikkhatha paṭijagganatthāya[7] 'ti vattabbaṁ. *sakaṭaṁ dethā* 'ti pi aññātakaappavārite vattuṁ na vaṭṭati, viññatti eva hoti dukkaṭaṁ āpajjati, ñātipavāritaṭṭhāne[8] pana vaṭṭati, tāvakālikaṁ vaṭṭati, kammaṁ katvā puna dātabbaṁ, sace nemiyādīni[9] bhijjanti pākatikāni katvā dātabbaṁ, naṭṭhe gīvā hoti, tumhākam eva demā 'ti vutte dārubhaṇḍaṁ nāma sampaṭicchituṁ vaṭṭati, es' eva nayo vāsipharasukuṭhārīkuddāḷanikhādanesu,[10] valliādīsu ca paraparigghahītesu[11] garubhaṇḍappahonakesu yeva ca valliādīsu viññatti hoti na tato oraṁ, anajjhāvutthakaṁ pana yaṁ kiñci āharāpetuṁ vaṭṭati, rakkhitagopitaṭṭhāne yeva hi viññatti nāma vuccati, sā dvīsu paccayesu sabbena sabbaṁ na vaṭṭati. senāsanapaccaye pana āhara dehīti viññattimattam eva na vaṭṭati, parikathobhāsanimittakammāni vaṭṭanti. tattha uposathāgāraṁ vā bhojanasālaṁ vā aññaṁ vā kiñci senāsanaṁ icchantena[12] imasmiṁ vata okāse evarūpaṁ senāsanaṁ kātuṁ vaṭṭatīti vā yuttan ti anurūpan ti vā

---

1 Ssp. °jitabbaṁ.
2 Ssp. °vuṭṭhakaṁ.
3 Bp. sāmikā.
4 Bp.Ssp. paṭicchāpetabbā.
5 Ssp. *omits* vā.
6 Ssp. *adds* taṁ.
7 Bp.Ssp. paṭijagga°.
8 Ssp. ñātakappavāri°.
9 Bp. nemi ādīni.
10 Ssp. vāsi°.
11 Ssp. °hitesu.
12 Bp. icchanto; Ssp. icchato.

ādinā nayena vacanaṁ parikathā nāma. upāsakā tumhe kuhiṁ vasathā 'ti, pāsāde bhante ti, bhikkhūnaṁ pana upāsakā pāsādo na vaṭṭatīti evam ādi vacanaṁ obhāso nāma, manusse disvā rajjuṁ vā[1] pasāreti khīle ākoṭāpeti, kiṁ idaṁ bhante ti vutte idha āvāsaṁ karissāmā 'ti evam ādi kāraṇaṁ[2] pana nimittakammaṁ nāma, gilānapaccaye pana viññatti pi vaṭṭati, pageva parikathādīni. *manussā upaddutā yācanāya upaddutā viññattiyā* 'ti tesaṁ bhikkhūnaṁ tāya yācanāya ca viññatiyā ca pīḷitā. *ubbijjantīti*[3] kinnu āharāpessantīti ubbegaṁ iñjanaṁ calanaṁ paṭilabhanti. *uttasanti pīti* ahiṁ viya disvā sahasā tasitvā[4] uggamanti.[5] *palāyanti pīti* dūrato 'va[6] yena vā tena vā palāyanti. *aññena pi gacchantīti* yaṁ maggaṁ paṭipannā taṁ pahāya nivattitvā vāmaṁ vā dakkhiṇaṁ vā gahetvā gacchanti dvāram pi thakenti.[7]

bhūtapubbaṁ bhikkhave ti iti bhagavā te bhikkhū garahitvā tad anurūpikañ[8] ca dhammaṁ kathaṁ katvā puna pi viññattiyā dosaṁ pākaṭaṁ kurumāno iminā[9] bhūtapubbaṁ bhikkhave ti ādinā nayena tīṇi vatthūni dassesi. tattha *Maṇikaṇṭho* ti so kira nāgarājā sabbakāmadadaṁ mahagghaṁ maṇiṁ kaṇṭhe piḷandhitvā carati tasmā maṇikaṇṭho tv eva paññāyittha. *upari muddhani mahantaṁ phaṇaṁ karitvā aṭṭhāsīti* so kira tesaṁ dvinnaṁ isīnaṁ kaṇiṭṭho isi mettāvihārī ahosi, tasmā so nāgarājā nadito uttaritvā devavaṇṇaṁ nimmiṇitvā tassa santike nisīditvā sammodanīyaṁ katvā taṁ devavaṇṇaṁ pahāya sakavaṇṇam eva upagantvā taṁ isiṁ parikkhipitvā pasannākāraṁ karonto upari muddhani mahantaṁ phaṇaṁ katvā[10] chattaṁ viya dhārayamāno muhuttaṁ ṭhatvā pakkamati, tena vuttaṁ upari muddhani mahantaṁ phaṇaṁ karitvā aṭṭhāsīti. *maṇissa kaṇṭhe pilandhanan*[11] ti maṇi[12] assa kaṇṭhe pilandhitaṁ[11] āmuttan ti attho. *ekam antaṁ aṭṭhāsīti* tena devavaṇṇena āgantvā tāpasena saddhiṁ sammodamāno ekasmiṁ padese aṭṭhāsi. *mamannapānan* ti mama annañ ca pānañ ca. *vipulan* ti bahulaṁ.[13] *uḷāran* ti

[1] Bp.Ssp. *omit* vā. [2] Ssp. karaṇaṁ. [3] Bp. °jjanti pīti.
[4] Ssp. uttasitvā. [5] Bp.Ssp. ukkamanti. [6] Ssp. *omits* 'va.
[7] Bp. *inserts* . . . pa . . . [8] Bp.Ssp. anurūpañ.
[9] Bp. imināpi; Ssp. imāni. [10] Bp. karitvā. [11] Bp. piḷa°.
[12] Bp.Ssp. maṇiṁ. [13] Ssp. bahutaṁ.

paṇītaṁ. *atiyācako sīti* ativiya yācako punappunaṁ yācasīti[1] vuttaṁ hoti. *susū* ti taruṇo thāmasampanno yobbanappattapuriso. sakkharā vuccati kāḷasilā, tattha dhoto asi sakkharadhoto nāmā 'ti vuccati, sakkharadhoto pāṇimhi assā 'ti *sakkharadhotapāṇi*, pāsāṇe dhotanisitakhaggahattho ti attho, yathā so asihattho puriso tāseyya, evaṁ tāsesi maṁ selaṁ yācamāno, maṇiṁ yācanto ti attho, na taṁ yāceti taṁ na yāceyya, kataraṁ, yassa piyaṁ jigiṁseyyā[2] 'ti yassa[3] sattassa piyan ti jāneyya. *kim aṅga pana manussabhūtānan* ti manussabhūtānaṁ amanāpā ti kim ev' ettha vattabbaṁ. *sakuṇasaṅghassa saddena ubbāḷho* ti so kira sakuṇasaṅgho paṭhamayāmañ ca pacchimayāmañ ca nirantaraṁ saddam eva karoti, so bhikkhu tena saddena pīḷito hutvā bhagavato santikaṁ agamāsi. ten' āha *yen' āhaṁ ten' upasaṅkamīti*.[4] *kuto ca tvaṁ bhikkhu āgacchasīti* ettha nisinno so bhikkhu na āgacchati vattamānasamīpe pana evaṁ vattuṁ labbhati. ten' āha kuto ca tvaṁ bhikkhu āgacchasīti kuto āgato 'sīti attho. tato 'haṁ[5] bhagavā āgacchāmīti etthāpi so eva nayo. *ubbāḷho* ti pīḷito, ukkaṇṭhāpito hutvā ti attho. *so sakuṇasaṅgho bhikkhu pattaṁ yācatīti* ettha na[6] te sakuṇā bhikkhuno vacanaṁ jānanti, bhagavā pana attano ānubhāvena yathā jānanti tathā akāsi. *apāhaṁ te na jānāmīti* api ahaṁ te jane ke vā ime kassa vā ime ti na jānāmi. *saṅgamma yācantīti* samāgantvā vaggavaggā hutvā yācanti. *yācako appiyo hotīti* yo yācati so appiyo hoti. *yācaṁ adadam appiyo* ti yācan ti yācitaṁ vuccati, yācitam atthaṁ adadanto pi appiyo hoti. athavā yācan ti yācantassa, adadam appiyo ti adento appiyo hoti. *mā me viddesaṇā*[7] *ahū* 'ti mā me appiyabhāvo ahu, ahaṁ vā tava tvaṁ vā mama desso[8] appiyo mā ahosīti attho. *dussaṁharāṇīti*[9] kasigorakkhādīhi upāyehi dukkhena saṁharaṇīyā[10] ti.

saññācikāya pana bhikkhunā ti ettha saññācikā nāma sayaṁ pavattitā[11] yācanā vuccati, tasmā saññācikāyā[12] 'ti

---

[1] Ssp. yācako sīti.
[2] Bp. jigīseti; Ssp. jigiṁseti.
[3] Bp.Ssp. yaṁ assa.
[4] Ssp. ūpa°.
[5] Bp. ahaṁ.
[6] Ssp. *omits* na.
[7] Bp. videssanā.
[8] Bp. videsso.
[9] Bp. dusaṁ ha°.
[10] Bp. °ṇīyāni.
[11] Bp. °ttita.
[12] Ssp. saṁyāci°.

attano yācanāyā 'ti vuttaṁ hoti, sayaṁ yācitakehi upakaraṇehīti attho, yasmā pana[1] sayaṁ yācitakehi karīyamānā[2] sayaṁ yācitvā karīyamānā[2] hoti, tasmā taṁ atthapariyāyaṁ dassetuṁ sayaṁ yācitvā purisam pīti evam assa padabhājanaṁ vuttaṁ. *ullittā* ti anto littā. *avalittā* ti bahi littā. *ullittāvalittā* ti saantarabāhiralittā[3] ti vuttaṁ hoti. *kārayamānenā* 'ti imassa padabhājane kārāpentenā 'ti ettakam eva vattabbaṁ siyā, evaṁ hi byañjanaṁ sameti, yasmā pana saññācikāya[4] kuṭiṁ karontenāpi[5] idha vuttanayen' eva paṭipajjitabbaṁ, tasmā karonto vā hotu kārāpento vā ubho p' ete kārayamānenā 'ti iminā 'va padena saṅgahītā[6] ti etam atthaṁ dassetuṁ *karonto vā kārāpento vā* ti vuttaṁ hoti,[7] yadi pana karontena vā kārāpentena vā ti vadeyya byañjanaṁ vilomitaṁ bhaveyya, na hi kārāpento karonto nāma hoti, tasmā atthamattam ev' ettha dassitan ti veditabbaṁ. *attuddesan* ti mayhaṁ esā ti evaṁ attā uddeso assā 'ti attuddesā, taṁ attuddesaṁ, yasmā pana yassā attā uddeso sā attano atthāya hoti tasmā[8] atthapariyāyaṁ dassento attuddesan ti *attano atthāyā* 'ti āha. *pamāṇikā kāretabbā* ti pamāṇayuttā kāretabbā. *tatridaṁ*[9] *pamāṇan* ti tassā kuṭiyā idaṁ pamāṇaṁ. *sugatavidatthiyā* ti sugatavidatthi nāma idāni majjhimassa purisassa tisso vidatthiyo vaḍḍhakihatthena[10] diyaḍḍho hattho hoti. *bāhirimena mānenā* 'ti kuṭiyā bahi kuḍḍamānena dvādasaviddhiyo, minantena pana sabbapaṭhamaṁ dinno mahāmattikapariyanto[11] na gahetabbo, thusapiṇḍapariyantena minitabbaṁ, thusapiṇḍassūpari[12] setakammaṁ abbohārikaṁ, sace thusapiṇḍena anatthiko mahāmattikāya eva niṭṭhāpeti mahāmattikā 'va paricchedo. *tiriyan* ti vitthārato. *sattā* 'ti satta sugatavidatthiyo. *antarā* 'ti imassa pana ayaṁ niddeso abbhantarimena mānena,[13] kuḍḍassa[14] bahi antaṁ agahetvā[15] abbhantarimena antena[16] miniyamāne[17] tiriyaṁ

---

1 Bp. *inserts* sā *after this.*
2 Bp. kariya°; Ssp. kayiramānā.
3 Bp. antara°; Ssp. santara°.
4 Ssp. saṁyāci°.
5 Ssp. kārāpente°.
6 Bp.Ssp. °hitā.
7 Ssp. *omits* hoti.
8 Ssp. *inserts* taṁ *after* tasmā.
9 Bp. tatridaṁ.
10 Ssp. °kiha°.
11 Ssp. °mattikāpari°.
12 Bp. °ṇḍassa upari.
13 Bp. manenā 'ti.
14 Bp. kuṭṭassa.
15 Bp.Ssp. aggahetvā.
16 Ssp. ante.
17 Bp. miniya°; Ssp. miya°.

satta sugatavidatthiyo pamāṇan ti vuttaṁ hoti. yo pana lesaṁ oḍḍento[1] yathā vuttappamāṇam eva karissāmīti dīghato ekādasa vidatthiyo tiriyaṁ aṭṭha vidatthiyo dīghato vā terasa vidatthiyo tiriyaṁ cha vidatthiyo kareyya na vaṭṭati, ekatobhāgena atikkantam pi hi pamāṇaṁ atikkantam eva hoti, tiṭṭhatu vidatthi kesaggamattam pi dīghato vā[2] hāpetvā tiriyaṁ tiriyato vā hāpetvā dīghaṁ vaḍḍhetuṁ na vaṭṭati, ko pana vādo ubhato vaḍḍhane, vuttaṁ h' etaṁ, āyāmato vā vittharato vā antamaso kesaggamattam pi atikkamitvā karoti vā kārāpeti vā payoge dukkaṭaṁ ti ādi. yathā vuttappamāṇā eva pana vaṭṭati, yā pana dīghato saṭṭhi hatthā 'pi hoti tiriyaṁ ti hatthā vā ūnakacatuhatthā vā yattha pamāṇayutto mañco itocito ca na parivattati ayaṁ kuṭīti saṅkhyaṁ na gacchati, tasma ayam pi vaṭṭati. Mahāpaccariyaṁ pana pacchimakoṭiyā catuhatthavitthārā[3] vuttā, tato heṭṭhā akuṭi,[4] pamāṇikāpi pana adesitavatthukā vā sārambhā vā aparikkamanā[5] vā na vaṭṭati, pamāṇikā desitavatthukā anārambhā saparikkamanā 'va vaṭṭati. pamāṇato ūnataram pi catuhatthaṁ[3] pañca hattham pi karontena desitavatthukā vā kāretabbā, pamāṇātikkantañ ca pana karonto lepapariyosāne[6] garukaṁ āpattiṁ āpajjati. tattha lepo ca alepo ca lepokāso ca alepokāso[7] ca veditabbo, seyyathīdaṁ[8]; lepo ti dve lepā mattikālepo ca sudhālepo ca, ṭhapetvā pana ime dve lepe avaseso bhasmagomayādi bhedo lepo[9] alepo, sace pi kalalalepo hoti alepo eva, lepokāso ti bhattiyo c' eva chadanañ ca, ṭhapetvā pana bhittichadane[10] avaseso thambhatulāpiṭṭha[11]-saṅghāṭavātapāṇadhūmacchiddādi alepāraho okāso sabbo pi alepokāso ti veditabbo.

bhikkhū abhinetabbā vatthudesanāyā 'ti yasmiṁ ṭhāne kuṭiṁ kāretukāmo hoti tattha vatthudesanatthāya bhikkhū netabbā.[12] *tena kuṭīkārakenā* 'ti ādi pana yena vidhinā te bhikkhū abhinetabbā tassa dassanatthaṁ vuttaṁ. tattha *kuṭīvatthuṁ sodhetvā* ti na visamaṁ araññaṁ bhikkhū gahetvā

---

1 Ssp. oḍento. 2 Ssp. *omits* vā. 3 Ssp. catūhattha.
4 Ssp. akuṭi. 5 Bp. appaṭikkama°.
6 Bp. lepanapari°. 7 Bp. anokāso.
8 Bp. °thidaṁ. 9 Ssp. *omits this.* 10 Bp. °cchadane.
11 Bp. °piṭṭa°; Ssp. piṭṭhi°. 12 Ssp. abhine°.

gahtabbaṁ, kuṭivatthuṁ pana paṭhamam eva sodhetvā samatalaṁ sīmamaṇḍalasadisaṁ[1] katvā pacchā saṅghaṁ upasaṅkamitvā yācitvā netabbā ti dasseti. *evaṁ assa vacanīyo* ti saṅgho evaṁ vattabbo assa. parato pana *dutiyam pi yācitabbā* ti bhikkhū sandhāya bahuvacanaṁ vuttaṁ. *sace*[2] *sabbo saṅgho na*[3] *ussahatī*ti sace sabbo saṅgho na icchati sajjhāyamanasikārādīsu uyyuttā te te[4] bhikkhū honti. *sārambhaṁ anārambhan* ti saupaddavaṁ anupaddavaṁ. *saparikkamanaṁ aparikkamanan* ti saupacāraṁ anupacāraṁ. *pattakallan* ti patto kālo imassa olokanassā 'ti pattakālaṁ, pattakālam eva pattakallaṁ. idañ ca vatthuṁ olokanatthāya sammuttikammaṁ sāvaṇānayena[5] oloketvā[6] 'pi kātuṁ vaṭṭati, parato pana vatthudesanākammaṁ yathā vuttāya eva ñattiyā ca anusāvaṇāya[7] ca kātabbaṁ, oloketvā[8] kātuṁ na vaṭṭati. *kipillikānan*[8] ti rattakālapiṅgalādibhedānaṁ[9] yāsaṁ kāsañci kipillikānaṁ,[8] kipīlikānan ti pi pāṭho. *āsayo* ti nibaddhavasanaṭṭhānaṁ, yathā ca kipillikānaṁ[10] evaṁ upacikādīnam pi nibaddhavasanaṭhānaṁ yeva āsayo veditabbo. yattha pana[11] gocaratthāya āgantvā gacchanti sabbesam pi tādiso sañcaraṇappadeso avārito, tasmā tattha apanetvā sodhetvā kātuṁ vaṭṭati, imāni tāva cha ṭhānāni sattānuddayāya[12] paṭikkhittāni. *hatthīnaṁ vā* ti hatthīnaṁ pana nibaddhavasanaṭṭhānam pi nibaddhagocaraṭṭhānam pi na vaṭṭati, sīhādīnaṁ āsayo ca gocarāya pakkamantānaṁ nibaddhagamanamaggo ca na vaṭṭati, etesaṁ pana cāribhūmi[13] na gahitā. *yesaṁ kesañcī*ti aññesam pi vāḷānaṁ tiracchānagatānaṁ. imāni satta ṭṭhānāni sappaṭibhayāni[14] bhikkhūnaṁ ārogyatthāya paṭikkhittāni, sesāni nānāupaddavehi saupaddavāni. tattha *pubbaṇṇanissitan*[15] ti pubbaṇṇaṁ[16] nissitaṁ

---

[1] Ssp. sīmā°.
[2] Bp. no ce.
[3] Bp. *omits* na.
[4] Ssp. te *for* te te.
[5] Bp. anusāva°; Ssp. sammatikammassāvananayena *for* sammuttikammaṁ sāva°.
[6] Ssp. apalok°.
[7] Ssp. anussāvanāya.
[8] Ssp. kipīlikānan.
[9] Bp.Ssp. °kāḷa°.
[10] Bp. kipillakānan; Ssp. kapīlikānan.
[11] Ssp. *inserts* te *after* pana.
[12] Ssp. °nudayāya.
[13] Ssp. cāra°.
[14] Ssp. sapaṭi°.
[15] Ssp. pubbanna°.
[16] Ssp. pubbanna.

sattannaṁ dhaññānaṁ virūhanakkhettasāmantā[1] ṭhitaṁ, es' eva nayo aparaṇṇanissitādīsu[2] pi. ettha pana *abbhāghātan* ti kāraṇāgharaṁ[3] verigharaṇ corānaṁ māraṇatthāya katan ti Kurundī ādīsu,[4] *āghātanan* ti dhammagaṇḍikā[5] vuccati. *susānan* ti mahāsusānaṁ. *sañcaraṇan*[6] ti anibbhijjagamanīyo[7] gatapaccāgatamaggo vuccati. sesaṁ uttānam eva. *na sakkā hoti yathā yuttena sakaṭenā* 'ti dvīhi balivaddehi yuttena sakaṭena ekaṁ cakkaṁ nimbodakapatanaṭṭhāne[8] ekaṁ bahi katvā āvijjituṁ[9] na sakkā hoti. Kurundiyaṁ pana catuhi[10] yuttenā 'ti[11] vuttaṁ. *samantā nisseniyā*[12] *anuparigantun* ti nisseniyaṁ[12] ṭhatvā gehaṁ chādentehi na sakkā hoti samantā nisseniyā[12] āvijjituṁ.[9] iti evarūpe sārambhe ca aparikkamane ca ṭhāne na kāretabbā, anārambhe pana saparikkamane kāretabbā taṁ vuttapaṭipakkhanayena pāḷiyaṁ āgatam eva. puna *saṁyācikā*[13] *nāmā* 'ti evam ādi, sārambhe ce bhikkhu vatthusmiṁ aparikkamane saññācikāya[14] kuṭim kāreyyā 'ti evaṁ vuttasaññācikādīnaṁ[14] atthappakāsanatthaṁ vuttaṁ. *payoge dukkaṭan* ti evaṁ adesitavatthukaṁ vā pamāṇātikkantaṁ vā kuṭiṁ kāressāmīti[15] araññato rukkhāharaṇatthāya[16] vāsiṁ vā pharasuṁ vā niseti dukkaṭaṁ, araññaṁ pavisati dukkaṭaṁ, tattha allatiṇāni chindati dukkaṭena saddhiṁ pācittiyaṁ, sukkhāni chindati dukkaṭaṁ, rukkhesu pi es' eva nayo, bhūmiṁ sodheti khaṇati paṁsuṁ uddharati cinatīti,[17] evaṁ yāva pācīraṁ[18] bandhati tāva pubbapayogo nāma hoti, tasmiṁ[19] pubbapayoge sabbattha pācittiyaṭṭhāne dukkaṭena saddhiṁ pācittiyaṁ, dukkaṭaṭṭhāne dukkaṭaṁ tato paṭṭhāya sahapayogo[20] nāma. tattha thambhehi kātabbāyaṁ,[21] thambhaṁ[22] ussāpeti dukkaṭaṁ, iṭṭhakāhi cinitab-

---

1 Bp. °nakakhetta°; Ssp. viruhaṇakkhettassasamantā.
2 Ssp. aparanna°.
3 Ssp. kāraṇa°.
4 Ssp. Kurundiyādīsu *and adds* vuttaṁ.
5 Bp. °bhaṇḍikā.
6 Bp.Ssp. saṁsaraṇan.
7 Bp.Ssp. anibbijjha°.
8 Bp. nibboda°.
9 Bp. āvijji.
10 Bp.Ssp. catūhi.
11 Ssp. vāti.
12 Bp.Ssp. nisseṇi°.
13 Bp. saññācikā.
14 Bp.Ssp. °saṁyāci°.
15 Bp. karissāmīti.
16 Bp. rukkha°.
17 Bp. cinati; Ssp. nimāṭṭti.
18 Bp. pācinaṁ.
19 Ssp. etasmiṁ.
20 Ssp. sahappa°.
21 Bp.Ssp. °ya.
22 Ssp. *inserts* tattha *before* thambhaṁ.

bāyaṁ[1] iṭṭhakaṁ āciṇāti[2] dukkaṭaṁ, evaṁ yaṁ yaṁ upakaraṇaṁ yojeti [3]sabbattha payoge payoge[3] dukkaṭaṁ. tacchantassa[4] hatthavāre hatthavāre tad atthāya gacchantassa pade pade dukkaṭaṁ. evaṁ kaṭaṁ pana dārukuḍḍikaṁ[5] vā silākuḍḍikaṁ[6] vā iṭṭhakakuḍḍikaṁ[6] vā antamaso paṇṇasālam pi sabhitticchadanaṁ limpissāmīti sudhāya vā mattikāya vā limpantassa payoge payoge yāva[7] thullaccayaṁ na hoti tāva dukkaṭaṁ, ekam[8] pana dukkaṭaṁ[9] mahālepen' eva vaṭṭati,[10] setarattavaṇṇakaraṇe vā cittakamme vā anāpatti. *ekaṁ piṇḍaṁ anāgate* ti yo sabbapacchimo eko lepapiṇḍo taṁ ekaṁ piṇḍaṁ asampatte kuṭikamme,[11] idaṁ vuttaṁ hoti, idāni dvīhi piṇḍehi niṭṭhānaṁ gamissatīti tesu paṭhamapiṇḍadāne thullaccayaṁ. *tasmiṁ piṇḍe āgate* ti[12] ekaṁ piṇḍaṁ anāgate kuṭikamme[11] thullaccayaṁ hoti tasmiṁ avasānapiṇḍe[13] āgate dinne ṭhapite lepassa ghaṭitattā āpatti saṅghādisesassa. evaṁ lepantassa[14] ca anto lepe vā anto lepena saddhiṁ bhitticchadanañ[15] ca ekābaddhaṁ katvā ghaṭite, bahi lepe vā bahi lepena saddhiṁ ghaṭite saṅghādiseso 'va.[16] sace pana dvārabandhaṁ[17] vā vātapānaṁ vā aṭhapetvā[18] 'va mattikāya limpati tasmiñ ca tass' okāsaṁ puna vaḍḍhetvā vā avaḍḍhetvā vā ṭhapite lepo na ghaṭīyati[19] rakkhati tāva, puna limpantassa pana ghaṭitamatte saṅghādiseso. sace taṁ ṭhapīyamānaṁ[20] paṭhamaṁ[21] dinnalepena saddhiṁ nirantaram eva hutvā tiṭṭhati paṭhamam eva saṅghādiseso, upacikāmocanatthaṁ aṭṭhaṅgulamattena appattacchadanaṁ katvā bhittiṁ limpati anāpatti, upacikāmocanattham eva heṭṭhā pāsāṇakuḍḍaṁ[22] katvā taṁ alimpitvā upari limpati lepo na ghaṭīyati[19] nāma anāpatti yeva, iṭṭhakakuṭikāya[23] iṭṭhakāhi yeva

---

1 Bp.Ssp. °ya.
2 Bp. ācinati; Ssp. ācināti.
3—3 Ssp. sabbappayoge.
4 Ssp. tacchentassa.
5 Bp. °kuṭṭikaṁ.
6—6 Bp. iṭṭhakuṭṭikaṁ vā silākuṭṭikaṁ.
7 Ssp. *inserts* dukkaṭaṁ *before* yāva.
8 Bp.Ssp. etaṁ.
9 Bp. *omits*.
10 Ssp. vaḍḍhati.
11 Bp.Ssp. kuṭī°.
12 Ssp. *inserts* yaṁ *after* ti.
13 Ssp. avasāne piṇḍe.
14 Bp.Ssp. limpantassa.
15 Ssp. bhittiñ ca chadanañ.
16 Bp.Ssp. *omit* 'va.
17 Bp. °baddhaṁ.
18 Bp.Ssp. aṭṭhapetvā.
19 Bp. ghaṭayati.
20 Bp.Ssp. ṭhapi°.
21 Ssp. paṭhama.
22 Bp. °kuṭṭaṁ.
23 Ssp. °kuḍḍikāya.

vātapāne ca dhumanettāni[1] ca karoti lepaghaṭṭanen'[2] eva āpatti. paṇṇasālañ ca[3] limpati lepaghaṭṭenen'[4] eva āpatti, tattha ālokatthāya aṭṭhaṅgulamattaṁ ṭhapetvā limpati lepo na ghaṭīyati[5] nāma anāpatti yeva, sace vātapānaṁ laddhā ettha ṭhapessāmīti karoti vātapāne ṭhapite lepaghaṭanena āpatti, sace mattikāyā kuṭiṁ[6] karoti chadanalepena saddhiṁ ghaṭane āpatti, eko ekapiṇḍāvasesaṁ katvā ṭhapeti, añño taṁ disvā dukkaṭaṁ idan ti vattasīsena limpati ubhinnam pi anāpatti.

*bhikkhu kuṭiṁ karotī*ti evam ādīni chattiṁsacatukkāni āpattibhedadassanatthaṁ vuttāni, tattha sārambhāya dukkaṭaṁ aparikkamanāya dukkaṭaṁ, pamāṇātikkantāya saṅghādiseso, adesitavatthukāya saṅghādiseso, etesaṁ vasena vomissakāpattiyo[7] veditabbā. *āpatti dvinnaṁ saṅghādisesena dvinnaṁ dukkaṭānan* ti ādīsu ca dvīhi saṅghādisesehi saddhiṁ dvinnaṁ dukkaṭānan ti ādinā nayena attho veditabbo. so ce vippakate āgacchatīti ādīsu ca[8] ayaṁ atthavinicchayo, so ce[9] samādisitvā[10] pakkantabhikkhu, vippakate ti aniṭṭhite kuṭikamme.[11] aññassa vā dātabbā ti aññassa puggalassa vā saṅghassa vā cajitvā dātabbā. bhinditvā vā puna kātabbā ti kittakena bhinnā hoti,-sace thambhā bhūmiyaṁ nikhātā uddharitabbā, sace pāsāṇānaṁ upari ṭhapitā apanetabbā, iṭṭhakacitāya yāva maṅgaliṭṭhakā tāva kuḍḍā[12] apacinitabbā, saṅkhepato bhūmisamaṁ katvā vināsitā bhinnā hoti, bhūmito upari caturaṅgulamatte pi ṭhite abhinnā 'va, sesaṁ sabbaṁ[13] catukkesu pākaṭam eva, na h' ettha aññaṁ kiñci atthi yaṁ pāḷianusāren' eva duviññeyyaṁ[14] siyā. *attanā vippakatan* ti ādīsu pana attanā āraddhakuṭiṁ,[15] *attanā pariyosāpetī*ti mahāmattikāya vā thusamattikāya vā yāya katapariyositabhāvaṁ[16] pāpetukāmo hoti tāya avasānapiṇḍaṁ dento pari-

---

1 Bp.Ssp. dhūma°.
2 Bp.Ssp. °ghaṭa°.
3 Bp.Ssp. *omit* ca.
4 Ssp. ghaṭiten'.
5 Bp. ghaṭayati.
6 Bp. kuṭṭaṁ; Ssp. kuḍḍaṁ.
7 Bp.Ssp. omissak°.
8 Bp. pana *for* ca.
9 Bp. *inserts* ti *after* ce; Ssp. ti *for* ce.
10 Bp. °diyitvā.
11 Bp.Ssp. kuṭī°.
12 Bp. kuṭṭā.
13 Bp.Ssp. sabba.
14 Bp. dubbiññeyyaṁ; Ssp. dūvi°.
15 Bp.Ssp. °aṁ kuṭiṁ.
16 Bp. kataṁ pari°.

yosāpeti. *parehi pariyosāpetīti*[1] attano 'va[2] atthāya parehi pariyosāpeti,[1] attanā vā hi vippakatā hotu parehi vā ubhayehi vā tañ ce attano atthāya attanā vā pariyosāpeti parehi vā pariyosāpeti[1] attanā ca parehi cā 'ti yuganaddhaṁ[3] vā pariyosāpeti[1] saṅghādiseso yevā 'ti ayam ettha vinicchayo. Kurundiyaṁ pana vuttaṁ dve tayo bhikkhū ekato vasissāmā 'ti karonti rakkhati tāva avibhattattā anāpatti, idaṁ ṭhānaṁ tava idaṁ mamā 'ti vibhajitvā karonti āpattiyo,[4] sāmaṇero ca bhikkhu ca ekato karonti yāva avibhattā tāva rakkhati, purimanayena vibhajitvā karonti bhikkhussa pana[5] āpattīti. *anāpatti leṇe* ti ādīsu leṇaṁ mahantam pi karontassa anāpatti, na h' ettha lepo ghaṭīyati,[6] guham pi iṭṭhakāguhaṁ vā silāguhaṁ vā dāruguhaṁ vā bhūmiguhaṁ vā mahantam pi karontassa anāpatti. *tiṇakuṭiyā*[7] ti sattabhūmako[8] pi pāsādo tiṇapaṇṇacchadano tiṇakuṭikā ti vuccati. Atthakathāsu pana kukkuṭacchikagehaṁ[9] tiṇacchadanaṁ[10] daṇḍakehi jālabaddhaṁ[11] katvā tiṇehi vā paṇṇehi vā chāditakuṭikā 'va vuttā tattha anāpatti, mahantam pi tiṇacchadanaṁ[12] gehaṁ kātuṁ vaṭṭati, ullittādibhāvo eva hi kuṭiyā lakkhaṇaṁ, so ca chadanam eva sandhāya vutto ti veditabbo, caṅkamanasālāya tiṇacuṇṇaṁ paripaṭati,[13] anujānāmi bhikkhave okampetvā[14] ullittāvalittaṁ kātuṁ ti ādīni c' ettha sādhakāni. tasmā ubhato pakkhaṁ vā kūṭabaddhaṁ vā vaṭṭaṁ vā caturassaṁ vā yaṁ imaṁ etassa gehassa chadanan[15] ti[16] chadanasaṅkhepena[17] kataṁ hoti, tassa bhittilepena saddhiṁ lepe ghaṭite āpatti, sace pana ullittāvalittachadanassa[18] 'gehassa leparakkhaṇatthaṁ upari tiṇena chādenti na[19] ettāvatā tiṇakuṭī nāma hoti, kiṁ pan' ettha adesitavatthukapamāṇātikkantapaccayā[20] 'va anāpatti udāhu sārambhaaparikkamanapaccayā pīti sabbat-

---

1 Bp. °yosāvāpe°.
2 Ssp. *omits*.
3 Bp. °nandhaṁ.
4 Ssp. āpatti.
5 Bp.Ssp. *omit*.
6 Bp. ghaṭayati.
7 Ssp. °kuṭikāyo.
8 Bp.Ssp. °bhūmiko.
9 Bp.Ssp. *inserts* ti.
10 Bp.Ssp. chadanaṁ *for this*.
11 Bp.Ssp. °bandhaṁ.
12 Ssp. dana.
13 Bp.Ssp. °patati.
14 Bp. ogumpe°; Ssp. okappetvā.
15 Ssp. chāda°.
16 Bp. *omits* ti.
17 Bp. tiṇaccha°.
18 Bp.Ssp. °cchada°.
19 Bp. *this* na *comes after* nāma.
20 Bp.Ssp. °ppamāṇā.

thāpi[1] anāpatti, tathā hi tādisaṁ kuṭiṁ sandhāya Parivāre vuttaṁ:—

> bhikkhu saññācikāya kuṭiṁ karoti adesitavatthukaṁ pamāṇātikkantaṁ sārambhaṁ aparikkamanaṁ anāpatti pañhāmesā kusalehi cintitā ti.

[2]yaṁ pana āpatti kārakānaṁ tiṇṇaṁ dukkaṭānaṁ ti ādi pāḷiyaṁ vuttaṁ, taṁ yathā samādhiṭṭhāya akaraṇapaccayā vuttaṁ.[2] *aññass' atthāyā* 'ti kuṭīlakkhaṇappattam pi kuṭiṁ aññassa upajjhāyassa vā ācariyassa vā saṅghassa vā atthāya karontassa anāpatti. *vāsāgāraṁ ṭhapetvā sabbatthā* 'ti attano vasanatthāya agāraṁ ṭhapetvā aññaṁ uposathāgāraṁ vā jantāgharaṁ vā bhojanasālā vā aggisālā vā bhavissatīti kāreti sabbattha anāpatti. sace pi 'ssa hoti uposathāgārañ ca bhavissati ahañ ca vasissāmīti[3] jantāgharañ ca bhojanasālā ca aggisālā ca bhavissati ahañ ca vasissāmīti kārite pi āpatti yeva. Mahāpaccariyaṁ pana anāpattīti vatvā attano vāsāgāratthāya karontass' eva āpattīti vuttaṁ. ummattakassa[4] ādikammikānañ[5] ca āḷavakānaṁ bhikkhūnaṁ anāpatti. samuṭṭhānādīsu chasamuṭṭhānaṁ, kiriyā[6] ca kiriyākiriyā[7] ca, idaṁ hi vatthuṁ desāpetvā pamāṇātikkantaṁ karoto kiriyato[8] samuṭṭhāti, vatthuṁ adesāpetvā karoto kiriyākiriyato, nosaññāvimokkhaṁ acittakaṁ paṇṇattivajjaṁ kāyakammaṁ vacīkammaṁ ticittaṁ tivedanan ti.

kuṭīkārasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti vihārakārakasikkhāpadaṁ. tattha *Kosambiyan* ti evaṁ nāmake nagare. *Ghositārāme* ti Ghositassa ārāme Ghositanāmakena kira seṭṭhinā so kārito tasmā Ghositārāmo ti vuccati. *Channassā* 'ti bodhisattakāle upaṭṭhāka-Channassa. *vihāravatthuṁ bhante jānāhī*ti vihārassa patiṭṭhānaṭṭhānaṁ bhante jānāhi. ettha ca *vihāro* ti na sakalavihāro, eko āvāso. ten' ev' āha: ayyassa vihāraṁ kārāpessamīti.

---

[1] Bp. sabbathāpi.
[2—2] Bp. *inserts* yaṁ . . . vuttaṁ *after* aññass' . . . anāpatti.
[3] Bp. °ssāmi.
[4] Ssp. *inserts* anāpattīti *before* umma°.
[5] Ssp. °kādīnañ.
[6] Bp. kriyañ.
[7] Bp. kriyakriyañ.
[8] Bp. kriya° *for* kiriya°, *sic passim.*

cetiyarukkhan ti ettha cittikataṭṭhena[1] cetiyaṁ, pūjārahānaṁ devaṭṭhānānam etaṁ adhivacanaṁ, cetiyan ti sammataṁ rukkhaṁ cetiyarukkhaṁ. gāmena pūjitaṁ gāmassa vā pūjitan ti *gāmapūjitaṁ*, esa nayo sesapadesu pi, api c' ettha janapado ti ekassa rañño rajje eko koṭṭhāso. raṭṭhan ti sakalarajjaṁ veditabbaṁ, sakalarajjam[2] pi hi kadāci tassa rukkhassa pūjaṁ karoti, tena vuttaṁ *raṭṭhapūjitan* ti. *ekindriyan* ti kāyindriyaṁ sandhāya vadanti. *jīvasaññino* ti sattasaññino. *mahallakan* ti sassāmikabhāvena saṁyācikakuṭito mahantabhāvo etassa atthīti mahallako, yasmā vā vatthuṁ desāpetvā pamāṇātikkamenā 'pi[3] kātuṁ vaṭṭati, tasmā pamāṇamahantatāya pi mahallako taṁ mahallakaṁ. yasmā pan' assa taṁ pamāṇamahattaṁ sassāmikattā 'va labbhati, tasmā tad atthadassanatthaṁ mahallako nāma *vihāro sassāmiko vuccatīti* padabhājanaṁ vuttaṁ. sesaṁ sabbaṁ kuṭīkārasikkhāpade vuttanayen' eva veditabbaṁ saddhiṁ samuṭṭhānādīhi. sassāmikabhāvamattam eva hi ettha kiriyato samuṭṭhānabhāvo pamāṇaniyamābhāvo ca viseso, pamāṇaniyamābhāvā ca catukkaparihānīti.[4]

vihārakārasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayena buddho bhagavā ti duṭṭhadosasikkhāpadaṁ. tattha *Veḷuvane Kalandakanivāpe* ti Veḷuvanan ti tassa uyyānassa nāmaṁ, taṁ kira veḷūhi ca parikkhittaṁ ahosi aṭṭhārasahatthena ca pākārena gopuraṭṭālakayuttaṁ nīlobhāsaṁ manoramaṁ tena Veḷuvanan ti vuccati, kalandakānaṁ c' ettha nivāpaṁ adaṁsu tena Kalandakanivāpo ti vuccati. pubbe kira aññataro rājā tattha uyyānakīḷanatthaṁ[5] āgato surāmadena matto divāseyyaṁ supi, parijano pi 'ssa sutto rājā ti pupphaphalādīhi palobhiyamāno itocito ca pakkāmi. atha surāgandhena aññatarasmā susirarukkhā kaṇhasappo nikkhamitvā rañño abhimukho āgacchati, taṁ disvā rukkhadevatā rañño jīvitaṁ dassāmīti kāḷakavesena āgantvā kaṇṇamūle saddam akāsi, rājā paṭibujjhi, kaṇhasappo nivatto. so taṁ disvā imāya kāḷakāya mama jīvitaṁ dinnan ti kāḷakā-

---

[1] Bp. cittī°; Ssp. citīkatatthena. [2] Ssp. sakalaraṭṭham.
[3] Bp. °mena pi. [4] Bp. °pārihā°. [5] Ssp. uyyāne.

naṁ tattha nivāpaṁ paṭṭhapesi, abhayaghosanañ ca ghosāpesi, tasmā taṁ tato ppabhūti Kalandakanivāpan ti saṅkhyaṁ[1] gataṁ, kalandakā ti hi kāḷakānaṁ etaṁ nāmaṁ. *Dabbo* ti tassa therassa nāmaṁ. *Mallaputto* ti Mallarājassa putto. *jātiyā sattavassena arahattaṁ sacchikatan* ti thero kira sattavasso[2] 'va saṁvegaṁ labhitvā pabbajito khuragge yeva arahattaṁ pāpuṇīti veditabbo. *yañ ca kiñci sāvakena pattabbaṁ sabbaṁ tena anuppattan* ti sāvakena pattabbaṁ nāma tisso vijjā catasso paṭisambhidā cha abhiññā nava lokuttaradhammā ti idaṁ guṇajātaṁ taṁ sabbaṁ tena anuppattaṁ hoti. *n' atthi c' assa kiñci uttariṁ*[3] *karaṇīyan* ti catusu[4] saccesu catuhi[5] maggehi soḷasavidhassa kiccassa katattā idāni 'ssa kiñci uttariṁ karaṇīyaṁ n' atthi. *katassa vā paticayo*[6] ti tass' eva katassa kiccassa puna[7] vaḍḍhanam pi n' atthi dhotassa viya pattassa[8] paṭidhovanaṁ[9] piṁsitassa[10] viya gandhassa paṭipiṁsanaṁ[11] pupphitassa viya ca pupphassa paṭipupphanan ti. *rahogatassā* 'ti rahasi gatassa. *paṭisallīnassā* 'ti tato tato paṭikkamitvā sallīnassa ekībhāvaṁ gatassā 'ti vuttaṁ hoti. *atha kho āyasmato Dabbassa Mallaputtassa etad ahosīti yannūnāhaṁ saṅghassa senāsanaṁ ca paññapeyyaṁ*[12] *bhattāni ca uddiseyyan* ti, thero kira attano katakiccabhāvaṁ disvā ahaṁ imaṁ antimasarīraṁ dhāremi tañ ca kho vātamukhe ṭhitapadīpo[13] viya aniccatāmukhe ṭhitaṁ na cirass'[14] eva nibbāyanadhammaṁ yāva na nibbāyati tāva kinnu kho ahaṁ saṅghassa veyyāvaccaṁ kareyyaṁ ti cintento iti paṭisaṁcikkhati tiroraṭṭhesu bahukulaputtā[15] bhagavantaṁ adisvā 'va pabbajanti te bhagavantaṁ passissāma c' eva vandissāma 'ti ca[16] dūrato pi āgacchanti tatra yesaṁ senāsanaṁ na ppahoti te silāpaṭṭake pi seyyaṁ kappenti pahomi kho panāhaṁ attano ānubhāvena tesaṁ[17] tesaṁ

---

1 Ssp. saṅkhaṁ. 2 Bp. °vassiko. 3 Ssp. uttari.
4 Bp.Ssp. catūsu. 5 Bp.Ssp. catūhi. 6 Ssp. paṭicayo.
7 Ssp. *omits* kiccassa puna. 8 Bp.Ssp. *vatthassa.*
9 Bp. *adds* n' atthi. 10 Bp. pisitassa; Ssp. *piṭṭhassa.*
11 Bp. °pisanaṁ. 12 Ssp. paññā°.
13 Bp. ṭhito padīpo. 14 Bp. cirassaṁ *and omits* evaṁ.
15 Bp.Ssp. bahū°. 16 Bp. °ssāma cā 'ti *for* °ssāmā ti ca.
17 Bp. *omits one* tesaṁ.

kulaputtānaṁ[1] icchāvasena pāsāda-vihāra-aḍḍhayogādīni[2] [3]mañcapīṭhakattharaṇāni[4] senāsanāni nimminitvā dātuṁ puna divase c' ettha ekacce ativiya kilantarūpā honti, te gāravena bhikkhūnaṁ purato ṭhatvā bhattāni pi na uddisāpenti, ahaṁ kho pana tesaṁ[5] bhattāni pi uddisituṁ pahomīti. iti paṭisaṁcikkhantassa atha kho āyasmato Dabbassa Mallaputtassa etad ahosi yannūnāhaṁ saṅghassa senāsanañ ca paññāpeyyaṁ[6] bhattāni ca uddiseyyaṁ ti, nanu ca imāni dve ṭhānāni bhassārāmatādim anuyuttassa yuttāni ayañ ca khīṇāsavo nippapañcārāmo imassa kasmā imāni patibhaṁsū 'ti. pubbapatthanāya[7] coditattā, sabbabuddhānaṁ kira imaṁ ṭhānantaraṁ pattā sāvakā honti yeva.

ayañ ca kira[8] Padumuttarassa bhagavato kāle aññatarasmiṁ kule paccājāto[9] imaṁ ṭhānantaraṁ pattassa bhikkhuno ānubhāvaṁ disvā aṭṭhasaṭṭhiyā bhikkhusatasahassehi saddhiṁ bhagavantaṁ sattadivasāni nimantetvā mahādānaṁ datvā pādamūle nipajjitvā[10] anāgate tumhādisassa buddhassa uppannakāle aham pi itthannāmo tumhākaṁ sāvako viya senāsanapaññāpako ca bhattuddesako ca assaṁ ti patthanaṁ[11] akāsi. bhagavā anāgataṁ saññāṇaṁ[12] pesetvā addasa, disvā[13] ito kappasatasahassassa accayena Gotamo nāma buddho uppajjissati tadā tvaṁ Dabbo nāma Mallaputto hutvā jātiyā sattavasso nikkhamma pabbajitvā arahattaṁ sacchikarissasi imañ ca ṭhānantaraṁ lacchasīti vyākāsi. so tato ppabhuti[14] dānasīlādīni pūrayamāno devamanussasampattiṁ anubhavitvā amhākaṁ bhagavato kāle tena bhagavatā vyākatasadisam eva arahattaṁ sacchākāsi, ath' assa rahogatassa kinnu kho ahaṁ saṅghassa veyyāvaccaṁ kareyyan ti cintayato tāya pubbapatthanāya[15] coditattā imāni dve ṭhānāni paṭibhaṁsū 'ti. ath' assa etad ahosi ahaṁ kho anissaro[16] attani satthārā saddhiṁ ekaṭṭhāne vasāmi sace maṁ bhagavā anu-

---

[1] Ssp. bahukula°. [2] Ssp. -vihāre-. [3] Ssp. samañca°.
[4] Bp. °ṇādīni ca. [5] Ssp. pan' etesaṁ *for* pana tesaṁ.
[6] Bp. paññā°. [7] Ssp. °paṭṭhanāya.
[8] Bp.Ssp. *omit* kira. [9] Ssp. pacchājāto.
[10] Ssp. nipatitvā. [11] Ssp. paṭṭhanaṁ.
[12] Ssp. saññāṇaṁ. [13] Ssp. *inserts* ca.
[14] Ssp. pabhūti. [15] Ssp. °paṭṭha°. [16] Bp. *inserts* 'smi.

jānissati imāni dve ṭhānāni samādiyissāmīti bhagavato santikaṁ agamāsi, tena vuttaṁ *atha kho āyasmā Dabbo Mallaputto . . . pe*[1] *. . . bhattāni ca uddisituṁ* ti. atha naṁ bhagavā *sādhu sādhu Dabbā* 'ti sampahaṁsitvā[2] yasmā arahati evarūpo agatigamanaparibāhiro bhikkhu imāni dve ṭhānāni vicāretuṁ tasmā *tena hi tvaṁ Dabba saṅghassa senāsanañ ca paññapehi bhattāni ca uddisā* 'ti āha. *bhagavato paccassosī*ti bhagavato vacanaṁ paṭiassosi abhimukho assosi sampaṭicchīti vuttaṁ hoti. *paṭhamaṁ Dabbo yācitabbo* ti kasmā bhagavā yācāpeti, garahamocanatthaṁ,[3] passati hi bhagavā anāgate Dabbassa imaṁ ṭhānantaraṁ[4] nissāya Mettiyabhummajakānaṁ vasena mahāupaddavo uppajjissati, tatra keci garahissanti ayaṁ tuṇhībhūto attano kammaṁ akatvā kasmā īdisaṁ ṭhānantaraṁ[4] vicāretīti, tato aññe vakkhanti ko imassa doso eteh' eva[5] yācitvā ṭhapito ti, evaṁ garahato muccissatīti, evaṁ garahamocanatthaṁ[3] yācāpetvā pi puna yasmā asammate bhikkhusmiṁ saṅghassa majjhe kiñci kathīyamāne[6] khīyanadhammo[7] uppajjati ayaṁ kasmā saṅghamajjhe uccāsaddaṁ karoti issariyaṁ dassetīti, sammatena[8] pana kathente mā āyasmanto kiñci avacuttha sammato bhikkhu[9] ayaṁ kathetu yathāsukhaṁ ti vattāro honti,[10] asammatañ ca abhūtena abbhācikkhantassa lahukā[11] āpatti hoti dukkaṭamattā, sammataṁ pana abbhācikkhato garutarā pācitti[12] āpatti hoti, atha sammato bhikkhu āpattiyā garubhāvena[13] verīhi[14] pi duppadhaṁsiyataro[15] hoti, tasmā taṁ āyasmantaṁ sammannāpetuṁ *vyattena bhikkhunā* ti ādim āha. kiṁ pana dve sammutiyo ekassa dātuṁ vaṭṭantīti, na kevalaṁ dve, sace pahoti terasā 'pi dātuṁ vaṭṭanti, appahontānaṁ pana ekāpi dvinnaṁ vā tiṇṇaṁ vā dātuṁ[16] vaṭṭati.

sabhāgānan ti guṇasabhāgānaṁ na mittasanthavasabhāgānaṁ, ten' ev' āha *ye te bhikkhū suttantikā tesaṁ ekajjhan* ti

---

1 Bp. pa *for* pe.
2 Bp. °setvā.
3 Bp. garahā°.
4 Bp.Ssp. ṭhānaṁ.
5 Ssp. eso teh' eva *for* doso eteh' eva.
6 Bp.Ssp. kathaya°.
7 Bp.Ssp. khiyyana°.
8 Ssp. sammate.
9 Bp.Ssp. *omit.*
10 Bp.Ssp. bhavanti.
11 Ssp. lahuk'.
12 Bp.Ssp. pācittiy'.
13 Bp. garukabhāvena.
14 Ssp. verikehi.
15 Bp. dubba°; Ssp. duppaddhaṁ°.
16 Ssp. *adds* na.

ādi, yāvatakā[1] hi suttantikā honti te uccinitvā[2] ekato tesaṁ anurūpam eva senāsanaṁ paññapeti,[3] evaṁ sesānaṁ. *kāyadaḍḍhibahulā*[4] ti kāyassa daḷhabhāvakaraṇabahulā[5] kāyaposanabahulā ti attho, *imāya pi*[6] *ce āyasmanto ratiyā* ti imāya saggamaggassa tiracchānabhūtāya tiracchānakathāratiyā. *acchissantī*ti viharissanti. *tejodhātuṁ samāpajjitvā* ten' ev' ālokenā 'ti tejokasiṇacatutthajjhānaṁ samāpajjitvā vuṭṭhāya abhiññāñāṇena aṅgulijālanaṁ[7] adhiṭṭhāya ten' eva tejodhātusamāpattijanitena[8] aṅgulijālālokenā[9] 'ti attho. ayaṁ pana therassa ānubhāvo na cirass' eva sakala Jambudīpe[10] pākaṭo ahosi, taṁ sutvā iddhipāṭihāriyaṁ daṭṭhukāmā[11] apissu[12] bhikkhū sañcicca vikāle āgacchanti, *te sañcicca dūre apadisantī*ti jāṇantā 'va dūre apadisanti, kathaṁ, amhākaṁ āvuso *Dabba Gijjhakūṭe* ti iminā nayena. aṅguliyā jalamānāya purato purato gacchatīti sace eko bhikkhu hoti sayam eva gacchati, sace bahū honti bahū attabhāve nimminā ti, sabbe attanā sadisā eva senāsanaṁ paññapenti,[3] ayaṁ mañco ti ādīsu pana there ayaṁ mañco ti vadante nimmitāpi attano attano gatagataṭṭhāne[13] ayaṁ mañco ti vadanti, evaṁ sabbapadesu, ayaṁ hi nimmitānaṁ dhammatā.

> ekasmiṁ bhāsamānasmiṁ sabbe bhāsanti nimmitā
> ekasmiṁ tuṇhī māsīne[14] sabbe tuṇhī bhavanti te ti.

yasmiṁ pana vihāre mañcapīṭhādīni na paripūranti tasmiṁ[15] attano ānubhāvena pūrenti, tena nimmitānaṁ avatthukaṁ[16] vacanaṁ na hoti. *senāsanaṁ paññapetvā*[3] *punad eva Veḷuvanaṁ paccāgacchatī*ti tehi saddhiṁ janapadakathaṁ kathento na nisīdati attano vasanaṭṭhānam eva paccāgacchati.

Mettiyabhummajakā ti Mettiyo c' eva Bhummajako ca, chabbaggiyānaṁ aggapurisā ete. *lamākāni ca bhattānī*ti

---

[1] Bp. yāvatiyā; Ssp. yāvatikā.
[2] Bp. *repeats this.*
[3] Ssp. paññā°.
[4] Bp. °daḷhībā°; Ssp. °daḷhiba°.
[5] Bp. daḷhī°.
[6] Bp. pime; Ssp. pīme *for* pi ce.
[7] Bp. °jalanaṁ; Ssp. °jjalanaṁ.
[8] Ssp. °pattiyā janitena.
[9] Ssp. °jjālā°.
[10] Ssp. Jambūdīpe.
[11] Ssp. *adds* āgamiṁsu.
[12] Bp. apisu.
[13] Ssp. gataṭṭhāne
[14] Bp. māsine..
[15] Ssp. *omits.*
[16] Bp. °ka.

senāsanāni tāva navakānaṁ lāmakāni pāpuṇantīti anacchariyaṁ etaṁ, bhattāni pana salākāyo pacchiyaṁ vā cīvarabhoge vā pakkhipitvā aloḷetvā[1] ekam ekaṁ uddharitvā paññāpenti,[2] tāni pi tesaṁ[3] mandapuññatāya lāmakāni sabbapacchimān' eva pāpuṇanti, yam pi ekacārikabhattaṁ hoti,[4] tam pi etesaṁ pattadivase lāmakaṁ vā hoti, ete vā disvā 'va paṇītaṁ adatvā lāmakam eva denti. *abhisaṅkhārikan* ti nānāsambhārehi abhisaṅkharitvā kataṁ, sajjitaṁ[5] susampāditan ti attho. *kaṇājakan* ti sakuṇḍakabhattaṁ.[6] *bilaṅgadutiyan* ti kañjikadutiyaṁ.[7] *kalyāṇabhattiko* ti kalyāṇaṁ sundaraṁ ativiyapaṇītaṁ bhattam assā 'ti kalyāṇabhattiko, paṇītadāyakattā bhatten' eva paññāto. *catukkabhattaṁ dehīti* cattāri bhattāni deti, taddhitavohārena pana catukkabhattan ti vuttaṁ. *upatiṭṭhitvā parivisatīti* sabbakammante vissajjetvā mahantaṁ pūjāyasakkāraṁ katvā samīpe ṭhatvā parivisati. *odanena pucchantīti* odanahatthā upasaṅkamitvā kiṁ bhante odanaṁ demā 'ti pucchanti, evaṁ karaṇatthe yevā etaṁ[8] karaṇavacanaṁ hoti, esa nayo sūpādīsu. svātanāyā 'ti sve bhavo bhattaparibhogo svātano tass' atthāya, svātanāya sve kattabbassa bhattaparibhogass' atthāyā 'ti vuttaṁ hoti. *uddiṭṭhaṁ hotīti* pāpetvā dinnaṁ hoti. *Mettiyabhummajakānaṁ kho gahapatīti* idaṁ thero asamannāharitvā āha, evaṁ balavati[9] hi tesaṁ mandapuññatā yaṁ sativepullappattānam[10] pi asamannāhāro hoti. *ye je* ti ettha je ti dāsiṁ ālapati. *hīyyo*[11] *kho āvuso amhākan* ti rattiṁ sammantayamānā atītadivasabhāgaṁ[12] sandhāyā hīyyo[11] ti vadanti. *na cittarūpan* ti na cittānurūpaṁ, yathā pubbe yattakaṁ icchanti tattakaṁ supanti, na evaṁ supiṁsu appakam eva supiṁsū 'ti vuttaṁ hoti. *bahārāmakoṭṭhake* ti Veḷuvanavihārassa bahidvārakoṭṭhake. *pattakkhandhā* ti patitakkhandhā khandhaṭṭhikaṁ nāmetvā nisinnā. *pajjhāyantā* ti padhūpāyantā. *yato nivā-*

---

[1] Ssp. aloletvā. [2] Bp. paññā°. [3] Ssp. nesaṁ.

[4] Ssp. *inserts* ekavārikabhattan nāma paṇītappaṇītaṁ samodhānetvā therato yāva navakā gāhāpetabbaṁ *for* hoti.

[5] Bp.Ssp. susajjitaṁ. [6] Bp. sakoṇḍa°.

[7] Bp. °jiyadu°. [8] Bp.Ssp. *omit.*

[9] Bp. °vatīti *and omits* hi; Ssp. °vatī. [10] Ssp. °pullattappattānam.

[11] Bp. hiyyo; Ssp. hīyo. [12] Bp.Ssp. atītaṁ divasa°.

taṁ tato pavātan[1] ti yattha nivātaṁ appako pi vāto n' atthi tatthā mahāvāto uṭṭhito ti adhippayo.[2] *udakaṁ maññe ādittan* ti udakaṁ viya ādittaṁ. *sarasi tvaṁ Dabba evarūpaṁ kattā* ti tvaṁ Dabba evarūpaṁ kattā sarasi, athavā sarasi tvaṁ Dabba evarūpaṁ yathāyaṁ bhikkhunī āha, kattā[3] āsi evarūpaṁ yathāyaṁ bhikkhunī āhā 'ti evaṁ yojetvā p' ettha[4] attho daṭṭhabbo, ye pana katvā ti paṭhanti tesaṁ ujukam eva. *yathā maṁ bhante bhagavā jānātī*ti thero kiṁ dasseti, bhagavā bhante sabbaññū ahañ ca khīṇāsavo n' atthi mayhaṁ vatthupatisevanā[5] taṁ maṁ bhagavā jānāti, tatr' āhaṁ kiṁ vakkhāmi yathā maṁ bhagavā jānāti tath' ev' āhaṁ daṭṭhabbo ti. *na kho* Dabba Dabbā evaṁ nibbeṭhentīti ettha *na* kho Dabba Dabbā[6] paṇḍitā yathā tvaṁ parappaccayena[7] nibbeṭhesi evaṁ na[8] nibbeṭhenti, api ca kho yad eva sāmañ-ñātaṁ[9] tena nibbeṭhentīti evam attho daṭṭhabbo. *sace tayā kataṁ*[10] *katan* ti iminā kiṁ dasseti, na hi sakkā parisabalena[11] vā pakkhūpatthambhena[12] vā akārako kārako kātuṁ kārako vā akārako katuṁ, tasmā yaṁ sayaṁ kataṁ vā akataṁ vā tad eva vattabban ti dasseti.

kasmā pana bhagavā jānanto pi ahaṁ jānāmi khīṇāsavo tvaṁ n' atthi tuyhaṁ doso ayaṁ bhikkhunī musāvādinīti nāvocā 'ti. parānuddayatāya,[13] sace hi bhagavā yaṁ yaṁ jānāti taṁ taṁ vadeyya aññena pārājikaṁ āpannena puṭṭho[14] ahaṁ jānāmi tvaṁ pārājiko ti vattabbaṁ bhaveyya, tato so puggalo ayaṁ pubbe Dabbaṁ Mallaputtaṁ suddhaṁ katvā idāni maṁ asuddhaṁ karoti kassa dāni kiṁ vadāmi yatra satthā 'pi sāvakesu chandāgatiṁ gacchati kuto imassa sabbaññubhāvo ti āghātaṁ bandhitvā apāyūpago bhaveyya. tasmā bhagavā imāya parānuddayatāya[13] jānanto pi nāvoca, kiñ ca bhīyyo[15] upavādaparivajjanato pi[10] nāvoca, yadi hi bhagavā

---

1 Bp. savātan.
2 Ssp. attho.
3 Bp. kattā c' āsi; Ssp. kattā 'vāsi.
4 Ssp. c' ettha.
5 Ssp. vatthukāmapaṭi°.
6 Bp. *omits* Dabbā.
7 Bp.Ssp. parapacc°.
8 Bp.Ssp. *omit* na.
9 Bp.Ssp. sāmaṁ ñātaṁ.
10 Ssp. *omits*.
11 Ssp. °bbalena.
12 Bp. pakkhu°.
13 Ssp. °nudaya°.
14 Ssp. puṭṭhena.
15 Bp.Ssp. bhiyyo.

evaṁ vadeyya evaṁ upavādo bhaveyya Dabbassa Mallaputtassa vuṭṭhānaṁ nāma bhāriyaṁ sammāsambuddhaṁ pana sakkhiṁ labhitvā vuṭṭhito ti. idañ ca vuṭṭhānalakkhaṇaṁ maññamānā buddhakāle pi sakkhinā suddhi vā asuddhi vā hoti mayaṁ jānāma ayaṁ puggalo asuddho ti evaṁ pāpabhikkhū lajjim pi vināseyyuṁ ti. api ca anāgate pi bhikkhū otiṇṇe vatthusmiṁ codetvā sāretvā sace tayā kataṁ katan ti vadehīti lajjīnaṁ paṭiññaṁ gahetvā kammaṁ karissantīti vinayalakkhaṇe tantiṁ ṭhapento ahaṁ jānāmīti avatvā *sace tayā kataṁ katan ti vadehīti* āha. *nābhijānāmi supinantena pi methunaṁ dhammaṁ paṭisevitā* ti supinantena pi methunaṁ dhammaṁ na abhijānāmi[1] na paṭisevitā ahan ti vuttaṁ hoti, athavā paṭisevitā hutvā supinantena pi methunaṁ dhammaṁ na jānāmīti vuttaṁ hoti, ye pana paṭisevitvā ti paṭhanti tesaṁ ujukam eva. *pag eva jāgaro* ti jāgaranto pana paṭhamaṁ yeva na jānāmīti. *tena hi bhikkhave Mettiyaṁ bhikkhuniṁ nāsethā* 'ti yasmā Dabbassa ca[2] imissā ca vacanaṁ na ghaṭīyati[3] tasmā Mettiyaṁ bhikkhuniṁ nāsethā 'ti vuttaṁ hoti. tattha tisso nāsanā liṅganāsanā saṁvāsanāsanā daṇḍakammanāsanā ti, tāsu dūsako nāsetabbo ti ayaṁ liṅganāsanā, āpattiyā adassane vā appaṭikamme[4] vā pāpikāya ca[5] diṭṭhiyā appaṭinissagge[4] vā ukkhepaniyakammaṁ[6] karonti[7] ayaṁ saṁvāsanāsanā, cara pi re vinassā ti daṇḍakammaṁ karonti[7] ayaṁ daṇḍakammanāsanā, idha pana liṅganāsanaṁ sandhāy' āha Mettiyaṁ bhikkhuniṁ nāsethā ti. *ime ca bhikkhū anuyuñjathā* 'ti iminā imaṁ dīpeti ayaṁ bhikkhunī attano dhammatāya akārikā addhā aññehi uyyojitā, tasmā yehi uyyojitā ime ca bhikkhū anuyuñjatha gavesatha jānāthā 'ti.

kiṁ pana bhagavatā Mettiyā bhikkhunī paṭiññāya nāsitā apaṭiññāya[8] nāsitā ti, kiñ c' ettha yadi tāva paṭiññāya nāsitā thero kārako hoti sadoso,[9] atha apaṭiññāya[8] thero akārako hoti niddoso. Bhātiyarājakāle pi Mahāvihāravāsīnañ ca

---

1 Ssp. nābhi°.
2 Bp. *omits* ca.
3 Bp. ghaṭayati; Ssp. ghaṭati.
4 Ssp. apaṭi°.
5 Bp.Ssp. *omit* ca.
6 Ssp. °panīya°.
7 Bp. karoti.
8 Bp. appa°.
9 Ssp. *omits*.

Abhayagirivāsīnañ ca therānaṁ imasmiṁ yeva pade[1] vivādo ahosi, Abhayagirivāsīno pi attano suttaṁ vatvā tumhākaṁ vāde thero kārako hotīti vadanti, Mahāvihāravāsino pi attano suttaṁ vatvā tumhākaṁ vāde thero akārako[2] hotīti vadanti, pañho na chijjati; rājā sutvā there sannipātetvā[3] Dīghakārāyanaṁ nāma brāhmaṇajātiyaṁ amaccaṁ therānaṁ kathaṁ suṇāhīti āṇāpesi. amacco kira paṇḍito bhāsantarakusalo, so āha vadantu[4] therā suttan ti, tato Abhayagiritherā attano suttaṁ vadiṁsu: tena hi bhikkhave Mettiyaṁ bhikkhuniṁ sakāya paṭiññāya nāsethā ti, amacco bhante tumhākaṁ vāde thero kārako hoti sadoso ti āha. Mahāvihāravāsino pi attano suttaṁ vadiṁsu: tena hi bhikkhave Mettiyaṁ bhikkhuniṁ nāsethā 'ti, amacco bhante tumhākaṁ vāde thero akārako hoti niddoso ti āha. kiṁ pan' ettha yuttaṁ yaṁ pacchā vuttaṁ, vicāritaṁ h' etaṁ aṭṭhakathācariyehi, bhikkhu bhikkhuṁ amūlakena antimavatthunā anuddhaṁseti saṅghādiseso, bhikkhuniṁ anuddhaṁseti dukkaṭaṁ. Kurundiyaṁ pana musāvāde pācittiyan ti vuttaṁ, tatrāyaṁ vicāraṇā:— purimanaye tāva anuddhaṁsanādhippāyattā dukkaṭam eva yujjati, yathā sati pi musāvāde bhikkhuno bhikkhusmiṁ saṅghādiseso, sati pi musāvāde asuddhaṁ suddhadiṭṭhino akkosādhippāyena vadantassa omasavāden' eva pācittiyaṁ na sampajānamusāvādena, evaṁ idhāpi anuddhaṁsanādhippāyattā sampajānamusāvāde pācittiyaṁ na yujjati dukkaṭam eva yuttaṁ. pacchimanaye pi musāvādattā pācittiyam eva yujjati, vacanappamāṇato hi anuddhaṁsanādhippāyena bhikkhussa bhikkhusmiṁ saṅghādiseso. akkosādhippāyassa [5]ca omasavādo. bhikkhussa[5] pana bhikkhuniyā dukkaṭan ti vacanaṁ n' atthi, sampajānamusāvāde pācittiyan ti vacanam atthi, tasmā pācittiyam eva yujjati, tatra pana idaṁ upaparikkhitabbaṁ, anuddhaṁsanādhippāye asati pācittiyaṁ, tasmiṁ sati kena bhavitabban ti. tatra yasmā musābhaṇantassa pācittiye siddhe pi amūlakena saṅghādisesena anuddhaṁsane visuṁ pācittiyaṁ vuttaṁ, tasmā anuddhaṁsanādhippāye sati

[1] Ssp. vāde.
[2] Bp.Ssp. kārako.
[3] Ssp. °pātāpetvā.
[4] Bp. *adds* tāva.
[5—5] Ssp. 'musāvāde bhikkhussa bhikkhusmiṁ saṅghādiseso akkosādhippāyassa ca omasavāde bhikkhussa' *for* 'ca omasavādo. bhikkhussa.'

sampajānamusāvāde pācittiyassa okāso na dissati, na ca sakkā anuddhaṁsentassa anāpattiyā bhavitun ti, purimanayo c' ettha[1] parisuddhataro khāyati, tasmā[2] bhikkhunī bhikkhuniṁ amūlakena antimavatthunā anuddhaṁseti saṅghādiseso, bhikkhuṁ anuddhaṁseti dukkaṭaṁ, tatra saṅghādiseso vuṭṭhānagāminī[3] dukkaṭaṁ desanāgāmī etehi nāsanaṁ[4] n' atthi, yasmā[5] pana sā pakatiyā 'va dussīlā pāpabhikkhunī idāni[6] sayam eva dussīl' amhīti[7] vadati tasmā naṁ bhagavā asuddhattā yeva nāsesi.[8]

atha kho Mettiyabhummajakā ti evaṁ Mettiyaṁ bhikkhuniṁ nāsetha ime ca bhikkhū anuyuñjathā 'ti vatvā uṭṭhāyāsanā vihāraṁ paviṭṭhe bhagavati tehi bhikkhūhi detha dāni imissā setakānīti nāsiyamānaṁ taṁ bhikkhuniṁ disvā te bhikkhū taṁ mocetukāmatāya attano aparādhaṁ[9] āvikariṁsu, etam atthaṁ dassetuṁ atha kho Mettiyabhummajakā ti ādi vuttaṁ. *duṭṭho doso* ti dūsito c' eva dūsako ca, uppanne hi dose puggalo tena dosena dūsito hoti pakatibhāvaṁ jahāpito tasmā duṭṭho ti vuccati, parañ ca dūseti vināseti tasmā doso ti vuccati, iti duṭṭho doso ti ekass' ev' etaṁ puggalassa ākāranānattena dassitaṁ[10] tena vuttaṁ duṭṭho doso ti dūsito c' eva dūsako cā 'ti tattha saddalakkhaṇaṁ pariyesitabbaṁ, yasmā pana so duṭṭho doso ti saṅkhyaṁ gato paṭighasamaṅgipuggalo[11] kupitādibhāve ṭhito 'va hoti, ten' assa padabhājane kupito ti ādi vuttaṁ, tattha *kupito* ti kuppabhāvaṁ pakatito cavanabhāvaṁ patto. *anattamano* ti na sakamano attano vase aṭṭhitacitto, api ca pītisukhehi na attamano na attacitto[12] ti anattamano. na abhiraddho[13] na sukhito na vā pasādito ti *anabhiraddho*. paṭighena āhataṁ cittam assā 'ti *āhatacitto*, cittathaddhabhāvaṁ[14] cittakacavarasaṅkhātaṁ paṭighakhi-

---

[1] Bp.Ssp. v' ettha.
[2] Ssp. tathā.
[3] Bp.Ssp. °gāmī.
[4] Ssp. °sanā.
[5] Ssp. *inserts* 'yaṁ pi sā bhagavato pūrato ṭhatvā musā abhaṇi' ten' assā sampajānamusāvāde pācittiyaṁ iminā pi nāsanā n' atthi.'
[6] Bp.Ssp. *add* ca.
[7] Bp. dussīlā 'mhīti *for* dussīl' amhīti.
[8] Bp. nāsesīti; Ssp. nāsāpesi.
[9] Bp. apparādhaṁ.
[10] Bp.Ssp. nidassanaṁ.
[11] Bp. °maṅgī°.
[12] Ssp. nipatacitto *for* na attacitto.
[13] Bp.Ssp. anabhiraddho ti *for* na abhiraddho.
[14] Bp. °bhāva; Ssp. cittattha°.

laṁ[1] jātaṁ assā 'ti *khilajāto*.[2] *appatīto* ti nappatīto[3] pītisukhādīhi vajjito, na abhisaṭo ti attho. padabhājane pana yesaṁ dhammānaṁ vasena appatīto hoti te dassetuṁ *tena ca kopenā* 'ti ādi vuttaṁ, tattha tena ca kopenā 'ti yena duṭṭho ti ca kupito ti ca vutto, ubhayam pi h' etaṁ pakatijahanato[4] ekākāraṁ hoti, *tena ca dosenā* 'ti yena dosena[5] doso ti vutto. imehi dvīhi saṅkhārakkhandham eva dasseti. *tāya ca anattamanatāyā* 'ti yāya anattamano ti vutto, *tāya ca anabhiraddhiyā* 'ti yāya anabhiraddho ti vutto, imehi dvīhi vedanākkhandhaṁ dasseti. *amūlakena pārājikenā* 'ti ettha nāssa mūlakan[6] ti amūlakaṁ taṁ pan' assa amūlakattaṁ yasmā codakavasena adhippetaṁ na cuditakavasena tasmā tam atthaṁ dassetuṁ padabhājane *amūlakaṁ nāma aditthaṁ asutaṁ*[7] *aparisaṅkitan* ti āha, tena imaṁ dīpeti yaṁ pārājikaṁ codakena cuditakam hi puggale n' eva diṭṭhaṁ na sutaṁ na parisaṅkitaṁ idaṁ etesaṁ dassanasavaṇaparisaṅkitasaṅkhātānaṁ[8] mūlānaṁ abhāvato amūlakaṁ nāma, taṁ pana so āpanno vā hotu anāpanno vā etaṁ idha appamāṇan ti. tattha *aditthaṁ* nāma attano pasādacakkhunā vā dibbacakkhunā vā aditthaṁ. *asutaṁ* nāma tath' eva kenaci vuccamānaṁ na sutaṁ. *aparisaṅkitaṁ* nāma cittena aparisaṅkitaṁ. diṭṭhaṁ nāma attanā vā parena vā pasādacakkhunā vā dibbacakkhunā vā diṭṭhaṁ. sutaṁ nāma tath eva sutaṁ. parisaṅkitam pi[9] attanā vā parena vā parisaṅkitaṁ. tattha attanā diṭṭhaṁ diṭṭham eva parehi diṭṭhaṁ attanā sutaṁ, parehi sutaṁ parehi saṅkitan ti idaṁ pana sabbam pi attanā sutaṭṭhāne yeva tiṭṭhati, parisaṅkitaṁ pana tividhaṁ diṭṭhaparisaṅkitaṁ sutaparisaṅkitaṁ mutaparisaṅkitan ti. tattha diṭṭhaparisaṅkitaṁ nāma eko bhikkhu uccārapassāvakammena gāmasamīpe ekaṁ gumbaṁ paviṭṭho, aññatarāpi itthī kenacid eva karaṇīyena taṁ gumbaṁ pavisitvā nivattā, nāpi bhikkhu itthiṁ addasa[10] itthī bhikkhuṁ adisvā 'va ubho pi yathāruciṁ[11] pakkantā, aññataro bhikkhu ubhinnaṁ tato

---

1 Bp.Ssp. °khīlaṁ. 2 Bp.Ssp. khīla°. 3 Ssp. nappati ito.
4 Bp.Ssp. pakatibhāvaṁ jahāpanato *for this*. 5 Bp.Ssp. *omit*.
6 Bp.Ssp. mūlan. 7 Ssp. assutaṁ, *sic passim*.
8 Ssp. °ssavaṇa°. 9 Ssp. nāma *for* pi.
10 Bp. *inserts* na; Ssp. na ca. 11 Bp. °ruci.

nikkhamanaṁ sallakkhetvā addhā imesaṁ kataṁ vā karissanti vā ti parisaṅkati, idaṁ diṭṭhaparisaṅkitaṁ nāma. sutaparisaṅkitaṁ nāma idh' ekacco andhakāre vā paṭicchanne vā okāse mātugāmena saddhiṁ bhikkhuno tādisaṁ paṭisanthāravacanaṁ suṇāti samīpe aññaṁ vijjamānakam[1] pi atthi n' atthīti na jānāti so addhā imesaṁ kataṁ vā karissanti vā ti parisaṅkati, idaṁ sutaparisaṅkitaṁ nāma. mutaparisaṅkitaṁ nāma sambahulā dhuttā rattibhāge pupphagandhamaṁsasurādīni gahetvā itthīhi saddhiṁ ekaṁ paccantavihāraṁ gantvā maṇḍape vā bhojanasālādīsu vā yathāsukhaṁ kīḷitvā pupphādīni vikiritvā[2] gatā, punadivase bhikkhū taṁ vippakāraṁ disvā kass' idaṁ kamman ti vicinantā,[3] tatra ca kenaci bhikkhunā pag eva vuṭṭhahitvā vattasīsena maṇḍapaṁ vā bhojanasālaṁ vā paṭijaggantena pupphādīni āmaṭṭhāni *honti*, kenaci upaṭṭhākakulato ābhatehi[4] pupphādīhi pūjā katā hoti, kenaci bhesajjatthaṁ ariṭṭhaṁ pītaṁ hoti, atha te kass' idaṁ kamman ti vicinantā bhikkhū[5] hatthagandhañ ca mukhagandhaṁ ca ghāyitvā te bhikkhū parisaṅkanti, idaṁ mutaparisaṅkitaṁ nāma.[6] tattha diṭṭhaṁ atthi samūlakaṁ atthi amūlakaṁ diṭṭham eva atthi saññāsamūlakaṁ atthi saññāamūlakaṁ, esanayo sutamutapadesu[7] pi, parisaṅkite pana diṭṭhaparisaṅkitaṁ atthi samūlakaṁ atthi amūlakaṁ diṭṭhaparisaṅkitam eva atthi saññāsamūlakaṁ atthi saññāamūlakaṁ. esanayo sutamutaparisaṅkitesu. tattha diṭṭhaṁ samūlakaṁ nāma pārājikaṁ āpajjantaṁ disvā 'va diṭṭho mayā ti vadati, amūlakaṁ nāma paṭicchannokāsato nikkhamantaṁ disvā vītikkamaṁ[8] adisvā diṭṭho mayā ti vadati. diṭṭham eva saññāsamūlakaṁ nāma disvā 'va diṭṭhasaññī hutvā codeti, saññāamūlakaṁ nāma pubbe pārājikavītikkamaṁ disvā pacchā adiṭṭhasaññījāto so saññāya amūlakaṁ katvā diṭṭho mayā ti codeti, etena nayena sutamutaparisaṅkitāni[9] pi vitthārato veditabbāni, ettha ca sabbapakāreṇāpi[10] samūlakena vā saññāsamūlakena vā codentassa anāpatti, amūlakena vā pana[6] saññāamūlakena vā codentass'

---

[1] Bp. °māna. [2] Ssp. vikī°. [3] Ssp. °nanti.
[4] Ssp. āhaṭehi. [5] Bp. *inserts* tesaṁ.
[6] Ssp. *omits*. [7] Bp.Ssp. sute *for this*.
[8] Bp. °manaṁ. [9] Bp. sutapari°. [10] Ssp. *inserts* diṭṭhaṁ.

eva[1] āpatti. *anuddhaṁseyyā* 'ti dhaṁseyya[1] padhaṁseyya abhibhaveyya ajjhotthareyya. taṁ pana anuddhaṁsanaṁ yasmā attanā codento pi parena[2] codāpento pi karoti yeva, tasmā[3] padabhājane *codeti vā codāpeti vā* ti vuttaṁ, tattha *codetī*ti pārājikadhammaṁ[4] āpanno 'sīti ādīhi vacanehi sayaṁ codeti, tassa vācāya vācāya saṅghādiseso. *codāpetī*ti attanā samīpe ṭhatvā aññaṁ bhikkhuṁ āṇāpeti, so tassa vacanena taṁ codeti, codāpakass' eva vācāya vācāya saṅghādiseso. atha kho[5] so pi mayā diṭṭhaṁ sutaṁ atthīti codeti dvinnam pi janānaṁ vācāya vācāya saṅghādiseso.

codanappabhedakosallatthañ[6] ca[7] pan' ettha ekavatthu ekacodakādicatukkaṁ tāva veditabbaṁ. tattha eko bhikkhu ekaṁ bhikkhuṁ ekena vatthunā codeti imissā codanāya ekaṁ vatthuṁ eko codako, sambahulā ekaṁ ekavatthunā[8] codenti pañcasatā Mettiyabhummajakapamukhā[9] chabbaggiyā bhikkhū āyasmantaṁ Dabbaṁ Mallaputtam iva, imissā codanāya ekaṁ vatthu nānā codakā, eko bhikkhu ekaṁ bhikkhuṁ sambahulehi vatthūhi codeti imissā codanāya nānā vatthūni eko codako, sambahulā sambahule sambahulehi vatthūhi codenti, imissā codanāya nānā vatthūni nānā codakā. codetuṁ pana ko labhati ko na labhatīti dubbalocodakavacanaṁ tāva gahetvā koci na labhati, dubbalacodako nāma sambahulesu kathāsallāpena nisinnesu eko ekaṁ ārabbha anodissakaṁ[10] katvā pārājikavatthuṁ katheti, aññe taṁ sutvā itarassa gantvā āroceti, so taṁ upasaṅkamitvā tvaṁ kira maṁ idañ cidañ[11] ca vadasīti vadati. so nāhaṁ evarūpaṁ jānāmi kathāpavattiyaṁ pana mayā anodissakaṁ[10] katvā vuttam atthi, sace ahaṁ tava imaṁ dukkhuppattiṁ jāneyyaṁ ettakam pi na katheyyan ti ayaṁ dubbalacodako, tass' etaṁ kathāsallāpaṁ gahetvā taṁ bhikkhuṁ koci codetuṁ na labhati, etaṁ pana agahetvā[12] sīlasampanno bhikkhu bhikkhuṁ vā[7] bhikkhuniṁ vā sīlasampannā ca bhikkhunī bhikkhuniṁ eva

---

[1] Ssp. vidhaṁ°.
[2] Bp. *adds* vā.
[3] Bp. *adds* 'ssa.
[4] Ssp. °jikaṁ dha°.
[5] Bp.Ssp. *omit.*
[6] Ssp. codanāpabhe°.
[7] Bp. *omits.*
[8] Ssp. ekena va°.
[9] Ssp. °ppamukhā.
[10] Ssp. anudi°.
[11] Ssp. cīdañ.
[12] Bp.Ssp. aggahetvā.

codetuṁ labhatīti Mahāpadumatthero āha. Mahāsummatthero pana pañcasahadhammikā[1] labhantīti āha. Godattatthero[2] na koci na labhatīti vatvā bhikkhussa sutvā codeti bhikkhuniyā sutvā codeti . . . pe . . . titthiyasāvakānaṁ sutvā codetīti idaṁ suttaṁ āhari. tiṇṇam pi therānaṁ vāde cuditakass' eva paṭiññāya kāretabbo. ayaṁ pana codanā nāma dūtaṁ vā paṇṇaṁ vā sāsanaṁ vā pesetvā[3] codentassa sīsaṁ na eti, puggalassa pana samīpe ṭhatvā 'va hatthamuddāya vā vacībhedena vā codentass' eva sīsaṁ eti, sikkhāpaccakkhānam eva hi hatthamuddāya sīsaṁ na eti, idaṁ pana anuddhaṁsanaṁ abhūtārocanaṁ ca eti yeva. yo pana dvinnaṁ ṭhitaṭṭhāne ekaṁ niyametvā codeti so ce jānāti sīsaṁ eti, itaro jānāti sīsaṁ na eti, dve pi niyametvā codeti eko vā jānātu dve vā sīsaṁ eti yeva, esanayo[4] sambahulesu, taṁ khaṇaṁ yeva ca jānanaṁ nāma dukkaraṁ[5] samayena āvajjitvā ñāte pana ñātam eva hoti pacchā ce jānāti sīsaṁ na eti, sikkhāpaccakkhāna[6]-abhūtārocana[7]-duṭṭhullavācā-attakāmaduṭṭhadosa-bhūtārocana-sikkhāpadānīti sabbān' eva hi imāni ekaparicchedāni. evaṁ kāyavācāvasena cāyaṁ duvidhā 'pi codanā puna diṭṭhacodanā sutacodanā parisaṅkitacodanā ti tividhā hoti. aparāpi .catubbidhā hoti sīlavipatticodanā ācāravipatticodanā diṭṭhivipatticodanā ājīvavipatticodanā ti, tattha garukānaṁ dvinnaṁ āpattikkhandhānaṁ vasena sīlavipatticodanā veditabbā, avasesānaṁ vasena ācāravipatticodanā, micchādiṭṭhiantaggāhikādiṭṭhivasena[8] diṭṭhivipatticodanā, ājīvahetupaññattānaṁ channaṁ sikkhāpadānaṁ vasena ājīvavipatticodanā veditabbā. aparā 'pi catubbidhā hoti vatthusandassanā āpattisandassanā saṁvāsapaṭikkhepo sāmīcipaṭikkhepo ti, tattha vatthusandassanā nāma tvaṁ methunaṁ dhammaṁ paṭisevi[9] adinnaṁ ādiyi[10] manussaṁ ghātayittha abhūtaṁ ārocayitthā 'ti evaṁ pavattā, āpattisandassanā nāma tvaṁ methunadhammapārājikāpattiṁ āpanno ... sīti[11] evam ādi nayappavattā, saṁvāsapaṭikkhepo nāma n'

---

1 Bp.Ssp. pañca pi saha°.
2 Bp.Ssp. *insert* pana.
3 Ssp. *adds* pi.
4 Bp. es' eva nato.
5 Bp. *adds* aparena.
6 Bp. °kkhānaṁ.
7 Bp. °canaṁ.
8 Ssp. °hika°.
9 Bp. °sevittha.
10 Bp. °yittha.
11 Bp.Ssp. ti.

atthi tayā saddhiṁ uposatho vā pavāraṇā vā saṅghakammaṁ vā ti evaṁ pavatto, ettāvatā pana sīsaṁ na eti, assamaṇo 'si asakyaputtiyo 'sīti ādīhi[1] vacanehi saddhiṁ ghaṭīte yeva sīsaṁ eti. sāmīcipaṭikkhepo nāma abhivādanapaccuṭṭhāna añjalikammavījanādikammānaṁ akaraṇaṁ, taṁ paṭipāṭiyā vandanādīni karonto[2] ekassa akatvā sesānaṁ karaṇakāle veditabbaṁ, ettāvatā ca codanā nāma hoti, āpatti pana sīsaṁ na eti, kasmā, mama vandanādīni na karosīti pucchite pana assamaṇo 'si asakyaputtiyo 'sīti ādīhi[1] vacanehi saddhiṁ ghaṭite yeva sīsaṁ eti, yāgubhattādinā pana yaṁ icchati taṁ āpucchati na tāvatā codanā hoti. aparā[3] Pātimokkhaṭṭhapanakkhandhake ekaṁ bhikkhave adhammikaṁ Pātimokkhaṭṭhapanaṁ ekaṁ dhammikan ti ādiṁ katvā yāva dasa adhammikāni Pātimokkhaṭṭhapanāni dasa dhammikānīti evaṁ adhammikā pañcapaññāsadhammikā pañcapaññāsā ti dasuttarasataṁ codanā vuttā. tā diṭṭhena codentassa dasuttarasataṁ sutena codentassa[4] dasuttarasataṁ parisaṅkāya[5] codentassa dasuttarasataṁ ti tiṁsādhikāni[6] tiṇisatāni honti, tāni kāyena codentassa vācāya codentassa kāyavācāya[7] codentassā' 'ti ti-guṇāni katāni navutādhikāni[8] navasatāni honti, tāni attanā codentassā[9] parena codāpentassā 'ti[10] tattakān' evā 'ti vīsati ūṇāni dvesahassāni honti, puna diṭṭhādibhede samūlakāmūlakavasena anekasahassā codanā hontīti veditabbā.

imasmiṁ pana ṭhāne ṭhatvā aṭṭhakathāyaṁ attādānaṁ ādātukāmena Upālibhikkhunā pañcaṅgasamannāgataṁ attādānan[11] ti ca codakena Upālibhikkhunā paraṁ codetukāmena pañcadhamme ajjhattaṁ paccavekkhitvā paro codetabbo ti ca, evaṁ Upālipañcakādīsu vuttāni bahūni suttāni āharitvā attādānalakkhaṇañ ca codakavattañ ca cuditakavattañ ca saṅghena kātabbakiccañ ca anuvijjakavattañ ca sabbaṁ vitthārena kathitaṁ, taṁ mayaṁ yathā āgataṭṭhāne yeva vaṇṇayissāma, vuttappabhedāsu pana imāsu codanāsu yassa

---

[1] Bp. ādi.
[2] Bp.Ssp. karoto.
[3] Bp.Ssp. aparāpi.
[4] Bp. ceden°.
[5] Bp. °saṅkitāya.
[6] Bp. tiṁsāni.
[7] Bp.Ssp. °vācāhi.
[8] Bp. navutāni.
[9] Bp.Ssp. °ssāpi.
[10] Bp.Ssp. pi.
[11] Bp.Ssp. *add* ādātabban.

kassaci[1] codanāyavasena saṅghamajjhe osaṭe vatthusmiṁ cuditacodakā[2] vattabbā tumhe amhākaṁ vinicchayena tuṭṭhā bhavissathā 'ti. sace bhavissāmā 'ti vadanti saṅghena taṁ adhikaraṇaṁ sampaṭicchitabbaṁ. atha pana vinicchinatha[3] tāva bhante sace amhākaṁ khamissati gaṇhissāmā 'ti vadanti, cetiyaṁ tāva vandathā 'ti ādīni vatvā dīghasuttaṁ katvā vissajjitabbaṁ, te ce cirarattaṁ[4] kilantā pakkantaparisā ucchinnapakkhā hutvā puna yācanti yāva tatiyaṁ paṭikkhipitvā yadā nimmadā honti, tadā nesaṁ[5] adhikaraṇaṁ vinicchinitabbaṁ, vinicchinantehi ca sace alajjussannā hoti parisā ubbāhikāya[6] taṁ adhikaraṇaṁ vinicchitabbaṁ, sace bālussannā hoti parisā[7] tumhākaṁ sabhāge vinayadhare pariyesathā 'ti vinayadhare pariyesāpetvā yena dhammena yena vinayena yena satthusāsanena taṁ adhikaraṇaṁ vūpasameti tathā taṁ adhikaraṇaṁ vūpasametabbaṁ. tattha dhammo ti bhūtaṁ[8] vatthu, vinayo ti codanā sāraṇā ca, satthusāsanan ti ñattisampadā ca[9] anusāvanasampadā[10] ca. tasmā codakena vatthusmiṁ ārocite cuditako pucchitabbo santam etaṁ no ti, evaṁ vatthuṁ upaparikkhitvā bhūtena vatthunā codetvā sāretvā ca ñattisampadāya anusāvanasampadāya[10] ca naṁ[11] adhikaraṇaṁ vūpasametabbaṁ. tatra ce alajjī lajjiṁ codeti so ca alajjī bālo hoti abyatto nāssa nayo[12] dātabbo, evaṁ pana vattabbo kimhi naṁ codesīti. addhā so vakkhati kim idaṁ bhante kimhi naṁ nāmā 'ti. tvaṁ kimhi nam pi na jānāsi na yuttaṁ tayā evarūpena bālena paraṁ codetun ti uyyojetabbo nāssa anuyogo dātabbo, sace pana so alajjī paṇḍito hoti byatto diṭṭhena vā sutena vā ajjhottharitvā sampādetuṁ sakkoti etassa anuyogaṁ datvā lajjiss' eva paṭiññāya kammaṁ kātabbaṁ, sace lajjī alajjiṁ codeti so ca lajjī bālo hoti abyatto na sakkoti anuyogaṁ dātuṁ, tassa nayo dātabbo kimhi naṁ codesi sīlavipattiyā[13] vā ācāravipatti

---

1 Ssp. yassā kassāci.
2 Bp. cuditakaco°.
3 Bp. °cchatha; Ssp. °cchinātha.
4 Ssp. ciraṁ rattaṁ.
5 Bp.Ssp. tesaṁ.
6 Bp. ubbhā°.
7 Bp. *inserts* tumhe; Ssp. *repeats* tumhākaṁ.
8 Ssp. bhūta.
9 Bp. *omits*.
10 Ssp. anussā°.
11 Bp.Ssp. taṁ.
12 Ssp. anuyogo *for this*.
13 Bp. °patti *and omits next* vā.

ādīsu[1] ekissā 'ti, kasmā pana imass' eva evaṁ nayo dātabbo na itarassā[2] 'ti. nanu na yuttaṁ vinayadharānaṁ agatigamanan ti. na yuttam eva, idaṁ pana agatigamanaṁ na hoti dhammānuggaho nāma eso, alajjiniggahatthāya[3] hi lajjipaggahatthāya[4] ca sikkhāpadaṁ paññattaṁ, tatra alajjī nayaṁ labhitvā ajjhottharanto ehīti, lajjī pana nayaṁ labhitvā diṭṭhe diṭṭhasantānena sute sutasantānena patiṭṭhāya kathessati, tasmā tassa dhammānuggaho vaṭṭati. sace pana so lajjī paṇḍito hoti byatto patiṭṭhāya katheti alajjī ca etam pi[5] n' atthīti paṭiññaṁ na deti alajjissa paṭiññāya eva na[6] kātabbaṁ. tad atthadīpanatthaṁ ca idaṁ vatthuṁ veditabbaṁ.

tepiṭaka Cūḷābhayatthero kira lohapāsādassa heṭṭhā bhikkhūnaṁ vinayaṁ kathetvā sāyaṇhasamaye vuṭṭhāti, tassa vuṭṭhānasamaye dve attapaccatthikā kathaṁ pavattesuṁ, eko etam pi n' atthi etam pi n' atthīti paṭiññaṁ na deti, atha appāvasese paṭhamayāme therassa tasmiṁ puggale ayaṁ patiṭṭhāya katheti ayaṁ pana paṭiññaṁ na deti, bahūni ca vatthūni osaṭāni, addhā etaṁ[7] kataṁ bhavissatīti tasmiṁ puggale[8] asuddhaladdhi uppannā, tato vījanīdaṇḍakena[9] pādakathalikāya[10] saññaṁ datvā ahaṁ āvuso vinicchinituṁ ananucchaviko aññena vinicchināpehīti āha. kasmā bhante ti. thero tam atthaṁ ārocesi, cuditakapuggalassa[11] kāye ḍāho[12] uṭṭhito, tato theraṁ vanditvā bhante vinicchinituṁ anurūpena vinayadharena nāma tumhādise n' eva bhavituṁ vaṭṭati codakena ca īdisen' eva bhavituṁ vaṭṭatīti vatvā setakāni nivāsetvā ciraṁ kilamit' attha[13] mayā ti khamāpetvā pakkāmi. evaṁ lajjinā codiyamāno alajjī bahūsu pi vatthūsu uppannesu paṭiññaṁ na deti, so n' eva suddho ti vattabbo na asaddho ti jīvamatako nāma āmakapūtiko nāma[14] c' esa, sace pan' assa aññam pi tādisaṁ vatthuṁ[15] uppajjati na vinicchi-

1 Ssp. *adds* vā.
2 Bp. °rassa *and omits* ti.
3 Bp. alajjī°.
4 Bp. lajjī°.
5 Ssp. *adds* n' atthi etam pi.
6 Bp.Ssp. *omit* na.
7 Bp. *adds* kammaṁ.
8 Ssp. *omits* tasmiṁ puggale.
9 Bp. bīja°; Ssp. vija°.
10 Ssp. °kaṭṭhali°.
11 Ssp. cuditapu°.
12 Ssp. dāho.
13 Bp. kilāmitattha; Sp. kilamittha.
14 Ssp. nām' eso *for* nāma c' esa.
15 Bp.Ssp. vatthu.

tabbaṁ,[1] tathā nāsitako[2] bhavissati. sace pana alajjī yeva alajjiṁ codeti so vattabbo āvuso tava vacanen' āyaṁ kiṁ sakkā vattun ti, itaram pi tath' eva vatvā ubho[3] ekasambhogaparibhogā hutvā jīvathā 'ti uyyojetabbā, sīlatthāya tesaṁ vinicchayo na kātabbo, pattacīvaraparivenādi atthāya pana paṭirūpaṁ sakkhiṁ labhitvā kātabbo ti.[4] atha lajjī lajjiṁ codeti vivādo ca nesaṁ kismicid[5] eva appamattako hoti saññāpetvā mā evaṁ karothā 'ti accayaṁ desāpetvā uyyojetabbā, atha pan' ettha cuditakena sahasā viraddhaṁ hoti ādito paṭṭhāya alajjī nāma n' atthi, so ca pakkhānurakkhaṇatthāya paṭiññaṁ na deti mayaṁ saddahāma mayaṁ saddahāmā 'ti bahū uṭṭhahanti, so tesaṁ paṭiññāya eka vāraṁ dve vāraṁ suddho hotu, atha pana viraddhakālato paṭṭhāya ṭhāne na tiṭṭhati vinicchayo na dātabbo. evaṁ yassa[6] kassaci codanāyavasena saṅghamajjhe osaṭe vatthusmiṁ cuditakacodakesu[7] paṭipattiṁ ñatvā tassā yeva codanāya sampattivipattijānanatthaṁ ādimajjhapariyosānādīnaṁ vasena vinicchayo veditabbo. seyyathīdaṁ; codanāya ko ādi kiṁ majjhe kiṁ pariyosānaṁ. codanāya ahaṁ taṁ vattukāmo karotu me āyasmā okasan ti evaṁ okāsakammaṁ ādi, otiṇṇena vatthunā codetvā sāretvā vinicchāyo majjhe, āpattiyaṁ vā anāpattiyaṁ vā patiṭṭhāpanena samatho pariyosānaṁ, codanāya kati mūlāni kati vatthūni kati bhūmiyo. codanāya dve mūlāni samūlikā vā amūlikā vā, tīṇi vatthūni diṭṭhaṁ sutaṁ parisaṅkitaṁ, pañca bhūmiyo kāleṇa vakkhāmi no akālena bhūtena vakkhāmi no abhūtena saṇhena vakkhāmi no pharusena atthasaṁhitena vakkhāmi no anatthasaṁhitena mettacitto vakkhāmi no dosantaro ti. imāya ca[8] pana codanāya codakena puggalena parisuddhakāyasamācāro. nu kho 'mhīti ādinā nayena Upālipañcake vuttesu paṇṇarasasu[9] dhammesu patiṭṭhātabbaṁ, cuditakena dvīsu dhammesu patiṭṭhātabbaṁ sacce ca akuppe cā 'ti.

app eva[10] *nāma naṁ imamhā brahmacariyā cāveyyan* ti

---

[1] Ssp. °cchinita°.
[2] Ssp. *adds* 'va.
[3] Bp. *adds* pi.
[4] Bp. *omits* ti.
[5] Ssp. kismiñcid.
[6] Bp. yāya kāyaci; Ssp. yassā kassāci *for* yassa kassaci.
[7] Ssp. cuditacod°.
[8] Ssp. *omits* ca.
[9] Bp. panna°.
[10] Bp. ap' eva.

api eva[1] nāma naṁ puggalaṁ imamhā seṭṭhacariyā cāveyyaṁ, sādhu vat' assa sac' āhaṁ imaṁ puggalaṁ imamhā brahmacariyā cāveyyan ti iminā adhippāyena anuddhaṁseyyā 'ti vuttaṁ hoti. padabhājane pana brahmacariyā cāveyyan ti imass' eva pariyāyamatthaṁ[2] dassetuṁ *bhikkhubhāvā cāveyyan* ti ādi vuttaṁ. khaṇādīni samayavevacanāni,[3] *taṁ khaṇaṁ taṁ layaṁ taṁ muhuttaṁ vītivatte*ti tasmiṁ khaṇe tasmiṁ laye tasmiṁ muhutte vītivatte. bhummappattiyā[4] hi idaṁ upayogavacanaṁ. samanuggāhiyamānaniddese *yena vatthunā anuddhaṁsito hotī*ti catūsu pārājikavatthūsu yena vatthunā codakena cuditako anuddhaṁsito adhibhūto ajjhotthaṭo hoti. *tasmiṁ vatthusmiṁ samanuggahiyamāno* ti tasmiṁ codakena vuttavatthusmiṁ so codako anuvijjakena kin te diṭṭhaṁ kin ti[5] diṭṭhan ti ādinā nayena anuvijjiyamāno vīmaṁsiyamāno upaparikkhiyamāno. asamanuggāhiyamānaniddese *na kenaci vuccamāno* ti anuvijjakena vā aññena vā kenaci, atha vā diṭṭhādivatthusu[6] kenaci avuccamāno. etesaṁ ca dvinnaṁ mātikāpadānaṁ parato *bhikkhu ca dosaṁ patiṭṭhātī*ti iminā sambandho veditabbo, idaṁ hi vuttaṁ hoti: evaṁ samanuggāhiyamāno vā asamanuggāhiyamāno vā bhikkhu ca dosaṁ patiṭṭhāti paṭicca tiṭṭhati paṭijānāti saṅghādiseso ti, idañ ca amūlakabhāvassa pākaṭakāladassanattham eva vuttaṁ, āpatti[7] pana anuddhaṁsitakkhaṇe yeva āpajjati. idāni *amūlakañ c' eva taṁ adhikaraṇaṁ hotī*ti ettha yasmā amūlakalakkhaṇaṁ pubbe vuttaṁ, tasmā taṁ avatvā apubbam eva dassetuṁ *adhikaraṇaṁ nāmā* 'ti ādim āha, tattha yasmā adhikaraṇaṁ adhikaraṇaṭṭhena ekam pi vatthuvasena nānā hoti ten' assa taṁ nānattaṁ dassetuṁ *cattāri adhikaraṇāni vivādādhikaraṇan* ti ādim āha, ko pana so adhikaraṇaṭṭho yen' etaṁ ekaṁ hotīti. samathehi adhikaraṇīyatā tasmā yaṁ adhikicca[8] ārabbha paṭicca sandhāya samathā[9] vattan[10] ti *taṁ adhikaraṇan* ti veditabbaṁ. aṭṭhakathāsu pana vuttaṁ, adhikaraṇan ti keci gāhaṁ vadanti keci cetanaṁ

---

1 Ssp. yeva.
2 Bp.Ssp. °mattaṁ.
3 Ssp. samayassa veva°.
4 Ssp. bhummu°.
5 Bp.Ssp. *add* te *after* ti.
6 Bp.Ssp. °dīsu vatthūsu.
7 Bp.Ssp. āpattiṁ.
8 Ssp. °kiccaṁ.
9 Ssp. *adds* 'va.
10 Ssp. pavattan.

keci akkhantiṁ keci vohāraṁ keci paṇṇattin ti. puna evaṁ vicāritaṁ, yadi gāho adhikaraṇaṁ nāma[1] eko attādānaṁ gahetvā sabhāgena bhikkhunā saddhiṁ santayamāno tattha ādīnavaṁ disvā puna cajati tassa taṁ adhikaraṇaṁ samathappattaṁ bhavissati, yadi cetanā adhikaraṇaṁ idaṁ attādānaṁ gaṇhāmīti uppannā cetanā nirujjhati, yadi akkhanti adhikaraṇaṁ akkhantiyā attādānaṁ gahetvā 'pi aparabhāge vinicchayaṁ alabhamāno vā khamāpito vā cajati, yadi vohāro adhikaraṇaṁ kathento āhiṇḍitvā aparabhāge tuṇhī hoti niravo evam assa taṁ adhikaraṇaṁ samathappattaṁ bhavissati tasmā paṇṇatti adhikaraṇan ti. taṁ pan' etaṁ methunadhammapārājikāpatti methunadhammapārājikāpattiyā tabbhāgiyā . . . pe . . . evaṁ āpattādhikaraṇaṁ āpattādhikaraṇassa tabbhāgiyan ti ca, vivādādhikaraṇaṁ siyā kusalaṁ siyā akusalaṁ siyā abyākatan ti evam ādīhi ca[1] virujjhati, na hi te paṇṇattiyā kusalādibhāvaṁ icchanti, na ca amūlakena pārājikena dhammenā 'ti ettha āgato pārājikadhammo paññatti nāma hoti. kasmā. accanta akusalattā. vuttam pi h' etaṁ āpattādhikaraṇaṁ siyā kusalaṁ[2] siyā akusalaṁ siyā abyākatan ti, yaṁ c' etaṁ amūlakena pārājikenā 'ti ettha amūlakapārājikaṁ[3] niddiṭṭhaṁ tass' ev' āyaṁ amūlakaṁ c' eva naṁ[4] adhikaraṇaṁ hotīti. paṭiniddeso na paṇṇattiyā na hi aññaṁ niddisitvā aññaṁ paṭiniddisati, yasmā pana yāya paññattiyā yena abhilāpena codakena so puggalo pārājikaṁ dhammaṁ ajjhāpanno ti paññatto pārājikasaṅkhātassa adhikaraṇassa amūlakattā sā 'pi paññatti amūlikā hoti, adhikaraṇe pavattattā ca adhikaraṇaṁ, tasmā iminā pariyāyena paṇṇattiadhikaraṇan ti yujjeyya, yasmā ca yaṁ amūlakaṁ nāma adhikaraṇaṁ taṁ sabhāvato n' atthi paṇṇattimattam eva atthi tasmā 'pi paṇṇattiadhikaranan ti yujjeyya, tañ ca kho idh' eva na sabbattha, na hi vivādādīnaṁ paññattiadhikaraṇaṭṭho[5] adhikaraṇaṭṭho pana tesaṁ pubbe vuttasamathehi-adhikaraṇīyatā, iti iminā adhikaraṇaṭṭhena[6] ekacco vivādo[7] vivādo c' eva adhikaraṇañ cā 'ti *vivādādhikaraṇaṁ*, esa nayo

---

[1] Bp.Ssp. *omit*.
[2] Ssp. *omits* siyā kusalaṁ.
[3] Ssp. °kaṁ pā°.
[4] Bp.Ssp. taṁ.
[5] Bp. °raṇaṁ.
[6] Bp.Ssp. *insert* idh'.
[7] Ssp. *does not repeat* vivādo.

sesesu. tattha idha bhikkhū vivadanti dhammo ti vā adhammo ti vā ti evaṁ aṭṭhārasa bhedakaravatthūni nissāya uppanno vivādo *vivādādhikaraṇaṁ*. idha bhikkhu[1] bhikkhuṁ anuvadati[2] sīlavipattiyā vā ti evaṁ catasso vipattiyo nissāya uppanno anuvādo *anuvādādhikaraṇaṁ*. pañca pi āpattikkhandhā āpattādhikaraṇaṁ satta pi āpattikkhandhā āpattādhikaraṇan ti evaṁ āpatti yeva *āpattādhikaraṇaṁ*. yā saṅghassa kiccayatā karaṇīyatā apalokanakammaṁ ñattikammaṁ ñattidutiyakammaṁ ñatticatutthakamman ti evaṁ catubbidhaṁ saṅghakiccaṁ *kiccādhikaraṇan* ti veditabbaṁ. imasmiṁ pana[3] atthe pārājikāpattisaṅkhātaṁ āpattādhikaraṇam eva adhippetaṁ, sesāni atthuddhāravasena vuttāni, ettakā hi adhikaraṇasaddassa atthā, tesu pārājikam eva idhādhippetaṁ,[4] taṁ diṭṭhādīhi mūlehi amūlakañ c' eva adhikaraṇaṁ hoti. ayañ ca bhikkhu dosaṁ patiṭṭhāti paṭicca tiṭṭhati *tucchakaṁ mayā bhaṇitan* ti ādīni vadanto paṭijānāti, tassa bhikkhuno anuddhaṁsitakkhaṇe yeva saṅghādiseso ti, ayaṁ tāv' assa sapadānukkamaniddesassa sikkhāpadassa attho.

idāni yāni tāni saṅkhepato adiṭṭhādīni codanāvatthūni vuttāni tesaṁ vasena vitthārato āpattiṁ ropetvā[5] dassetuṁ[6] *adiṭṭh' assa hotī*ti ādim āha, tattha *adiṭṭh' assa hotī*ti adiṭṭho assa hoti. etena codakena adiṭṭho[7] hoti so puggalo pārājikaṁ dhammaṁ ajjhāpajjanno ti attho, esa nayo *asut'*[8] *assa hotī*ti ādīsu pi. *diṭṭho mayā* ti diṭṭho 'si mayā ti vuttaṁ hoti, esa nayo *suto mayā* ti ādīsu pi, sesaṁ adiṭṭhamūlake vuttanayam[9] eva, diṭṭhamūlake pana taṁ ce codeti *suto mayā* ti evaṁ vuttānaṁ sutādīnaṁ abhāvena dumūlakattaṁ[10] veditabbaṁ. sabbasmiṁ yeva ca imasmiṁ codakavāre yathā idhā gatesu pārājikaṁ dhammaṁ ajjhāpanno 'si assamaṇo 'si asakyaputtiyo 'sīti imesu vacanesu ekekassa vasena vācāya vācāya saṅghādiseso hoti, evaṁ aññatra āgatesu dussīlo pāpadhammo asucīsaṅkassarasamācāro[11] paṭicchanna-

---

[1] Bp.Ssp. bhikkhū. [2] Bp.Ssp. anuvadanti.
[3] Bp.Ssp. pan'. [4] Ssp. idha adhi°. [5] Ssp. ārope°.
[6] Bp.Ssp. dassento. [7] Sp. ādiṭṭho. [8] Ssp. assuta°.
[9] Bp. uttānattham; Ssp. uttānam.
[10] Bp. amūla°. [11] Ssp. asuci°.

kammanto assamaṇo samaṇapaṭiñño abrahmacārī brahmacārīpaṭiñño antopūti avassuto kasambujāto ti, imesu pi vacanesu ekekassa vasena vācāya vācāya saṅghādiseso hoti yeva. n' atthi tayā saddhiṁ uposatho vā pavāraṇā vā saṅghakammaṁ vā ti imāni pana suddhāni sīsaṁ na enti, dussīlo 'si n' atthi tayā saddhiṁ uposatho vā ti evaṁ dussīlādi padesu pana pārājikaṁ dhammaṁ ajjhāpanno 'sīti ādipadesu[1] ca[2] yena kenaci saddhiṁ ghaṭitā n' eva sīsaṁ enti, saṅghādisesakarāni honti. Mahāpadumatthero pan' āha na kevalaṁ idha pāḷiyaṁ anāgatāni dussīlo pāpadhammo ti ādipadān' eva sīsam enti. koṇḍo 'si mahāsāmaṇero 'si mahāupāsako 'si jeṭṭhabbatiko 'si niganṭho[3] 'si ājivako 'si tāpaso 'si paribbājako 'si paṇḍako 'si theyyasaṁvāsako 'si titthiyapakkantako 'si tiracchānagato 'si mātughātako 'si pitughātako 'si arahantaghātako 'si bhikkhunīdūsako[4] 'si saṅghabhedako 'si lohituppādako 'si ubhatobyañjanako 'sīti imāni pi sīsaṁ enti yevā 'ti. Mahāpadumatthero yeva ca diṭṭhe vematiko ti ādīsu yadaggena vematiko tadaggena no kappeti yadaggena no kappeti tadaggena sarati[5] yadaggena na sarati[6] tadaggena pammuṭṭho[7] hotīti vadati. Mahāsummatthero[8] pana ekekaṁ dvidhā bhinditvā catunnam pi pāṭekkaṁ nayaṁ dasseti. kathaṁ. *diṭṭhe vematiko* ti ayaṁ tāva dassane vā vematiko hoti puggale vā, tattha diṭṭho nu kho mayā na diṭṭho ti, evaṁ dassane vematiko hoti ayaṁ nu kho mayā diṭṭho añño ti evaṁ puggale vematiko hoti, evaṁ dassanaṁ vā no kappeti puggalaṁ vā dassanaṁ vā na sarati[6] puggalaṁ vā dassanaṁ vā pammuṭṭho[7] hoti puggalaṁ vā, ettha ca *vematiko* ti vimatijāto. *n' okappetīti* na saddahati. *na saratīti*[9] asāriyamāno na sarati.[6] yadā pana taṁ asukasmiṁ[10] nāma bhante ṭhāne asukasmiṁ[10] nāma[11] kāle ti sarati[12] tadā sarati. *pammuṭṭho*[13]

---

[1] Ssp. ādīsu padesu.
[2] Bp. vā.
[3] Bp. nigantho; Ssp. niggaṇṭho.
[4] Bp.Ssp. 'bhikkhunīdūsako 'si' *comes after* 'lohituppādako 'si.'
[5] Bp. na ssarati; Ssp. na sarati.
[6] Bp. ssarati.
[7] Bp.Ssp. pamuṭṭho.
[8] Bp.Ssp. °suma°.
[9] Bp. ssaratīti.
[10] Ssp. amuka°.
[11] Ssp. *omits*.
[12] Bp.Ssp. sārenti.
[13] Bp.Ssp. pamu°.

ti,yo tehi tehi upāyehi sāriyamāno pi na sarati[1] yevā 'ti, eten' eva[2] upāyena codāpakavāro pi veditabbo. kevalaṁ hi tattha mayā 'ti parihīnaṁ sesaṁ codakavārasadisam eva, tato paraṁ āpattibhedaṁ ca[3] anāpattibhedaṁ ca dassetuṁ *asuddhe suddhadiṭṭhī*ti ādikaṁ catukkaṁ ṭhapetvā ekekaṁ[4] padaṁ catūhi catūhi bhedehi niddiṭṭhaṁ, taṁ sabbaṁ pāḷinayen' eva sakkā jānituṁ kevalaṁ h' ettha[5] adhippāyabhedo veditabbo, ayaṁ hi adhippāyo nāma cāvanādhippāyo akkosādhippāyo kammādhippāyo vuṭṭhānādhippāyo uposathapavāraṇaṭṭhapanādhippāyo[6] anuvijjanādhippāyo dhammakathādhippāyo ti anekavidho, tattha purimesu catūsu adhippāyesu okāsaṁ akārāpentassa dukkaṭaṁ, okāsaṁ kārāpetvā 'pi ca sammukhā amūlakena pārājikena anuddhaṁsentassa saṅghādiseso, amūlakena saṅghādisesena anuddhaṁsentassa pācittiyaṁ, ācāravipattiyā anuddhaṁsentassa dukkaṭaṁ, akkosādhippāyena vadantassa pācittiyaṁ, asammukhā pana[7] sattahi pi āpattikkhandhehi vadantassa dukkaṭaṁ. asammukhā eva sattavidham pi kammaṁ karontassa dukkaṭam eva. Kurundiyaṁ pana vuṭṭhānādhippāyena tvaṁ imaṁ nāma āpattiṁ āpanno taṁ paṭikarohīti vadantassa okāsakiccaṁ n' atthīti vuttaṁ, sabbatth' eva pana[7] uposathapavāraṇaṁ[8] ṭhapentassa okāsakammaṁ n' atthi,[9] ṭhapanakkhettaṁ pana jānitabbaṁ. suṇātu me bhante saṅgho ajjuposatho paṇṇaraso yadi saṅghassa pattakallaṁ saṅgho uposathaṁ kareyyā[10] 'ti etasmiṁ hi rekāre anatikkante yeva ṭhapetuṁ labbhati, tato paraṁ pana yyakāre[11] patte na labbhati, esanayo pavāraṇāya. anuvijjakassāpi osaṭe vatthusmiṁ atth' etaṁ tavā 'ti anuvijjanādhippāyena vadantassa okāsakammaṁ n' atthi, dhammakathikassāpi dhammāsane nisīditvā yo idañcidañca[12] karoti ayaṁ bhikkhu assamaṇo ti ādinā nayena anodissa dhammaṁ kathentassa okāsakammaṁ n' atthi, sace pana odissa niyametvā asuko ca

---

[1] Bp. ssarati.
[2] Bp. ev'; Ssp. *omits, and* etena *for* eten'.
[3] Bp. *omits* ca.
[4] Bp. ekam ekaṁ.
[5] Bp. etthādhi°.
[6] Ssp. °ppavāra°.
[7] Ssp. *omits*.
[8] Ssp. °ppavā°.
[9] Bp. atthīti vuttaṁ.
[10] Bp. kare 'ti; Ssp. kare iti.
[11] Ssp. yakāre.
[12] Ssp. idañca idañca.

asuko ca assamaṇo anupāsako ti katheti, dhammāsanato orohitvā āpattiṁ desetvā[1] gantabbaṁ, yaṁ pana tattha tattha anokāsaṁ kāretvā[2] 'ti vuttaṁ tassa okāsaṁ akāretvā ti evam attho veditabbo, na hi koci anokāso nāma atthi[3] yam okāsaṁ kāretvā[2] āpatti[4] āpajjati, okāsaṁ pana akāretvā[5] āpajjatīti sesaṁ uttānam eva. samuṭṭhānādīsu tisamuṭṭhānaṁ kāyacittato vācācittato kāyavācācittato ca samuṭṭhāti, kiriyā[6] saññāvimokkhaṁ sacittakaṁ lokavajjaṁ kāyakammaṁ vacīkammaṁ akusalacittaṁ dukkhavedanan ti.

paṭhamaduṭṭhadosasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayena buddho bhagavā ti dutiyaduṭṭhadosasikkhāpadaṁ. tattha *handa mayaṁ āvuso imaṁ chakaḷakaṁ*[7] *Dabbaṁ Mallaputtaṁ nāma karomā* 'ti te kira paṭhamavatthusmiṁ attano manorathaṁ sampādetuṁ asakkonto laddhaniggahavighātappattā[8] idāni jānissāmā 'ti tādisaṁ vatthuṁ pariyesamānā vicaranti, ath' eka divasaṁ disvā tuṭṭhā aññamaññaṁ oloketvā evam āhaṁsu, handa mayaṁ āvuso imaṁ chakaḷakaṁ[7] Dabbaṁ Mallaputtaṁ nāma karoma,[9] Dabbo Mallaputto nāma ayan[10] ti evam assa nāmaṁ karomā 'ti vuttaṁ hoti. esanayo *Mettiyaṁ nāma bhikkhunin* ti etthāpi, *te bhikkhū Mettiyabhummajake bhikkhū anuyuñjiṁsū* 'ti evaṁ anuyuñjiṁsu āvuso kuhiṁ tumhehi Dabbo Mallaputto[11] Mettiyāya bhikkhuniyā saddhiṁ diṭṭho ti. Gijjhakūṭapabbatapāde.[12] kāya velāya.[12] bhikkhācāragamanavelāyā 'ti[13]. āvuso Dabba ime evaṁ vadanti tvaṁ tadā kuhin ti. Veḷuvane bhattāni uddissāmīti,[14] tava tāya velāya Veḷuvane atthibhāvaṁ ko jānāti.[15] bhikkhusaṅgho bhante ti. 'te saṅghaṁ pucchiṁsu jānatha[16] tumhe tāya velāya imassa Veḷuvane atthibhāvan ti. āma āvuso jānāma thero sammuttiṁ[17]

1 Ssp. dassetvā.
2 Bp. kārāpetvā.
3 Ssp. n' atthi.
4 Bp.Ssp. āpattiṁ.
5 Bp. akārāpetvā.
6 Bp. kriyaṁ.
7 Bp. chagalakaṁ; Ssp. chakalakaṁ.
8 Bp.Ssp. °niggahā°.
9 Bp.Ssp. karomā 'ti.
10 Bp. nāmāyan.
11 Ssp. *adds* nāma.
12 Bp. *adds* ti.
13 Ssp. *omits* 'ti.
14 Bp.Ssp. uddisāmīti.
15 Ssp. °nātīti.
16 Bp.Ssp. jānātha.
17 Bp. °tti; Ssp. sammati.

laddhadivasato paṭṭhāya Veḷuvane yevā 'ti. tato Mettiyabhummajake āhaṁsu āvuso tumhākaṁ kathā na sameti kacci no lesaṁ oḍḍetvā vadathā[1] 'ti. evaṁ te tehi bhikkhūhi anuyuñjiyamānā āmāvuso[2] ti vatvā etam atthaṁ ārocesuṁ, *kiṁ pana tumhe āvuso āyasmantaṁ Dabbaṁ Mallaputtaṁ aññabhāgiyassa adhikaraṇassā* 'ti ettha aññabhāgassa idaṁ aññabhāgo vā assa atthīti aññabhāgiyaṁ, adhikaraṇan ti ādhāro veditabbo, vatthuadhiṭṭhānan ti vuttaṁ hoti. yo hi so Dabbo Mallaputto nāmā 'ti chakaḷako[3] vutto so yv āyaṁ āyasmato Dabbassa Mallaputtassa bhāgo koṭṭhāso pakkho manussajāti c' eva bhikkhubhāvo ca, tato aññassa bhāgassa koṭṭhāsassa pakkhassa hoti tiracchānajātiyā c' eva chakaḷakabhāvassa[3] ca, so vā aññabhāgo assa atthīti, tasmā aññabhāgiyasaṅkhyaṁ[4] labhati, yasmā ca tesaṁ imaṁ mayaṁ Dabbaṁ Mallaputtaṁ nāma karomā 'ti vadantānaṁ tassa nāmakaraṇasaññāya ādhāro vatthuadiṭṭhānaṁ tasmā adhikaraṇan ti veditabbo. taṁ hi sandhāya te bhikkhū aññabhāgiyassa adhikaraṇassā 'ti āhaṁsu, na vivādādhikaraṇādīsu aññataraṁ, kasmā. asambhavato, na hi te catunnaṁ adhikaraṇānaṁ kassaci aññabhāgiyassa adhikaraṇassa kiñci desaṁ lesamattaṁ upādiyiṁsu,[5] na ca catunnaṁ adhikaraṇānaṁ leso nāma atthi, jātilesādayo hi puggalānaṁ yeva lesā vuttā na vivādādhikaraṇādīnaṁ, idaṁ ca Dabbo Mallaputto ti nāmaṁ tassa aññabhāgiyādhikaraṇabhāve ṭhitassa chakaḷakassa[3] koci deso hoti, theraṁ amūlakena pārājikena anuddhaṁsetuṁ lesamatto ettha ca dissati apadissati assa ayan ti voharīyatīti[6] deso, jātiādīsu aññatarakoṭṭhāsass' etaṁ adhivacanaṁ aññam pi vatthuṁ lissati silissati ohāramatten'[7] eva īsakaṁ allīyatīti[8] leso, jāṭiādīnaṁ yeva aññatarakoṭṭhāsass' etaṁ adhivacanaṁ, tato paraṁ uttānattham eva. sikkhāpadapaññattiyam[9] pi ayam ev' attho.

padabhājane pan' assa aññabhāgiyassa adhikaraṇassa kiñci desaṁ lesamattaṁ upādāya pārājikena dhammena anuddhaṁ-

---

1 Ssp. vadethā.
2 Ssp. āma āvuso.
3 Bp. chagala°; Ssp. chakala°.
4 Ssp. °saṅkhaṁ.
5 Ssp. uppādayiṁsu.
6 Bp.Ssp. vohari°.
7 Bp.Ssp. vohār°.
8 Ssp. alli°.
9 Ssp. °dappañń°.

seyya taṁ yasmā aṭṭhuppattivasen' eva āvibhūtaṁ, tasmā[1] na vibhattan ti veditabbaṁ. yāni pana adhikaraṇan ti vacanasāmaññato atthuddhāravasena pavattāni[2] cattāri adhikaraṇāni tesaṁ aññabhāgiyatā ca tabbhāgiyatā ca yasmā apākaṭā jānitabbā ca vinayadharehi tasmā vacanasāmaññato laddhaṁ adhikaraṇaṁ nissāya taṁ āvikaronto *aññabhāgiyassa adhikaraṇassā 'ti āpattaññabhāgiyaṁ vā hoti adhikaraṇaññabhāgiyaṁ vā* ti ādim āha, yā ca sā avasāne āpattaññabhāgiyassa adhikaraṇassa vasena codanā vuttā, tam pi dassetuṁ ayaṁ sabbādhikaraṇānaṁ tabbhāgiyaaññabhāgiyatā samāhaṭā ti veditabbā. tattha ca āpattaññabhāgiyaṁ vā ti paṭhamaṁ uddiṭṭhattā kathañ ca āpatti āpattiyā aññabhāgiyā hotīti niddese ārabhitabbe yasmā āpattādhikaraṇassa tabbhāgiyavicāraṇāyaṁ[3] yeva ayam attho āgamissati, tasmā evaṁ anārabhitvā kathañ ca adhikaraṇaṁ adhikaraṇassa aññabhāgiyan ti pacchimapadaṁ[4] yeva gahetvā niddeso āraddho ti veditabbo. tattha aññabhāgiyavāro uttānattho yeva, ekam ekaṁ hi adhikaraṇaṁ itaresaṁ tiṇṇaṁ tiṇṇaṁ aññabhāgiyaṁ aññapakkhiyaṁ aññakoṭṭhāsiyaṁ hoti, vatthuvisabhāgattā, tabbhāgiyavāre pana vivādādhikaraṇaṁ vivādādhikaraṇassa tabbhāgiyaṁ tappakkhiyaṁ[5] taṁ koṭṭhāsiyaṁ vatthusabhāgattā, tathā anuvādādhikaraṇaṁ anuvādādhikaraṇassa, kathaṁ, buddhakālato paṭṭhāya hi aṭṭhārasabhedakaravatthūni nissāya uppannavivādo ca idāni uppajjanakavivādo ca vatthusabhāgatāya ekaṁ vivādādhikaraṇam eva hoti, tathā buddhakālato paṭṭhāya catasso vipattiyo nissāya uppanno anuvādo ca idāni uppajjanakaanuvādo ca vatthusabhāgatāya ekaṁ anuvādādhikaraṇam eva hoti, yasmā pana āpattādhikaraṇaṁ āpattādhikaraṇassa sabhāgavisabhāgavatthuto sabhāgasarikkhāsarikkhato[6] ca ekaṁsena tabbhāgiyaṁ na hoti, tasmā āpattādhikaraṇaṁ āpattādhikaraṇassa siyā tabbhāgiyaṁ siyā aññabhāgiyan ti vuttaṁ. tattha ādito paṭṭhāya aññabhāgiyassa paṭhamaṁ niddhiṭṭhattā idhāpi aññabhāgiyam eva paṭhamaṁ niddiṭṭhaṁ, tattha aññabhāgiyattaṁ ca parato tabbhāgiyattaṁ ca vuttanayen' eva veditabbaṁ.

[1] Ssp. *adds* padabhājane taṁ.
[2] Ssp. vuttāni.
[3] Ssp. °ṇāy' eva.
[4] Ssp. pacchimaṁ padaṁ.
[5] Ssp. taṁ pa°.
[6] Ssp. sabhāvasarikkhato.

kiccādhikaraṇaṁ kiccādhikaraṇassa tabbhāgiyan ti ettha pana buddhakālato paṭṭhāya cattāri saṅghakammāni nissāya uppannaṁ adhikaraṇaṁ ca idāni cattāri saṅghakammāni nissāya uppajjanakaadhikaraṇaṁ[1] ca sabhāgatāya sarikkhatāya ca ekaṁ kiccādhikaraṇam eva hoti, kiṁ pana saṅghakammāni nissāya uppannaṁ[2] adhikaraṇaṁ kiccādhikaraṇaṁ udāhu saṅghakammānam ev' etaṁ adhivacanan ti. saṅghakammānam ev' etaṁ adhivacanaṁ, evaṁ sante pi saṅghakammaṁ nāma idañ[3] ca idañ ca evaṁ kattabban ti iti[4] yaṁ kammalakkhaṇaṁ manasikaroti taṁ nissāya uppajjanato purimaṁ purimaṁ saṅghakammaṁ nissāya uppajjanato ca saṅghakammāni nissāya uppannaṁ adhikaraṇaṁ *kiccādhikaraṇan* ti vuttaṁ.

kiñci desaṁ lesamattaṁ upādāyā 'ti ettha pana yasmā deso ti vā lesamatto ti vā pubbe vuttanayen' eva vyañjanato nānaṁ atthato ekaṁ, tasmā leso ti dasalesā *jātileso nāmaleso* ti ādim āha. tattha jāti yeva jātileso esa nayo sesesu pi, idāni tam eva lesaṁ vitthārato dassetuṁ yathā taṁ upādāya anuddhaṁsanā hoti tathā savatthukaṁ katvā dassento jātileso nāma *khattiyo diṭṭho hotī*ti ādim āha. tattha khattiyo diṭṭho hotīti añño koci khattiyajātiyo iminā codakena diṭṭho hoti. *pārājikaṁ dhammaṁ ajjhāpajjanto* ti methunadhammādīsu aññataraṁ āpajjanto. *aññaṁ khattiyaṁ passitvā codetī*ti atha so aññaṁ attano veriṁ khattiyajātiyaṁ bhikkhuṁ passitvā taṁ khattiyajātilesaṁ gahetvā evaṁ codeti khattiyo mayā diṭṭho pārājikaṁ dhammaṁ ajjhāpajjanto tvaṁ *khattiyo pārājikaṁ dhammaṁ ajjhāpanno 'si*, athavā tvaṁ so khattiyo nāñño[5] pārājikaṁ dhammaṁ ajjhāpanno 'si *assamaṇo 'si asakyaputtiyo 'si n' atthi tayā saddhiṁ uposatho vā pavāraṇā vā*[6] ti āpatti vācāya vācāya saṅghādisesassa, ettha ca tesaṁ khattiyānaṁ aññamaññaṁ asadisassa tassa tassa dīghādino vā diṭṭhādino vā vasena aññabhāgiyatā khattiyajātipaññattiyā ādhāravasena adhikaraṇatā ca veditabbā, eten' eva[7] upāyena sabbapadesu yojanā veditabbā. pattalesaniddese

---

[1] Bp. °nakaṁ adhi°.
[2] Ssp. °nna.
[3] Bp. idañci idañ; Ssp. idañcidañ *for* idañ ca idañ.
[4] Bp. *omits*.
[5] Bp.Ssp. na añño.
[6] Bp.Ssp. *add* saṅghakammaṁ vā.
[7] Bp. eten' upāyena

ca sāṭakapatto ti lohapattasadiso susaṇṭhāno succhavi siniddho bhamaravaṇṇo mattikāpatto vuccati. sumbhakapatto ti pakatimattikāpatto, yasmā pana āpattilesassa ekapaden' eva saṅkhepato niddeso vutto tasmā vitthārato pi taṁ[1] dassetuṁ *bhikkhu saṅghādisesaṁ ajjhāpajjanto diṭṭho hotī*ti ādi vuttaṁ. kasmā pan' assa tatth' eva niddesaṁ avatvā idha visuṁ vutto ti. sesaniddesehi asabhāgattā, sesaniddesā hi aññaṁ disvā aññassa codanāvasena vuttā, ayaṁ pana ekam eva aññaṁ āpattiṁ āpajjantaṁ disvā aññāya āpattiyā codanāvasena vutto, yadi evaṁ kathaṁ aññabhāgiyaṁ adhikaraṇaṁ hotīti. āpattiyā, ten' eva vuttaṁ evam pi āpattaññabhāgiyañ ca hoti leso ca upādinno ti, yaṁ hi so saṅghādisesaṁ āpanno taṁ pārājikassa aññabhāgiyaṁ adhikaraṇaṁ, tassa pana aññabhāgiyassa adhikaraṇassa leso nāma yo so sabbakhattiyānaṁ sādhāraṇo khattiyabhāvo viya sabbāpattīnaṁ sādhāraṇo āpattibhāvo, eten' eva upāyena sesāpattimūlakanayo[2] codāpakavāro ca veditabbo. *anāpatti tathāsaññī codeti vā codāpeti vā* ti pārājikaṁ yeva ayaṁ āpanno ti yo evaṁ tathāsaññī codeti vā codāpeti vā tassa anāpatti. sesaṁ sabbattha[3] uttānam eva, samuṭṭhānādīni pi paṭhamaduṭṭhadosasadisā n' evā 'ti.

dutiyaduṭṭhadosavaṇṇanā[4] niṭṭhitā.

Tena samayena buddho bhagavā ti saṅghabhedasikkhāpadaṁ, tattha *atha kho Devadatto* ti ādīsu yo ca Devadatto yathā ca pabbajito yena ca kāraṇena Kokālikādayo upasaṅkamitvā *etha mayaṁ āvuso samaṇassa Gotamassa saṅghabhedaṁ karissāma cakkabhedan* ti āha. taṁ sabbaṁ saṅghabhedakkhandake āgatam eva. pañcavatthuyācanā pana kiñcāpi tatth' eva āgamissati atha kho idhāpi āgatattā yad ettha vattabbaṁ taṁ vatvā 'va gamissāma. *sādhu bhante* ti āyācanā sādhu.[5] *bhikkhū yāvajīvaṁ āraññakā*[6] *assū* 'ti āraññakadhutaṅgaṁ[7] samādāya sabbe[8] bhikkhū yāvajīvan ti tāva āraññakā[6] hontu araññe yeva vasantu. *yo gāmantaṁ osareyya vajjaṁ taṁ*[9]

---

[1] Ssp. taṁ pi *for* pi taṁ.
[2] Ssp. °lakā nayo.
[3] Ssp. sabbaṁ.
[4] Ssp. °dosasikkhāpadavaṇ°.
[5] Bp. *omits.*
[6] Bp.Ssp. °ñikā.
[7] Bp.Ssp. °ñika°.
[8] Bp. *adds* pi.
[9] Bp.Ssp. naṁ.

phuseyyā 'ti yo eka bhikkhu pi araññaṁ pahāya nivāsatthāya[1] gāmantaṁ osareyya vajjaṁ taṁ[2] phuseyya taṁ[3] bhikkhuṁ doso phusatu āpattiyā naṁ bhagavā kāretū 'ti adhippāyena vadati. esa nayo sesavatthūsu pi. *janaṁ saññāpessāmā* 'ti janaṁ amhākaṁ appicchatādibhāvaṁ jānāpessāma, atha vā paritosessāma pasādessāmā 'ti vuttaṁ hoti. imāni pana pañcavatthūni yācato Devadattassa vacanaṁ sutvā 'va aññāsi bhagavā saṅghabhedatthiko hutvā ayaṁ yācati,[4] yasmā pana tāni anujāniyamānāni bahunnaṁ[5] kulaputtānaṁ maggantarāyāya saṁvattanti tasmā bhagavā *alaṁ Devadattā* 'ti paṭikkhipitvā yo icchati so[6] āraññako[7] hotū 'ti ādim āha. ettha pana bhagavato adhippāyaṁ viditvā kulaputtena attano patirūpaṁ veditabbaṁ, ayaṁ h' ettha bhagavato adhippāyo eko bhikkhu mahajjhāsayo hoti mahussāho sakkoti gāmantasenāsanaṁ paṭikkhipitvā araññe viharanto dukkhass' antaṁ kātuṁ, eko dubbalo hoti appatthāmo[8] araññe na sakkoti gāmante yeva sakkoti, eko mahabbalo samappavattadhātuko adhivāsanakkhantisampanno[9] iṭṭhāniṭṭhesu samacitto araññe pi gāmante pi sakkoti yeva, eko n' eva gāmante na araññe sakkoti padaparamo hoti. tatra yv āyaṁ mahajjhāsayo hoti mahussāho sakkoti gāmantasenāsanaṁ paṭikkhipitvā araññe viharanto dukkhassantaṁ kātuṁ so araññe yeva vasatu[10] idam assa patirūpaṁ saddhivihārikādayo pi c' assa anusikkhamānā araññe vihātabbam eva maññissanti, yo pana dubbalo hoti appatthāmo[11] gāmante yeva sakkoti dukkhass' antaṁ kātuṁ na araññe so gāmante yeva vasatu, yv āhaṁ mahabbalo samappavattadhātuko adhivāsanakkhantisampanno[12] iṭṭhāniṭṭhesu samacitto araññe pi gāmante pi sakkoti yeva ayam pi gāmantasenāsanaṁ pahāya araññe viharatu, idaṁ assa patirūpaṁ saddhivihārikā[13] pi hi[14] 'ssa anusikkhamānā araññe vihātabbaṁ maññissanti, yo panāyaṁ n' eva gāmante na araññe sakkoti padaparamo hoti[15] ayam pi

1 Bp.Ssp. nivāsana°.
2 Ssp. naṁ.
3 Bp.Ssp. naṁ.
4 Bp.Ssp. yācatīti.
5 Bp.Ssp. bahūnaṁ.
6 Bp.Ssp. *omit* so.
7 Bp. °ñiko.
8 Bp. appathāmo.
9 Bp. °nakhanti°.
10 Bp. viharatu.
11 Bp. °thāmo.
12 Bp. °khanti.
13 Ssp. °kādayo.
14 Ssp. *omits*.
15 Bp. *omits*.

araññe yeva vasatu, ayaṁ hi 'ssa dhutaṅgasevanā kammaṭṭhānabhāvanā ca āyatiṁ maggaphalānaṁ upanissayo bhavissati, saddhivihārikādayo c' assa anusikkhamānā araññe vihātabbaṁ maññissantīti, evaṁ yv āyaṁ dubbalo hoti appatthāmo[1] gāmante yeva viharanto sakkoti dukkhass' antaṁ kātuṁ na araññe, imaṁ puggalaṁ sandhāya bhagavā yo icchati so[2] gāmante viharatū 'ti āha, iminā ca puggalena aññesam pi dvāraṁ dinnaṁ. yadi pana bhagavā Devadattassa vādaṁ sampaṭiccheyya yv āyaṁ puggalo pakatiyā dubbalo hoti appatthāmo[1] yo pi daharakāle araññe[3] vāsaṁ abhisambhuṇitvā jiṇṇakāle vā[4] vātapittādi[5] samuppannadhātukkhobhakāle vā nābhisambhuṇāti gāmante yeva pana viharanto sakkoti dukkhass' antaṁ kātuṁ tesaṁ ariyamaggūpacchedo bhaveyya arahattaphalādhigamo na bhaveyya, uddhammaṁ ubbinayaṁ vilomaṁ anīyyāṇikaṁ[6] satthusāsanaṁ bhaveyya, satthā ca tesaṁ asabbaññū assa sakavādaṁ chaḍḍetvā Devadattavāde[7] patiṭṭhito ti gārayho ca bhaveyya, tasmā bhagavā evarūpe puggale saṅgaṇhanto Devadattassa vādaṁ paṭikkhipi. eten' eva upāyena piṇḍapātikavatthusmim pi paṁsukūlikavatthusmim pi aṭṭhamāse rukkhamūlikavatthusmim pi vinicchayo veditabbo, cattāro pana māse rukkhamūlasenāsanaṁ paṭikkhittam eva, macchamaṁsavatthusmiṁ tikoṭiparisuddhan ti tīhi koṭīhi parisuddhaṁ diṭṭhādīhi aparisuddhīhi[8] virahitan ti attho, ten' ev' āha *adiṭṭhaṁ asutaṁ*[9] *aparisaṅkitan* ti, tattha adiṭṭhaṁ nāma bhikkhūnaṁ atthāya migamacche vadhitvā gayhamānaṁ adiṭṭhaṁ. asutaṁ[9] nāma bhikkhūnaṁ atthāya migamacche vadhitvā gahitan ti asutaṁ. aparisaṅkitaṁ pana diṭṭhaparisaṅkitaṁ sutaparisaṅkitaṁ tad ubhayavimuttaparisaṅkitañ[10] ca ñatvā tabbipakkhato jānitabbaṁ. kathaṁ. idha bhikkhū passanti manusse jāḷavākarādihatthe[11] gāmato[12] nikkhamante araññe vā vicarante, dutiyadivase ca nesaṁ taṁ gāmaṁ

---

[1] Bp. °thāmo. [2] Bp.Ssp. *omit.* [3] Bp.Ssp. araññā.
[4] Bp. *omits.* [5] Bp.Ssp. °dīhi.
[6] Bp.Ssp. aniyya°. [7] Ssp. Devadattassa vāde.
[8] Bp. °suddhaṁ *and adds* hi hi. [9] Ssp. assutaṁ.
[10] Ssp. °vinimutta°. [11] Bp.Ssp. jālavāgurādi°.
[12] Ssp. *adds* vā.

piṇḍāya paviṭṭhānaṁ samacchamaṁsaṁ piṇḍapātaṁ abhiharanti, te tena diṭṭhena parisaṅkanti bhikkhūnaṁ nu kho atthāya katan ti idaṁ diṭṭhaparisaṅkitam,[1] etaṁ gahetuṁ na vaṭṭati, yaṁ evaṁ aparisaṅkitaṁ taṁ vaṭṭati. sace pana te manussā kasmā bhante na gaṇhathā 'ti pucchitvā tam attham sutvā na yidaṁ bhante bhikkhūnaṁ atthāya kataṁ amhehi attano atthāya vā rājayuttādīnaṁ atthāya vā katan ti vadanti kappati. na h' eva kho bhikkhū passanti api ca suṇanti manussā kira jāḷavākarādihatthā[2] gāmato vā nikkhamanti araññe vā vicarantīti, dutiyadivase ca nesaṁ[3] taṁ gāmaṁ piṇḍāya paviṭṭhānaṁ samacchamaṁsaṁ piṇḍapātaṁ abhiharanti, te tena sutena parisaṅkanti bhikkhūnaṁ nu kho atthāya katan ti idaṁ sutaparisaṅkitaṁ nāma, etaṁ gahetuṁ na vaṭṭati, yaṁ evaṁ parisaṅkitaṁ taṁ vaṭṭati. sace pana te manussā kasmā bhante na gaṇhāthā 'ti pucchitvā tam attham sutvā na yidaṁ bhante[4] bhikkhūnaṁ atthāya kataṁ amhehi attano atthāya[5] rājayuttādīnaṁ[6] atthāya vā katan ti vadanti kappati. na h' eva kho pana[7] passanti na suṇanti api ca[8] tesaṁ[9] gāmaṁ piṇḍāya paviṭṭhānaṁ pattaṁ gahetvā samacchamaṁsaṁ piṇḍapātaṁ abhisaṅkharitvā abhiharanti te parisaṅkanti bhikkhūnaṁ nu kho atthāya katan ti, idaṁ tad ubhayavimuttaparisaṅkitaṁ nāma, etam pi[10] gahetuṁ na vaṭṭati, yaṁ evaṁ aparisaṅkitaṁ taṁ vaṭṭati. sace pana te manussā kasmā bhante na gaṇhathā 'ti pucchitvā tam attham sutvā na yidaṁ bhante bhikkhūnam atthāya kataṁ amhehi attano atthāya vā rājayuttādīnaṁ[6] atthāya vā kataṁ pavattamaṁsaṁ vā kappiyam eva labhitvā bhikkhūnaṁ atthāya sampāditan ti vadanti kappati. matānaṁ petakiccatthāya maṅgalādīnaṁ vā atthāya kate pi es' eva nayo, yaṁ yaṁ hi bhikkhūnaṁ yeva atthāya akataṁ yattha ca nibbematiko hoti taṁ sabbaṁ kappati. sace pana ekasmiṁ vihāre bhikkhū uddissa kataṁ hoti te ca attano atthāya katabhāvaṁ na jānanti aññe jānanti ye jānanti tesaṁ na

---

1 Ssp. *adds* nāma.
2 Bp.Ssp. jālavāgurādi°.
3 Ssp. tesaṁ.
4 Ssp. *omits*.
5 Bp.Ssp. *add* vā.
6 Ssp. rājā°.
7 Bp. *inserts* bhikkhū.
8 Bp. *adds* kho.
9 Ssp. *adds* taṁ.
10 Bp. *omits*.

vaṭṭati itaresaṁ vaṭṭati, aññe na jānanti te yeva jānanti tesaṁ yeva na vaṭṭati aññesaṁ vaṭṭati, te pi amhākaṁ atthāya katan ti jānanti aññe pi etesaṁ atthāya katan ti jānanti sabbesaṁ pi na vaṭṭati sabbe na jānanti sabbesaṁ[1] vaṭṭati.

pañcasu hi[2] sahadhammikesu yassa vā tassa vā atthāya uddissa kataṁ sabbesaṁ na kappati. sace pana koci ekaṁ bhikkhuṁ uddissa pāṇaṁ vadhitvā tassa pattaṁ pūretvā deti so ce[3] attano atthāya katabhāvaṁ jānaṁ yeva gahetvā aññassa bhikkhuno deti so tassa saddhāya paribhuñjati kassa āpattīti. dvinnam pi anāpatti. yaṁ hi uddissa kataṁ tassa abhuttatāya aṇāpatti, itarassa ajānanatāya,[4] kappiyamaṁsassa hi paṭiggahaṇe āpatti n' atthi, uddissa kataṁ ca ajānitvā bhuttassa[5] pacchā ñatvā āpattidesanakiccaṁ[6] nāma n' atthi. akappiyamaṁsaṁ pana ajānitvā bhuttena pacchā ñatvā 'pi āpatti desetabbā. uddissa kataṁ hi ñatvā bhuñjato 'va āpatti. akappiyamaṁsaṁ ajānitvā bhuñjantassāpi āpatti yeva. tasmā āpattibhīrukena rūpaṁ sallakkhentenāpi pucchitvā 'va maṁsaṁ paṭiggahetabbaṁ, paribhogakāle pucchitvā paribhuñjissāmīti gahetvā pucchitvā 'va bhuñjitabbaṁ. kasmā. duviññeyyattā.[7] acchamaṁsam pi sūkaramaṁsasadisaṁ hoti dīpimaṁsādīni[1] ca[8] migamaṁsādisadisāni[9] tasmā pucchitvā gahaṇam eva vattanti vadanti.

haṭṭho udaggo ti tuṭṭho c' eva unnatakāyacitto ca hutvā. so kira na[10] bhagavā imāni pañcavatthūni[11] anujānāti idāni sakkhissāmi saṅghabhedaṁ kātun ti Kokālikassa iṅgitākāraṁ[12] dassetvā yathā visaṁ vā khāditvā rajjuyā vā ubbandhitvā satthaṁ vā āharitvā maritukāmo puriso visādīsu aññataraṁ labhitvā tappaccayā āsannam pi maraṇadukkhaṁ ajānanto haṭṭho udaggo hoti, evam evaṁ saṅghabhedappaccayā[13] āsannam pi avīcimhi nibbattitvā paṭisaṁvedanīyaṁ dukkhaṁ ajānanto laddho dāni me saṅghabhedassa upāyo ti haṭṭho udaggo sapariso uṭṭhāy' āsanā ten' eva haṭṭhabhāvena

---

1 Bp. *adds* pi.
2 Ssp. pi.
3 Bp.Ssp. ca.
4 Ssp. *adds* ca.
5 Ssp. bhuñjantassa.
6 Ssp. °sanākiccaṁ.
7 Ssp. dūvi°.
8 Ssp. *omits* ca.
9 Bp. °maṁsasadisāni.
10 Ssp. *omits* na.
11 Ssp. *inserts* na.
12 Bp. icchitākāraṁ.
13 Bp.Ssp. °dapacc°.

bhagavantaṁ abhivādetvā padakkhiṇaṁ katvā pakkāmi. te mayaṁ imehi pañcahi vatthūhi samādāya vattāmā 'ti ettha pana imāni pañcavatthūnīti vattabbe pi te mayaṁ imehi pañcahi vatthūhi janaṁ saññāpessāmā 'ti abhiṇhaparivitakkavasena[1] vibhattivipallāsaṁ asallakkhetvā abhiṇhaparivitakkānurūpam[2] eva te mayaṁ imehi pañcahi vatthūhīti āha, yathā taṁ vikkhittacitto. *dhutā sallekhavuttino* ti yā paṭipadā kilese dhunāti tāya samannāgatattā dhutā. yā ca kilese sallikhati sā etesaṁ vuttīti sallekhavuttino. *bāhuliko*[3] ti cīvarādīnaṁ paccayānaṁ bahulabhāvo bāhullaṁ, taṁ[4] bāhullamassa atthi tasmiṁ vā bāhulle niyutto ṭhito ti bāhuliko. *bāhullāya cetetī*ti bāhullattāya[5] ceteti kappeti pakappeti, kathaṁ hi[4] nāma mayham pi[6] sāvakānañ ca[7] cīvarādibahulabhāvo[8] bhaveyyā 'ti evaṁ ussukkam āpanno ti adhippāyo. *cakkabhedāyā* 'ti āṇabhedāya. dhammiṁ kathaṁ katvā ti Khandhake vuttanayena: alaṁ Devadatta mā te rucci saṅghabhedāya[9] garuko kho Devadatta saṅghabhedo yo kho Devadatta samaggaṁ saṅghaṁ bhindati kappaṭṭhiyaṁ kabbisaṁ pasavati kappaṁ nirayamhi paccati, yo ca kho Devadatta bhiṇṇaṁ[10] saṅghaṁ samaggaṁ karoti brahmaṁ[11] puññaṁ pasavati kappaṁ saggamhi modatīti, evam ādikaṁ anekappakāraṁ Devadattassa ca bhikkhūnañ ca tad anucchavikaṁ tad anulomikaṁ dhammiṁ kathaṁ katvā. *samaggassā* 'ti sahitassa cittena ca sarīrena ca aviyuttassā 'ti attho. padabhājane pi hi ayam eva attho dassito. *samānasaṁvāsako* ti hi vadatā cittena aviyogo dassito hoti. *samānasīmāyaṁ ṭhito* ti vadatā sarīrena. kathaṁ. samānasaṁvāsako hi laddhinānāsaṁvāsakena[12] vā kammanānāsaṁvāsakena[13] vā virahito samacittatāya cittena aviyutto hoti, samānasīmāyaṁ ṭhito kāyasāmaggīdānato sarīrena aviyutto.

bhedanasaṁvattanikaṁ vā adhikaraṇan ti bhedanassa saṅghabhedassa atthāya saṁvattanikaṁ kāraṇaṁ, imasmiṁ hi

---

1 Ssp. abhiṇhavitakka°. 2 Bp. abhiṇhaṁ pari°.
3 Ssp. bāhulliko. 4 Ssp. *omits*.
5 Bp.Ssp. °tthāya. 6 Bp.Ssp. ca. 7 Ssp. *adds* me.
8 Bp. cīvarādīnaṁ paccayānaṁ bahulabhāvo.
9 Bp.Ssp. °bhedo. 10 Bp.Ssp. bhinnaṁ. 11 Ssp. brahma.
12 Ssp. laddhinā nāna°. 13 Ssp. kammunā nānā°.

okāse kāmahetu kāmanidānaṁ kāmādhikaraṇan ti ādīsu viya kāraṇaṁ adhikaraṇan ti adhippetaṁ, tañ ca yasmā aṭṭhārasavidhaṁ hoti tasmā padabhājane aṭṭhārasabhedakaravatthūnīti vuttaṁ. tāni pana idh' Ūpāḷi bhikkhu adhammaṁ dhammo ti dīpetīti ādinā nayena Khandhake āgatāni, tasmā tatr'[1] eva nesam atthaṁ vaṇṇayissāma. yo pi cāyaṁ imāni vatthūni nissāya aparehi pi kammena uddesena vohārena anusāsanāya salākaggāhenā 'ti pañcahi kāraṇehi saṅghabhedo hoti, tam pi āgataṭṭhāne yeva pakāsayissāma, saṅkhepato pana *bhedanasaṁvattanikaṁ vā adhikaraṇaṁ samādāyā* 'ti ettha saṅghabhedass' atthāya saṁvattanikaṁ saṅghabhede[2] nippattisamatthaṁ[3] kāraṇaṁ gahetvā ti evam attho veditabbo. *paggayhā* 'ti paggahītaṁ abbhussitaṁ pākaṭakaṁ katvā. *tiṭṭheyyā* ti yathā samādinnaṁ yathā paggahītam eva ca[4] katvā accheyya, yasmā pana evaṁ paggaṇhatā[5] tiṭṭhatā ca tan dīpakaṁ[6] c' eva appaṭinissaṭṭhaṁ[7] ca hoti tasmā padabhājane *dīpeyyā* 'ti ca *na ppaṭinissajjeyyā*[8] 'ti ca vuttaṁ. *bhikkhūhi evam assa vacanīyo* ti aññehi lajjīhi bhikkhūhi evaṁ vattabbo bhaveyya. padabhājane c' assa *ye passantī*ti ye sammukhā paggayha tiṭṭhantaṁ passanti. *ye suṇantī*ti ye pi[9] asukasmiṁ nāma vihāre bhikkhū bhedanasaṁvattanikaṁ adhikaraṇaṁ samādāya paggayha tiṭṭhantitī suṇanti. *samet' āyasmā saṅghenā* 'ti āyasma saṅghena saddhiṁ sametu samāgacchatu ekaladdhiko hotū 'ti attho. kiṁ kāraṇā, *samaggo hi saṅgho sammodamāno avivadamāno ekuddeso phāsu viharatī*ti, tattha sammodamāno ti aññamaññasampattiyā[10] suṭṭhu modamāno, avivadamāno ti ayaṁ dhammo nāyaṁ dhammo ti evaṁ na vivadamāno. eko uddeso assā 'ti ekuddeso ekato pavatta-pātimokkhuddeso na visun ti attho. phāsu viharatīti sukhaṁ viharati. *icc' etaṁ kusalan* ti etaṁ paṭinissajjanaṁ kusalaṁ khemaṁ sotthibhāvo tassa bhikkhuno. *no ce paṭinissajati āpatti dukkaṭassā* 'ti tikkhattuṁ vuttassa apaṭinissajato dukkaṭaṁ. *sutvā na vadanti āpatti dukkaṭassā* 'ti ye sutvā na vadanti

[1] Ssp. tatth'.
[2] Ssp. °bheda.
[3] Bp. nibbatti°; Ssp. nipphatti°.
[4] Ssp. *omits.*
[5] Ssp. paggayhatā.
[6] Bp.Ssp. °dīpitañ.
[7] Ssp. apaṭi°.
[8] Ssp. paṭi°.
[9] Bp. *omits.*
[10] Bp. °ññaṁ sampa°.

tesam pi dukkaṭaṁ. kīvadūre[1] sutvā avadantānaṁ dukkaṭaṁ ekavihāre tāva vattabbaṁ n' atthi, aṭṭhakathāyaṁ pana vuttaṁ samantā addhayojane[2] bhikkhūnaṁ bhāro dūtaṁ vā paṇṇaṁ vā pesetvā vadato pi āpatti mokkho n' atthi, sayam eva gantvā garuko[3] āvuso saṅghabhedo mā saṅghabhedāya parakkamīti vāretabbo,[4] pahontena pana dūram pi gantabbaṁ agilānānaṁ hi dūre pi bhāro yeva.

idāni *evañ ca so bhikkhu bhikkhūhi vuccamāno* ti ādīsu atthamattam eva dassetuṁ so bhikkhu saṅghamajjham pi ākaḍḍhitvā vattabbo ti ādim āha. tattha saṅghamajjham pi ākaḍḍhitvā ti sace purimanayena vuccamāno na paṭinissajati hatthesu ca pādesu[5] ca gahetvā 'pi saṅghamajjhaṁ ākaḍḍhitvā puna pi mā āyasmantā ti ādinā nayena tikkhattuṁ vattabbo. *yāva tatiyaṁ samanubhāsitabbo* ti yāva tatiyaṁ samanubhāsanaṁ tāva samanubhāsitabbo. tīhi samanubhāsanakammavācāhi kammaṁ kātabbo ti vuttaṁ hoti. padabhājane pan' assa atthaṁ eva gahetvā samanubhāsanavidhiṁ dassetuṁ *so bhikkhu samanubhāsitabbo, evañ ca pana bhikkhave samanubhāsitabbo* ti ādi vuttaṁ, tattha ñattiyā dukkaṭaṁ dvīhi kammavācāhi thullaccayā. paṭippassambhantīti yañ ca[6] ñattipariyosāne dukkaṭaṁ āpanno ye ca dvīhi kammavācāhi thullaccaye, tā tisso pi āpattiyo yassa na kkhamati so bhāseyyā 'ti evaṁ yyakāraṁ pattamattāya[7] tatiyakammavācāya paṭippassambhanti saṅghādisese[8] yeva tiṭṭhati. kiṁ,[9] āpannā[10] āpattiyo paṭippassambhanti anāpannā ti. Mahāsummatthero[11] tāva vadati yo avasāne paṭinissajjissati so tā āpattiyo na āpajjati tasmā anāpannā paṭippassambhantīti. Mahāpadumatthero pana liṅgaparivattena asādhāraṇāpattiyo viya āpannā paṭippassambhanti anāpannānaṁ kiṁ paṭippassaddhiyā ti āha. dhammakamme dhammakammasaññīti taṁ ce samanubhāsanakammaṁ dhammakammaṁ hoti tasmiṁ dhammakammasaññīti attho, esa nayo sabbattha, idha saññā na rakkhati kammassa dhammi-

---

1 Bp.Ssp. kiṁva°.
2 Ssp. addha°.
3 Bp. *adds* kho.
4 Bp. *adds* pi.
5 Bp. bāhāsu *for this.*
6 Ssp. *omits* ca.
7 Bp.Ssp. °rappatta°.
8 Bp. °seso.
9 Bp. *adds* pana.
10 Bp. āpannāpattiyo.
11 Bp.Ssp. °samatthero.

kattā eva[1] appaṭinissajanto[2] āpajjati. asamanubhāsantassā 'ti asamanubhāsiyamānassa apaṭinissajantassāpi[3] saṅghādisesena anāpatti, paṭinissajjantassā 'ti ñattito pubbe vā ñattikkhaṇe vā ñattipariyosāne vā paṭhamāya vā anusāvaṇāya[4] dutiyāya vā tatiyāya vā yāva yyakāraṁ na sampāpuṇāti tāva paṭinissajjantassa saṅghādisesena anāpatti. ādikammikassā 'ti ettha pana Devadatto samaggassa saṅghassa bhedāya parakkami tasmiṁ vatthusmin ti Parivāre āgatattā Devadatto ādikammiko, so ca kho saṅghabhedāya parakkamanass' eva[5] apaṭinissajanassa,[6] na hi tassa taṁ kammaṁ kataṁ. katham idaṁ[7] jānitabban ti ce. suttato, yathā hi Ariṭṭho bhikkhu gaṇḍabādhi[8] pubbo yāva tatiyaṁ samanubhāsanāya na paṭinissaji[9] tasmiṁ vatthusmin ti Parivāre āgatattā Ariṭṭhassa kammaṁ katan ti paññāyati. na tathā Devadattassa, athāpi 'ssa katena bhavitabban ti koci attano rucimatten' eva vadeyya tathāpi apaṭinissajane[10] ādikammikassa anāpatti nāma n' atthi, na hi paññattisikkhāpadaṁ[11] vītikkamantassa aññatra odissa[12] anuññātato anāpatti nāma dissati, yam pi Ariṭṭhasikkhāpadassa anāpatti[13] ādikammikassā 'ti potthakesu likhitaṁ taṁ pamādalikhitaṁ pamādalikhitabhāvo c' assa paṭhamaṁ Ariṭṭho bhikkhu codetabbo codetvā sāretabbo sāretvā āpatti[14] ropetabbā[15] ti, evaṁ Kammakkhandhake āpattiropanavacanato[16] veditabbo. iti bhedāya parakkamane ādikammikassa Devadattassa yasmā taṁ kammaṁ na kataṁ tasmā sā[17] āpatti yeva na jātā, sikkhāpadaṁ pana taṁ ārabbha paññattan ti katvā ādikammiko ti vutto iti āpattiyā abhāvato yev' assa anāpatti vuttā, sā pan' esā kiñcāpi asamanubhāsantassā 'ti iminā 'va siddhā. yasmā pana asamanubhāsanto nāma yassa kevalaṁ samanubhāsanaṁ na karonti[18]

---

[1] Ssp. evaṁ.
[2] Bp. °ssajjanto; Ssp. apaṭinissajjanto.
[3] Bp. appaṭi°.
[4] Bp. °nāya; Ssp. anussāvanāya.
[5] Bp. °manto yeva *and adds* na.
[6] Bp. appaṭinissajjanto; Ssp. °jjanassa.
[7] Ssp. kathañ c' īdaṁ.
[8] Bp.Ssp. gaddhabādhi.
[9] Bp.Ssp. °jji.
[10] Bp. appaṭinissajjane; Ssp. apaṭiniss°.
[11] Bp. °ttaṁ sikkhā°; Ssp. °ttasikkhā°.
[12] Ssp. uddissa.
[13] Bp.Ssp. °pattiyaṁ ādi°.
[14] Bp. āpattiṁ.
[15] Bp. °tabbo; Ssp. āropetabbā.
[16] Ssp. āpattiaropa°.
[17] Bp. 'ssa.
[18] Ssp. karoti.

so vuccati na ādikammiko, ayañ ca[1] ādikammiko yeva tasmā ādikammikassā 'ti vuttaṁ, eten' upāyena[2] ṭhapetvā Ariṭṭhasikkhāpadaṁ sabbasamanubhāsanāsu vinicchayo veditabbo. sesaṁ sabbattha uttānam eva. samuṭṭhānādīsu tivaṅgikaṁ ekasamuṭṭhānaṁ samanubhāsanasamuṭṭhānaṁ nām' etaṁ kāyavācācittato" samuṭṭhāti, paṭinissajāmīti[3] kāyavikāraṁ vā vacībhedaṁ vā akarontass' eva pana āpajjanato akariyā,[4] saññāvimokkhaṁ sacittakaṁ lokavajjaṁ kāyakammaṁ vacīkammaṁ akusalacittaṁ dukkhavedanan ti.

paṭhamasaṅghabhedasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayena buddho bhagavā ti dutiyasaṅghabhedasikkhāpadaṁ. tattha *anuvattakā* ti tassa diṭṭhikhantirucigahaṇena[5] anupaṭipajjanakā. vaggaṁ asāmaggīpakkhiyavacanaṁ vadantīti *vaggavādakā*. padabhājane pana *tassa vaṇṇāya pakkhāya ṭhitā hontī*ti vuttaṁ, tassa saṅghabhedāya parakkamantassa vaṇṇatthāya ca pakkhavuddhiatthāya[6] ca ṭhitā ti attho, ye hi vaggavādakā te niyamena īdisā honti tasmā evaṁ[7] vuttaṁ, yasmā pana tiṇṇaṁ uddhaṁ kammārahā na honti na hi saṅgho saṅghassa kammaṁ karoti tasmā *eko vā dve vā tayo vā* ti vuttaṁ. *jānāti no* ti amhākaṁ chandādīni jānāti.[8] *bhāsatī*ti evaṁ karomā 'ti amhehi saddhiṁ bhāsati. *amhākam p' etaṁ khamatī*ti yaṁ so karoti etaṁ amhākam pi ruccati. *samet' āyasmantānaṁ saṅghenā* 'ti āyasmantānaṁ cittaṁ saṅghena saddhiṁ sametu samāgacchatu ekībhāvaṁ yātū 'ti vuttaṁ hoti. sesam ettha paṭhamasikkhāpade vuttanayattā uttānatthattā ca pākaṭam eva. samuṭṭhānādīni pi paṭhamasikkhāpadasadisān' evā 'ti.

dutiyasaṅghabhedasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayena buddho bhagavā ti dubbacasikkhāpadaṁ. tattha *anācāraṁ ācaratī*ti anekappakāraṁ kāyavacīdvāravītikkamaṁ karoti. *kin nu kho nāmā* 'ti vambhanavacanam etaṁ. *ahaṁ kho nāmā* ti ukkaṁsanavacanaṁ.[9] *tumhe*

---

[1] Ssp. *adds* Devadatto *after* ca.
[2] Ssp. ūpa°.
[3] Ssp. °ssajjāmīti.
[4] Bp. akriyaṁ; Ssp. akiriyā.
[5] Bp.Ssp. rucigga°.
[6] Bp.Ssp. °vuḍḍhi°.
[7] Ssp. etaṁ.
[8] Ssp. *adds* pi.
[9] Bp. °savacanaṁ.

vadeyyan ti idaṁ karotha idaṁ mā karothā 'ti ahaṁ tumhe vattuṁ arahāmīti dasseti. kasmā iti ce. yasmā amhākaṁ buddho[1] Kanthakaṁ[2] āruyha mayā saddhiṁ nikkhamitvā pabbajito ti evam ādim atthaṁ sandhāy' āha. *amhākaṁ dhammo* ti vatvā pana[3] attano santakabhāve yuttiṁ dassento *amhākaṁ ayyaputtena dhammo abhisamito* ti āha. yasmā amhākaṁ ayyaputtena catusaccadhammo paṭividdho tasmā dhammo pi amhākan ti vuttaṁ hoti. saṅghaṁ pana attano veripakkhe ṭhitaṁ maññamāno amhākaṁ saṅgho ti na vadati. upamaṁ pana vatvā saṅghaṁ apasādetukāmo *seyyathāpi nāmā* 'ti ādim āha. *tiṇakaṭṭhapaṇṇasaṭan* ti tattha tattha patitaṁ[4] tiṇaṁ[5] kaṭṭhapaṇṇaṁ. athavā tiṇaṁ ca nissārakaṁ[6] lahukaṁ kaṭṭhañ ca[7] tiṇakaṭṭhaṁ, paṇṇasaṭan ti purāṇapaṇṇaṁ. *ussādeyyā*[8] 'ti rāsiṁ kareyya, *pabbateyyā* 'ti pabbatappabhavā. sā hi sīghasotā hoti tasmā tam eva gaṇhāti, *saṅkhasevālapaṇakan* ti ettha saṅkho ti sīghamūlako paṇṇasevālo vuccati, sevālo ti nīlasevālo avaseso udakapappaṭakatilabījakādi[9] sabbo pi paṇako ti saṅkhyaṁ[10] gacchati. *ekato ussāditā*[11] ti ekaṭṭhāne kenāpi sampiṇḍitā rāsikatā[12] ti dasseti. *dubbacajātiko* ti dubbacasabhāvo vattuṁ asakkuṇeyyā[13] 'ti attho, padabhājane pi 'ssa dubbaco ti dukkhena kicchena vaditabbo[14] na sakkā sukhena vattun ti attho. *dovacassakaraṇehīti* dubbacabhāvakaraṇīyehi, ye[15] dhammā dubbacaṁ puggalaṁ karonti tehi samannāgato ti attho, te pana katame ca āvuso dovacassakaraṇā dhammā idh' āvuso bhikkhu pāpiccho hotīti ādinā nayena paṭipāṭiyā Anumānasutte āgatā pāpicchatā attukkaṁsakaparavambhakatā kodhanatā kodhahetuupanāhitā kodhahetuabhisaṅgitā kodhahetu kodhasāmantavācā nicchāraṇatā codakaṁ paṭippharaṇatā codakaṁ apasādanatā codakassa paccāropanatā aññenaññña-

---

1 Bp.Ssp. *add* bhagavā.
2 Bp. Kaṇṭakaṁ; Ssp. Kaṇṭhakaṁ.
3 Ssp. puna.
4 Ssp. patitapatitaṁ.
5 Bp. tiṇa; Ssp. tiṇṇa *by mistake*.
6 Bp. °raṇaṁ.
7 Ssp. cā 'ti.
8 Bp. ussāreyya.
9 Ssp. °katīlabija°.
10 Ssp. saṇkhaṁ.
11 Bp. ussārita.
12 Bp. rāsī°.
13 Bp.Ssp. °ṇeyyo.
14 Bp.Ssp. ovaditabbo.
15 Ssp. *adds* ca.

paṭicaraṇatā[1] apadānena na sampāyanatā makkhipaḷāsitā issukīmaccharitā[2] paṭhamāyāvitā thaddhātimānitā sandiṭṭhiparāmāsi[3] ādhānagāhi[4] duppaṭinissaggitā ti, ekūnavīsati dhammā veditabbā. ovādaṁ na sahati na kkhamatīti *akkhamo*, yathānusiṭṭhaṁ apaṭipajjanato[5] padakkhiṇena anusāsaniṁ na gaṇhatīti[6] *appadakkhiṇaggāhī anusāsaniṁ. uddesapariyāpaṇṇesū*[7] 'ti uddesapariyāpaṇṇesu[7] antogadhesu. yassa siyā āpatti so āvikareyyā 'ti evaṁ saṅgahitattā anto Pātimokkhassa vattamānesū 'ti attho, *sahadhammikaṁ* vuccamāno ti sahadhammikena vuccamāno karaṇatthe upayogavacanaṁ, pañcahi sahadhammikehi sikkhitabbattā tesaṁ vā santakattā sahadhammikan ti laddhanāmena buddhapaññattena sikkhāpadena vuccamāno ti attho. *viramath' āyasmanto mama vacanāyā* 'ti yena vacanena maṁ vadatha tato mama vacanato viramatha. mā maṁ taṁ vacanaṁ vadathā 'ti vuttaṁ hoti. *vadetu sahadhammenā* 'ti sahadhammikena sikkhāpadena sahadhammena vā aññena pi pāsādikabhāvasaṁvattanikena vacanena vadatu. *yad idan* ti vuddhikāraṇanidassanatthe[8] nipāto, tena yaṁ idaṁ aññamaññassa hitavacanaṁ āpattito vuṭṭhāpanañ ca tena aññamaññavacanena aññamaññavuṭṭhāpanena ca saṁvaddhā[9] parisā ti evaṁ parisāya vuddhikāraṇaṁ[8] dassitaṁ hoti. sesaṁ sabbattha uttānam eva. samuṭṭhānādīni paṭhamasaṅghabhedasadisāne vā ti.

dubbacasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayena buddho bhagavā ti kuladūsakaṁ.[10] tattha *Aassajipunabbasukā nāmā* 'ti Assajī[11] c' eva Punabbasuko ca. *Kīṭāgirismin*[12] ti evaṁ nāmake janapade. *āvāsikā hontī*ti ettha āvāso etesaṁ atthīti āvāsiko, āvāso ti vihāro vuccati so yesaṁ āyatto navakammakaraṇapurāṇapaṭisaṅkharaṇādi bhārahāratāya te āvāsikā, ye pana kevalaṁ vihāre vasanti te nevāsikā ti[13] vuccanti, ime pana āvāsikā ahesuṁ. *alajjino*

[1] Bp. aññenaañña°; Ssp. aññenaññaṁ.
[2] Ssp. issuki°.
[3] Bp. °māsī.
[4] Bp. °gāhī; Ssp. °ggāhi.
[5] Bp. appaṭi°; Ssp. °jjanto.
[6] Ssp. gaṇhātīti.
[7] Bp.Ssp. °panne°.
[8] Bp.Ssp. vuḍḍhi°.
[9] Bp. °vaḍḍhā.
[10] Bp.Ssp. °dūsakasikkhāpadaṁ.
[11] Bp.Ssp. Assaji.
[12] Ssp. Kitā°.
[13] Ssp. *omits* ti.

pāpabhikkhū ti nillajjā lāmakabhikkhū,[1] tehi chabbaggiyānaṁ jeṭṭhakachabbaggiyā, Sāvatthiyaṁ kira cha janā sahāyakā kasikammādīni dukkarāni handa mayaṁ sammā pabbajjāma pabbajjantehi ca uppanne kicce nittaraṇakaṭṭhāne[2] pabbajituṁ vaṭṭatīti sammantayitvā dvinnaṁ aggasāvakānaṁ santike pabbajiṁsu, te pañcavassā hutvā mātikaṁ paguṇaṁ katvā mantayiṁsu janapado nāma kadāci subhikkho hoti kadāci dubbhikkho mayaṁ mā ekaṭṭhāne vasimhā[3] tīsu ṭhānesu vasāmā 'ti. tato Paṇḍukalohitake āhaṁsu āvuso Sāvatthī nāma sattapaññāsāya kulasatasahassehi ajjhāvutthā[4] asītigāmasahassapatimaṇḍitānaṁ[5] tiyojanasatikānaṁ dviṇṇaṁ Kāsi-Kosalaraṭṭhānaṁ āyamukhabhūtā, tatra[6] tumhe dhuraṭṭhāne yeva pariveṇāni kāretvā ambapaṇasanāḷikerādīni[7] ropetvā pupphehi ca[8] phalehi ca kulāni saṅgaṇhantā kuladārake pabbājetvā parisaṁ vaḍḍhethā 'ti. Mettiyabhummajake āhaṁsu āvuso Rājagahaṁ nāma aṭṭhārasahi manussakoṭihi ajjhāvutthaṁ asītigāmasahassapatimaṇḍitānaṁ tiyojanasatikānaṁ dviṇṇaṁ Aṅga-Magadharaṭṭhānaṁ āyamukhabhūtaṁ, tatra[6] tumhe dhuraṭṭhāne yeva . . . pe . . . parisaṁ vaḍḍhethā 'ti. Assajipunabbasuke āhaṁsu āvuso Kīṭāgiri[9] nāma dvīhi meghehi anuggahīto[10] tīṇi sassāni pasavati[11] tatra tumhe dhuraṭṭhāne yeva pariveṇāni kāretvā . . . pe . . . parisaṁ vaḍḍhethā 'ti. te tathā akaṁsu tesu ekamekassa pakkhassa pañcapañca bhikkhusatāni parivārā,[12] evaṁ samadhikaṁ diyaḍḍhabhikkhusahassaṁ hoti. tatra[6] Paṇḍukalohitakā saparivārā sīlavanto[13] bhagavatā saddhiṁ janapadacārikam pi[14] caranti,[15] te akaṭavatthuṁ[16] uppādenti paññattasikkhāpadaṁ pana na[17] maddanti, itare sabbe alajjino akaṭavatthuṁ ca uppādenti paññattasikkhāpadaṁ ca maddanti, tena vuttaṁ allajjino pāpabhikkhū ti. *evarū-*

---

1 Bp. lāmakā bhikkhū.
2 Ssp. nitthara°.
3 Bp. vasimha.
4 Ssp. °vuṭṭhā.
5 Bp. °paṭi°, *sic passim.*
6 Ssp. tattha.
7 Bp. -panasa-.
8 Ssp. *omits* ca.
9 Ssp. Kitā°.
10 Bp.Ssp. °hito.
11 Bp. pasavanti.
12 Ssp. °vārāni.
13 Ssp. *adds* 'va.
14 Ssp. *omits* pi.
15 Bp. vicaranti.
16 Bp.Ssp. akata°, *sic passim.*
17 Ssp. *omits* na.

pan ti evaṁ jātikaṁ. *anācāraṁ ācarantīti* anācaritabbaṁ ācaranti akātabbaṁ[1] karonti. *mālāvacchan* ti taruṇapuppharukkhaṁ taruṇakā hi puppharukkhāpi pupphagacchāpi mālāvacchā tv eva vuccanti, te ca anekappakāraṁ mālāvaccharn sayam pi ropenti aññehi[2] pi ropāpenti, tena vuttaṁ mālāvaccharn *ropenti pi ropāpenti pīti*. *siñcantīti* sayam eva udakena siñcanti. *siñcāpenti*[3] *pīti* aññena[4] pi siñcāpenti. ettha pana akappiyavohāro kappiyavohāro pariyāyo obhāso nimittakamman ti imāni pañca jānitabbāni. tattha akappiyavohāro nāma allaharitānaṁ koṭṭanaṁ koṭṭāpanaṁ āvāṭassa khaṇanaṁ[5] khaṇāpanaṁ[5] mālāvacchassa ropanaṁ ropāpanaṁ āliyā[6] bandhanaṁ bandhāpanaṁ udakassa secanaṁ seccāpanaṁ mātikāya sammukhakaraṇaṁ kappiyaudakasiñcanaṁ hatthamukhapādadhovananahānodakāsiñcanan[7] ti. kappiyavohāro nāma imaṁ rukkhaṁ jāna imaṁ āvāṭaṁ jāna imaṁ mālāvaccharn jāna ettha udakaṁ jānā 'ti vacanaṁ rukkhamātikāya[8] ujukaraṇaṁ ca. pariyāyo nāma paṇḍitena nāma[9] mālāvacchādayo ropāpetabbā na cirass' eva upakārāya saṁvattantīti ādivacanaṁ. obhāso nāma khuddāḷakhaṇittādīni[10] ca mālāvacche ca gahetvā ṭhānaṁ, evaṁ ṭhitaṁ hi sāmaṇerādayo disvā thero kārāpetukāmo ti gantvā[11] karonti, nimittakammaṁ nāma[9] khuddāḷakhaṇittivāsipha[12]rasuudakabhājanānaṁ[13] āharitvā samīpe ṭhapanaṁ. imāni pañca pi[14] kulasaṅgahatthāya ropane na vaṭṭanti. phalaparibhogatthāya kappiyākappiyavohāradvayam eva na vaṭṭati itarattayaṁ vaṭṭati. Mahāpaccariyaṁ pana kappiyavohāro pi vaṭṭati, yañ ca attano paribhogatthāya vaṭṭati taṁ aññapuggalassa vā saṅghassa vā cetiyassa vā atthāya pi vaṭṭatīti vuttaṁ, ārāmatthāya[15] vanatthāya chāyatthāya ca akappiyavohāramattam eva na vaṭṭati sesaṁ vaṭṭati, na kevalaṁ ca sesaṁ yaṁ kiñci mātikam pi ujuṁ kātuṁ kappiyaudakaṁ siñcituṁ nahānakoṭṭhakaṁ[16] katvā nahāyituṁ[16]

---

[1] Bp. akaritabbaṁ. [2] Bp. aññena.
[3] Bp.Ssp. °pentīti *for* °penti pīti. [4] Ssp. aññenā 'pi. [5] Ssp. khan°.
[6] Bp. āḷiyā. [7] Bp. °nhānodaka°. [8] Bp.Ssp. sukkha°.
[9] Ssp. *omits* nāma. [10] Bp. kudāla°; Ssp. kuddāla°.
[11] Ssp. āgantvā. [12] Ssp. -vāsī-. [13] Bp. °nāni.
[14] Bp. *omits* pi. [15] Bp.Ssp. *add* pana. [16] Bp. nhā°.

hatthapādamukhadhovanaudakāni[1] ca tattha chaḍḍetum pi vaṭṭati. Mahāpaccariyaṁ pana Kurundiyaṁ ca kappiyapaṭhaviyaṁ[2] sayaṁ ropetuṁ pi vaṭṭatīti vuttaṁ. ārāmādiatthāya pana ropitassa vā ropāpitassa vā phalaṁ paribhuñjitum pi vaṭṭati, ocinanaocināpane[3] pakatiyāpi pācittiyaṁ kuladūsakatthāya[4] pana pācittiyaṁ c' eva dukkaṭañ ca. ganthanādīsu[5] uracchadapariyosānesu[6] kuladūsakatthāya[4] vā[7] aññatthāya vā karontassa dukkaṭam eva. kasmā. anācārattā pāpasamācāro ti ettha vuttapāpasamācārattā ca. ārāmādiatthāya rukkharopanesu[8] viya vatthupūjanatthāya kasmā na anāpattīti ce. anāpatti yeva. yathā hi tattha kappiyavohārena[9] pariyāyādīhi ca anāpattī tathā vatthupūjatthāya pi anāpatti yeva. nanu ca tattha kappiyapaṭhaviyaṁ sayaṁ ropetum pi vaṭṭatīti vuttaṁ.[10] vuttaṁ, na pana Mahāaṭṭhakathāyaṁ aññathāpi[11] maññeyyāsi itarāsu vuttam pi pamāṇaṁ. Mahāaṭṭhakathāyañ ca kappiyaudakāsecanaṁ[12] vuttaṁ taṁ kathan ti tam pi na virujjhati tatra hi avisesena rukkhaṁ ropenti pi ropāpenti pi siñcanti pi siñcāpenti pīti vattabbe mālāvacchan ti vadanto ñāpeti kulasaṅgahatthāya pupphaphalūpagam eva sandhāy' etaṁ vuttaṁ, aññatra pana pariyāyo atthīti tasmā tattha pariyāyaṁ idha ca pariyāyābhāvaṁ ñatvā yaṁ aṭṭhakathāsu vuttaṁ taṁ suvuttam eva.

vuttañ c' etaṁ:—

buddhena dhammo vinayo ca vutto,
yo tassa puttehi tath' eva ñāto,
so yehi tesaṁ matimaccajantā,
yasmā pure aṭṭhakathā akaṁsu.
tasmā hi yaṁ aṭṭhakathāsu vuttaṁ,
taṁ vajjayitvāna pamādalekhaṁ,
sabbam pi sikkhāsu sagāravānam,
yasmā pamāṇaṁ idha paṇḍitānan ti.

---

[1] Bp. °van' uda°.
[2] Bp. °patha°.
[3] Ssp. ocinane°.
[4] Bp. °dūsanatthāya.
[5] Ssp. gaṇṭha°.
[6] Bp. *adds* ca.
[7] Bp. *omits* vā.
[8] Bp.Ssp. °pane.
[9] Ssp. *adds* ca.
[10] Bp. *adds* ti; Ssp. *omits* vuttaṁ.
[11] Bp.Ssp. athāpi.
[12] Bp. °udakase°.

sabbaṁ vuttanayen'[1] eva veditabbaṁ. tattha siyā yadi vatthupūjatthāya pi ganthanādīsu[2] āpatti, haraṇādīsu kasmā anāpattīti. kulitthīādīnaṁ atthāya haraṇato haraṇādhikāre hi visesetvā te kulitthīnan ti ādi vuttaṁ, tasmā buddhādīnaṁ atthāya harantassa anāpatti. tattha *ekato vaṇṭikan* ti pupphānaṁ vaṇṭe ekato katvā katamālaṁ. *ubhato vaṇṭikan* ti ubhohi passehi pupphavaṇṭe katvā katamālaṁ. *mañjarīkan*[3] ti ādīsu pana mañjarī viya katā pupphavikati mañjarikā ti vuccati. *vidhūtikā* ti sūciyā vā salākāya vā sinduvārapupphādīni vijjhitvā katā. *vataṁsako* ti vaṭaṁsako. *āveḷo*[4] ti kaṇṇikā. *uracchado* ti hārasadisaṁ ure ṭhapanakapupphadāmaṁ. ayaṁ tāva ettha padavaṇṇanā. ayaṁ pana ādito paṭṭhāya vitthārena āpattivinicchayo. kuladūsakatthāya[5] akappiyapaṭhaviyaṁ mālāvacchaṁ ropentassa pācittiyañ c' eva dukkaṭaṁ ca, tathā akappiyavohārena ropāpentassa kappiyapaṭhaviyaṁ ropane pi ropāpane pi dukkaṭam eva, ubhayatrāpi sakiṁ āṇattiyā bahunnam[6] pi ropane[7] ekam eva[8] sapācittiyadukkaṭaṁ[9] vā suddhadukkaṭaṁ vā hoti. paribhogatthāya hi[10] kappiyabhūmiyaṁ vā akappiyabhūmiyaṁ vā kappiyavohārena ropāpane anāpatti, ārāmādiatthāya pi akappiyapaṭhaviyaṁ ropentassa vā akappiyavacanena ropāpentassa vā pācittiyaṁ, ayaṁ pana nayo Mahāaṭṭhakathāya[11] na suṭṭhu vibhatto Mahāpaccariyaṁ vibhatto ti. siñcanasiñcāpane pana akappiyaudakena sabbattha pācittiyaṁ kuladūsanaparibhogatthāya dukkaṭam pi kappiyena tesaṁ yeva[12] dvinnamatthāya dukkaṭaṁ, paribhogatthāya c' ettha kappiyavohārena siñcāpane anāpatti. āpattiṭṭhāne pana dhārūpacchedavasena[13] payogabahulatāya āpattibahulatā veditabbā. kuladūsanatthāya ocinane pupphagaṇanāya dukkaṭapācittiyāni aññathā pācittiyān' eva, bahūni pana pupphāni ekapayogena[14] ocinanto payogavasena kāretabbo ocināpane

---

1 Ssp. °yena *and omits* eva.
2 Ssp. gaṇṭha°.
3 Bp.Ssp. °rikan.
4 Ssp. aveḷā.
5 Ssp. °sanatthāya.
6 Bp.Ssp. bahūnam.
7 Ssp. ropāpane.
8 Ssp. ev' assa.
9 Ssp. pācittiyaṁ du°.
10 Ssp. *omits* hi.
11 Bp.Ssp. °yaṁ.
12 Ssp. *adds* pana.
13 Bp. dhārāvacche°; Ssp. dhāropacche°.
14 Ssp. ekappa°.

kuladūsanatthāya sakiṁ āṇatto bahukam[1] pi ocinati[2] ekam eva[3] sapācittiyadukkaṭaṁ, aññatra pācittiyam eva.

ganthanādīsu[4] sabbāpi cha pupphavikatiyo veditabbā:— ganthimaṁ[5] gopphimaṁ[6] vedhimaṁ veṭhimaṁ pūrimaṁ vāyiman ti, tattha ganthimaṁ[5] nāma sadaṇḍakesu vā uppalapadumādīsu aññesu vā dīghavaṇṭesu pupphesu daṭṭhabbaṁ. daṇḍakena[7] daṇḍakaṁ vaṇṭena vā vaṇṭaṁ ganthetvā[8] katam eva hi ganthimaṁ[5] taṁ[9] bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā kātum pi akappiyavacanena kārāpetum pi na vaṭṭati, evaṁ jāna evañ ca[10] kate[11] sobheyya yathā etāni pupphāni na vikirīyanti[12] tathā karohīti ādinā pana kappiyavacanena kārāpetuṁ[13] vaṭṭati. gopphimaṁ[6] nāma suttena vā vākādīhi vā vassikapupphādīnaṁ ekato vaṇṭikaubhatovaṇṭikamālāvasena gopphanaṁ,[14] vākaṁ vā rajjuṁ vā dviguṇaṁ[15] katvā tattha[16] tattha [17]avaṇṭakāni nīpapupphādīni pavesetvā[17] paṭipāṭiyā bandhanti, tam[18] pi gopphimam[19] eva sabbaṁ purimanayen' eva na vaṭṭati. vedhimaṁ māma savaṇṭakāni vassikapupphādīni vaṇṭe,[20] avaṇṭakāni vā vakulapupphādīni[21] anto[22] [23]chiddesucitāḷahīrādīhi[24] vinivijjhitvā[25] āvuṇanti etaṁ vedhimaṁ nāma, tam pi purimanayen' eva na vaṭṭati. keci pana kadaḷikkhandhamhi[26] kaṇṭake vā tāḷahīrādīni vā pavesetvā tattha pupphāni vijjhitvā ṭhapenti, keci kaṇṭakasākhāsu,[27] keci pupphacchattapupphakūṭāgārakaraṇatthaṁ chatte ca bhittiyañ ca pavesetvā ṭhapitakaṇṭakesu, keci dhammāsanavitāne baddhakaṇṭakesu, keci kaṇikārapupphādīni[28] saḷākāhi[29] vijjhanti chattādhichattaṁ[30] viya ca karonti taṁ

---

1 Ssp. bahum. 2 Ssp. ocināti. 3 Ssp. ev' assa pāc°.
4 Ssp. gaṇṭha°. 5 Ssp. gaṇṭhi°.
6 Ssp. goppimaṁ. 7 Ssp. *adds* vā.
8 Ssp. gaṇṭhitvā. 9 Ssp. *adds* pi. 10 Bp.Ssp. *omit* ca.
11 Ssp. kato. 12 Bp. °rayanti; Ssp. vikīri°.
13 Bp. kāretuṁ. 14 Ssp. goppanaṁ.
15 Bp. duguṇaṁ. 16 Bp.Ssp. *do not repeat this.*
17–17 Ssp. °kādīni ca pupphāni pavesetvā. 18 Bp.Ssp. etam.
19 Ssp. goppi°. 20 Ssp. vaṇṭesu. 21 Bp. makuḷa°; Ssp. bakula°.
22 Bp. attano. 23 Ssp. antochiddesu tālahi°.
24 Bp.Ssp. °tāla°, *sic passim.* 25 Bp. vijjhitvā.
26 Bp.Ssp. kadali°. 27 Bp. kaṇḍa°.
28 Ssp. kaṇṇi°. 29 Bp.Ssp. salā°. 30 Ssp. chāttāticha°.

atiolārikam[1] eva, pupphavijjhanatthaṁ pana dhammāsanavitāne kaṇṭakam pi bandhituṁ kaṇṭakādīhi vā ekapuppham pi vijjhituṁ pupphe yeva vā pupphaṁ pavesetuṁ na vaṭṭati, jālavitānavedikā-nāgadantaka-pupphapaṭicchaka-tālapaṇṇaguḷakādīnaṁ pana chiddesu asokapiṇḍiyā vā antaresu pupphāni pavesetuṁ na doso, [2]na h' etaṁ vedhimaṁ hoti,[2] dhammarajjuyam pi es' eva nayo. veṭhimaṁ nāma pupphadāmapupphahatthakesu daṭṭhabbaṁ, keci hi matthakadāmaṁ karontā[3] heṭṭhāghaṭakākāraṁ dassetuṁ pupphehi veṭhenti, keci aṭṭhaṭṭha vā dasadasa vā uppalapupphādīni suttena vā vākena vā daṇḍakesu bandhitvā uppalahatthake[4] padumahatthake vā karonti, taṁ sabbaṁ purimanayen' eva na vaṭṭati, sāmaṇerehi uppāṭetvā thale ṭhapitauppalādīni kāsāvena bhaṇḍikam pi bandhituṁ na vaṭṭati, tesaṁ yeva pana vākena vā daṇḍakena vā bandhituṁ aṁsabhaṇḍikaṁ vā kātuṁ vaṭṭati, aṁsabhaṇḍikā nāma khandhe ṭhapitakāsāvassa ubho ante āharitvā gaṇṭhikaṁ[5] katvā tasmiṁ pasibbake viya pupphāni pakkhipanti ayaṁ vuccati aṁsabhaṇḍikā etaṁ kātuṁ vaṭṭati, daṇḍakehi paduminipaṇṇaṁ vijjhitvā uppalādīni paṇṇena veṭhetvā gaṇhanti tatrāpi pupphānaṁ upari paduminipaṇṇam eva bandhituṁ vaṭṭati, heṭṭhā daṇḍakā[6] pana bandhituṁ na vaṭṭati. pūrimaṁ[7] nāma mālāguṇe ca pupphapaṭe ca daṭṭhabbaṁ, yo hi mālāguṇena cetiyaṁ vā bodhiṁ vā vedikaṁ vā parikkhipanto puna ānetvā pūrimaṁ[8] ṭhānaṁ atikkāmeti, ettāvatāpi pūrimaṁ[7] nāma hoti, ko pana vādo anekakkhattuṁ parikkhipantassa, nāgadantakantarehi vā[9] pavesetvā haranto olambakaṁ katvā puna nāgadantakaṁ parikkhipati etam pi pūrimaṁ nāma, nāgadantake pana pupphavalayaṁ pavesetuṁ vaṭṭati, mālāguṇehi pupphapaṭaṁ karonti, tatrāpi ekam eva mālāguṇaṁ harituṁ vaṭṭati, puna pacchāharato pūrimam[7] eva hoti, taṁ sabbaṁ purimanayen' eva na vaṭṭati, mālāguṇehi pana bahūhi pi kataṁ pupphadāmaṁ[10] labhitvā āsanamattha-

[1] Ssp. atiuḷā°.
[2–2] Bp. etaṁ vedhimaṁ nāma na hoti.
[3] Bp. karonto.
[4] Bp. *adds* vā.
[5] Ssp. gaṇḍiṁ.
[6] Ssp. daṇḍako.
[7] Bp. puri°.
[8] Bp. purima.
[9] Bp.Ssp. *omit* vā.
[10] Ssp. °dānaṁ.

kādīsu bandhituṁ vaṭṭati, atidīghaṁ pana mālāguṇaṁ ekavāraṁ haritvā parikkhipitvā[1] puna aññassa bhikkhuno dātuṁ vaṭṭati, tenāpi tath' eva kātuṁ vaṭṭati. vāyimaṁ nāma pupphajālapupphapaṭapuppharūpesu daṭṭhabbaṁ, cetiye pupphajālaṁ karontassa ekam ekamhi jālacchiddake[2] dukkaṭaṁ, bhitticchattabodhitthambhādīsu pi es' eva nayo, pupphapaṭaṁ pana parehi pūritam[3] pi vāyituṁ na labbhati, gopphimapuppheh'[4] eva hatthiassādirūpakāni karonti, tāni pi vāyimaṭṭhāne tiṭṭhanti purimanayen' eva sabbaṁ na vaṭṭati. aññehi katapariccheda pana pupphāni ṭhapentena hatthiassādirūpakam pi kātuṁ vaṭṭati. Mahāpaccariyaṁ pana kaḷambakena[5] aḍḍhacandakena na ca saddhiṁ aṭṭha pupphavikatiyo vuttā, tattha kaḷambako[5] ti aḍḍhacandakantare ghaṭikadāmaolambako vutto. aḍḍhacandako ti aḍḍhacandākārena mālāguṇaparikkhepo.[6] tad ubhayam pi pūrime[7] yeva paviṭṭhaṁ. Kurundiyaṁ pana dve tayo mālāguṇe ekato katvā pupphadāmakaraṇam pi vāyimaṁ yevā 'ti vuttaṁ, tam pi idha pūrimaṭṭhāne[3] yeva paviṭṭhaṁ, na kevalaṁ ca[8] pupphadāmam eva piṭṭhamayadāmam pi bheṇḍukapupphadāmam[9] pi Kurundiyaṁ vuttaṁ, kharapattadāmam pi sikkhāpadassa sādhāraṇattā bhikkhūnam pi bhikkhunīnaṁ pi n' eva kātuṁ na kārāpetuṁ vaṭṭati, pūjānimittaṁ pana kappiyavacanaṁ sabbattha vattuṁ vaṭṭati, pariyāya obhāsanimittakammāni vaṭṭanti yeva.[10]

*tuvaṭṭentī*ti nipajjanti. *lāsentī*ti pītiyā uppiḷavamānā[11] viya uṭṭhahitvā lāsiyanāṭakaṁ nāṭenti recakaṁ[12] denti. *naccantiyāpi naccantī*ti yadā nāṭakitthī naccati tadā te pi tassā purato[13] vā pacchato vā gacchantā naccanti. *naccantiyāpi gāyantī*ti yadā sā naccati tadā naccānurūpaṁ gāyanti. esa nayo sabbattha. *aṭṭhapade pi kīḷantī*ti aṭṭhapadaphalake jūtaṁ[14] kīḷanti. tathā *dasapade ākāke pī*ti aṭṭhapada-dasa-

---

[1] Bp.Ssp. *add* vā.
[2] Bp. jalacchidde.
[3] Bp. puri°.
[4] Ssp. goppi°.
[5] Bp.Ssp. kala°.
[6] Ssp. *adds* kato.
[7] Bp. purime.
[8] Bp.Ssp. *insert* pupphaguḷa.
[9] Bp. geṇḍuka°; Ssp. geṇḍu° *for* bheṇḍuka°.
[10] Ssp. evā 'ti.
[11] Bp.Ssp. uppila°.
[12] Ssp. revakaṁ.
[13] Bp. pū°.
[14] Sp. dūtaṁ *by mistake.*

padesu viya ākāse yeva kīḷanti. *parihārapathe* ti[1] bhūmiyaṁ nānāpathaṁ[2] maṇḍalaṁ katvā tattha pariharitabbapathaṁ[3] pariharantā kīḷanti. *santikāya pi kīḷantī*ti santikakīḷāya[4] kīḷanti, ekajjhaṁ ṭhapitā sāriyo vā[5] pāsāṇasakkharāyo[6] vā acālentā nakhen' eva apanenti ca upanenti ca, sace tattha kāci calati parājayo hoti. *khalikāyā* 'ti jūtaphalake pāsakakīḷāya kīḷanti. *ghaṭikāyā*[7] 'ti ghaṭikā[8] vuccati daṇḍakakīḷā tāya kīḷanti, dīghadaṇḍakena rassadaṇḍakaṁ paharantā vicaranti. *salākahatthenā* 'ti lākhāya vā mañjiṭṭhiyā[9] vā piṭṭhodake[10] vā salākahatthaṁ temetvā kiṁ hotū 'ti bhūmiyaṁ vā bhittiyaṁ vā taṁ paharitvā hatthiassādīni rūpāni dassentā kīḷanti. *akkhenā* 'ti guḷena. *paṅgacīrenā*[11] 'ti paṅgacīraṁ[12] vuccati paṇṇanāḷikā taṁ dhamantā kīḷanti. *vaṅkakenā* 'ti gāmadārakānaṁ kīḷanakena khuddakanaṅgalena. *mokkhacikāyā* 'ti mokkhacikā vuccati saṁparivattakakīḷā, ākāse vā daṇḍakaṁ[13] gahetvā bhūmiyaṁ[14] sīsaṁ ṭhapetvā heṭṭhūpapariyabhāvena[15] parivattantā kīḷantīti attho. *ciṅgulakenā* 'ti ciṅgulaṁ[16] vuccati tālapaṇṇādīhi kataṁ vātappahārena paribbhamanacakkaṁ, tena kīḷanti. *pattāḷhakenā* 'ti pattāḷhakaṁ vuccati paṇṇanāḷikā tāya vāḷikādīni minantā kīḷanti. *rathakenā* 'ti khuddakarathena. *dhanukenā* 'ti khuddakadhanunā. *akkharikāyā* 'ti akkharikā vuccati ākāse vā piṭṭhiyaṁ vā akkharajānanakīḷā tāya kīḷanti. *manesikāyā* 'ti manesikā vuccati manasā cintitajānanakīḷā[17] tāya kīḷanti. *yathā vajjenā* 'ti yathā vajjaṁ vuccati kāṇakuṇikakhañjādīnaṁ yaṁ yaṁ vajjaṁ taṁ taṁ payojetvā dassanakīḷā tāya kīḷanti, velambakā viya. *hatthismim pi sikkhantī*ti hatthinimittaṁ yaṁ sippaṁ sikkhitabbaṁ taṁ sikkhanti. esa[18] nayo assādīsu. *dhāvanti pī*ti parammukhā gacchantā dhāvanti. *ādhāvanti*[19] *pī*ti yattakaṁ dhāvanti

---

[1] Bp. pīti *for* ti.
[2] Ssp. °patha.
[3] Ssp. °bbaṁ pathaṁ.
[4] Ssp. *adds* pi.
[5] Ssp. *omits* vā.
[6] Ssp. °rādayo.
[7] *Old.* ghaṭikena.
[8] Ssp. *adds* ti.
[9] Bp. mañja°.
[10] Bp. piṭṭhaudake.
[11] Ssp. paṅkacirenā.
[12] Ssp. paṅkaciraṁ.
[13] Bp. daṇḍaṁ.
[14] Bp.Ssp. *add* vā.
[15] Bp. heṭṭhupariya°; Ssp heṭṭhūpariya°.
[16] Bp.Ssp. °gulakaṁ.
[17] Ssp. °tappajāna°.
[18] Bp. es' eva.
[19] Sp. adhāva° *by mistake.*

tattakam eva abhimukhā puna āgacchantā ādhāvanti. *nibbujjhantīti* mallayuddhaṁ karonti. *naḷāṭikam*[1] *pi dentīti* sādhu sādhu bhaginīti attano naḷāṭe[1] aṅguliṁ ṭhapetvā tassā naḷāṭe[1] ṭhapenti. *vividham pi anācāraṁ ācarantīti*[2] aññam pi pāḷiyaṁ anāgataṁ mukhadeṇḍim[3] ādi vividhaṁ anācāraṁ ācaranti.

pāsādikenā 'ti pasādāvahena, sāruppena samaṇānucchavikena. *abhikkantenā* 'ti gamanena. *paṭikkantenā* 'ti nivattanena. *ālokitenā* 'ti purato dassanena. *vilokitenā* 'ti itocito ca dassanena. *sammiñjitenā* 'ti pabbasaṅkocanena. *pasāritenā* 'ti tesaṁ yeva pasāraṇena. sabbattha itthambhūtākkhyānatthe[4] karaṇavacanaṁ, satisampajaññehi abhisaṅkhatattā pāsādikaabhikkantapaṭikkantaālokitavilokitasammiñjitapasārito hutvā ti vuttaṁ hoti. *okkhittacakkhū* ti heṭṭhā khittacakkhu. *iriyāpathasampanno* ti tāya pāsādikaabhikkantāditāya sampannairiyapatho. *kv āyan* ti ko ayaṁ. *abaḷabaḷo viyā* 'ti abaḷo kira bondo vuccati atisayatthe ca[5] idaṁ āmeṇḍitaṁ, tasmā atibondo viyā 'ti vuttaṁ hoti. *mandamando* ti abhikkantādīnaṁ anuddhatatāya[6] atimando. *atisaṇho* ti evaṁ guṇam eva dosato dassenti. *bhākuṭikabhākuṭiko viyā* 'ti okkhittacakkhutāya bhakuṭiṁ katvā kuṭitamukho[7] kupito viya vicarantīti maññamānā vadanti. *saṇhā* ti nipuṇā. amma tāta bhaginīti evaṁ upāsakajanaṁ yuttaṭṭhāne upanetuṁ chekā. na yathā ayaṁ evaṁ abaḷabaḷo[8] viyā 'ti adhippāyo. *sakhilā* ti sākhallena[9] yuttā. *sukhasambhāsā* ti idaṁ purimassa kāraṇavacanaṁ yesam hi sukhasambhāsā sammodanīyakathā nelā hoti kaṇṇasukhā te sakhilā ti vuccanti, ten' āhaṁsu sakhilā sukhasambhāsā ti, ayaṁ pan' ettha adhippāyo amhākaṁ ayyā upāsake disvā madhuraṁ sammodanīyaṁ kathaṁ kathenti tasmā sakhilā sukhasambhāsā, na yathā ayaṁ evaṁ mandamandā viyā 'ti. *mihitapubbaṅgamā* ti mihitaṁ pubbaṅgamaṁ etesaṁ vacanassā 'ti mihitapubbaṅgamā, paṭhamaṁ sitaṁ katvā pacchā vadantīti attho. *ehisvāgatavādino* ti upāsakaṁ disvā ehi svā-

---

[1] Bp. nal°.
[2] Ssp. ti *for this.*
[3] Bp. °diṇḍiṁ.
[4] Ssp. °tākhyā°.
[5] Bp. *omits* ca.
[6] Ssp. °ṭatāya.
[7] Bp. saṅkuṭi°; Ssp. saṅkuci°.
[8] Bp.Ssp. °baḷā.
[9] Bp. sākhalyena.

gataṁ tavā 'ti evaṁ vādino na yathā ayaṁ evaṁ saṅkutitamukhatāya[1] bhākuṭikabhākuṭiko[2] viya, evaṁ mihitapubbaṅgamāditāya abhākutikabhāvaṁ atthato dassetvā puna sarūpena pi dassentā āhaṁsu *abhākuṭikā uttānamukhā pubbabhāsino* ti. uppaṭipāṭiyā vā tiṇṇam pi ākārānaṁ abhāvadassanam etan ti veditabbaṁ, kathaṁ, ettha hi abhākuṭikā ti iminā bhākuṭikabhākuṭikākārassa abhāvo dassito, uttānamukhā ti iminā mandamandākārassa ye hi cakkhūni ummīletvā[3] ālokanena uttānamukhā honti na te mandamandā, pubbabhāsino ti iminā abaḷabaḷākārassa abhāvo dassito, ye hi ābhāsanakusalatāya amma tātā ti paṭhamataraṁ ābhāsanti na te abaḷabaḷā 'ti.

ehi bhante gharaṁ gamissāmā 'ti so kira upāsako na kho āvuso piṇḍo labbhatīti vutte tumhākaṁ bhikkhūh' eva[4] etaṁ kataṁ, sakalaṁ[5] gāmam pi carantā na lacchathā 'ti vatvā piṇḍapātaṁ dātukāmo ehi bhante gharaṁ gamissāmā 'ti āha. kiṁ panāyaṁ payuttavācā hoti na hotīti. na hoti. pucchitapañho nāmāyaṁ kathetuṁ vaṭṭati. tasmā idāni ce pi pubbaṇhe vā sāyaṇhe vā antaragharaṁ paviṭṭhaṁ bhikkhuṁ[6] koci puccheyya kasmā bhante carathā 'ti, yen' atthena carati taṁ ācikkhitvā laddhaṁ na laddhaṁ ti vutte sace na laddhaṁ na laddhan ti vatvā yaṁ so deti taṁ gahetuṁ vaṭṭati. *duṭṭho* ti na pasādādīnaṁ vināsena duṭṭho[7] puggalavasena duṭṭho. *dānapathānīti* dānāni yeva vuccanti, athavā dānapathānīti dānanibaddhāni dānavaṭṭānīti[8] vuttaṁ hoti. *upacchinnānīti* dāyakehi pacchinnāni,[9] na te tāni etarahi denti. *riñcantīti* visuṁ honti nānā honti pakkamantīti vuttaṁ hoti. *saṇṭhaheyyā* ti sammā tiṭṭheyya pesalānaṁ bhikkhūnaṁ patiṭṭhā bhaveyya. *evam āvuso* ti kho so bhikkhu saddhassa pasannassa upāsakassa sāsanaṁ sampaṭicchi, evarūpaṁ kira sāsanaṁ kappiyaṁ hariturn vaṭṭati, tasmā mama vacanena bhagavato pāde vandathā 'ti vā, cetiyaṁ paṭimaṁ bodhiṁ saṅghattheraṁ vandathā 'ti vā, cetiye gandhapūjaṁ karotha[6] pupphapūjaṁ karothā 'ti vā, bhikkhū sannipātetha dānaṁ

---

[1] Ssp. saṅkuci°.
[2] Bp. °ṭikā; Ssp. bhākuṭikā *for this.*
[3] Bp.Ssp. ummi°.
[4] Ssp. yeva.
[5] Bp. *adds* pi; Ssp. sakala.
[6] Ssp. *omits this.*
[7] Bp. duṭṭha.
[8] Ssp. °vattā°.
[9] Bp. upacchi°.

dassāma dhammaṁ desessāmā[1] 'ti vā, īdisesu sāsanesu kukkuccaṁ na kātabbaṁ, kappiyasāsanāni etāni na gihīnaṁ gihīkammapaṭisaṁyuttānīti.[2] *kuto ca tvaṁ bhikkhu āgacchasī*ti nisinno so bhikkhu na āgacchati, atthato pana āgato hoti, evaṁ sante pi vattamānasamīpe vattamānavacanaṁ labbhati tasmā na doso, pariyosāne tato ahaṁ bhagavā āgacchāmīti, etasmim[3] pi vacane es' eva nayo. *paṭhamaṁ Assaji-Punabbasukā bhikkhū codetabbā* ti mayaṁ tumhe vattukāmā ti okāsaṁ kāretvā[4] vatthunā ca āpattiyā ca codetabbā, codetvā yaṁ na saranti taṁ sāretabbā, sace vatthuṁ ca āpattiṁ ca paṭijānanti āpattim eva vā paṭijānanti na vatthuṁ āpatti[5] ropetabbā, atha vatthum eva paṭijānanti nāpattiṁ evam pi imasmiṁ vatthusmiṁ ayaṁ nāma āpattīti ropetabbā,[6] evaṁ yadi n'[7] eva vatthuṁ nāpattiṁ paṭijānanti āpatti[5] nāropetabbā[8] ti ayam ettha vinicchayo. yathā paṭiññāya pana āpattiṁ ropetvā evaṁ pabbājaniyakammaṁ kātabban ti dassento vyattena bhikkhunā 'ti ādim āha, taṁ uttānattham eva. evaṁ pabbājaniyakammakatena pana[9] bhikkhunā yasmiṁ vihāre vasantena yasmiṁ gāme kuladūsakakammaṁ kataṁ hoti tasmiṁ vihāre vā[10] gāme vā na vasitabbaṁ, tasmiṁ vihāre vasantena sāmantagāme pi piṇḍāya na caritabbaṁ, sāmantavihāre pi vasantena tasmiṁ gāme piṇḍāya na caritabbaṁ. Upatissatthero pana bhante nagaraṁ nāma mahantaṁ dvādasayojanikam pi hotīti, antevāsikehi vutto yassā vīthiyā kuladūsakakammaṁ kataṁ tatr'[11] eva vāritan ti āha. tato vīthi pi mahati[12] nagarappamāṇā 'va hotīti vutto yassā gharapaṭipāṭiyā ti āha, gharapaṭipāṭī[13] pi vīthippamāṇā 'va hotīti vutto, itocito ca satta gharāni vāritānīti āha, taṁ pana sabbaṁ therassa manorathamattam eva, sace pi vihāro tiyojanaparamo hoti dvādasayojanaparamaṁ ca nagaraṁ n' eva vihāre vasitum labbhati na nagare caritun ti.

---

1 Bp.Ssp. sossāmā.
2 Bp.Ssp. gihi°.
3 Bp. etthā.
4 Ssp. kārāpetvā.
5 Bp. °ttiṁ.
6 Bp.Ssp. *add* eva *for next* evaṁ.
7 Bp. p' *for* n'.
8 Bp.Ssp. na rope°.
9 Bp. *omits* pana.
10 Bp. *inserts* tasmiṁ *after* vā; Ssp. *omits* vā.
11 Bp. tatth'; Ssp. tato *for* tatra eva.
12 Bp.Ssp. mahatī.
13 Ssp. °pāṭi.

te saṅghena pabbājaniyakammakatā ti kathaṁ saṅgho tesaṁ kammaṁ akāsi, na gantvā 'va ajjhottharitvā akāsi, atha kho kulehi nimantetvā[1] saṅghabhattesu kāriyamānesu[2] tasmiṁ tasmiṁ ṭhāne therā samaṇapaṭipadaṁ kathetvā ayaṁ samaṇo ayaṁ na samaṇo[3] ti manusse saññāpetvā ekaṁ dve bhikkhū sīmaṁ pavesetvā eten' eva[4] upāyena sabbesaṁ pabbājaniyakammaṁ[5] akaṁsū 'ti. evaṁ pabbājaniyakammaṁ[6] katassa ca aṭṭhārasa vattāni pūretvā yācantassa kammaṁ[7] paṭippassambhetabbaṁ, paṭippassaddhakammenāpi ca tena yesu kulesu pubbe kuladūsakakammaṁ kataṁ tato paccayā na gahetabbā, āsavakkhayaṁ[7] pattenāpi na gahetabbā, akappiyā 'va honti, kasmā na gaṇhathā[8] 'ti pucchitena pubbe evaṁ katattā ti vutte, sace vadanti na mayaṁ tena kāraṇena dema idāni sīlavantatāya demā 'ti gahetabbā, pakatiyā dānaṭṭhāne yeva kuladūsakakammaṁ kataṁ hoti tato pakatidānam eva gahetuṁ vaṭṭati, yaṁ vaḍḍhetvā denti taṁ na vaṭṭati.

*na sammā vattantī*ti te pana Assaji-Punabbasukā aṭṭhārasasu ca vattesu sammā na vattanti.[9] *na lomaṁ pātentī*ti anulomapaṭipadaṁ apaṭipajjanatāya[10] pana[11] na lomā[12] honti. *na nettāraṁ*[13] *vattantī*ti attano nittharaṇamaggaṁ na paṭipajjanti. *bhikkhū na khamāpentī*ti dukkaṭaṁ bhante amhehi na puna evaṁ karissāma khamatha amhākan ti evaṁ bhikkhūnaṁ khamāpanaṁ na karonti. *akkosantī*ti kārakasaṅghaṁ dasahi akkosavatthūhi akkosanti. *paribhāsantī*ti bhayaṁ tesaṁ[14] dassenti. *chandagāmitā . . . pe . . . bhayagāmitā pātentī*ti ete chandagāmino ca . . . pe . . . bhayagāmino cā 'ti evaṁ chandagāmitāya pi . . . pe . . . bhayagāmitāya pi pāpenti, yojentīti attho. *pakkamantī*ti tesaṁ parivāresu pañcasu samaṇasatesu ekacce disā pakkamanti. *vibbhamantī*ti ekacce gihī honti. *kathaṁ hi nāma Assaji-Punabbasukā bhikkhū*[15] ti, ettha dvinnaṁ pamokkhānaṁ vasena sabbe pi Assaji-

---

1 Ssp. *repeats this.*
2 Bp.Ssp. kariya°.
3 Bp.Ssp. assamaṇo *for* na samaṇo.
4 Bp. ev'.
5 Ssp. °janīya°.
6 Bp.Ssp. °kamma.
7 Bp.Ssp. °yappatte°.
8 Ssp. gaṇhā°.
9 Bp. vaṭṭanti.
10 Bp. appaṭi°.
11 Bp.Ssp. *omit* pana.
12 Bp. paṇṇalomā; Ssp. pannalomā.
13 Ssp. natthāraṁ.
14 Bp. nesaṁ.
15 Ssp. *omits* bhikkhū.

Punabbasukā ti vuttā. *gāmaṁ vā* ti ettha nagaram pi gāmagahaṇen'[1] eva gahitaṁ, ten' assa padabhājane *gāmo pi nigamo pi nagaram pi gāmo c' eva nigamo cā* 'ti vuttaṁ, tattha anupākāraparikkhepo[2] saāpaṇo nigamo[3] veditabbo. kulāni dūsetīti *kuladūsako*, dūsento ca na asucikaddamādīhi dūseti, atha kho attano duppaṭipattiyā tesaṁ pasādaṁ vināseti, ten' ev' assa padabhājane pupphadānena[4] vā ti ādi vuttaṁ. tattha yo haritvā vā harāpetvā vā pakkositvā vā pakkosāpetvā vā sayaṁ vā upagatānaṁ yaṁ kiñci attano santakaṁ pupphaṁ kulasaṅgahatthāya deti dukkaṭaṁ. parasantakaṁ deti dukkaṭam eva, theyyacittena deti bhaṇḍagghena kāretabbo, esa[5] nayo saṅghike pi, ayaṁ pana viseso senāsanatthāya niyāmitaṁ issaravatāya dadato thullaccayaṁ. pupphaṁ nāma kassa dātuṁ vaṭṭati kassa na vaṭṭatīti. mātāpitunnaṁ[6] tāva haritvāpi harāpetvāpi pakkositvāpi pakkosāpetvāpi dātuṁ vaṭṭati, sesañātakānaṁ pakkosāpetvā 'va tañ ca kho vatthupūjanatthāya, maṇḍanatthāya pana Sivaliṅgādipūjanatthāya vā[7] kassaci[3] dātuṁ na vaṭṭati, mātāpitunnaṁ[6] harāpentena ñātisāmaṇere h' eva[8] harāpetabbaṁ, itare pana yadi sayam eva icchanti vaṭṭati. sammatena pupphabhājakena bhājanakāle sampattānaṁ sāmaṇerānaṁ upaḍḍhabhāgaṁ dātuṁ vaṭṭati. Kurundiyaṁ[9] sampattagihīnaṁ upaḍḍhabhāgaṁ, Mahāpaccariyaṁ cūḷhakaṁ[10] dātuṁ vaṭṭatīti vuttaṁ, asammatena apaloketvā dātabbaṁ, ācariyūpajjhāyesu[11] sagāravā sāmaṇerā bahūni pupphāni āharitvā rāsiṁ katvā ṭhapenti, therā pāto 'va sampattānaṁ saddhivihārikādīnaṁ upāsakānaṁ vā tvaṁ idaṁ gaṇha tvaṁ idaṁ gaṇhā 'ti denti, pupphadānaṁ nāma na hoti, cetiyaṁ pūjessāmā 'ti gahetvā gacchantāpi pūjaṁ karontāpi tattha tattha sampattānaṁ cetiyapūjanatthāya denti, etam pi pupphadānaṁ nāma na hoti, upāsake akkapupphādīhi pūjente disvā vihāre kaṇikārapupphādīni[12] atthi upāsakā tāni gahetvā pūjethā 'ti

---

1 Bp.Ssp. gāmagga°.
2 Bp.Ssp. apākāra°.
3 Bp.Ssp. *add* pi.
4 Bp.Ssp. pupphena.
5 Bp.Ssp. es' eva.
6 Bp.Ssp. °pitūnaṁ.
7 Bp. *omits* vā.
8 Bp. 'va *for* h' eva.
9 Bp. *adds* pana.
10 Bp.Ssp. cūḷakaṁ.
11 Bp. °riyupa°.
12 Bp. kaṇṇi°.

vattum pi vaṭṭati. bhikkhū pupphapūjaṁ katvā divātaraṁ gāmaṁ paviṭṭhe kiṁ bhante atidivā paviṭṭhatthā 'ti pucchanti, vihāre bahūni[1] pupphāni pūjaṁ akarimhā 'ti vadanti, manussā bahūni kira vihāre pupphānīti punadivase pahūtaṁ[2] khādaniyaṁ[3] bhojaniyaṁ[3] gahetvā vihāraṁ gantvā pupphapūjaṁ ca karonti dānaṁ ca denti vaṭṭati. manussā mayaṁ bhante asukadivasaṁ nāma pūjessāmā 'ti pupphavāraṁ yācitvā anuññātadivase āgacchanti, sāmaṇerehi ca pag eva pupphāni ocinitvā ṭhapitāni honti, te rukkhesu pupphāni apassantā kuhiṁ bhante pupphānīti vadanti, sāmaṇerehi ocinitvā ṭhapitāni tumhe pana pūjetvā gacchatha saṅgho aññaṁ divasaṁ pūjessatītīti, te pūjetvā dānaṁ datvā gacchanti vaṭṭati. Mahāpaccariyaṁ pana Kurundiyaṁ ca therā sāmaṇerehi[4] dāpetuṁ na labhanti, sace pana sayam eva tāni pupphāni tesaṁ denti vaṭṭati, therehi pana sāmaṇerehi ocinitvā ṭhapitānīti ettakam eva vattabban ti vuttaṁ, sace pana pupphavāraṁ yācitvā anocitesu pupphesu yāgubhattādīni ādāya āgantvā sāmaṇerehi ocinitvā dethā 'ti vadanti, ñātisāmaṇerānaṁ[5] yeva ocinitvā dātuṁ vaṭṭati, aññātake ukkhipitvā rukkhasākhāya ṭhapenti, na orohitvā[6] palāyitabbaṁ, ocinitvā dātuṁ vaṭṭati. sace pana koci dhammakathiko bahūni upāsakā vihāre pupphāni yāgubhattādīni ādāya gantvā pupphapūjaṁ karothā 'ti vadati, tass' eva na kappatīti Mahāpaccariyaṁ ca Kurundiyaṁ ca vuttaṁ. Mahāaṭṭhakathāyaṁ pana etaṁ akappiyaṁ na vaṭṭatīti avisesena vuttaṁ. phalam pi attano santakaṁ vuttanayen' eva mātāpitunnaṁ ca sesañātīnaṁ[7] ca dātuṁ vaṭṭati, kulasaṅgahatthāya pana dentassa vuttanayen' eva attano santake parasantake saṅghike senāsanatthāya niyāmite ca dukkaṭādīni veditabbāni, attano santakaṁ yeva gilānamanussānaṁ vā sampattaissarānaṁ vā khīṇaparibbayānaṁ vā[8] dātuṁ vaṭṭati, phaladānaṁ na hoti, phalabhājakenāpi sammatena saṅghassa phalabhājanakāle sampattamanussānaṁ upaḍḍhabhāgaṁ dātuṁ vaṭṭati, asammatena apaloketvā dātabbaṁ. saṅghā-

[1] Ssp. *puts* bahūni *after* pupphāni.
[2] Bp. pahutaṁ.
[3] Bp.Ssp. °nīyaṁ, *sic passim*.
[4] Bp. °ṇere.
[5] Bp.Ssp. ñātaka°.
[6] Bp. orūhitvā.
[7] Bp. °ñātakānaṁ.
[8] Ssp. *omits* vā.

rāme pi phalaparicchedena vā rukkhaparicchedena vā katikā kātabbā tato gilānamanussānaṁ vā aññesaṁ vā phalaṁ yācantānaṁ yathāparicchedena cattāri pañca phalāni dātabbāni rukkhā vā dassetabbā ito gahetuṁ labbhatīti, idha phalāni sundarāni ito gaṇhathā[1] 'ti evaṁ pana na vattabbaṁ. cuṇṇe[2] ti ettha pana[3] attano santakaṁ sirīsacuṇṇaṁ[4] vā aññaṁ vā kasāvākasāvaṁ[5] kulasaṅgahatthāya deti dukkaṭaṁ, parasantakādīsu pi vuttanayen'[6] eva vinicchayo veditabbo, ayaṁ pana viseso: idha saṅghassa rakkhitagopitāpi[7] rukkhajjalli[8] garubhaṇḍam eva, mattikadantakaṭṭhaveḷūsu[9] pi garubhaṇḍūpagaṁ[10] ñatvā cuṇṇe vuttanayen' eva vinicchayo veditabbo. paṇṇadānaṁ pana ettha na āgataṁ, tam pi vuttanayen' eva veditabbaṁ, parato hi garubhaṇḍavinicchaye sabbaṁ vitthārena vaṇṇayissāma. *vejjikāya vā* ti ettha vejjakammavidhi tatiyapārājikavaṇṇanāya[11] vuttanayen' eva veditabbo. *jaṅghapesanikenā* 'ti ettha jaṅghapesaniyan[12] ti gihīnaṁ dūteyyaṁ[13] sāsanāharaṇakammaṁ[14] vuccati taṁ na kātabbaṁ, gihīnaṁ hi sāsanaṁ gahetvā gacchantassa pade pade dukkaṭaṁ, taṁ kammaṁ nissāya laddhaṁ bhojanaṁ bhuñjantassāpi ajjhohāre ajjhohāre dukkaṭaṁ, paṭhamaṁ sāsanaṁ agahetvāpi[15] pacchā ayaṁ dāni so gāmo handa naṁ[16] sāsanaṁ ārocemīti maggā ukkamantassāpi pade pade dukkaṭaṁ, sāsanaṁ ārocetvā laddhaṁ[17] bhojanaṁ bhuñjato purimanayen' eva dukkaṭaṁ, sāsanaṁ agahetvā[15] āgatena pana bhante tasmiṁ gāme itthannāmassa nāma kā pavattīti[18] pucchiyamānena kathetuṁ vaṭṭati, pucchitapañhe doso n' atthi, pañcannaṁ pana sahadhammikānaṁ mātāpitunnaṁ paṇḍupalāsassa attano veyyāvaccakarassa ca sāsanaṁ harituṁ vaṭṭati, gihīnaṁ ca pubbe vuttappakārakappiyasāsanaṁ,[19] idaṁ hi jaṅghapesaniyakammaṁ[20] nāma na hoti. imehi pana

---

1 Ssp. gaṇhā°. 2 Bp.Ssp. cuṇṇenā. 3 Bp.Ssp. *omit* pana.
4 Ssp. siri°. 5 Bp. kasāvaṁ yaṁ kiñci; Ssp. kasāvaṁ.
6 Ssp. °nayena *and omits* eva. 7 Bp. °pita.
8 Bp.Ssp. rukkhacchalli. 9 Ssp. mattikā°.
10 Bp. °upagaṁ. 11 Bp. °nāyaṁ. 12 Ssp. °nīyan.
13 Ssp. dūteyya. 14 Bp.Ssp. sāsana°. 15 Bp.Ssp. aggah°.
16 Bp. taṁ. 17 Bp.Ssp. laddha. 18 Ssp. pavuttīti.
19 Bp.Ssp. °kāraṁ kappiya°. 20 Ssp. °nīya°.

aṭṭhahi kuladūsakakammehi uppannapaccayā pañcannam pi sahadhammikānaṁ na kappanti, abhūtārocanarūpiyasaṁvohārehi uppapannapaccayasadisā 'va honti. pāpā samācārā assā 'ti *pāpasamācāro.* te pana yasmā mālāvaccharopanādayo idha adhippetā tasmā *mālāvacchaṁ ropenti pīti* ādinā nayen' assa padabhājanaṁ vuttaṁ. *tirokkhā* ti parammukhā. *kulāni ca tena duṭṭhānīti* ettha pana yasmā kulānīti vohāramattam etaṁ atthato hi manussā tena duṭṭhā honti, tasmāssa padabhājane *pubbe saddhā hutvā* ti ādim āha. *chandagāmino* ti chandena gacchantīti chandagāmino, esa[1] nayo sesesu, samanubhāsitabbo tassa paṭinissaggāyā 'ti ettha kuladūsakakammena dukkaṭam eva, yaṁ pana so saṅghaṁ paribhavitvā[2] chandagāmino ti ādim āha, tassa paṭinissaggāya samanubhāsanakammaṁ kātabbo[3] ti evam attho daṭṭhabbo. sesaṁ sabbattha uttānam[4] eva, samuṭṭhānādīni pi paṭhamasaṅghabhedasadisān 'evā 'ti.

kuladūsakasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

uddiṭṭhā kho . . . pe . . . evam etaṁ dhārayāmīti ettha paṭhamaṁ āpatti etesan ti paṭhamāpattikā, paṭhamaṁ vītikkamakkhaṇe yeva āpajjitabbā ti attho. itare pana yathā tatiye catutthe ca divase hotīti[5] jāro[6] tatiyako catutthako ti ca vuccati,[7] evaṁ yāvatatiye samanubhāsanakamme hontīti yāvatatiyakā ti veditabbā. *yāvatihaṁ*[8] *jānaṁ paṭicchādetīti* yattakāni ahāni jānanto paṭicchādeti, ahaṁ itthannāmaṁ āpattiṁ āpanno ti sabrahmacārīnaṁ nāroceti. tāvatihan[8] ti tattakāni ahāni. *akāmā parivatthabban*[9] ti na kāmena na vasena, atha kho akāmena avasena parivāsaṁ samādāya vatthabbaṁ.[9] *uttariṁ*[10] *chārattan* ti parivāsato uttariṁ[10] cha rattiyo. *bhikkhumānattāyā* 'ti bhikkhūnaṁ mānanabhāvāya, ārādhanatthāyā 'ti vuttaṁ hoti. *vīsatisaṅkho*[11] *gaṇo assā* 'ti vīsatigaṇo. *tatrā*[12] ti yatra[13] sabbanti-

---

[1] Bp. es' eva.
[2] Ssp. pariharitvā.
[3] Bp. °bban.
[4] Bp.Ssp. uttānattham.
[5] Ssp. hoti.
[6] Bp.Ssp. jaro.
[7] Ssp. pavuccati *for* ca vuccati.
[8] Bp. °tīhaṁ.
[9] Ssp. °vaṭṭha°.
[10] Bp. uttari.
[11] Bp. saṅgho.
[12] Ssp. tatthā.
[13] Ssp. yattha.

mena paricchedena vīsatigaṇo bhikkhusaṅgho atthi tatra.[1] *abbhetabbo* ti abhietabbo sampaṭicchitabbo, abbhānakammavasena osāretabbo ti vuttaṁ hoti, avhātabbo ti vā attho. *anabbhito* ti na abbhito na sampaṭicchito,[2] akatabbhānakammo ti vuttaṁ hoti, anavhāto ti vā attho. *sāmīcī*[3] 'ti anudhammatā lokuttaradhammaṁ [4]anugataovādānusāsani,[5] sāmīcidhammatā[3] ti vuttaṁ hoti. sesam ettha vuttanayam evā 'ti.

Samantapāsādikāya vinayasaṁvaṇṇanāya
terasakavaṇṇanā niṭṭhitā.

---

[1] Bp.Ssp. *omit* tatra.
[2] Bp.Ssp. asampaṭi° *for* na sampaṭi°.
[3] Bp. sāmi°.
[4] Bp.Ssp. anugatā°.
[5] Ssp. °sanī.

ANIYATA I—II

Ime kho panāyasmanto dve aniyatā dhammā uddesaṁ āgacchanti.

Tena samayena buddho bhagavā ti paṭhamakaaniyatasikkhāpadaṁ.[1] tattha *kālayuttaṁ samullapanto* ti kālaṁ sallakkhetvā yadā añño na koci samīpena gacchati vā āgacchati vā tadā tad anurūpaṁ kacci na ukkaṇṭhasi na kilamasi na chātāsīti ādikaṁ gehasitakathaṁ[2] kathento. *kālayuttaṁ dhammaṁ bhaṇanto* ti kālaṁ sallakkhetvā yadā añño koci samīpena[3] gacchati[4] vā āgacchati vā, tadā tad anurūpaṁ uposathaṁ kareyyāsi salākabhattaṁ dadeyyāsīti ādikaṁ dhammakathaṁ kathento. bahu[5] dhītaro ca puttā ca assā 'ti *bahuputtā*. tassā kira dasa puttā dasa dhītaro ahesuṁ, bahu[5] nattāro assā 'ti *bahunattā*. yath' eva hi tassā, evam assā puttadhītānaṁ pi vīsati[6] vīsati dārakā ahesuṁ, iti sā vīsuttaracatusataputtanattaparivārā ahosi. *abhimaṅgalasammatā* ti uttamamaṅgalasammatā. *yaññesū* 'ti dānappadānesu. *chanesū*[7] 'ti āvāhavivāhamaṅgalādīsu antarussavesu. *ussavesū* 'ti āsāḷhi[8] pavāraṇanakkhattādīsu mahussavesu. *paṭhamaṁ bhojentīti* ime pi dārakā tayā samānāyukā nirogā hontū 'ti āyācantā paṭhamaṁ yeva bhojenti, ye pi saddhā honti pasannā te[9] bhikkhū bhojetvā tad anantaraṁ sabbapaṭhamaṁ taṁ yeva bhojenti. *na ādiyīti* tassā vacanaṁ[10] na gaṇhi, na vā ādaram akāsīti pi attho. *alaṁkammaniye* ti kammakkhamaṁ kammayoggan ti kammaniyaṁ, alaṁ paṭiyattaṁ[11] kammaniyabhāvāyā[12] 'ti alaṁkammaniyaṁ, tasmiṁ alaṁ kammaniye. yattha ajjhācāraṁ karontā sakkonti taṁ kam-

---

1 Bp.Ssp. °maaniyata°.
2 Bp. gehasitaṁ ka°.
3 Bp.Ssp. *omit* samīpena.
4 Ssp. *puts this after* āgacchati vā.
5 Bp.Ssp. bahū.
6 Ssp. vīsati *once*.
7 Bp.Ssp. chaṇesū.
8 Bp.Ssp. °hī.
9 Bp. *adds* pi.
10 Bp. *inserts* na ādiyi.
11 Bp.Ssp. pariyattaṁ.
12 Bp. °niyaṁ assā *for this*.

maṁ kātuṁ tādise ti attho, ten' ev' assa padabhājane vuttaṁ sakkā hoti methunaṁ dhammaṁ paṭisevitun ti, yattha methunaṁ dhammaṁ sakkā hoti paṭisevitun ti vuttaṁ hoti. *nisajjaṁ kappeyyā* 'ti nisajjaṁ kareyya nisīdeyyā 'ti attho, yasmā pana nisīditvā 'va nipajjati ten' assa padabhājane ubhayam pi[1] vuttaṁ. tattha *upanisinne*[2] ti upagantvā nisinno evaṁ[3] upanipanno pi[4] veditabbo. *bhikkhu nisinno*[5] ti bhikkhumhi nisinne ti attho, ubho vā nisinnā ti dve pi apacchāpurimaṁ[6] nisinnā, ettha ca kiñcāpi pāḷiyaṁ sotassa raho ti āgataṁ, cakkhussa rahen' eva pana paricchedo veditabbo, sace pihitakavāṭassa[7] gabbhassa dvāre nisinno viññū puriso hoti n' eva anāpattiṁ karoti, apihitakavāṭassa[8] pana dvāre nisinno[9] anāpattiṁ karoti, na kevalañ ca dvāre anto dvādasahatthe pi okāse nisinno, sace pana[10] sacakkhuko vikkhitto[11] pi niddāyanto pi anāpattiṁ karoti, samīpe ṭhito pi andho na karoti, cakkhumāpi nipajjitvā niddāyanto na karoti, itthīnaṁ pana satam pi anāpattiṁ na karoti yeva. *saddheyyavacasā* ti saddhātabbavacanā, sā pana yasmā ariyasāvikā 'va hoti ten' assa padabhājane āgataphalā ti ādi vuttaṁ, tattha āgataṁ phalaṁ assā 'ti āgataphalā paṭiladdhasotāpattiphalā ti attho. *abhisametāvinīti* paṭividdhacatusaccā. viññātaṁ sikkhāttayasāsanaṁ etāyā 'ti *viññātasāsanā*. *nisajjaṁ bhikkhu paṭijānamāno* ti kiñcāpi evarūpā upāsikā disvā vadati, atha kho bhikkhu nisajjaṁ paṭijānamāno yeva tiṇṇaṁ dhammānaṁ aññatarena kāretabbo na apaṭijānamāno[12] ti attho. yena vā sā saddheyyavacasā upāsikā vadeyya tena so bhikkhu kāretabbo ti nisajjādīsu ākāresu yena vā ākārena saddhiṁ methunadhammādīni āropetvā[13] sā upāsikā vadeyya, paṭijānamāno 'va tena so bhikkhu kāretabbo, evarūpāya pi upāsikāya vacanamattena na kāretabbo ti attho. kasmā. yasmā diṭṭhaṁ nāma tathāpi hoti aññathāpi,[14] tad atthajotanatthañ ca idaṁ vatthuṁ udāharanti.

---

1 Ssp. *omits* pi.
2 Bp.Ssp. °sinno.
3 Ssp. eva.
4 Ssp. ti.
5 Bp.Ssp. °sinne.
6 Ssp. apacchā apuri°.
7 Bp. pihipihitaka°.
8 Bp. gabbhassa.
9 Bp. *adds* 'va.
10 Bp.Ssp. *omit* pana.
11 Ssp. vikkhittacitto.
12 Bp. appaṭi°.
13 Ssp. ropetvā.
14 Bp. *adds* hotīti; Ssp. hoti.

Mallārāmavihāre kira eko khīṇāsavatthero ekadivasaṁ upaṭṭhākakulaṁ gantvā anto gehe nisīdi, upāsikāpi sayanapallaṅkaṁ nissāya ṭhitā hoti. ath' eko piṇḍacāriko dvāre ṭhito disvā thero upāsikāya saddhiṁ ekāsane nisinno ti saññaṁ paṭilābhitvā punappunaṁ olokesi.[1] thero pi ayaṁ mayi asuddhaladdhiko jāto ti sallakkhetvā katabhattakicco vihāraṁ gantvā attano vasanaṭṭhānaṁ pavisitvā anto 'va nisīdi. so pi bhikkhu theraṁ codessāmīti āgantvā ukkāsitvā dvāraṁ vivari. thero tassa cittaṁ ñatvā ākāse uppatitvā kūṭāgārakaṇṇikaṁ nissāya pallaṅkena nisīdi. so pi bhikkhu anto pavisitvā mañcañ ca heṭṭhā mañcañ ca oloketvā theraṁ apassanto uddhaṁ olokesi.[1] atha ākāse nisinnaṁ theraṁ disvā bhante evaṁ mahiddhikā nāma tumhe mātugāmena saddhiṁ ekāsane nisinnabhāvaṁ vadāpetha evā 'ti āha. thero antaragharass' ev' eso āvuso doso ahaṁ pana taṁ saddhāpetum asakkonto evam akāsiṁ rakkheyyāsi man ti vatvā otarīti.[2]

ito paraṁ *sā ce evaṁ vadeyyā* 'ti ādi sabbaṁ paṭiññāya karaṇākāradassanatthaṁ[3] vuttaṁ, tatra[4] mātugāmassa methunaṁ dhammaṁ paṭisevanto ti mātugāmassa magge methunaṁ dhammaṁ paṭisevanto ti attho, nisajjāya kāretabbo ti nisajjaṁ paṭijānitvā methunadhammapaṭisevanaṁ apaṭijānanto[5] methunadhammapārājikāpattiyā akāretvā nisajjamattena[6] yaṁ āpattiṁ āpajjati tāya kāretabbo, pācittiyāpattiyā[7] kāretabbo ti attho, etena nayena sabbacatukkesu vinicchayo veditabbo. sikkhāpadapariyosāne pana āpattānāpatti-paricchedadassanatthaṁ vuttesu gamanaṁ paṭijānātīti ādīsu gamanaṁ paṭijānātīti raho nisajjassādatthaṁ[8] gato 'mhīti evaṁ gamanaṁ paṭijānāti. *nisajjan* ti nisajjassāden' eva nisajjaṁ paṭijānāti. *āpattin* ti tīsu aññataraṁ āpattiṁ. āpattiyā kāretabbo ti tīsu yaṁ paṭijānāti tāya kāretabbo ti.[9] sesam ettha catukke vuttānādhippāyam[10] eva. dutiyacatukke pana gamanaṁ na paṭijānātīti raho nisajjassādavasena na

---

1 Bp. ullokesi.
2 Ssp. otaratīti.
3 Ssp. kāraṇā°.
4 Bp.Ssp. tattha.
5 Bp. appaṭi°.
6 Ssp. °sajjā°.
7 Ssp. pācittiyāya *for this*.
8 Ssp. °danatthaṁ.
9 Bp.Ssp. *omit* ti.
10 Bp.Ssp. uttāna°.

paṭijānāti, salākabhattādinā attano kammena gato 'mhi sā pana mayhaṁ nisinnaṭṭhānaṁ āgatā ti vadati. sesam etthāpi uttānādhippāyam eva. ayaṁ pana sabbattha vinicchayo.[1] rahonissajjassādo ti methunadhammasannissitakileso vuccati. yo bhikkhu ten' assādena mātugāmassa santikaṁ gantukāmo akkhiṁ añjati[2] dukkaṭaṁ, nivāsanaṁ nivāseti kāyabandhanaṁ bandhati cīvaraṁ pārupati sabbattha payoge payoge dukkaṭaṁ, gacchato[3] padavāre padavāre,[4] gantvā nisīdati dukkaṭam eva, mātugāme āgantvā nisinnamatte pācittiyaṁ. sace sā itthī kenaci karaṇīyena uṭṭhāyuṭṭhāya[5] punappunaṁ nisīdati nisajjāya nisajjāya pācittiyaṁ, yaṁ sandhāya gato sā na diṭṭhā aññā āgantvā nisīdati assāde uppanne pācittiyaṁ, Mahāpaccariyaṁ pana gamanakālato paṭṭhāya asuddhacittattā āpattiye vā ti vuttaṁ, sace sambahulā āgacchanti mātugāmagaṇanāya pācittiyāni, sace uṭṭhāyuṭṭhāya[6] punappunaṁ nisīdanti nisajjagaṇanāya[7] pācittiyāni, aniyāmetvā[8] diṭṭhadiṭṭhāya saddhiṁ rahassādaṁ kappessāmīti gantvā nisinnassāpi āgatāgatānaṁ vasena punappunaṁ nisajjāvasena ca vuttanayena[9] āpattiyo veditabbā. sace[10] suddhacittena gantvā nisinnassa santikaṁ āgantvā nisinnāya itthiyā rahassādo uppajjati anāpatti.[11] samuṭṭhānādīni paṭhamapārājikasamuṭṭhān' evā[12] 'ti. paṭhamāniyatavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayena buddho bhagavā ti dutiyāniyatasikkhāpadaṁ. tattha *bhagavatā paṭikkhittan* ti ādimhi yaṁ *eko ekāya raho paṭicchanne āsane alaṁkammaniye nisajjaṁ kappeyya* taṁ nisajjaṁ kappetuṁ paṭikkhittan ti evaṁ sambandho veditabbo, itarathā hi ekassa ekāyā 'ti vattabbaṁ siyā, kasmā, paṭikkhittan ti vuttattā, sāmiatthe vā etaṁ paccattavacanaṁ veditabbaṁ. *na h' eva kho pana paṭicchannan* ti ettha pana yam pi bahi parikkhittaṁ antovivaṭaṁ parivenaṅgaṇādīnam[13]

---

[1] Ssp. *inserts* veditabbo *after this.*
[2] Bp.Ssp. añjeti.
[3] Bp. gacchati.
[4] Bp.Ssp. *insert* dukkaṭaṁ *after this.*
[5] Ssp. uṭṭhāya.
[6] Ssp. uṭṭhāya uṭṭhāya.
[7] Bp. nisajjā°.
[8] Bp.Ssp. aniya°.
[9] Bp.Ssp. °yen' eva.
[10] Ssp. *adds* pi.
[11] Ssp. *adds* yeva.
[12] Bp.Ssp. °jikasadisān' evā.
[13] Bp Ssp. °ṇādi taṁ.

pi antogadhan ti veditabbaṁ. evarūpaṁ hi ṭhānaṁ apaṭicchanne[1] yeva gaṇitan[2] ti Mahāpaccariyaṁ vuttaṁ, sesaṁ paṭhamasikkhāpadanayen' eva veditabbaṁ. kevalaṁ hi idha itthī pi puriso pi yo koci viññū anandhābadhiro[3] antodvādasahatthe okāse ṭhito vā nisinno vā vikkhitto[4] pi avikkhitto pi[5] niddāyanto pi anāpattiṁ karoti, badhiro pana cakkhumāpi andho vā abadhiro pi na karoti, pārājikāpattiñ ca parihāpetvā duṭṭhullavācāpatti vuttā ti ayaṁ viseso, sesaṁ purimasadisam eva. ubhayatthāpi ummattakādikammikānaṁ anāpatti, samuṭṭhānādīsu idaṁ sikkhāpadaṁ tisamuṭṭhānaṁ kāyacittato vācācittato kāyavācācittato ca samuṭṭhāti, kiriyā[6] saññāvimokkhaṁ sacittakaṁ lokavajjaṁ kāyakammaṁ vacīkammaṁ akusalacittaṁ sukhamajjhattavedanāhi dvivedanaṁ, sesaṁ uttānattham evā 'ti.

Samantapāsādikāya vinayasaṁvaṇṇanāya[7]
aniyatavaṇṇanā niṭṭhitā.

---

[1] Bp. appaṭi°. [2] Bp. gahitan. [3] Bp. anandho aba°.
[4] Ssp. vikkhittacitto. [5] Bp.Ssp. *omit* avikkhitto pi.
[6] Bp. kriyaṁ. [7] Bp. °yaṁ.

tiṁsanissaggiyā dhammā ye vuttā samitāvinā,
tesaṁ dāni karissāma[1] apubbapadavaṇṇanaṁ.

*Tena samayena buddho bhagavā Vesāliyaṁ viharati Gotamake Cetiye, tena kho pana samayena bhagavatā bhikkhūnaṁ ticīvaraṁ anuññātaṁ hotī*ti.[2] tattha[3] ticīvaran ti antaravāsako uttarāsaṅgo saṅghāṭīti idaṁ cīvarattayaṁ paribhuñjituṁ anuññātaṁ hoti, yattha pan' etaṁ anuññātaṁ yadā ca anuññātaṁ yena ca kāraṇena anuññātaṁ taṁ sabbaṁ Cīvarakkhandhake Jīvakavatthusmiṁ āgatam eva. *aññen' eva ticīvarena gāmaṁ pavisantī*ti yena vihāre acchanti nahānañ[4] ca otaranti tato aññena, evaṁ divase divase nava cīvarāni dhārenti. *uppannaṁ hotī*ti[5] anuppaññattiyā dvāraṁ dadamānaṁ paṭilābhavasena uppannaṁ hoti, no nipphattivasena.[6] *āyasmato Sāriputtassa dātukamo hotī*ti āyasmā kira Ānando bhagavantaṁ ṭhapetvā aññο evarūpo guṇavisiṭṭho puggalo natthīti[7] guṇabahumānena āyasmantaṁ Sāriputtaṁ mamāyati,[8] so sadāpi manāpaṁ cīvaraṁ labhitvā[9] kappiyabinduṁ[10] datvā[11] therass' eva deti, purebhatte paṇītaṁ yāgukhajjakaṁ vā piṇḍapātaṁ vā labhitvāpi therass' eva deti, pacchābhatte madhuphāṇitādīni labhitvā 'pi therass' eva deti, upaṭṭhākakulehi dārake nikkhāmetvā pabbājetvā therass'[12] eva santike upajjhaṁ gāhāpetvā sayaṁ anusāvaṇakammaṁ karoti. āyasmā 'pi Sāriputto pitukattabbakiccaṁ nāma jeṭṭhaputtassa bhāro taṁ[13] mayā bhagavato kattabbaticcaṁ[14] Ānando karoti

---

1 Bp.Ssp. °ssāmi.
2 Bp. *adds* paṭhamakathina-sikkhāpadaṁ.
3 Ssp. *omits* tattha.
4 Bp. nhānañ.
5 Ssp. *inserts* idaṁ.
6 Bp. nibbatti°.
7 Ssp. *inserts* Sāriputtassa.
8 Bp. atimamāyati.
9 Bp.Ssp. *add* rajitvā.
10 Bp.Ssp. kappabinduṁ.
11 Ssp. katvā.
12 Bp.Ssp. therassa *and omit* eva.
13 Ssp. tasmā yaṁ *for* taṁ.
14 Bp.Ssp. °bbaṁ kiccaṁ, *and* Ssp. *adds* sabban taṁ.

ahaṁ Ānandaṁ nissāya appossukko viharituṁ labhāmīti āyasmantaṁ Ānandaṁ ativiya mamāyati. so pi manāpaṁ cīvaraṁ labhitvā Ānandattherass' eva detīti sabbaṁ purimasadisam eva. evaṁ guṇabahumānena mamāyanto tadā uppannam pi taṁ cīvaraṁ āyasmato Sāriputtassa dātukāmo hotīti veditabbo.

navamaṁ vā bhagavā divasaṁ dasamaṁ vā ti ettha pana sace bhaveyya kathaṁ thero jānātīti, bahūhi kāraṇehi jānāti. Sāriputtatthero kira janapadacārikaṁ pakkamanto Ānandattheraṁ āpucchitvā 'va pakkamati ahaṁ ettakena nāma kālena āgacchissāmi[1] etthantare bhagavantaṁ mā pamajjīti, sace pi[2] sammukhā na āpucchati bhikkhū[3] pesetvā 'pi āpucchitvā 'va gacchati, sace aññattha vassaṁ vasati ye paṭhamataraṁ bhikkhū āgacchanti te evaṁ pahiṇāti[4] mama vacanena bhagavato ca pāde sirasā vandatha Ānandassa ca ārogyaṁ vatvā[5] maṁ asukadivase nāma āgamissatīti vadathā 'ti sadā ca yathā paricchinnadivase yeva eti, api c' āyasmā Ānando anumānena[6] pi jānāti ettake divase bhagavatā viyogaṁ sahanto adhivāsento āyasmā Sāriputto vasi, ito dāni paṭṭhāya asukaṁ nāma divasaṁ nātikkamissati[7] addhā āgamissati yesaṁ yesaṁ hi paññā mahatī tesaṁ tesaṁ bhagavati pemañ ca gāravo ca mahā hotīti iminā nayena pi[8] jānātīti, evaṁ bahūhi kāraṇehi jānāti, ten' āha navamaṁ vā bhagavā divasaṁ dasamaṁ vā ti. evaṁ vutte yasmā idaṁ sikkhāpadaṁ paṇṇattivajjaṁ na ca[9] lokavajjaṁ tasmā taṁ[10] āyasmatā Ānandena vuttadivasam[11] eva paricchedaṁ karonto atha kho bhagavā. . . . pe . . . dhāretun ti. sace pana[12] therena aḍḍhamāso[13] vā[14] uddiṭṭho abhavissa so pi bhagavatā anuññāto assa. *niṭṭhitacīvarasmin* ti yena kenaci niṭṭhānena niṭṭhite cīvarasmiṁ. yasmā pana taṁ[15] cīvaraṁ karaṇena pi niṭṭhitaṁ hoti nāsādīhi[16] pi tasmāssa padabhājane attha-

---

[1] Ssp. āgamissāmi.
[2] Bp. *omits* pi.
[3] Ssp. bhikkhuṁ.
[4] Bp. pahiṇati.
[5] Ssp. pucchitvā.
[6] Ssp. °nenāpi jānāti.
[7] Bp.Ssp. na atikkamissati.
[8] Ssp. nayenāpi.
[9] Ssp. *omits* ca.
[10] Ssp. *omits* taṁ.
[11] Bp. vuttasadisam.
[12] Ssp. athānena *for* sace pana.
[13] Bp. addha°.
[14] Ssp. *inserts* māso vā.
[15] Ssp. pan' etaṁ.
[16] Bp. nassādīhi: Ssp. nāsanādīhi.

mattam eva dassetuṁ bhikkhuno cīvaraṁ kataṁ[1] hotīti ādi vuttaṁ. tattha *katan* ti sūcikammapariyosānena[2] kataṁ, sūcikammapariyosānaṁ[2] nāma yaṁ kiñci sūciyā kattabbaṁ pāsavaṭṭaganṭhikavaṭṭapariyosānaṁ katvā sūciyaṁ[3] paṭisāmanaṁ. *naṭṭhan* ti corādīhi haṭaṁ, etam pi hi karaṇapaḷibodhassa[4] niṭṭhitattā niṭṭhitan ti vuccati. *vinaṭṭhan* ti upacikādīhi khāyitaṁ.[5] *daḍḍhan* ti agginā daḍḍhaṁ. *cīvarāsā vā upacchinnā* ti asukasmiṁ nāma kule cīvaraṁ labhissāmīti yā cīvarāsā uppannā hoti sā vā upacchinnā, etesam pi[6] karaṇapaḷibodhass'[7] eva niṭṭhitattā niṭṭhitabhāvo veditabbo.

ubbhatasmiṁ kaṭhine[8] ti kaṭhine ca ubbhatasmiṁ. etena dutiyapaḷibodhassa[9] abhāvaṁ dasseti, taṁ pana kaṭhinaṁ yasmā aṭṭhasu vā[10] mātikāsu ekāya antarubbhārena vā uddharīyati[11] ten' assa niddese aṭṭhannaṁ mātikānan ti ādi vuttaṁ. tattha aṭṭhimā bhikkhave mātikā kaṭhinassa ubbhārāya pakkamanantikā niṭṭhānantikā sanniṭṭhānantikā nāsanantikā savaṇantikā āsāvacchedikā sīmātikkantikā[12] saubbhārā ti evaṁ aṭṭha mātikāyo Kaṭhinakkhandhake āgatā. antarubbhāro pi suṇatu me bhante saṅgho yadi saṅghassa pattakallaṁ saṅgho kathinaṁ uddhareyya, esā ñatti. suṇātu me bhante saṅgho [13]yadi saṅghassa pattakallaṁ[13] saṅgho kaṭhinaṁ uddharati, yassāyasmato khamati kaṭhinassa ubbhāro so tuṇh' assa yassa na kkhamati so bhāseyya, ubbhataṁ saṅghena kaṭhinaṁ khamati saṅghassa tasmā tuṇhī, evam etaṁ dhārayāmīti evaṁ Bhikkhunīvibhaṅge āgato. tattha yaṁ vattabbaṁ taṁ āgataṭṭhāne[14] yeva vaṇṇayissāma, idha pana vuccamāne pāḷi[15] āharitabbā hoti attho pi vattabbo vutto pi ca na[16] suviññeyyo hoti aṭṭhāne vuttatāya. *dasāhaparaman* ti dasa ahāni paramo paricchedo assā 'ti dasāhaparamo, taṁ dasāhaparamaṁ kālaṁ dhāretabban ti attho, pada-

---

1 Bp.Ssp. *add* vā.
2 Ssp. suci°.
3 Ssp. sūciyā.
4 Ssp. °bodhass' eva.
5 Ssp. khāditaṁ.
6 Ssp. *adds* hi.
7 Bp.Ssp. °palibo°, *sic passim*.
8 Bp. kathine.
9 Bp.Ssp. dutiyassa palibo°.
10 Ssp. *omits* vā.
11 Bp. °riyati.
12 Bp. °tikkamantikā.
13-13 Bp.Ssp. *omit these words*.
14 Ssp. *adds* sabbaṁ.
15 Ssp. *adds* pi.
16 Ssp. na ca *for* ca na.

bhājane pana atthamattam eva dassetuṁ dasāhaparamatā dhāretabban ti vuttaṁ, idaṁ hi vuttaṁ hoti dasāhaparaman ti ettha yā dasāhaparamatā dasāhaparamabhāvo, °ayam[1] ettako kālo yāva nātikkamati tāva dhāretabban ti. adhiṭṭhitavikappitesu apariyāpannattā atirekaṁ cīvaran ti atirekacīvaraṁ. ten' ev' assa padabhājane vuttaṁ anadhiṭṭhitaṁ avikappitan ti. *channaṁ*[2] *aññataraṁ cīvaraṁ*[3] ti khomaṁ kappāsikaṁ koseyyaṁ kambalaṁ sāṇaṁ bhaṅgan ti imesaṁ channaṁ[2] aññataraṁ. etena cīvarassa jātiṁ dassetvā idāni pamāṇaṁ dassetuṁ vikappanūpagapacchiman[4] ti āha. tassa pamāṇaṁ dīghato dve vidatthiyo tiriyaṁ vidatthi. tatrāyaṁ pāḷi anujānāmi bhikkhave āyāmena aṭṭhaṅgulaṁ sugataṅgulena caturaṅgulavitthataṁ[5] pacchimaṁ cīvaraṁ vikappetun ti, taṁ atikkāmayato nissaggiyaṁ pācittiyan ti taṁ yathā vuttajātippamāṇaṁ cīvaraṁ dasāhaparamaṁ kālaṁ atikkāmayato etthantare yathā atirekacīvaraṁ na hoti tathā akubbato[6] nissaggiyaṁ pācittiyaṁ, taṁ ca cīvaraṁ nissaggiyaṁ hoti pācittiyāpatti c' assa hotīti attho, athavā nissajanaṁ[7] nissaggiyaṁ pubbabhāge kattabbassa vinayakammass' etaṁ nāmaṁ, nissaggiyam assa atthīti nissaggiyam icc eva, kiṁ taṁ, pācittiyaṁ, taṁ atikkāmayato nissaggiyavinayakammaṁ[8] pācittiyaṁ hotīti ayam ettha attho. padabhājane pana paṭhamaṁ tāva atthavikappaṁ dassetuṁ taṁ atikkāmayato nissaggiyaṁ hotīti mātikaṁ ṭhapetvā ekādase aruṇuggamane nissaggiyaṁ hotīti[9] nissajitabban ti vuttaṁ, puna yassa ca nissajitabbaṁ[10] yathā ca nissajitabbaṁ[10] taṁ dassetuṁ saṅghassa vā ti ādi vuttaṁ. tattha *ekādase aruṇuggamane* ti ettha yaṁ divasaṁ cīvaraṁ uppannaṁ tassa yo aruṇo so uppannadivasanissito[11] tasmā cīvaruppādadivasena saddhiṁ *ekādase aruṇuggamane nissaggiyaṁ hotī*ti veditabbaṁ. sace pi bahūni ekajjhaṁ bandhitvā vā veṭhetvā vā ṭhapitāni ekā 'va āpatti,[12] abaddhā veṭhitesu vatthugaṇanāya āpattiyo.

---

1 Bp. *inserts* attho.
2 Bp. Ssp. *insert* cīvarānaṁ.
3 Bp.Ssp. *omit* cīvaran.
4 Bp.Ssp. °ppanūpagaṁ pa°.
5 Bp.Ssp. °gulaṁ vi°.
6 Bp. akrubbato.
7 Bp.Ssp. °jjanaṁ.
8 Bp. sahanissa°.
9 Bp.Ssp. hoti.
10 Bp.Ssp. °jjitabbaṁ.
11 Ssp. °divasaṁ nissito.
12 Bp. apatti.

nissajjitvā āpatti desetabbā ti kathaṁ desetabbā. yathā Khandhake vuttaṁ, kathañ ca tattha vuttaṁ, tena bhikkhave bhikkhunā saṅghaṁ upasaṅkamitvā ekaṁsaṁ uttarāsaṅgaṁ karitvā buddhānaṁ bhikkhūnaṁ pāde vanditvā ukkuṭikaṁ nisīditvā añjaliṁ paggahetvā evam assa vacanīyo ahaṁ bhante itthannāmaṁ āpattiṁ āpanno taṁ paṭidesemīti. idha pana sace ekaṁ cīvaraṁ hoti ekaṁ nissaggiyaṁ pācittiyan ti vattabbaṁ, sace dve dve ti vattabbaṁ, sace bahūni sambahulāti[1] vattabbaṁ, nissajjane pi sace ekaṁ yathā pāḷim eva idaṁ me bhante cīvaran ti vattabbaṁ, sace dve vā bahūni vā imāni me bhante cīvarāni dasāhatikkantāni[2] nissaggiyāni imān' āhaṁ saṅghassa nissajāmīti[3] vattabbaṁ, pāḷiṁ[4] vattuṁ asakkontena aññathāpi vattabbaṁ. vyattena bhikkhunā paṭibalena āpatti paṭiggahetabbā ti Khandhake vuttanayen' eva paṭiggahetabbā, evaṁ hi tattha vuttaṁ vyattena bhikkhunā paṭibalena saṅgho ñāpetabbo: suṇātu me bhante saṅgho ayaṁ itthannāmo bhikkhu āpattiṁ sarati vivarati uttānikaroti[5] deseti yadi saṅghassa pattakallaṁ ahaṁ itthannāmassa bhikkhuno āpattiṁ paṭiganheyyan[6] ti tena vattabbo passasīti, āma passāmīti, āyatiṁ saṁvareyyāsīti, [7]sādhu suṭṭhu saṁvarissāmīti.[7] dvīsu pana sambahulāsu vā purimanayen' eva vacanabhedo ñātabbo, cīvaradāne pi saṅgho imaṁ cīvaraṁ imāni cīvarānīti vatthuvasena vacanabhedo veditabbo, gaṇassa ca puggalassa ca nissajane[8] pi es' eva nayo. āpattidesanā paṭiggahaṇesu pan' ettha ayaṁ pāḷi: tena bhikkhave bhikkhunā sambahule bhikkhū upasaṅkamitvā ekaṁsaṁ uttarāsaṅgaṁ karitvā buddhānaṁ bhikkhūnaṁ pāde vanditvā ukkuṭikaṁ nisīditvā añjaliṁ paggahetvā evam assu vacanīyā ahaṁ bhante itthannāmaṁ āpattiṁ āpanno taṁ paṭidesemīti, vyattena bhikkhunā paṭibalena te bhikkhū ñāpetabbā, saṇantu me āyasmantā ayaṁ itthannāmo bhikkhu āpattiṁ sarati vivarati uttānikaroti deseti, yad āyasmantānaṁ pattakallaṁ ahaṁ itthannāmassa bhikkhuno āpattiṁ paṭiganheyyan[9] ti, tena vattabbo passasīti, āma passāmīti,

1 Bp. °hulānīti.
2 Ssp. dasāhāti°.
3 Bp.Ssp. °jjāmīti.
4 Ssp. pāliṁ.
5 Bp. uttāniṁ°; Ssp. uttānī°.
6 Ssp. paṭiggaṇh°.
7-7 Bp. *omits this.*
8 Bp.Ssp. °jjane.
9 Bp.Ssp. paṭigga°.

āyatiṁ saṁvareyyāsīti. tena bhikkhunā ekaṁ bhikkhuṁ upasaṅkamitvā ekaṁsaṁ uttarāsaṅgam karitvā ukkuṭikaṁ nisīditvā añjaliṁ paggahetvā evam assa vacanīyo ahaṁ āvuso itthaṇṇāmaṁ āpattiṁ āpanno taṁ paṭidesemīti, tena vattabbo passasīti, āma passāmīti, āyatiṁ saṁvareyyāsīti, tattha purimanayen'[1] eva āpattiyā nāmagahaṇaṁ[2] vacanabhedo ca veditabbo. yathā ca gaṇassa nissajane[3] evaṁ dvinnaṁ nissajane[3] pi pāḷi veditabbā, yadi hi viseso bhaveyya yath' eva anujānāmi bhikkhave tiṇṇannaṁ[4] pārisuddhi uposathaṁ kātuṁ evañ ca pana bhikkhave kātabbo, byattena bhikkhunā paṭibalena te bhikkhū ñāpetabbā ti ādinā nayena tiṇṇaṁ pārisuddhi uposathaṁ[5] vatvā puna anujānāmi bhikkhave dvinnaṁ pārisuddhi uposathaṁ kātuṁ, evañ ca pana bhikkhave kātabbo therena bhikkhunā ekaṁsaṁ uttarāsaṅgan ti ādinā nayena visuṁ yeva dvinnaṁ pārisuddhi uposatho vutto evaṁ idhāpi visuṁ pāḷiṁ vadeyya, yasmā pana n' atthi tasmā avatvā gato ti, gaṇassa vuttā pāḷi yev' ettha pāḷi. āpatti paṭiggahaṇe pana ayaṁ viseso yathā gaṇassa nissajitvā[6] āpattiyā desiyamānāya āpattipaṭiggāhako bhikkhu ñattiṁ ṭhapeti, evaṁ aṭhapetvā[7] dvīsu aññatarena yathā ekapuggalo patigaṇhāti[8] evaṁ āpatti paṭiggahetabbā, dvinnaṁ hi ñattiṭhapanā[9] nāma n' atthi, yadi siyā dvinnaṁ pārisuddhi uposathaṁ visuṁ na vadeyya. nissaṭṭhacīvaradāne pi yathāpi[10] imaṁ cīvaraṁ āyasmato dammīti eko vadati evaṁ imaṁ mayaṁ[11] cīvaraṁ āyasmato demā 'ti vattuṁ vaṭṭati, *ito* garukatarāni hi ñattidutiyakammāni pi apaloketvā kātabbānīti vuttāni atthi, tesaṁ etaṁ anulomaṁ. nissaṭṭhacīvaraṁ pana dātabbam eva adātuṁ na labbhati, vinayakammamattaṁ h' etam, na taṁ tena saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā dinnam eva hotīti.

dasāhatikkante[12] *atikkantasaññī*ti dasāhaṁ atikkante cīvare atikkantaṁ idan ti evaṁ saññī. dasāhe vā atikkante atik-

---

[1] Bp. pūri°.
[2] Bp.Ssp. nāmagga°.
[3] Bp.Ssp. °jjane.
[4] Ssp. tiṇṇaṁ.
[5] Bp. *adds* kātun ti.
[6] Bp.Ssp. °jjitvā.
[7] Ssp. aṭṭhape°.
[8] Bp. paṭiggaṇhāti.
[9] Ssp. °ṭṭhapa°.
[10] Bp.Ssp. yathā.
[11] Ssp. *omits* mayaṁ.
[12] Bp.Ssp. °hātikkante.

kanto dasāho ti evaṁ saññī. *nissaggiyaṁ pācittiyan* ti na idha saññā rakkhati yo[1] evaṁ saññī tassa[2] 'pi taṁ cīvaraṁ nissaggiyaṁ pācittiyāpatti ca sa[3] nissaggiyavinayakammaṁ vā pācittiyan ti ubho pi atthavikappā yujjanti, esa nayo sabbattha. *avissajjite vissajjitasaññī*ti kassaci adinne apariccatte pariccattaṁ mayā ti evaṁ saññī. *anaṭṭhe naṭṭhasaññī* ti attano cīvarena saddhiṁ bahūni aññesaṁ cīvarāni ekato ṭhapitāni corā haranti, tatr' esa[4] attano cīvare anaṭṭhe naṭṭhasaññī hoti, esa nayo avinaṭṭhādīsu pi. *avilutte* ti ettha pana gabbhaṁ bhinditvā pasayhāvahāravasena avilutte ti veditabbaṁ. *anissajitvā*[5] *paribhuñjati āpatti dukkaṭassā* 'ti sakiṁ nivatthaṁ vā sakiṁ pārutaṁ[6] vā kāyato amocetvā divasam pi carati ekā 'va āpatti, mocetvā[7] nivāseti vā pārupati vā payoge payoge dukkaṭaṁ, dunnivatthaṁ vā duppārutaṁ vā saṇṭhapentassa anāpatti, aññassa ṭaṁ[8] paribhuñjato pi anāpatti, anāpatti[9] aññena kataṁ paṭilabhitvā paribhuñjatīti ādivacanaṁ c' ettha sādhakaṁ, anatikkante atikkantasaññino vematikassa ca dukkaṭaṁ, paribhogaṁ sandhāya vuttaṁ. anāpatti anto dasāhaṁ adhiṭṭheti vikappetīti ettha pana adhiṭṭhānūpagaṁ vikappanūpagañ ca veditabbaṁ. tatrāyaṁ pāḷi: atha kho bhikkhūnaṁ etad ahosi yāni tāni bhagavatā anuññātāni ticīvaran ti vā vassikasāṭikā ti vā nisīdanan ti vā paccattharaṇan ti vā kaṇḍupaṭicchādīti vā mukhapuñjanacoḷakan[10] ti vā parikkhāracoḷakan ti vā sabbāni tāni adhiṭṭhātabbānīti[11] nu kho udāhu vikappetabbānīti, bhagavato etam atthaṁ ārocesuṁ, anujānāmi bhikkhave ticīvaraṁ adhiṭṭhātuṁ na vikappetuṁ vassikasāṭikaṁ vassānaṁ[12] cātumāsaṁ[13] adhiṭṭhātuṁ tato paraṁ vikappetuṁ nisīdanaṁ adhiṭṭhātuṁ na vikappetuṁ paccattharaṇaṁ adhiṭṭhātuṁ na vikappetuṁ kaṇḍupaṭicchādiṁ yāva ābādhā adhiṭṭhātuṁ tato paraṁ vikappetuṁ mukhapañjanacoḷaṁ[10]

---

1 Bp.Ssp. *add* pi.
2 Ssp. tassāpi.
3 Bp. *omits* sa; Ssp. 'ssa.
4 Ssp. eso.
5 Bp. °jjitvā.
6 Bp. pārupitaṁ.
7 Bp. *repeats* this; Ssp. *inserts* taṁ *before this*.
8 Ssp. tantakaṁ.
9 Bp.Ssp. *omit this* anāpatti.
10 Bp.Ssp. °puñchana°.
11 Bp. °bbāni.
12 Bp.Ssp. vassānassa.
13 Ssp. cātummāsaṁ.

adhiṭṭhātuṁ na vikappetuṁ parikkhāracoḷaṁ adhiṭṭhātuṁ na vikappetun ti.

tattha ticīvaraṁ adhiṭṭhahantena rajitvā kappabinduṁ datvā pamāṇayuttam eva adhiṭṭhātabbaṁ, tassa pamāṇaṁ ukkaṭṭhaparicchedena sugatacīvarato ūnakaṁ vaṭṭati lāmakaparicchedena[1] saṅghāṭiyā uttarāsaṅgassa ca dīghato muṭṭhipañcakaṁ tiriyaṁ muṭṭhittikaṁ[2] pamāṇaṁ vaṭṭati. antaravāsako dīghato muṭṭhipañcako tiriyaṁ dvihattho pi vaṭṭati. [3]pārupaṇena pi hi sakkā nābhiṁ paṭicchādetun ti vuttappamāṇato pana atirekañ ca[4] ūnakañ ca parikkhāracoḷan[5] ti adhiṭṭhātabbaṁ, tattha yasmā dve cīvarassa adhiṭṭhānā[6] kāyena vā adhiṭṭheti vācāya vā adiṭṭhetīti vuttaṁ, tasmā purāṇasaṅghāṭiṁ[7] paccuddharāmīti paccuddharitvā navaṁ[8] saṅghāṭiṁ hatthena gahetvā[9] imaṁ saṅghāṭiṁ adhiṭṭhāmīti cittena ābhogaṁ katvā kāyavikāraṁ karontena kāyena adhiṭṭhātabbaṁ,[10] idaṁ kāyena adhiṭṭhānaṁ, taṁ yena kenaci sarīrāvayavena aphusantassa na vaṭṭati, vācāya adhiṭṭhāne pana vacībhedaṁ katvā vācāya adhiṭṭhātabbā. tatra duvidhaṁ adhiṭṭhānaṁ, sace hatthapāse hoti imaṁ saṅghāṭiṁ adhiṭṭhāmīti vācā bhinditabbā, atha antogabbhe vā uparipāsāde vā sāmantavihāre vā hoti ṭhapitaṭṭhānaṁ sallakkhetvā etaṁ saṅghāṭiṁ adhiṭṭhāmīti vācā bhinditabbā, esa nayo uttarāsaṅge antaravāsake ca nāmamattam eva hi viseso, tasmā sabbāni saṅghāṭiṁ uttarāsaṅgaṁ antaravāsakan ti evaṁ attano nāmen' eva adhiṭṭhātabbāni. sace adhiṭṭhahitvā ṭhapitavatthehi saṅghāṭi ādīni karoti niṭṭhite rajane ca kappe ca imaṁ paccuddharāmīti paccuddharitvā puna adhiṭṭhātabbāni, adhiṭṭhitena pana saddhiṁ mahantaram eva dutiyapaṭṭaṁ[11] vā khaṇḍaṁ vā saṁsibbantena puna adhiṭṭhātabbaṁ,[12] samake[13] vā khuddake vā adhiṭṭhānakiccaṁ n' atthi. ticīvaraṁ pana parikkhāracoḷaṁ adhiṭṭhātuṁ

---

[1] Ssp. *adds* ca.
[2] Ssp. muṭṭhitikaṁ.
[3] Ssp. nivāsanena *before* pāru°.
[4] Bp. *omits* ca.
[5] Ssp. °colan.
[6] Bp.Ssp. °nāni.
[7] Ssp. *adds* imaṁ saṅghāṭiṁ.
[8] Ssp. nava.
[9] Ssp. *inserts* vā sarīrāvayave ṭhapetvā vā *after* gahetvā.
[10] Bp.Ssp. °tabbā.
[11] Ssp. °paṭaṁ.
[12] Bp. *adds* eva.
[13] Bp.Ssp. same.

vaṭṭati na vaṭṭatīti. Mahāpadumatthero kir' āha: ticīvaraṁ ticīvaram eva adhiṭṭhātabbaṁ, sace parikkhāracoḷādhiṭṭhānaṁ labheyya uddositasikkhāpade[1] parihāro niratthako bhaveyyā 'ti, evaṁ vutte kira avasesā bhikkhū āhaṁsu parikkhāracoḷaṁ pi bhagavatā[2] adhiṭṭhātabban ti vuttaṁ tasmā vaṭṭati.[3] Mahāpaccariyaṁ pi vuttaṁ parikkhāracoḷaṁ nāma pāṭekkaṁ nidhānamukham etaṁ[4] ticīvaraṁ parikkhāracoḷan ti adhiṭṭhetvā[5] paribhuñjituṁ vaṭṭatīti.[6] uddositasikkhāpade[1] pana ticīvaraṁ adhiṭṭhahitvā pariharantassa parihāro vutto ti, ubhatovibhaṅgabhāṇako puṇṇavāḷikavāsī Mahātissatthero pi kir'[7] āha: mayaṁ[8] pubbe mahātherānaṁ assumhā,[9] araññavāsino bhikkhū rukkhasusirādīsu cīvaraṁ ṭhapetvā padhānaṁ padahanatthāya gacchanti sāmantavihāre dhammasavaṇatthāya gatānañ ca tesaṁ[10] suriye[11] uṭṭhite sāmaṇerā vā daharabhikkhū vā pattacīvaraṁ gahetvā gacchanti tasmā sukhaparibhogatthaṁ ticīvaraṁ parikkhāracoḷan ti vā[12] adhiṭṭhātuṁ vaṭṭatīti. Mahāpaccariyaṁ pi vuttaṁ pubbe āraññakā bhikkhū abaddhasīmāyaṁ dupparihāran ti ticīvaraṁ parikkhāracoḷam eva adhiṭṭhahitvā paribhuñjiṁsu 'ti.

vassikasāṭikā anatirittappamāṇā nāmaṁ gahetvā vuttanayen' eva cattāro vassike māse adhiṭṭhātabbā, tato paraṁ paccuddharitvā vikappetabbā, vaṇṇabhedamattarattāpi ce sā vaṭṭati, dve pana na vaṭṭanti. nisīdanaṁ vuttanayena adhiṭṭhātabbam eva, tañ ca kho pamāṇayuttaṁ ekam eva dve na vaṭṭanti. paccattharaṇam pi adhiṭṭhātabbam eva, taṁ pana mahantam pi vaṭṭati ekam pi,[13] bahūni pi vaṭṭanti, nīlaṁ pi pītaṁ pi sadasaṁ pi pupphadasaṁ pīti sabbappakāraṁ vaṭṭati, sakiṁ adhiṭṭhātabbam[14] eva hoti. kaṇḍupaṭicchādi yāva ābādho atthi tāva pamāṇikā adhiṭṭhātabbā, ābādhe vūpasante paccuddharitvā vikappetabbā ekā 'va

---

1 Bp. udosita°. 2 Bp. *adds* 'va. 3 Bp.Ssp. vaṭṭatīti.
4 Bp. etan ti. 5 Bp.Ssp. adhiṭṭhahitvā.
6 Bp. vaṭṭati. 7 Ssp. kira.
8 Ssp. *this comes after* pubbe. 9 Bp. °mha.
10 Bp.Ssp. nesaṁ. 11 Bp. sūriye.
12 Bp. *omits* vā; Ssp. *omits* ti vā. 13 Bp.Ssp. *add* vaṭṭati.
14 Bp.Ssp. adhiṭṭhitaṁ adhiṭṭhitam *for this.*

vaṭṭati. mukhapuñjanacoḷakaṁ[1] adhiṭṭhātabbam eva, yāva ekaṁ dhovīyati[2] tāva aññaṁ paribhogatthāya icchitabban ti dve pi vaṭṭanti. apare pana therā nidānamukham[3] etaṁ bahūni pi vaṭṭantīti vadanti. parikkhāracoḷe gaṇanā[4] n' atthi yattakaṁ icchati tattakaṁ adhiṭṭhātabbam eva. thavikāpi[5] parissāvanaṁ pi vikappanūpagapacchimacīvarappamāṇaṁ[6] parikkhāracoḷan ti adhiṭṭhātabbam eva, bahūni ekato katvā imāni cīvarāni parikkhāracoḷāni adhiṭṭhāmīti adhiṭṭhātum pi vaṭṭati yeva, bhesajjanavakammamātāpitunnaṁ[7] atthāya ṭhapentena pi adhiṭṭhātabbam eva, Mahāpaccariyaṁ pana anāpattīti vuttaṁ. mañcabhisi[8] pīṭhakabhisi[8] bimbohanaṁ pāvāro kojavo ti etesu pana senāsanaparikkhāratthāya dinnapaccattharaṇe[9] ca adhiṭṭhānakiccaṁ n' atthi yeva.

adhiṭṭhitacīvaraṁ pana paribhuñjato kathaṁ adhiṭṭhānaṁ vijahatīti. aññassa dānena acchinditvā gahaṇena vissāsagāhena[10] hīnāyāvattanena sikkhāpaccakkhāṇena[11] kālakiriyāya[12] liṅgaparivattanena paccuddharaṇena chiddabhāvenā 'ti imehi navahi kāraṇehi vijahati. tattha purimehi aṭṭhahi sabbacīvarāni adhiṭṭhānaṁ vijahanti chiddabhāvena pana ticīvarass' eva sabbaṭṭhakaṭhāsu adhiadhiṭṭhānavijahanaṁ vuttaṁ, tañ ca nakhapiṭṭhippamāṇakena[13] chiddena, tattha nakhapiṭṭhippamāṇaṁ kaniṭṭhaṅgulinakhavasena[14] veditabbaṁ, chiddañ ca vinividdhachiddam[15] eva, chiddassa hi abbhantare ekatantu ce pi acchinno hoti rakkhati, tattha saṅghāṭiyā ca uttarasaṅgassa ca dīghantato vidatthippamāṇassa tiriyantato aṭṭhaṅgulappamāṇassa padesassa orato chiddaṁ adhiṭṭhānaṁ bhindati,[16] antaravāsakassa pana dīghantato vidatthippamāṇass' eva tiriyantato caturaṅgulappamāṇassa padesassa orato chiddaṁ adhiṭṭhānaṁ bhindati,

---

1 Bp.Ssp. °puñchanacoḷaṁ.
2 Bp. °viyati.
3 Bp.Ssp. nidhāna°.
4 Ssp. *adds* nāma.
5 Bp. thavikam.
6 Bp. °nupagaṁ pacchi°.
7 Bp.Ssp. °pitu ādīnaṁ.
8 Ssp. °bhisī.
9 Ssp. °raṇesu.
10 Ssp. °ggāhena.
11 Bp. °paccakkhena.
12 Bp. kālaṁ kiri°.
13 Bp. °ppamāṇena.
14 Ssp. °gulī°.
15 Ssp. °viddham *for this*.
16 Bp. *inserts* parato na bhindati.

pārato[1] na bhindati, tasmā jāte hi[2] chidde taṁ cīvaraṁ atirekacīvaraṭṭhāne tiṭṭhati, sūcikammaṁ katvā puna aditṭhātabbaṁ. Mahāsummatthero[3] panāha pamāṇacīvarassa yattha katthaci chiddaṁ adhiṭṭhānaṁ bhindati, mahantassa pana pamāṇato bahi chiddaṁ adhiṭṭhānaṁ na bhindati anto jātaṁ bhindatīti. Karavīkatissatthero āha [4]khuddakaṁ mahantaṁ na ppamāṇaṁ[4] dve cīvarāni pārupantassa vāmahatthe saṁharitvā ṭhapitaṭṭhāne chiddaṁ adhiṭṭhānaṁ na bhindati orabhāge bhindati, antaravāsakassāpi ovaṭṭikaṁ karontena saṁghaṭitaṭṭhāne[5] chiddaṁ na bhindati tato oraṁ bhindatīti. Andhakaṭṭhakathāyaṁ pana ticīvare Mahāsummattheravādaṁ pamāṇaṁ katvā uttarim pi idaṁ vuttaṁ pacchimaṁ pamāṇaṁ[6] adhiṭṭhānaṁ rakkhatīti[7] parikkhāracoḷe dīghaso aṭṭhaṅgule sugataṅgulena tiriyaṁ caturaṅgule yattha katthaci chiddaṁ adhiṭṭhānaṁ vijahati, mahante coḷe tato parena chiddaṁ adhiṭṭhānaṁ na[8] vijahati, esa nayo sabbesu adhiṭṭhātabbakacīvaresū[9] 'ti. tattha yasmā sabbesam pi adhiṭṭhātabbakacīvarānaṁ vikappanūpagapacchimappamāṇato[10] aññaṁ pacchimappamāṇaṁ nāma n' atthi, yaṁ hi nisīdanakaṇḍupaṭicchādanavassikasāṭikānaṁ[11] pamāṇaṁ vuttaṁ taṁ ukkaṭṭhaṁ tato uttariṁ paṭisiddhattā na pacchiman tato heṭṭhā appaṭisiddhattā.[12] ticīvarassāpi[13] sugatacīvarappamāṇato ūnakattaṁ ukkaṭṭhapamāṇam[14] eva, pacchimaṁ pana visuṁ sutte vuttaṁ n' atthi, mukhapuñchanapaccattharaṇaparikkhāracoḷānaṁ ukkaṭṭhaparicchedo n' atthi yeva, vikappanūpagapacchimena pana pacchimaparicchedo[15] vutto, tasmā yaṁ tāva Andhakaṭṭhakathāyaṁ pacchimaṁ pamāṇaṁ[16] adhiṭṭhānaṁ rakkhatīti vatvā tattha parikkhāracoḷass' eva sugataṅgulena aṭṭhaṅgule[17] caturaṅgulaṁ[18] pacchimappamāṇaṁ dassetvā itaresaṁ[19] ticīvarādīnaṁ

1 Bp.Ssp. parato.
2 Bp. *omits* hi.
3 Bp.Ssp. °suma°, *sic passim*.
4 Bp. *omits these four words*.
5 Bp.Ssp. saṅgharita°.
6 Bp.Ssp. °ma ppamāṇaṁ.
7 Bp. rakkhati.
8 Bp. *omits* na.
9 Bp.Ssp. °bbakesu cīva°.
10 Bp. °nupa°.
11 Ssp. °cchādivassika°.
12 Ssp. apaṭi°.
13 Ssp. °ssa pi.
14 Bp.Ssp. °ppamā-.
15 Ssp. paricchedo *for this*.
16 Bp.Ssp. °mappamāṇaṁ.
17 Ssp. °gula.
18 Bp.Ssp. °gulą.
19 Ssp. *adds* ca.

muṭṭhipañcakādibhedaṁ[1] pacchimappamāṇaṁ sandhāya esa nayo sabbesu adhiṭṭhātabbakacīvaresū[2] 'ti vuttaṁ taṁ na sameti. Karavīkatissattheravāde[3] pi dīghantato yeva chiddaṁ dassitaṁ tiriyantato na dassitaṁ tasmā so apariccchinno,[4] Mahāsummattheravāde pamāṇacīvarassa yattha katthaci chiddaṁ adhiṭṭhānaṁ bhindati, mahantassa pana[5] pamāṇato bahi chiddaṁ adhiṭṭhānaṁ na bhindatīti vuttaṁ, idaṁ pana na vuttaṁ idaṁ nāma pamāṇacīvaraṁ ito uttariṁ[6] mahantacīvaran[7] ti. api c' ettha ticīvarādīnaṁ muṭṭhipañcakādibhedaṁ pacchimappamāṇan ti adhippetaṁ, tattha yadi pacchimappamāṇato bahi chiddaṁ adhiṭṭhānaṁ na bhindeyya ukkaṭṭhapattassāpi majjhimapattassa vā omakapamānato[8] bahi chiddaṁ[9] na bhindeyya, na ca na bhindati tasmā ayaṁ pi vādo apariccchinno, yo panāyaṁ sabbapaṭhamo aṭṭhakathāvādo ayam ev'[10] ettha pamāṇaṁ, kasmā, paricchedasambhāvato.[11] ticīvarassa hi pacchimappamāṇañ ca chiddappamāṇañ ca chidduppattidesappamāṇañ[12] ca sabbaṁ[13] aṭṭhakathāsu yeva paricchinditvā vuttaṁ, tasmā sv eva vādo pamāṇaṁ, addhā hi so bhagavato adhippāyaṁ anugantvā vutto, itaresu pana n' eva paricchedo atthi na pubbāparaṁ sametīti. yo pana dubbalaṭṭhāne paṭhamaṁ aggaḷaṁ[14] datvā pacchā dubbalaṭṭhānaṁ chinditvā[15] apaneti adhiṭṭhānaṁ na bhijjati, maṇḍalaparivattane pi es' eva nayo, dupaṭṭassa[16] ekasmiṁ paṭale chidde vā jāte gaḷite[17] vā adhiṭṭhānaṁ na bhijjati khuddakacīvaraṁ[18] mahantaṁ karoti mahantaṁ vā khuddakaṁ karoti adhiṭṭhānaṁ na bhijjati, ubho koṭiyo majjhe karonto sace paṭhamaṁ chinditvā pacchā ghaṭeti adhiṭṭhānaṁ bhijjati, atha ghaṭetvā[19] chindati na bhijjati, rajakehi dhovāpetvā setaṁ kārāpentassāpi adhiṭṭhānaṁ adhiṭṭhānaṁ

---

[1] Bp. °dipabhedaṁ.
[2] Bp.Ssp. °bbakesu cīva°.
[3] Ssp. Karaviyatissa°.
[4] Bp. appari°.
[5] Bp.Ssp. *omit* pana.
[6] Bp. uttari.
[7] Ssp. °taṁ cīvaraṁ.
[8] Bp.Ssp. °kappa°.
[9] Bp.Ssp. *insert* adhiṭṭhānaṁ.
[10] Ssp. *omits* ev'.
[11] Ssp. °sabbhāvato.
[12] Ssp. chiddappadesa°.
[13] Ssp. sabba.
[14] Bp.Ssp. aggaḷaṁ.
[15] Bp.Ssp. bhindi°.
[16] Bp. duppa°.
[17] Ssp. galite.
[18] Bp.Ssp. °kaṁ cīvaraṁ.
[19] Ssp. *adds* pacchā.

evā 'ti. ayaṁ tāva anto dasāhaṁ adhiṭṭheti vikappetīti ettha adhiṭṭhāne vinicchayo.

vikappane pana dve vikappanā sammukhā vikappanā[1] parammukhā vikappanā ca, kathaṁ sammukhā vikappanā hoti.[2] cīvarānaṁ ekabahubhāvaṁ sannihitāsannihitabhāvañ ca ñatvā imaṁ cīvaran ti vā imāni cīvarānīti vā etaṁ cīvaran ti vā etāni cīvarānīti vā vatvā[3] tuyhaṁ vikappemīti vattabbaṁ, ayam ekā sammukhā vikappanā, ettāvatā nidhetuṁ vaṭṭati paribhuñjituṁ pana[4] vissajjetuṁ[5] vā adhiṭṭhātuṁ vā na vaṭṭati. mayhaṁ santakaṁ mayhaṁ santakāni paribhuñja vā vissajjehi[5] vā yathāpaccayaṁ vā[6] karohīti evaṁ pana vutte paccuddhāro nāma hoti, tato ppabhūti[7] paribhogādayo pi vaṭṭanti. aparo[8] nayo tath eva cīvarānaṁ ekabahubhāvaṁ sannihitāsannihitabhāvañ ca ñatvā tass' eva bhikkhuno santike imaṁ cīvaran ti vā imāni cīvarānīti vā etaṁ cīvaran ti vā etāni cīvarānīti vā vatvā pañcasu sahadhammikesu aññatarassa attano abhirucitassa yassa kassaci nāmaṁ gahetvā Tissassa bhikkhuno vikappemīti vā Tissāya bhikkhuniyā sikkhamānāya Tissassa[9] sāmaṇerassa Tissāya sāmaṇeriyā vikappemīti vā vattabbaṁ, ayaṁ aparāpi sammukhā vikappanā, ettāvatā nidhetuṁ vaṭṭati, paribhogādīsu pana ekam pi na vaṭṭati. tena pana bhikkhunā Tissassa bhikkhuno santakaṁ . . . pe . . . Tissāya sāmaṇeriyā santakaṁ paribhuñja vā vissajjehi vā yathāpaccayaṁ vā karohīti vutte paccuddhāro nāma hoti, tato ppabhūti[7] paribhogādayo pi vaṭṭanti. kathaṁ parammukhā vikappanā hoti.[10] cīvarānaṁ tath' eva ekabahubhāvaṁ sannihitāsannihitabhāvañ ca ñatvā imaṁ cīvaran ti vā imāni cīvarānīti vā etaṁ cīvaran ti vā etāni cīvarānīti vā vatvā tuyhaṁ vikappanatthāya dammīti vattabbaṁ, tena vattabbo ko te mitto vā sandiṭṭho vā[11] ti, tato itarena purimanayen' eva Tisso bhikkhū 'ti vā . . . pe . . . Tissā sāmaṇerīti vā vattabbaṁ, puna tena

---

1 Bp.Ssp. *add* ca.
2 Bp.Ssp. hotīti.
3 Bp. *omits* vatvā.
4 Ssp. vā *for* pana.
5 Ssp. visa°.
6 Bp. *omits* vā.
7 Bp. pabhuti; Ssp. pabhūti.
8 Bp. *adds* pi.
9 Bp. *omits*.
10 Bp.Ssp. hotīti.
11 Bp.Ssp. *insert* sambhatto vā.

bhikkhunā ahaṁ[1] Tissassa bhikkhuno dammīti vā . . . pe . . . Tissāya sāmaṇeriyā dammīti vā vattabbaṁ, ayaṁ parammukhā vikappanā, ettāvatā nidhetuṁ vaṭṭati, paribhogādīsu pana ekam pi na vaṭṭati. tena pana bhikkhunā dutiyasammukhā vikappanāyaṁ vuttanayen' eva itthannāmassa santakaṁ paribhuñja vā vissajjehi[2] vā yathāpaccayaṁ vā karohīti vutte paccuddhāro nāma hoti, tato pphabhūti[3] paribhogādayo pi vaṭṭanti. dvinnaṁ[4] vikappanānaṁ kiṁ nānākaraṇam. sammukhā vikappanāyaṁ[5] sayaṁ vikappetvā parena paccuddharāpeti parammukhā vikappanāya paren' eva vikappāpetvā paren' eva paccuddharāpeti, idam ettha nānākaraṇaṁ. sace pana yassa vikappeti so paññattikovido na hoti na jānāti paccuddharituṁ taṁ cīvaraṁ gahetvā aññassa vyattassa santikaṁ gantvā puna vikappetvā paccuddharāpetabbaṁ, vikappitavikappanā nām' esā vaṭṭati. ayaṁ vikappetīti imasmiṁ pade vinicchayo.

anujānāmi bhikkhave ticīvaraṁ adhiṭṭhātuṁ na vikappetun ti ādivacanato ca idaṁ vikappetīti avisesena vuttavacanaṁ viruddhaṁ viya dissati na ca viruddhaṁ Tathāgatā bhāsanti, tasmā evam assa attho veditabbo, ticīvaraṁ ticīvarasaṅkhepena[6] pariharato adhiṭṭhātum eva anujānāmi na vikappetuṁ, vassikasāṭikaṁ pana catumāsato[7] paraṁ vikappetum eva na adhiṭṭhātum, evañ ca sati yo ticīvare ekena cīvarena vippavasitukāmo hoti tassa cīvarādhiṭṭhānaṁ[8] paccuddharitvā vippavāsasukhatthaṁ vikappanāya okāso dinno hoti, dasāhatikkame[9] ca[10] anāpattīti, etena[11] upāyena sabbatthavikappanāya appaṭisiddhabhāvo[12] veditabbo ti.

*vissajjetī*ti aññassa deti. kathaṁ pana dinnaṁ hoti, kathaṁ[13] gahitaṁ. idaṁ[14] tuyhaṁ demi dadāmi dajjāmi oṇojemi pariccajāmi nissajāmi[15] 'vissajjemīti[16] vā itthannāmassa demi . . . pe . . . vissajjemīti[16] vā vadati sammu-

---

[1] Sp. ayaṁ. [2] Ssp. visa°. [3] Bp. pabhuti; Ssp. pabhūti.
[4] Ssp. *adds* pi. [5] Ssp. °nāya.
[6] Bp. °pen' eva. [7] Bp.Ssp. cātu°.
[8] Bp. ticīva°. [9] Bp.Ssp. °hātikkhame.
[10] Ssp. *omits* ca. [11] Bp. eten'.
[12] Ssp. apaṭi°. [13] Ssp. *adds* ca. [14] Bp. imaṁ.
[15] Bp. °jjāmi. [16] Bp.Ssp. °jjāmīti.

khāpi parammukhāpi dinnaṁ yeva hoti, tuyhaṁ gaṇhātīti vutte mayhaṁ gaṇhāmīti vadati sudinnaṁ suggahitañ[1] ca, tava santakaṁ karohi tava santakaṁ hotu tava santakaṁ hotīti[2] vutte mama santakaṁ karomi mama santakaṁ hotu mama santakaṁ karissāmīti vadati duddinnaṁ duggahitañ ca, n' eva dātā dātuṁ jānāti na itaro gahetuṁ. sace pana tava santakaṁ karohīti vutte sādhu bhante mayhaṁ gaṇhāmīti gaṇhati[3] suggahitaṁ, sace pana eko gaṇhāhīti vadati itaro na gaṇhāmīti puna so dinnaṁ mayā tuyhaṁ gaṇhāhīti vadati itaro pi na mayhaṁ iminā attho ti vadati tato purimo pi mayā dinnan ti dasāhaṁ atikkāmeti pacchimo pi mayā paṭikkhittan ti kassa āpattīti.[4] na kassaci[5] yassa pana ruccati tena adhiṭṭhahitvā paribhuñjitabbaṁ. yo pana adhiṭṭhāne vematiko tena kiṁ kātabbaṁ. vematikabhāvaṁ ārocetvā sace anadhiṭṭhitaṁ bhavissati evaṁ me kappiyaṁ hotīti vatvā vuttanayen' eva nissajjitabbaṁ, na hi evaṁ jānāpetvā vinayakammaṁ karontassa musāvādo hoti, keci pana ekena bhikkhunā vissāsaṁ gahetvā puna dinnaṁ vaṭṭatīti vadanti taṁ na yujjati, na hi tass' etaṁ vinayakammaṁ nāpi taṁ ettakena aññaṁ vatthuṁ hoti. nassatīti ādi uttānattham eva. *yo na dadeyya āpatti dukkaṭassā* 'ti ettha mayhaṁ dinnaṁ iminā 'ti imāya saññāya na dentassa dukkaṭaṁ, tassa santakabhāvaṁ pana ñatvā lesena acchindanto bhaṇḍaṁ agghāpetvā kāretabbo ti. samuṭṭhānādīsu idaṁ sikkhāpadaṁ kaṭhinanasamuṭṭhānaṁ nāma kāyavācato ca samuṭṭhāti[6] kāyavācācittato ca, anadhiṭṭhānena ca avikappanena ca āpajjanato akiriyā[7] saññāya[8] pi[9] na muccati ajānanto pi āpajjatīti nosaññāvimokkhaṁ acittakaṁ paṇṇattivajjaṁ kāyakammaṁ vacīkammaṁ ticittaṁ tivedanan ti. Samantapāsādikāya vinayasaṁvaṇṇanāya paṭhamakaṭhinasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

---

1 Ssp. sugahitañ. 2 Bp. kārāpehīti; Ssp. karissasīti.
3 Bp.Ssp. °hāti; Ssp. *adds* duddinnaṁ.
4 Ssp. āpatti *and adds* na kassa āpatti.
5 Bp. *inserts* āpatti.
6 Bp. *this comes after* kāyavācācittato ca.
7 Bp. akriyaṁ. 8 Bp. *inserts* abhāve.
9 Ssp. *omits* pi.

Tena samayena buddho bhagavā ti uddositasikkhāpadaṁ.[1] tattha *santaruttarenā* 'ti antaran ti antaravāsako vuccati, uttaran ti uttarāsaṅgo, saha antarena uttaraṁ santaruttaraṁ tena santaruttarena, saha antaravāsakena uttarāsaṅgenā 'ti attho. *kaṇṇakitānīti* sedena phuṭṭhokāsesu sañjātakālasetamaṇḍalāni.[2] *addasā*[3] *kho āyasmā Ānando senāsanacārikaṁ āhiṇḍanto* ti thero kira bhagavati divāpaṭisallānatthāya gandhakuṭiṁ paviṭṭhe taṁ okāsaṁ labhitvā dunnikkhittāni dārubhaṇḍamattikābhaṇḍāni paṭisāmento asammaṭṭhaṭṭhānaṁ[4] sammajjanto gilānehi bhikkhūhi saddhiṁ paṭisanthāraṁ karonto tesaṁ bhikkhūnaṁ senāsanaṭṭhānaṁ sampatto addasa, tena vuttaṁ addasā[3] kho āyasmā Ānando senāsanacārikaṁ āhiṇḍanto ti. *avippavāsasammuti*[5] *dātun* ti avippavāse sammuti avippavāsasammuti, avippavāsāya vā sammutīti[6] avippavāsasammuti. ko pan' ettha ānisaṁso yena cīvarena vippavasati taṁ nissaggiyaṁ na hoti āpatti[7] ca na āpajjati,[8] kittakaṁ kālaṁ. Mahāsummatthero tāva āha yāva roga na vūpasammati[9] vūpasante pana roge sīghaṁ cīvaraṭṭhānaṁ āgantabban ti. Mahāpadumatthero āha sīghaṁ āgacchato rogo paṭikuppeyya tasmā sanikaṁ[10] āgantabbaṁ yato paṭṭhāya hi satthaṁ vā pariyesati gacchāmīti ābhogaṁ vā karoti tato paṭṭhāya vaṭṭati, na dāni gamissāmīti evaṁ pana dhuranikkhepaṁ karontena paccuddharitabbaṁ atirekacīvaraṭṭhāne ṭhassatīti. sace pan' assa rogo paṭikuppati kiṁ kātabban ti. Phussadevatthero tāva āha sace so eva[11] rogo paṭikuppati sā eva sammuti puna sammutidānakiccaṁ n' atthi, ath' aññho kuppati puna dātabbā sammutīti. Upatissatthero āha so vā rogo hotu aññho vā puna sammutidānakiccaṁ n' atthīti.

niṭṭhitacīvarasmiṁ bhikkhunā 'ti idha pana purimasikkhāpade viya atthaṁ agahetvā[12] niṭṭhite cīvarasmiṁ bhikkhuno ti evaṁ sāmivasena karaṇavacanassa attho veditabbo, kara-

---

1 Bp. udosita°.
2 Bp.Ssp. °kāḷa°.
3 Bp. addasa.
4 Bp. °mmajjaṭṭhānaṁ.
5 Bp.Ssp. °tiṁ.
6 Bp.Ssp. °uti.
7 Bp.Ssp. āpattiñ.
8 Bp. nāpajjati *for* na āpajjati.
9 Bp.Ssp. °samati.
10 Bp.Ssp. saṇikaṁ.
11 Bp.Ssp. yeva.
12 Bp.Ssp. aggahetvā.

ṇavasena hi bhikkhunā idaṁ nāma kātabban ti n' atthi, sāmivasena pana bhikkhuno cīvarasmiṁ niṭṭhite kaṭhine ca ubbhate evaṁ chinnapaḷibodho ekarattam pi ce bhikkhu ticīvarena vippavaseyyā 'ti evaṁ attho yujjati, tattha ticīvarenā 'ti adhiṭṭhitesu tīsu cīvaresu yena kenaci. ekena vippavuttho[1] pi hi ticīvarena vippavuttho[1] hoti, paṭisiddhapariyāpannena vippavutthattā,[2] ten' ev' assa padabhājane saṅghāṭiyā vā ti ādi vuttaṁ. *vippavaseyyā* 'ti viyutto[3] vaseyya. *gāmo ekūpacāro* ti ādi avippavāsalakkhaṇavavatthāpanatthaṁ[4] vuttaṁ, tato paraṁ yathākkamena tān' eva paṇṇarasa[5] mātikāpadāni vitthārento gāmo ekūpacāro nāmā 'ti ādim āha, tattha ekakulassa gāmo ti ekassa rañño vā bhojakassa[6] vā gāmo. *parikkhitto* ti yena kenaci pākārena vā vatiyā vā[7] parikhāya[8] vā parikkhitto. ettāvatā ekakulagāmassa[9] ekūpacāratā dassitā. *anto gāme vatthabban* ti evarūpe gāme cīvaraṁ nikkhipitvā gāmabbhantare yathārucite ṭhāne aruṇaṁ uṭṭhāpetuṁ vaṭṭati. *aparikkhitto* ti iminā tass' eva gāmassa nānūpacāratā dassitā. evarūpe[10] gāme yasmiṁ ghare cīvaraṁ nikkhittaṁ tattha vatthabbaṁ hatthapāsā vā na vijahitabban ti, atha vā taṁ gharaṁ samantato hatthapāsā na vijahitabbaṁ, aḍḍhateyyaratanappamāṇā[11] padesā uddhaṁ na vijahitabban ti vuttaṁ hoti, aḍḍhateyyaratanabbhantare pana vatthuṁ vaṭṭati. taṁ pamāṇaṁ atikkamitvā sace pi iddhimā bhikkhu ākāse aruṇaṁ uṭṭhāpeti nissaggiyam eva hoti, ettha ca *yasmiṁ ghare* ti gharaparicchedo ekakulassa nivesanaṁ hotīti ādinā lakkhaṇena veditabbo. *nānākulassa gāmo* ti nānārājūnaṁ vā bhojakānaṁ[12] vā gāmo Vesālī-Kusinārādi sadiso. parikkhitto ti iminā nānākulagāmassa[13] ekūpacāratā dassitā. sabhāye vā dvāramūle vā ti ettha sabhāyan ti liṅgabyattato[14] liṅgabyattinayena sabhāvuttā. *dvāramūle* ti nagaradvārassa samīpe. idaṁ

---

1 Ssp. °vuṭṭho. 2 Ssp. °vuṭṭha°. 3 Ssp. vippavuṭṭho.
4 Ssp. °vaṭṭhā°. 5 Bp. panna°.
6 Ssp. gāmabhoja°. 7 Bp. *inserts* sākhāya vā.
8 Bp. parikkhāya. 9 Ssp. ekakulassa gāmassa.
10 Ssp. *inserts* tasmiṁ ghare vaṭṭhabban ti *before* evarūpe.
11 Bp.Ssp. °na ppadesā. 12 Ssp. kāmabhoja°.
13 Ssp. °kulassa gāmassa. 14 Bp.Ssp. °byattayena.

vuttaṁ hoti evarūpe gāme yasmiṁ ghare cīvaraṁ nikkhittaṁ tattha vā vatthabbaṁ,[1] tattha saddasaṅghaṭṭhanena[2] vā janasambādhena vā vasituṁ asakkontena sabhāye vā vatthabbaṁ[1] nagaradvāramūle vā, tatrāpi vasituṁ asakkontena yattha katthaci phāsukaṭṭhāne vasitvā anto aruṇe āgamma tesaṁ yeva sabhāyadvāramūlānaṁ hatthapāsā vā na vijahitabbaṁ, gharassa pana cīvarassa vā hatthapāse vatthabbaṁ[1] eva n' atthi. *sabhāyaṁ gacchantena hatthapāse cīvaraṁ nikkhipitvā* ti sace ghare aṭhapetvā[3] sabhāye ṭhapessāmīti sabhāyaṁ gacchati tena sabhāyaṁ gacchantena. *hatthapāse* ti[4] hatthaṁ pasāretvā hand' imaṁ[5] cīvaraṁ ṭhapehīti[6] evaṁ nikkhepasukhe[7] hatthapassagate[8] kismiñci āpaṇe cīvaraṁ nikkhipitvā purimanayen' eva sabhāye vā vatthabbaṁ dvāramūle vā, hatthapāsā vā na vijahitabbaṁ. tatrāyaṁ vinicchayo, Phussadevatthero tāva āha cīvarahatthapāse vasitabbaṁ n' atthi yattha katthaci vīthihatthapāse pi sabhāyahatthapāse pi dvārahatthapāse pi vasituṁ vaṭṭatīti. Upatissatthero panāha nagarassa bahūni pi dvārāni honti bahūni pi sabhāyāni tasmā sabbattha na vaṭṭati, yassā pana vīthiyā cīvaraṁ ṭhapitaṁ yaṁ tassā sammukhaṭṭhāne sabhāyañ ca dvārañ ca tassā[9] sabhāyassa ca dvārassa ca hatthapāsā na vijahitabbaṁ, evaṁ hi sati sakkā cīvarassa pavatti[10] jānitun ti. sabhāyaṁ pana gacchantena yassa āpaṇikassa hatthe nikkhittaṁ sace so taṁ cīvaraṁ atiharitvā ghare nikkhipati vīthihatthapāso na rakkhati, gharassa hatthapāse vatthabbaṁ,[11] sace mahantaṁ gharaṁ hoti dve vīthiyo pharitvā ṭhitaṁ purato vā pacchato vā hatthapāse yeva aruṇaṁ uṭṭhāpetabbaṁ, sabhāye nikkhipitvā pana sabhāye vā tassa sammukhe nagaradvāramūle vā tesaṁ yeva hatthapāse vā aruṇaṁ uṭṭhāpetabbaṁ. *aparikkhito* ti iminā tass' eva gāmassa nānūpacārato dassitā. eten' eva upayena[12] sabbattha ekūpacāratā ca nānūpacaratā ca veditabbā, pāḷiyaṁ pana gāmo

---

[1] Ssp. vaṭṭhabbaṁ.
[2] Bp. °ghaṭṭena; Ssp. °ghuṭṭena.
[3] Bp.Ssp. aṭṭha°.
[4] Ssp. *omits* ti.
[5] Bp.Ssp. imaṁ.
[6] Ssp. ṭhapemīti.
[7] Ssp. °pamukhe.
[8] Bp.Ssp. °pāsagate.
[9] Bp.Ssp. tassa.
[10] Ssp. pavuttiṁ.
[11] Ssp. vaṭṭha°.
[12] Bp.Ssp. ev' ūpayena.

ekūpacāro nāmā 'ti evaṁ ādimhi ajjhokāso ekūpacāro nāmā 'ti evaṁ ante ca ekam eva mātikāpadaṁ uddharitvā padabhājanaṁ vitthāritaṁ. tasmā tass' eva padassānusārena sabbattha parikkhepādivasena ekūpacāratā[1] nānūpacāratā ca veditabbā.

nivesanādīsu *ovarakā* ti gabbhānaṁ yev' etaṁ pariyāyavacanaṁ, hatthapāsā vā ti gabbhassa[2] hatthapāsā vā.[3] *dvāramūle vā* ti sabbesaṁ sādhāraṇe gharadvāramūle.[4] hatthapāsā vā ti gabbhassa vā[5] gharadvāramūlassa vā hatthapāsā. *uddosito*[6] ti yānādīnaṁ bhaṇḍānaṁ sālā. ito paṭṭhāya ca[7] nivesane vuttanayen' eva vinicchayo veditabbo. *aṭṭo* ti paṭirājādīnaṁ[8] paṭibāhatthaṁ[9] iṭṭhakāhi kato bahalabhittiko catupañcabhūmiko paṭissayaviseso. *māḷo*[10] ti ekakūṭasaṅgahīto[11] caturassapāsādo. *pāsādo* ti dīghapāsādo. *hammiyan* ti muṇḍacchadanapāsādo. *sattabbhantarā* ti ettha ekaṁ abbhantaraṁ aṭṭhavīsatihatthaṁ hoti, sace[12] sattho gacchanto gāmaṁ vā nadiṁ vā pariyādiyitvā[13] tiṭṭhati anto paviṭṭhena saddhiṁ ekābaddho[14] hutvā orañ ca pārañ ca pharitvā ṭhito hoti satthaparihāro 'va labbhati, atha vā[3] gāme vā nadiyā vā pariyāpanno hoti anto paviṭṭho[15] gāmaparihāro c' eva naḍīparihāro ca labbhati, sace vihārasīmaṁ atikkamitvā tiṭṭhati anto sīmāyañ ca[7] cīvaraṁ hoti[16] vihāraṁ gantvā vasitabbaṁ, sace bahi sīmāya cīvaraṁ hoti satthasamīpe yeva vasitabbaṁ, sace gacchanto sakaṭe vā bhagge goṇe vā naṭṭhe antarā chijjati yasmiṁ koṭṭhāse cīvaraṁ[17] tattha vasitabbaṁ, ekakulassa khette hatthapāso nāma cīvarahatthapāso[18] yeva, nānākulassa khette hatthapāso nāma khettadvārassa hatthapāso, aparikkhitte cīvarass' eva hatthapāso. *dhaññakaraṇan* ti khalaṁ vuccati. *ārāmo* ti pup-

---

1 Bp. *adds* ca; Ssp. *adds* aparikkhepādivasena.
2 Ssp. *inserts* vā gharassa vā.
3 Bp.Ssp. *omit* vā.
4 Ssp. *adds* vā.
5 Ssp. gharassa vā.
6 Bp. udosito.
7 Ssp. *omits* ca.
8 Bp.Ssp. °jādi.
9 Bp.Ssp. °hanatthaṁ.
10 Ssp. mālo.
11 Ssp. °hito.
12 Ssp. *inserts* sattho ti *before* sace.
13 Ssp. °dayitvā.
14 Bp. eka°.
15 Ssp. *adds* sattho.
16 Ssp. *inserts* tattha.
17 Ssp. *adds* nikkhittaṁ.
18 Ssp. cīvarassa ha°.

phārāmo vā[1] phalārāmo vā. dvīsu pi khette vuttasadiso 'va vinicchayo, vihāro[2] nivesanasadiso.[3] rukkhamūle *anto chāyāyan* ti chāyāya phuṭṭhokāsassa anto yeva.[4] viraḷasākhassa[5] pana rukkhassa ātapena phuṭṭhokāse ṭhapitaṁ nissaggiyam eva hoti, tasmā tādisassa sākhacchāyāya[6] vā khandhacchāyāya vā ṭhapetabbaṁ, sace sākhāya vā viṭape vā ṭhapeti upari aññasākhacchāyāya[7] phuṭṭhokāse yeva ṭhapetabbaṁ, khujjakarukkhassa[8] chāyā dūraṁ gacchati chāyāya gataṭṭhāne[9] ṭhapetuṁ vaṭṭati yeva, idhāpi hatthapāso cīvarahatthapāso yeva.

agāmake araññe ti agāmakaṁ nāma araññaṁ Viñjhāṭavī[10] ādīsu vā samuddamajjhe vā macchabandhānaṁ agamanapathe[11] dīpakesu labbhati. samantā sattabbhantarā ti majjhe ṭhitassa sabbadisāsu[12] sattabbhantarā vinibbedhena cuddasa honti, majjhe nisinno puratthimāya vā pacchimāya vā disāya pariyante ṭhapitacīvaraṁ[13] rakkhati, sace pana aruṇuggamanasamaye kesaggamattam pi puratthimaṁ[14] disaṁ gacchati pacchimāya disāya cīvaraṁ nissaggiyaṁ hoti, esa nayo itarasmiṁ, uposathakāle pana parisapariyante nisinnabhikkhuto paṭṭhāya sattabbhantarasīmā sodhetabbā, yattakaṁ bhikkhusaṅgho vaḍḍhati sīmāpi tattakaṁ vaḍḍhati. *anissajitvā*[15] *paribhuñjati āpatti dukkaṭassā* 'ti ettha sace padhāniko bhikkhu sabbarattiṁ padhānam anuyuñjitvā paccūsasamaye nahāyissāmīti[16] tīṇi pi cīvarāni tīre[17] ṭhapetvā nadiṁ otarati nahāyantass' eva c' assa aruṇaṁ uṭṭhahati kiṁ kātabbaṁ, so hi yadi uttaritvā cīvaraṁ nivāseti nissaggiyacīvaraṁ[18] anissajitvā[15] paribhuñjanapaccayā dukkaṭaṁ āpajjati, atha naggo gacchati evam pi dukkaṭaṁ āpajjatīti na āpajjati. so hi yāva aññaṁ bhikkhuṁ disvā vinayakammaṁ na karoti tāva

---

[1] Ssp. *omits* vā.
[2] Ssp. *adds* ti.
[3] Ssp. *adds* 'va vinicchayo.
[4] Bp. eva.
[5] Ssp. viraḷa°.
[6] Bp.Ssp. sākhā°.
[7] Bp. °sākhā°; Ssp. aññassa sākhā°.
[8] Bp.Ssp. khujjaru°.
[9] Ssp. ganaṭṭhāne.
[10] Ssp. Vijjhā°.
[11] Ssp. °thesu.
[12] Bp. samantāsabba°.
[13] Ssp. ṭhitacīvaraṁ.
[14] Ssp. °tthima.
[15] Bp.Ssp. °jjitvā.
[16] Ssp. *adds* nikkhamati.
[17] Ssp. nadītīre.
[18] Ssp. °yaṁ cīvaraṁ.

tesaṁ civarānaṁ aparibhogārahattā naṭṭhacīvaraṭṭhāne ṭhito hoti naṭṭhacīvarassa ca akappiyaṁ nāma n' atthi tasmā ekaṁ nivāsetvā dve hatthena gahetvā vihāraṁ gantvā vinayakammaṁ kātabbaṁ. sace dūre vihāro hoti antarāmagge manussā sañcaranti ekaṁ[1] nivāsetvā ekaṁ pārupitvā ekaṁ aṁsakūṭe ṭhapetvā gantabbaṁ. sace vihāre sabhāgaṁ[2] bhikkhuṁ[3] na passati bhikkhācāraṁ gatā honti saṅghāṭiṁ bahi gāme ṭhapetvā santaruttarena āsanasālaṁ gantvā vinayakammaṁ kātabbaṁ. sace bahi gāme corabhayaṁ hoti pārupitvā gantabbaṁ. sace āsanasālāya[4] sambādho[5] hoti janākiṇṇā na sakkā ekamante cīvaraṁ apanetvā vinayakammaṁ kātuṁ ekaṁ bhikkhuṁ ādāya bahi gāmaṁ gantvā vinayakammaṁ katvā cīvarāni paribhuñjitabbāni. sace bhikkhū daharānaṁ hatthe pattacīvaraṁ datvā maggaṁ gacchantā pacchimayāme[6] sayitukāmā honti attano attano cīvaraṁ hatthapāse katvā vasitabbaṁ.[7] sace gacchantānaṁ yeva asampattesu daharesu aruṇaṁ[8] uggacchati [9]cīvaraṁ nissaggiyaṁ hoti,[9] nissayo pana na paṭippassambhati, daharānam pi purato gacchantānaṁ theresu asampattesu[10] es' eva nayo, maggaṁ virajjitvā[11] arañño aññamaññaṁ apassantesu pi es' eva nayo. sace pana daharā mayaṁ bhante mahuttaṁ sayitvā asukasmiṁ nāma okāse tumhe sampāpuṇissāmā 'ti vatvā yāva aruṇuggamanā sayanti cīvarañ ca nissaggiyaṁ hoti nissayo ca paṭippassambhati, dahare uyyojetvā theresu sayantesu pi es' eva nayo. dvedhāpathaṁ disvā therā ayaṁ maggo daharā ayaṁ maggo ti vatvā aññamaññassa vacanaṁ agahetvā[12] gatā,[13] saha aruṇassa[14] uggamanā[10] cīvarāni ca[15] nissaggiyāni honti nissayo ca paṭippassambhati. sace daharā maggato okkamma anto aruṇe yeva nivattissāmā 'ti bhesajjatthāya gāmaṁ pavisitvā āgacchanti asampattānaṁ yeva

---

1 Ssp. *inserts* te disvā *before* ekaṁ.
2 Bp. °ga.
3 Bp. bhikkhū.
4 Ssp. °sālā.
5 Bp.Ssp. °dhā.
6 Bp.Ssp. pacchime yāme.
7 Bp.Ssp. sayitabbaṁ.
8 Ssp. aruṇo.
9-9 Ssp. cīvarāni nissaggiyāni honti.
10 Ssp. *adds* pi.
11 Bp.Ssp. °jjhitvā.
12 Bp.Ssp. aggahetvā.
13 Ssp. *adds* va.
14 Bp. aruṇuggamanā.
15 Ssp. *omits* ca.

ca tesaṁ aruṇaṁ uggacchati cīvarāni pana[1] nissaggiyāni honti nissayo pana na paṭippassambhati. sace pana dhenubhayena vā suṇakhabhayena vā muhuttaṁ ṭhatvā gamissāmā 'ti ṭhatvā vā nisīditvā vā gacchanti antarā[2] aruṇe uggate cīvarāni ca[3] nissaggiyāni honti nissayo ca paṭippassambhati. sace anto aruṇe yeva āgamissāmā 'ti anto sīmāyaṁ gāmaṁ paviṭṭhānaṁ antarā aruṇaṁ uggacchati n' eva cīvarāni nissaggiyāni honti na nissayo paṭippassambhati. sace pana vibhāyatu tāvā 'ti[4] nisīdanti aruṇe uggate pi na cīvarāni nissaggiyāni honti nissayo pana paṭippassambhati, ye pi[5] anto aruṇe yeva āgamissāmā 'ti[6] sāmantavihāre[7] dhammasavaṇatthāya saussāhā gacchanti antarāmagge yeva ca tesam[8] aruṇaṁ uggacchati cīvarāni nissaggiyāni honti nissayo pana na paṭippassambhati. sace dhammagāravena yāva pariyosānaṁ sutvā 'va gamissāmā 'ti nisīdanti saha aruṇassa[9] uggamanā cīvarāni pi nissaggiyāni honti nissayo pi paṭippassambhati, therena daharaṁ cīvaradhovanatthāya[10] gāmakaṁ pesentena attano cīvaraṁ paccuddharitvā vā[11] dātabbaṁ, daharassa[12] pi cīvaraṁ paccuddharāpetvā vā[13] ṭhapetabbaṁ. sace asatiyā[14] gacchati attano cīvaraṁ paccuddharitvā daharassa cīvaraṁ vissāsena gahetvā ṭhapetabbaṁ. sace thero na sarati[15] daharo 'va[16] sarati daharena attano cīvaraṁ paccuddharitvā therassa cīvaraṁ vissāsena gahetvā gantvā vattabbaṁ bhante tumhākaṁ cīvaraṁ adhiṭṭhahitvā paribhuñjathā 'ti attano pi[17] cīvaraṁ adhiṭṭhātabbaṁ, evaṁ ekassa satiyāpi āpattimokkho hotīti, sesaṁ uttānattham

---

[1] Bp.Ssp. *omit* pana.
[2] Ssp. antarāmagge.
[3] Bp. *omits* ca.
[4] Ssp. vā mā vā 'ti *for* tāvā 'ti.
[5] Ssp. pana *for* pi *and inserts* upasampadākammatthāya *before* anto.
[6] Ssp. *inserts next sentence after* 'ti:—saussāhen' eva bahiupacārasīmāya mālakaṁ pavisanti tattha aruṇaṁ uṭṭhahati cīvaraṁ nissaggiyaṁ nissayo pana na paṭippassambhati, tam eva anto upacārasīmāya mālakaṁ pavisanti aruṇe uggate cīvaraṁ na nissaggiyaṁ nissayo na paṭippassambhati, ye ca anto aruṇe yeva āgamissāmā 'ti.
[7] Bp. °vihāraṁ.
[8] Ssp. nesaṁ.
[9] Bp. aruṇass'.
[10] Ssp. cīvaraṁ dhova°.
[11] Bp. *omits* vā; Ssp. va.
[12] Bp.Ssp. daharassā.
[13] Bp.Ssp. *omit* vā.
[14] Ssp. *adds* 'pi.
[15] Bp. ssarati.
[16] Bp. eva; Ssp. ca.
[17] Ssp. *omits* pi.

eva. samuṭṭhānādīsu paṭhamakaṭhinasikkhāpade[1] anadhiṭṭhānaṁ avikappanañ ca akiriyaṁ[2] idha paccuddharaṇaṁ ayam eva viseso, sesaṁ sabbattha vuttanayam evā. 'ti. uddositasikkhāpadavaṇṇanā[3] niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti tatiyakaṭhinasikkhāpadaṁ. tattha *ussāpetvā punappunaṁ vimajjatī*ti valīsu naṭṭhāsu idaṁ mahantaṁ bhavissatīti maññamāno udakena siñcitvā pādehi akkamitvā hatthehi ussāpetvā ukkhipitvā piṭṭhiyā[4] ghaṁsati, taṁ ātape[5] sukkhaṁ paṭhamappamāṇam eva hoti so puna pi tathā karoti, tena vuttaṁ ussāpetvā punappunaṁ vimajjatīti, taṁ evaṁ kilamantaṁ bhagavā gandhakuṭiyaṁ nisinno 'va disvā nikkhamitvā senāsanacārikaṁ āhiṇḍanto viya tattha agamāsi, tena vuttaṁ *addasā*[6] *kho bhagavā* ti ādi. *ekādasa māse* ti ekaṁ pacchimakattikamāsaṁ ṭhapetvā sesa[7] ekādasa māse. *satta māse* ti kattikamāsaṁ[8] hemantike ca cattāro ti pañca māse ṭhapetvā sesa[7] sattamāse. *kāle pi ādissa dinnan* ti saṅghassa vā idaṁ akālacīvaran ti uddisitvā dinnaṁ, ekapuggalassa vā idaṁ tuyhaṁ dammīti dinnaṁ, saṅghato vā ti attano pattabhāgavasena saṅghato vā uppajjeyya. *gaṇato vā* ti idaṁ suttantikagaṇassa dema idaṁ abhidhammikagaṇassā[9] 'ti evaṁ gaṇassa denti. tato attano pattabhāgavasena gaṇato vā uppajjeyya. *no c' assa pāripūrī*ti no ce pāripūrī bhaveyya, yattakena kayiramānaṁ[10] adhiṭṭhānacīvaraṁ pahoti tañ ce cīvaraṁ tattakaṁ na bhaveyya, ūnakaṁ bhaveyyā 'ti attho. *paccāsā hoti saṅghato vā* ti ādīsu asukadivasaṁ nāma saṅgho cīvarāni labhissati gaṇo labhissati tato me cīvaraṁ uppajjissatīti evaṁ saṅghato vā gaṇato vā paccāsā hoti,[11] ñātakehi me cīvaratthāya pesitaṁ mittehi pesitaṁ te āgatā[12] cīvare[13] dassantīti evaṁ ñātito vā mittato vā paccāsā hoti. *paṁsukūlaṁ*[14] *vā* ti ettha pana paṁsukūlaṁ vā lac-

---

[1] Bp. °kathina° *for* °kaṭhina°, *sic passim*.
[2] Bp. akriyaṁ; Ssp. akiriyā.
[3] Bp. udosi°.
[4] Bp. piṭṭhiyaṁ.
[5] Ssp. ātapena.
[6] Bp. addasa.
[7] Bp.Ssp. sese.
[8] Ssp. *adds* yeva.
[9] Bp.Ssp. ābhi°.
[10] Ssp. karīyamānaṁ.
[11] Ssp. *inserts* athavā *after* hoti.
[12] Bp. āgate.
[13] Ssp. cīvaraṁ.
[14] Ssp. °kūlato.

chāmīti evaṁ paccāsā hotīti yojetabbaṁ. *attano vā dhanenā* 'ti attano kappāsasuttādinā dhanena. asukaṁ divasaṁ nāma lacchāmīti evaṁ vā paccāsā hotīti attho. *tato ce uttariṁ nikkhipeyya satiyāpi paccāsāyā* 'ti māsaparamato ce uttariṁ[1] nikkhipeyyā nissaggiyaṁ pācittiyan ti attho. evaṁ pana avatvā yasmā antarā uppajjamāne paccāsācīvare mūlacīvarassa uppannadivasato yāva vīsatimo divaso tāva uppannaṁ paccāsācīvaraṁ mūlacīvaraṁ attano gatikaṁ karoti, tato uddhaṁ mūlacīvaraṁ[2] attano gatikaṁ karoti, tasmā taṁ visesaṁ dassetuṁ *tadahuppanne mūlacīvare* ti ādinā nayena padabhājanaṁ[3] vuttaṁ, taṁ uttānattham eva. visabhāge uppanne *mūlacīvare* ti yadi mūlacīvaraṁ saṇhaṁ paccāsācīvaraṁ thūlaṁ na[4] sakkā yojetuṁ rattiyo ca sesā honti na tāva māso pūrati, [5]na akāmā niggahena cīvaraṁ kāretabbaṁ,[5] aññaṁ paccāsācīvaraṁ labhitvā yeva kālabbhantare kāretabbaṁ, paccāsācīvaram pi parikkhāracoḷaṁ adhiṭṭhātabbaṁ, atha mūlacīvaraṁ thūlaṁ hoti paccāsācīvaraṁ saṇhaṁ mūlacīvaraṁ parikkhāracoḷaṁ adhiṭṭhahitvā paccāsācīvaram eva mūlacīvaraṁ katvā ṭhapetabbaṁ, taṁ puna māsaparihāraṁ labhati, etena[6] upāyena yāva icchati tāva aññamaññaṁ mūlacīvaraṁ katvā ṭhapetuṁ labbhatīti.[7] sesaṁ uttānam[8] eva. samuṭṭhānādīni paṭhamakaṭhinasadisān' evā 'ti. tatiyakaṭhinasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti purāṇacīvarasikkhāpadaṁ. tattha *yāva sattamā pitāmahāyugā*ti[9] pitupitā pitāmaho, pitāmahassa yugaṁ pitāmahayugaṁ, yugan ti āyuppamāṇaṁ vuccati, abhilāpamattam eva c' etaṁ, atthato pana pitāmaho yeva pitāmahāyugaṁ,[10] tato uddhaṁ sabbe pi pubbapurisā pitāmahagahaṇen'[11] eva gahitā, evaṁ yāva sattamo puriso tāva yā asambandhā[12] sā yāva sattamā pitāmahāyugā[10]

---

[1] Bp. uttari.
[2] Bp.Ssp. *add* paccāsācīvaraṁ.
[3] Ssp. bhājanaṁ *for this*.
[4] Ssp. n' eva.
[5-5] Ssp. na akāmā 'ti akāmena cīvaraṁ na kāretabbaṁ.
[6] Bp. eten'; Ssp. eten' ev ūpa°.
[7] Bp. vaṭṭatīti.
[8] Ssp. uttānattham.
[9] Bp. °maha°.
[10] Bp.Ssp. °maha° *for* °mahā°, *sic passim*.
[11] Bp.Ssp. °hagga°.
[12] Bp.Ssp. asambaddhā.

asambaddhā ti vuccati, desanāmukham eva c' etaṁ,[1] mātito vā pitito vā ti vacanato pana pitāmahāyugam pi pitāmahīyugam pi mātāmahāyugam pi mātāmahīyugam pi tesaṁ bhātubhaginī[2] bhāgineyyaputtapaputtādayo[3] pi sabbe[4] idha saṅgahītā evā 'ti veditabbā. tatrāyaṁ vitthāranayo:—pitā pitupitā tassa pitā tassāpi pitā ti evaṁ yāva sattamā gugā, pitā pitumātā tassā[5] pitā ca mātā ca bhātā ca bhaginī ca puttā ca dhītaro cā 'ti evam pi uddhañ ca adho ca[6] sattamā yugā, pitā pitubhātā pitubhaginī pituputtā pitudhītaro etam pi puttadhītuparamparā ti evam pi yāva sat tamā yugā, mātā mātumātā[7] tassāpi mātā ti evam pi[8] yāva sattamā yugā, mātā mātupitā tassā [9]pitā ca mātā[9] ca bhātā ca bhaginī ca puttā ca dhītaro cā 'ti, evam pi uddhañ ca adho ca yāva sattamā yugā, mātā mātubhātā mātubhaginī mātuputtā mātudhītaro tesam pi puttadhītuparamparā ti evam pi yāva sattamā yugā, n' eva mātusambandhena[10] na pitusambandhena[11] sambandhā ayaṁ aññātikā nāma. *ubhato saṅghe* ti bhikkhunīsaṅghe ñatticatutthena bhikkhusaṅghe ñatticatutthenā 'ti[12] aṭṭhavācikāvinayakammena[13] upasampannā. *sakiṁ nivattham pi sakiṁ pārutam pī*ti rajitvā kappaṁ katvā ekavāram pi nivatthaṁ vā pārutaṁ vā. antamaso paribhogasīsena aṁse vā matthake vā katvā maggaṁ gato hoti ussīsakaṁ vā katvā nipanno hoti etam pi purāṇacīvaram eva, sace pana paccattharaṇassa heṭṭhā katvā nipajjati hatthehi vā ukkhipitvā ākāse vitānaṁ katvā sīseṇa aphusanto gacchati ayaṁ paribhogo nāma na hotīti Kurundiyaṁ vuttaṁ. *dhotaṁ nissaggiyan* ti ettha evaṁ āṇattā bhikkhunī dhovanatthāya uddhanaṁ sajjeti dārūni saṁharati aggiṁ karoti udakaṁ āharatīti[14] yāva taṁ[15] dhovitvā ukkhipati tāva bhukkhuniyā payoge payoge bhikkhussa dukkaṭaṁ,

---

1 Ssp. taṁ *for* c' etaṁ.
2 Bp. bhāti°; Ssp. bhātika°.
3 Ssp. °puttappa°.
4 Ssp. *adds* te.
5 Ssp. *adds* 'pi.
6 Ssp. *inserts* yāva *after* ca.
7 Bp.Ssp. *insert* tassā māta *after this.*
8 Bp.Ssp. *omit* pi.
9-9 Bp. mātā ca pitā.
10 Bp. māti°.
11 Bp. piti°.
12 Ssp. °na cāti *for* °nā 'ti.
13 Ssp. °vāciyakammena.
14 Bp.Ssp. °rati.
15 Bp. naṁ.

dhovitvā ukkhittamatte[1] nissaggiyaṁ hoti,[2] sace duddhotan ti maññamānā puna pacati[3] vā dhovati vā yāva niṭṭhānaṁ [4]gacchati tāva payoge payoge dukkaṭaṁ, esanayo rajanākoṭanesu,[5] rajanadoṇiyaṁ hi rajanaṁ ākiritvā[6] yāva sakiṁ cīvaraṁ rajati tato pubbe yaṁ kiñci rajanatthāya karoti pacchā vā paṭirajati[7] sabbattha payoge payoge bhikkhussa[8] dukkaṭaṁ, evaṁ ākoṭane[9] pi payogo veditabbo. *aññātikāya aññātikasaññī purāṇacīvaraṁ dhovāpetī*ti no ce pi imaṁ[10] dhovā ti vadati atha kho dhovanatthāya kāyavikāraṁ katvā hatthena vā[11] hatthe deti pādamūle vā ṭhapeti upari vā khipati sikkhamāna-sāmaṇera-sāmaṇerī-upāsaka-titthiyādīnaṁ vā hatthe peseti, nadītitthe dhovantiyā upacāre vā khipati anto dvādasahatthe okāse ṭhatvā[12] dhovāpitaṁ[13] dhovāpitaṁ yeva hoti. sace pana opacāraṁ[14] muñcitvā orato ṭhapeti sā ca[15] dhovitvā āneti anāpatti. sikkhamānāya vā sāmaṇeriyā vā upāsikāya vā hatthe dhovanatthaya deti, sā ce upasampajjitvā dhovati āpatti yeva, upāsakassa hatthe deti so ce liṅge parivatte bhikkhunīsu pabbajitvā upasampajjitvā dhovati āpatti yeva, sāmaṇerassa vā bhikkhussa vā haṭthe dinne pi liṅgaparivattane es' eva nayo. *dhovāpeti rajāpetī*ti ādīsu ekena vatthunā nissaggiyaṁ dutiyena dukkaṭaṁ, tīṇi pi kārāpentassa ekena nissaggiyaṁ sesehi dve dukkaṭāni, yasmā pan'[16] etāni dhovanādīni paṭipāṭiyā vā uppaṭipāṭiyā vā kārentassa mokkho n' atthi, tasmā ettha tīṇī catukkāni vuttāni. sace pi hi imaṁ cīvaraṁ rajitvā dhovitvā ānehīti vutte sā bhikkhunī paṭhamaṁ dhovitvā pacchā rajati nissaggiyena dukkaṭam eva, evaṁ sabbesu viparītavacanesu nayo netabbo.[17] sace pana dhovitvā ānehīti vuttā dhovati c' eva rajati ca dhovāpanapaccayā[18] eva āpatti rajane anāpatti. evaṁ sabbattha vuttādhikaraṇe avuttā dhovatīti iminā lakkhaṇena anāpatti veditabbā,

---

1 Ssp. °mattaṁ. 2 Ssp. *omits* hoti. 3 Bp.Ssp. siñcati.
4 Bp.Ssp. *insert* na *before* gacchati. 5 Ssp. °koṭṭa°.
6 Ssp. ākīri°. 7 Ssp. *inserts* evaṁ. 8 Ssp. *omits this.*
9 Ssp. °ṭṭena. 10 Ssp. *inserts* me *after* imaṁ. 11 Ssp. *omits* vā.
12 Bp.Ssp. *omit* ṭhatvā. 13 Bp.Ssp. *do not repeat this.*
14 Bp.Ssp. upa°. 15 Bp. ce. 16 Ssp. paṇa.
17 Ssp. veditabbo. 18 Ssp. dhovanapaccayā.

imasmiṁ cīvare yaṁ kātabbaṁ [1]sabbaṁ taṁ[2] tuyhaṁ bhāro ti vadanto pana ekavācāya sambahulā āpattiyo āpajjati.[3] *aññātikāya vematiko aññātikāya ñātikasaññī*ti imāni pi padāni vuttānaṁ[4] yeva tiṇṇaṁ catukkānaṁ vasena vitthārato veditabbāni. *ekato upasampannāyā* 'ti bhikkhunīnaṁ santike upasampannāya dhovāpentassa dukkaṭaṁ, bhikkhūnaṁ santike upasampannāya pana yathāvatthukam eva, bhikkhūnaṁ santike upasampannā nāma pañcasatā sākiyāniyo. *avuttā dhovatī*ti uddesāya vā ovādāya vā āgatā kiliṭṭhaṁ[5] cīvaraṁ disvā ṭhapitaṭṭhānato gahetvā[6] detha ayya dhovissāmīti āharāpetvā[6] dhovati c' eva[7] rajati ca ākoṭeti[8] ca ayaṁ avuttā dhovati nāma. yāpi imaṁ cīvaraṁ dhovā 'ti daharaṁ vā sāmaṇeraṁ vā āṇāpentassa bhikkhuno sutvā āharath'[9] ayyā[10] ahaṁ dhovissāmīti dhovati,[11] tāvakālikaṁ vā gahetvā dhovitvā rajitvā deti ayam pi avuttā dhovati nāma. *aññaṁ parikkhāran* ti upāhanatthavika pattatthavika aṁsavaṭṭaka[12] kāyabandhana mañcapīṭha taṭṭikādi[13] yaṁ kiñci dhovāpeti anāpatti, sesam ettha uttānam[14] eva. samuṭṭhānādīsu pana idaṁ sikkhāpadaṁ chasamuṭṭhānaṁ,[15] kiriyaṁ[16] nosaññāvimokkhaṁ acittakaṁ paṇṇattivajjaṁ kāyakammaṁ vacīkammaṁ ticittaṁ tivedanan ti. purāṇacīvarasikkhāpadavaṇṇanā[17] niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti cīvarapaṭiggahaṇasikkhāpadaṁ. tattha *piṇḍapātapaṭikkantā* 'ti piṇḍapātato paṭikkantā. *yena Andhavanaṁ ten' upasaṅkamī*ti[18] apaññatte sikkhāpade yena Andhavanaṁ ten' upasaṅkami.[18] *katakammā* ti katacorikakammā.[19] sandhicchedanādīhi[20] parabhaṇḍaṁ haritvā ti vuttaṁ hoti. *coragāmaṇiko* ti corajeṭṭhako. so kira pubbe

---

[1] Ssp. *inserts* taṁ *before* sabbaṁ.
[2] Ssp. *inserts* sabbaṁ *after* taṁ.
[3] Bp. °tīti.
[4] Ssp. vuttanayen' eva *for* vuttānaṁ yeva.
[5] Bp. kilinnaṁ.
[6] Bp.Ssp. *add* vā.
[7] Ssp. ca *for* c' eva.
[8] Ssp. ākoṭṭeti.
[9] Ssp. °ratha.
[10] Bp. ayyāhaṁ; Ssp. ayya ahaṁ *for* ayyā ahaṁ.
[11] Bp. gaṇhati.
[12] Bp. aṁsabaddhaka; Ssp. aṁsabandhaka.
[13] Bp. bhisi taṭṭikādi; Ssp. bhisī taṭikādīnaṁ *for* taṭṭikādi.
[14] Bp.Ssp. °nattham.
[15] Ssp. chassamu°.
[16] Bp. kriyaṁ.
[17] Ssp. °varadhovanasi°.
[18] Ssp. ūpa°.
[19] Ssp. °coraka°.
[20] Ssp. *adds* kammehi.

theriṁ jānāti tasmā corānaṁ purato gacchanto disvā[1] ito[2] mā gacchatha sabbe ito ethā 'ti ne[3] gahetvā aññena maggena agamāsi. *samādhimhā vuṭṭhahitvā*[4] ti therī kira paricchinnavelāya[5] yeva samādhimhā vuṭṭhahi,[6] so pi tasmiṁ yeva khaṇe evaṁ avaca tasmā sā assosi, sutvā[7] 'va[8] n' atthi 'dāni añño[9] ettha samaṇo vā brāhmaṇo vā aññatra mayā ti taṁ maṁsaṁ aggahesi, tena vuttaṁ *atha kho Uppalavaṇṇā bhikkhunī* ti ādi. *ohīyyako*[10] ti avahīyyako[11] avasesako,[12] vihāravāraṁ patvā eko 'va vihāre ṭhito ti attho. *sace me tvaṁ antaravāsakaṁ dadeyyāsī*ti kasmā āha, saṇhaṁ ghanabaddhaṁ[13] antaravāsakaṁ disvā lobhena, api ca appako tassa antaravāsake lobho, theriyā pana sikhāppattā koṭṭhāsasampatti ten' assā sarīrapāripūriṁ passissāmīti visamalobhaṁ uppādetvā evam āha. *antiman* ti pañcannaṁ cīvarānaṁ sabbapariyantaṁ hutvā antimaṁ, antiman ti pacchimaṁ. aññaṁ lesenāpi vikappetvā vā paccuddharitvā vā ṭhapitaṁ cīvaraṁ n' atthīti evaṁ yathānuññātānaṁ[14] pañcannaṁ cīvarānaṁ dhāraṇavasen' eva āha na lobhena, na hi khīṇāsavānaṁ lobho atthi, *nippīḷiyamānā* 'ti upamaṁ dassetvā gāḷhaṁ pīḷiyamānā, *antaravāsakaṁ datvā agamāsī*ti saṅkaccikaṁ nivāsetvā yathā tassa manoratho na pūrati evaṁ hatthatale yeva dassetvā agamāsi. kasmā pārivaṭṭakacīvaraṁ[15] apatiganhante[16] ujjhāyiṁsu, sace ettako pi amhesu ayyānaṁ vissāso n' atthi kathaṁ mayaṁ yāpessāmā 'ti vihatthatāya samabhitunnattā. *anujānāmi bhikkhave imesaṁ pañcannan* ti imesaṁ pañcannaṁ sahadhammikānaṁ samasaddhānaṁ samasīlānaṁ samadiṭṭhīnaṁ pārivaṭṭakaṁ gahetuṁ anujānāmīti attho. *payoge dukkaṭan* ti gahaṇatthāya hatthapasāraṇādīsu[17] dukkaṭaṁ. paṭilābhenā 'ti paṭiggahaṇena, tattha ca hatthena vā hatthe detu pādamūle vā ṭhapetu upari vā khipatu, sace

---

[1] Ssp. taṁ disvā. [2] Bp. etto. [3] Bp.Ssp. te.
[4] Bp. uṭṭha°. [5] Bp. °lāyaṁ.
[6] Ssp. °hitvā. [7] Ssp. taṁ sutvā.
[8] Bp.Ssp. ca. [9] Ssp. aññe.
[10] Bp.Ssp. ohīyako. [11] Bp.Ssp. °hīyako.
[12] Ssp. °seso. [13] Bp.Ssp. ghanamaṭṭhaṁ.
[14] Ssp. yathā anu°. [15] Bp. °vattaka°.
[16] Bp. appaṭigganha°; Ssp. apaṭigganha°. [17] Bp. °ppasā°.

sādiyati gahitam eva hoti, sace pana sikkhamāna[1] sāmaṇerī[2] upāsikādīnaṁ hatthe pesitaṁ paṭiganhati[3] anāpatti, dhammakathaṁ kathentassa catasso pi parisā cīvarāni ca nānāvirāgavatthāni ca ānetvā pādamūle ṭhapenti upacāre vā ṭhapetvā upacāraṁ vā muñcitvā khipanti, yaṁ tattha bhikkhunīnaṁ santakaṁ taṁ aññatra pārivaṭṭakā gaṇhantassa āpatti yeva. atha pana rattibhāge khittāni honti idaṁ bhikkhuniyā idaṁ aññesan[4] ti ñātuṁ na sakkā pārivaṭṭakakiccaṁ n' atthīti Mahāpaccariyaṁ[5] Kurundiyañ ca vuttaṁ, taṁ acittakabhāvena na sameti, sace bhikkhunī vassāvāsikaṁ deti pārivaṭṭakam[6] eva kātabbaṁ, sace pana saṅkārakūṭādīsu ṭhapeti paṁsukūlaṁ gaṇhissantīti paṁsukūlaṁ adhiṭṭhahitvā gahetuṁ vaṭṭati, *aññātikāya aññātikasaññīti* tikapācittiyaṁ,[7] ekato upasampannāyā 'ti bhikkhunīnaṁ santike upasampannāya hatthato gaṇhantassa dukkaṭaṁ, bhikkhūnaṁ santike upasampannāya pana pācittiyam eva. *parittena vā vipulan* ti appagghacīvarena[8] vā upāhanatthavika pattatthavika aṁsavaṭṭaka[9] kāyabandhanādinaṁ[10] vā mahagghaṁ cetāpetvā[11] sace[12] cīvaraṁ paṭiganhati[13] anāpatti. Mahāpaccariyaṁ pana antamaso harīṭakakhaṇḍenāpīti[14] vuttaṁ, vipulena vā parittan ti idaṁ vuttavipallāsena veditabbaṁ. *aññaṁ parikkhāran* ti pattatthavikādi[15] yaṁ kiñci, vikappanūpagapacchimacīvarappamāṇaṁ[16] pana paṭaparissāvaṇam[17] pi na vaṭṭati, yaṁ ñ' eva adhiṭṭhānūpagaṁ[18] na vikappanūpagaṁ[18] taṁ sabbaṁ vaṭṭati, sace pi mañcappamāṇāpi[19] bhisicchavi hoti vaṭṭati yeva, ko pana vādo pattatthavikādīsu, sesaṁ uttānattham eva. samuṭṭhānādīsu idaṁ chasamuṭṭhānaṁ kiriyā[20] kiriyaṁ[20] nosaññāvimokkhaṁ acit-

---

1 Bp.Ssp. *insert* sāmaṇera, *and* Ssp. sikkhamānā.
2 Bp.Ssp. *insert* upāsaka.
3 Bp.Ssp. °gganhāti.
4 Ssp. *adds* santakan.
5 Ssp. *adds* ca.
6 Bp. °vattakaṁ.
7 Ssp. tikka°.
8 Ssp. appagghena cīvarena.
9 Bp. aṁsabaddhaka; Ssp. aṁsabandhaka.
10 Bp. °dinā.
11 Ssp. *omits this.*
12 Bp. *adds* pi.
13 Bp.Ssp. paṭiggaṇhāti.
14 Bp. °ṭakī°; Ssp. °takī°.
15 Ssp. °kādiṁ.
16 Bp. °ppanupa°.
17 Ssp. pari° *for* paṭapari°.
18 Bp. °upagaṁ.
19 Bp.Ssp. °māṇā.
20 Bp. kri° *for* kiri°.

takaṁ paṇṇattivajjaṁ kāyakammaṁ[1] vacīkammaṁ ticittaṁ tivedanan ti. cīvarapaṭiggahaṇasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti aññātakaviññattisikkhāpadaṁ. tattha *Upanando Sakyaputto* ti asītisahassamattānaṁ Sakyakulā pabbajitānaṁ bhikkhūnaṁ paṭikiṭṭho lolajātiko.[2] *paṭṭo* ti cheko samattho paṭibalo sarasampanno kaṇṭhamādhuriyena samannāgato. *kismiṁ viyā* 'ti kiṁsu viya kileso viya hirottappavasena kampanaṁ viya pakampanaṁ[3] viya hotīti attho. *addhānamaggan* ti addhanasaṅkhātaṁ dīghamaggaṁ nagaravīthimaggan ti attho. *te bhikkhū acchindiṁsū* 'ti musiṁsu pattacīvarāni tesaṁ[4] hariṁsū 'ti attho. *anuyuñjāhī*ti bhikkhubhāvaṁ[5] jānanatthāya puccha. anuyuñjiyamānā 'ti pabbajjā upasampada[6] pattacīvarādhiṭṭhānādīni pucchiyamānā. *etam atthaṁ ārocesun* ti bhikkhubhāvaṁ jānāpetvā yo[7] Sāketā Sāvatthiṁ addhānamaggapaṭipannā[8] ti ādinā nayena vutto, etaṁ atthaṁ ārocesuṁ. *aññātakaṁ gahapatiṁ vā* ti ādīsu yaṁ parato tiṇena vā paṇṇena vā paṭicchādetvā ti vuttaṁ, taṁ ādiṁ katvā evaṁ anupubbakathā[9] veditabbā. sace core passitvā daharā pattacīvarāni gahetvā palātā, corā therānaṁ nivāsanapārupaṇamattaṁ yeva haritvā gacchanti, therehi n' eva tāva cīvaraṁ viññāpetabbaṁ na sākhāpalāsaṁ bhañjitabbaṁ, atha daharā. sabbaṁ bhaṇḍakaṁ[10] chaḍḍhetvā[11] palātā corā therānaṁ nivāsanapārupaṇaṁ taṁ ca bhaṇḍakaṁ[10] haritvā[12] gacchanti, daharehi āgantvā attano nivāsanapārupaṇāni na tāva therānaṁ dātabbāni, na hi anacchinnacīvarā attano atthāya sākhāpalāsaṁ bhañjituṁ labhanti, acchinnacīvarānaṁ pana atthāya labhanti pi[13] acchinnacīvarā 'va[14] attano pi paresaṁ pi atthāya labhanti. tasmā therehi vā sākhāpalāsaṁ bhañjitvā vākādīhi ganthitvā[15] daharānaṁ dātabbaṁ, daharehi vā therānaṁ atthāya bhañjitvā ganthitvā[15] tesaṁ hatthe datvā vā adatvā

---

[1] Bp. °kamma.
[2] Bp. loḷa°.
[3] Bp.Ssp. saṅkam°.
[4] Bp.Ssp. nesaṁ.
[5] Bp. °bhāva.
[6] Bp.Ssp. °padā.
[7] Ssp. yv āyaṁ *for* yo.
[8] Bp. °ppaṭi°; Ssp. °maggaṁ paṭi°.
[9] Ssp. °pubbi°.
[10] Ssp. bhaṇḍikaṁ.
[11] Bp. chaḍḍetvā.
[12] Bp. gahetvā.
[13] Bp.Ssp. *omit* pi.
[14] Ssp. ca *for* 'va.
[15] Bp. ganthetvā; Ssp. gaṇṭhitvā.

vā attanā nivāsetvā attano nivāsanapārupanādīni[1] therānaṁ dātabbāni, n' eva bhūtagāmapātabbyatāya[2] pācittiyaṁ hoti na tesaṁ dhāraṇe dukkaṭaṁ. sace antarāmagge rajakattharaṇaṁ vā hoti aññe vā tādise manusse passanti cīvaraṁ viññāpetabbaṁ, yāni ca tesaṁ[3] te vā viññattamanussā[4] aññe vā sākhāpalāsanivāsane bhikkhū[5] disvā ussāhajātā vatthāni denti tāni sadasāni vā hontu adasāni vā nīlādinānāvaṇṇāni vā kappiyāni pi akappiyāni pi sabbāni acchinnacīvaraṭṭhāne ṭhitattā tesaṁ nivāsetuñ ca pārupituñ ca vaṭṭanti, vuttam pi c'[6] etaṁ Parivāre:—

akappakataṁ na pi rajanāya rattaṁ tena nivattho
yena kāmaṁ vajeyya na c' assa hoti āpatti,
so ca dhammo sugatena desito,
pañhāmesā kusalehi cintitā ti.

ayaṁ hi pañho acchinnacīvarakabhikkhuṁ[7] sandhāya vutto, atha pana titthiyehi samāgacchanti[8] te ca nesaṁ kusacīravākacīraphalakacīrāni denti tāni pi laddhiṁ agahetvā[9] nivāsetuṁ vaṭṭanti, nivāsetvāpi laddhi na gahetabbā. idāni yaṁ āvāsaṁ paṭhamaṁ upagacchanti,[10] sace tattha hoti saṅghassa vihāracīvaraṁ vā ti ādīsu vihāracīvaraṁ nāma manussā āvāsaṁ kāretvā cattāro pi paccayā amhākaṁ yeva[11] santakā paribhogaṁ gacchantū 'ti ticīvaraṁ[12] sajjetvā[13] attanā kārāpite āvāse ṭhapenti etaṁ vihāracīvaraṁ nāma. uttarattharaṇan ti mañcakassa upari attharaṇakaṁ paccattharaṇaṁ[14] vuccati. bhummattharaṇan[15] ti parikammakatāya bhūmiyā vaṇṇānurakkhaṇatthaṁ[16] [17]cimilikāhi katvā attharanti,[17] tassa upari taṭṭikaṁ[18] paccattharitvā[19] caṅkamanti. bhisicchavīti mañcabhisiyā vā pīṭhakabhisiyā

---

1 Bp.Ssp. °panāni.
2 Bp.Ssp. °pātabya°.
3 Bp.Ssp. nesaṁ.
4 Ssp. manussā *for this.*
5 Bp. *omits* bhikkhū.
6 Bp.Ssp. h' *for* c'.
7 Bp.Ssp. °rakaṁ bhikkhuṁ.
8 Bp. sahagacchanti.
9 Bp.Ssp. aggahetvā.
10 Ssp. °gacchati.
11 Ssp. eva.
12 Ssp. cīvaraṁ.
13 Ssp. sajjitvā.
14 Bp.Ssp. *omit this.*
15 Bp. bhūma° *for* bhumma°.
16 Bp. rakkhaṇatthaṁ; Ssp. rakkhaṇatthāya.
17-17 Ssp. vilimikāhi kataattharaṇaṁ *for these.*
18 Ssp. taṭikaṁ.
19 Bp. pattharitvā; Ssp. attharitvā.

vā chavi, sace pūritā hoti vidhūnitvāpi[1] gahetuṁ vaṭṭati, evam etesu vihāracīvarādīsu yaṁ tattha āvāse hoti taṁ anāpucchāpi gahetvā nivāsetuṁ vā pārupituṁ vā acīvarakānaṁ[2] bhikkhūnaṁ labbhatīti veditabbaṁ. tañ ca kho labhitvā odahissāmi puna ṭhapessāmīti adhipāyena na mūlacchejjāya, labhitvā ca pana ñātito vā upaṭṭhākato vā aññato vā kutoci[3] pākatikam eva kātabbaṁ, videsagatena[4] ekasmiṁ saṅghike āvāse saṅghikaparibhogena paribhuñjanatthāya ṭhapetabbaṁ. sac' assa paribhogen' eva taṁ jīrati vā nassati vā gīvā na hoti, sace pana etesaṁ vuttappakārānaṁ[5] gihīvatthādīnaṁ bhisicchavipariyantānaṁ kiñci na labbhati, tena tiṇena vā paṇṇena vā paṭicchādetvā āgantabban ti. kehici vā acchinnan ti ettha yam pi acchinnacīvarā ācariyupajjhāyā[6] aññe āhar'[7] āvuso cīvaran ti yācitvā vā vissāsena vā gaṇhanti tam pi saṅgahaṁ gacchatīti vattuṁ yujjati. paribhogajiṇṇaṁ vā ti ettha ca acchinnacīvarānaṁ ācariyupajjhāyādīnaṁ[6] attanā tiṇapaṇṇehi paṭicchādetvā dinnacīvaram[8] pi saṅgahaṁ gacchatīti vattuṁ yujjati, evaṁ hi te acchinnacīvaraṭṭhāne naṭṭhacīvaraṭṭhāne ca ṭhitā bhavissanti, tena nesaṁ viññattiyañ ca akappiyacīvaraparibhoge ca anāpatti, anurūpā bhavissatīti, ñātakānaṁ pavāritānan ti ettha ca nesaṁ[9] santakaṁ dethā 'ti viññāpentassa yācantassa anāpattīti evam attho daṭṭhabbo, na hi ñātakapavāritānaṁ[10] āpatti vā anāpatti vā hoti. attano dhanenā 'ti etthāpi attano kappiyabhaṇḍena kappiyavohāren' eva cīvaraṁ[11] viññāpentassa cetāpentassa[12] parivattāpentassa[12] anāpattīti evam attho daṭṭhabbo. pavāritānan ti ettha ca saṅghavasena pavāritesu pamāṇaṁ eva vaṭṭati puggalikapavāraṇāya yaṁ yaṁ pavāreti taṁ tañ ñeva[13] viññāpetabbaṁ, yo[14] catūhi paccayehi pavāretvā sayam eva sallakkhetvā kālānukālaṁ cīvarāni divase divase yāgubhattā-

---

1 Ssp. vidhunetvāpi.
2 Bp.Ssp. acchinnacīva°.
3 Ssp. *adds* pi.
4 Ssp. videsaṁ gatena.
5 Bp. °kāra.
6 Ssp. ācariyūpa°.
7 Bp. āhara.
8 Ssp. dinnaṁ cīvaram.
9 Bp.Ssp. etesaṁ *for* ca nesaṁ.
10 Ssp. ñātakānaṁ pavā°.
11 Ssp. *omits* cīvaraṁ.
12 Ssp. *adds* vā.
13 Bp.Ssp. taṁ yeva *for* tañ ñeva.
14 Ssp. *adds* hi.

dīnīti[1] evaṁ yena yen'[2] attho taṁ taṁ deti tassa viññāpanakiccaṁ n' atthi, yo pana pavāretvā bālatāya vā satisammosena vā na deti so viññāpetabbo. so mayhaṁ gehaṁ pavāremīti vadati, tassa gehaṁ gantvā yathāsukhaṁ nisīditabbaṁ nipajjitabbaṁ na kiñci gahetabbaṁ. yo pana yaṁ mayhaṁ gehe atthi taṁ pavāremīti vadati yaṁ tattha kappiyaṁ taṁ viññāpetabbaṁ. gehe pana nisīdituṁ vā nipajjituṁ vā na labbhatīti Kurundiyaṁ vuttaṁ. aññassatthāyā 'ti ettha attano ñātakapavārite na kevalaṁ attano atthaya atha kho aññassāpi[3] atthāya viññāpentassa anāpattīti ayam eko attho. ayaṁ pana dutiyo: aññassā'ti ye aññassa ñātakapavāritā te tass' eva aññassā 'ti laddhavohārassa Buddharakkhitassa vā Dhammarakkhitassa vā atthāya viññāpentassa anāpattīti, sesaṁ vuttānattham eva. samuṭṭhānādīsu idam pi chasamuṭṭhānaṁ kiriyaṁ[4] nosaññāvimokkhaṁ acittakaṁ paṇṇattivajjaṁ kāyakammaṁ[5] vacīkammaṁ ticittaṁ tivedanan ti. aññātakaviññattisikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti tatuttarisikkhāpadaṁ.[6] tattha *abhihaṭṭhun* ti abhīti upasaggo, haritun ti attho, gaṇhitun ti vuttaṁ hoti. *pavāreyyā* 'ti icchāpeyya iccaṁ ruciṁ uppādeyya vadeyya nimanteyyā 'ti attho. abhihaṭṭhuṁ pavārentena pana yathā vattabbaṁ taṁ ākāraṁ dassetuṁ yāvatakaṁ icchasi tāvatakaṁ gaṇhāhīti evam assa padabhājanaṁ vuttaṁ. athavā yathā nekkhammaṁ daṭṭhukhemato ti ettha disvā ti attho, evam idhāpi abhihaṭṭhuṁ pavāreyyā 'ti abhiharitvā pavāreyyā 'ti attho. tattha kāyābhihāro vācābhihāro[7] ti duvidho abhihāro, kāyena vā hi[8] vatthāni abhiharitvā pādamūle ṭhapetvā yattakaṁ icchasi tattakaṁ gaṇhāhīti vadanto pavāreyya, vācāya vā amhākaṁ dussakoṭṭhāgāraṁ paripuṇṇaṁ yattakaṁ icchasi tattakaṁ gaṇhāhīti vadanto pavāreyya tad ubhayam pi ekajjhaṁ katvā abhihaṭṭhuṁ pavāreyyā 'ti vuttaṁ. *santaruttaraparaman* ti

---

[1] Bp. °dīnī.
[2] Ssp. yena.
[3] Bp.Ssp. aññass' *for* aññassāpi.
[4] Bp. kriyaṁ.
[5] Bp. °mma.
[6] Ssp. taduttari°.
[7] Ssp. *adds* vā.
[8] Ssp. *omits* hi.

saantaraṁ uttaraṁ paramaṁ assa cīvarassā 'ti santaruttaraparamaṁ, nivāsanena saddhiṁ pārupanaṁ ukkaṭṭhaparicchedo assā 'ti vuttaṁ hoti. *tato cīvaraṁ sāditabban* ti tato abhihaṭacīvarato ettakaṁ cīvaraṁ gahetabbaṁ na ito paran ti attho, yasmā pana acchinnasabbacīvarena ticīvariken'[1] eva bhikkhunā evaṁ paṭipajjitabbaṁ, aññena aññathāpi tasmā naṁ[2] vibhāgaṁ dassetuṁ *sace tīṇi naṭṭhāni hontī*ti ādinā nayen'[3] assa[4] padabhājanaṁ vuttaṁ, tatrāyaṁ vinicchayo: yassa tīṇi naṭṭhāni tena dve sāditabbāni, ekaṁ nivāsetvā ekaṁ pārupitvā aññaṁ sabhāgaṭṭhānato pariyesissati, yassa dve naṭṭhāni tena ekaṁ sāditabbaṁ. sace pakatiyā ca[5] santaruttarena carati dve sāditabbāni, evaṁ ekaṁ sādiyanten' eva samo bhavissati,[6] yassa tīsu ekaṁ naṭṭhaṁ na sāditabbaṁ, yassa pana dvīsu ekaṁ naṭṭhaṁ ekaṁ sāditabbaṁ, yassa ekaṁ yeva hoti tañ ca naṭṭhaṁ dve sāditabbāni. bhikkhuniyā pana pañcasu pi naṭṭhesu dve sāditabbāni, catūsu naṭṭhesu ekaṁ sāditabbaṁ, tīsu naṭṭhesu kiñci na sāditabbaṁ. ko pana vādo dvīsu vā ekasmiṁ vā, yena kenaci hi santaruttaraparamatāya ṭhātabbaṁ, tato uttariṁ[7] na labbhatīti idam ettha lakkhaṇaṁ. sesakaṁ āharissāmīti dve cīvarāni katvā sesaṁ puna āharissāmīti attho, na acchinnakāraṇā ti bāhusaccādiguṇavasena[8] denti. ñātakānan ti ādīsu ñātakānaṁ dentānaṁ sādiyantassa pavāritānaṁ dentānaṁ sādiyantassa, attano dhanena sādiyantassa anāpattīti attho. aṭṭhakathāsu pana ñātakapavāritaṭṭhāne pakatiya[9] bahum pi vaṭṭati, acchinnacīvarakāraṇā[10] pamāṇam eva vaṭṭatīti vuttaṁ, taṁ pāḷiyā na sameti, yasmā pan' idaṁ sikkhāpadaṁ aññass' atthāya viññāpanavatthusmiṁ yeva paññattaṁ tasmā idha aññass' atthāyā 'ti na vuttaṁ, sesaṁ uttānattham eva. samuṭṭhānādīsu idam pi chasamuṭṭhānaṁ, kiriyā[11] nosaññāvimokkhaṁ acittakaṁ paṇṇattivajjaṁ kāyakammaṁ[12] vacīkammaṁ ticittaṁ tivedanan ti. tatuttarisikkhāpadavaṇṇanā[13] niṭṭhitā.

---

[1] Bp. °raken'. [2] Bp.Ssp. taṁ.
[3] Ssp. nayena. [4] Ssp. tassa. [5] Bp.Ssp. va *for* ca.
[6] Ssp. *inserts* ekaṁ naṭṭhaṁ na sāditabbaṁ *after this*. [7] Bp. uttari.
[8] Bp. bāhussaccādi°. [9] Ssp. *adds* va. [10] Bp.Ssp. acchinnakāraṇā.
[11] Bp. kriyaṁ. [12] Bp. °kamma. [13] Ssp. tadu°.

Tena samayenā 'ti upakkhaṭasikkhāpadaṁ. tattha *atth' āvuso*[1] *upaṭṭhāko* ti āvuso yaṁ tvaṁ bhaṇasi atthi evarūpo so mama upaṭṭhāko ti ayam ettha attho. *api m' ayya*[2] *evaṁ hotī*ti api me ayya[2] evaṁ hoti. api m' ayyā evaṁ ti[3] pi pāṭho. *bhikkhuṁ pan' eva uddissā*ti ettha uddissā 'ti avadissa[4] ārabbha, yasmā pana yaṁ uddissa upakkhaṭaṁ hoti, taṁ tassa[5] atthāya upakkhaṭaṁ nāma hoti tasmā 'ssa padabhājane bhikkhuss' atthāyā 'ti vuttaṁ. *bhikkhuṁ ārammaṇaṁ karitvā* ti bhikkhuṁ paccayaṁ karitvā[6] yaṁ hi bhikkhuṁ uddissa upakkhaṭaṁ taṁ niyamen' eva bhikkhuṁ paccayaṁ katvā upakkhaṭaṁ hoti, tena vuttaṁ bhikkhuṁ ārammaṇaṁ karitvā ti, paccayo pi hi labhati māro ārammaṇan ti ādīsu ārammaṇan ti āgato. idāni uddissā 'ti ettha yo kattā tassa ākāradassanatthaṁ vuttaṁ.[7] *bhikkhuṁ acchādetukāmo* ti.[8] bhikkhuṁ acchādetukāmena hi tena taṁ udissa upakkhaṭaṁ na aññena kāraṇena iti so acchādetukāmo hoti, tena vuttaṁ bhikkhuṁ acchādetukāmo ti. *aññātakagahapatissa*[9] *vā* ti aññātakagahapatinā[10] vā ti attho, karaṇatthe hi idaṁ sāmivacanaṁ, padabhājane pana byañjanaṁ avicāretvā atthamattam eva dassetuṁ aññātako[11] gahapati nāmā 'ti ādi vuttaṁ, cīvaracetāpannan ti cīvaramūlaṁ. taṁ pana yasmā hiraññādīsu aññataraṁ hoti tasma padabhājane hiraññaṁ vā ti ādi vuttaṁ. *upakkhaṭaṁ hotī*ti sajjitaṁ hoti saṁharitvā ṭhapitaṁ. yasmā pana hiraññaṁ vā ti ādinā vacanen' assa upakkhaṭabhāvo dassito hoti, tasmā upakkhaṭaṁ nāmā 'ti padaṁ uddharitvā visuṁ padabhājaṇaṁ[12] vuttaṁ, iminā 'ti upakkhaṭaṁ sandhāya āhā, ten' ev' assa padabhājane paccupaṭṭhitenā 'ti vuttaṁ, yaṁ hi upakkhataṁ saṁharitvā ṭhapitaṁ taṁ paccupaṭṭhitaṁ hotīti, acchādessāmīti vohāravacanam etaṁ, itthannāmassa bhikkhuno dassāmīti ayaṁ pan' ettha attho, ten' ev' assa padabhājane pi dassāmīti vuttaṁ. *tatra c' eso bhikkhū* 'ti yattha[13] so gaha-

---

1 Bp.Ssp. *insert* naṁ so. 2 Ssp. ayyā. 3 Ssp. hotīti *for* ti.
4 Ssp. apadissa. 5 Bp. tass'. 6 Ssp. katvā.
7 Bp.Ssp. *omit* vuttaṁ. 8 Bp.Ssp. *add* vuttaṁ.
9 Bp.Ssp. aññātakassa gaha°. 10 Bp. aññātakena gaha°.
11 Bp.Ssp. *insert* nāma . . . pa . . . 12 Bp.Ssp. *add* na.
13 Bp.Ssp. yatra.

pati vā gahapatānī vā tatra so bhikkhu pubbe appavārito upasaṅkamitvā cīvare vikappaṁ āpajjeyya ce iti ayam ettha padasambandho, tattha upasaṅkamitvā ti imassa gantvā ti iminā 'va atthe siddhe pacuravohāravasena gharanti vuttaṁ, yatra pana so dāyako tatra gantvā ti ayam ev'[1] ettha attho, tasmā puna pi vuttaṁ yattha katthaci upasaṅkamitvā ti. *vikappaṁ āpajjeyyā* 'ti visiṭṭhakappaṁ adhikavidhānaṁ āpajjeyya, padabhājane pana yen' ākārena[2] vikappo[3] āpanno hoti tam eva dassetuṁ āyataṁ vā ti ādi vuttaṁ. *sādhū* 'ti āyācane nipāto, *vatā* 'ti parivitakke, *man* ti attānaṁ niddissati,[4] *āyasmā* ti paraṁ ālapati āmanteti, yasmā pan'[5] idaṁ sabbaṁ vyañjanamattam eva uttānattham eva tasmā 'ssa padabhājane attho na vutto. *kalyāṇakamyataṁ upādāyā* 'ti sundarakāmataṁ visiṭṭhakāmataṁ cittena gahetvā, tassa āpajjeyya ce iti[6] iminā sambandho, yasmā pana yo, kalyāṇakamyataṁ upādāya āpajjati so sādhatthiko[7] mahagghatthiko hoti tasmā 'ssa padabhājane vyañjanaṁ pahāya adhippetattham eva dassetuṁ tad eva vacanaṁ vuttaṁ, yasmā pana na[8] imassa āpajjanamatten' eva āpatti sīsaṁ eti tasmā tassa vacanenā 'ti ādi vuttaṁ. *anāpatti ñātakānan* ti ādīsu ñātakānan ti[9] ñātakānaṁ cīvare vikappaṁ āpajjantassa anāpattīti evam attho daṭṭhabbo. *mahagghaṁ cetāpetukāmassa appagghaṁ cetāpetī*ti gahapatissa vīsatiagghanakaṁ cīvaraṁ cetāpetukāmassa alaṁ mayhaṁ etena dasagghanakaṁ vā aṭṭhagghanakaṁ vā dehīti vadati[10] anāpatti.[11] appagghan ti idañ ca atirekanivāraṇattham[12] eva vuttaṁ, samake pi pana anāpatti, tañ ca kho agghavasen' eva na pamāṇavasena, agghavaḍḍhanakaṁ h' idaṁ[13] sikkhāpadaṁ tasmā yo vīsati agghanakaṁ antaravāsakaṁ cetāpetukāmo taṁ ettakam eva me[14] agghanakaṁ cīvaraṁ dehīti vattum pi vaṭṭati, sesaṁ uttānattham eva. samuṭṭhānādīni pi tat uttari sikkhāpadasadisā n' evā 'ti. paṭhamaupakkhaṭasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

---

1 Ssp. *omits* ev'. 2 Ssp. yena kāraṇena. 3 Ssp. vikappaṁ.
4 Bp.Ssp. niddisati. 5 Ssp. pana. 6 Bp. ti.
7 Ssp. sādhutthiko. 8 Bp. *omits* na.
9 Bp.Ssp. *omit* ñātakānan ti. 10 Ssp. vadato. 11 Ssp. °ttīti.
12 Ssp. °nīvara°. 13 Ssp. h' īdaṁ. 14 Ssp. *omits* me.

dutiyaupakkhaṭe[1] pi iminā 'va nayena attho veditabbo, taṁ hi imassa anuppaññattisadisaṁ,[2] kevalaṁ paṭhamasikkhāpade ekassa pīḷā katā dutiye dvinnaṁ, ayam ev'[3] ettha viseso, sesaṁ sabbaṁ paṭhamasadisam eva, yathā ca dvinnaṁ evaṁ bahunnaṁ[4] pīḷaṁ[5] katvā gaṇhato[6] pi āpatti veditabbo ti. dutiyaupakkhaṭavaṇṇanā[7] niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti rājasikkhāpadaṁ. tattha *upāsakaṁ saññāpetvā* ti jānāpetvā. iminā mūlena cīvaraṁ kiṇitvā therassa dehīti evaṁ vatvā ti adhippāyo. *paññāsaṁ*[8] *bandho* ti paññāsaṁ[8] kahāpaṇaṁ[9] daṇḍo ti vuttaṁ hoti. paññāsaṁ baddho[10] ti pi pāṭho, [11]paññāsaṁ jito hoti[12] paññāsaṁ dāpetabbo ti adhippāyo.[11] *ajjuṇho bhante āgamehī*ti bhante ajja ekam[13] divasaṁ amhākaṁ tiṭṭha adhivāsehīti attho. *parāmasī*ti gaṇhi. *jito*[14] *'sī*ti jito āsi.[15] *rājabhoggo* ti rājato bhoggaṁ bhuñjitabbaṁ assa atthīti[16] rājabhoggo, rājabhogo ti pi pāṭho, rājato bhogo assa atthīti attho. *pahineyyā*[17] 'ti peseyya. uttānatthattā pan' assa padabhājanaṁ na vuttaṁ, yathā ca etassa evaṁ cīvaraṁ itthannāmaṁ bhikkhun ti ādīnam pi padānaṁ uttānatthattā yeva padabhājanaṁ na vuttan ti veditabban ti.[18] *ābhatan*[19] ti ānītaṁ. *kālena kappiyan* ti yuttapattakālena, yadā no attho hoti[12] tadā kappiyaṁ[20] cīvaraṁ gaṇhāmā[21] 'ti attho. *veyyāvaccakaro* ti kiccakaro kappiyakārako ti attho. *saññatto so mayā* ti āṇatto so mayā, yathā tumhākaṁ cīvarena atthe sati cīvaraṁ dassati evaṁ vutto ti attho. *attho me āvuso cīvarenā* ti codanālakkhaṇanidassanam etaṁ, idaṁ vā[22] hi vacanaṁ[23] vattabbaṁ assa vā

---

1 Ssp. °kkhaṭasikkhāpade *and omits* pi.
2 Bp. anupa°.
3 Ssp. *omits* ev'.
4 Bp.Ssp. bahūnaṁ.
5 Ssp. pīḷanaṁ.
6 Bp. gaṇhāto.
7 Bp.Ssp. °ṭasikkhāpadavaṇ°.
8 Bp.Ssp. paññāsa.
9 Bp. °paṇa.
10 Bp.Ssp. bandho.
11-11 Ssp. *omits this sentence.*
12 Bp. *omits* hoti.
13 Bp.Ssp. eka.
14 Bp. Ssp. jino.
15 Bp.Ssp. 'si, *and* Ssp. *adds* paññāsaṁ jito asi, paññāsaṁ dāpetabbo ti adhippāyo.
16 Bp. 'tthīti.
17 Bp.Ssp. °ṇeyyā.
18 Bp.Ssp. *omit* ti.
19 Ssp. ābhaṭan.
20 Ssp. kappiya.
21 Ssp. paṭiggaṇ°.
22 Bp.Ssp. *omit* vā.
23 Ssp. vohāravacanaṁ.

attho yāya kāyaci bhāsāya, idaṁ codanālakkhaṇaṁ, dehi me cīvaran ti ādīni pana na vattabbākāradassanatthaṁ vuttāni, etāni[1] vacanāni etesaṁ vā attho yāya kāyaci bhāsāya na vattabbo. dutiyam pi vattabbo dutiyam pi vattabbo ti attho me āvuso cīvarenā 'ti idam eva yāvatatiyaṁ vattabbo.[2] evaṁ dvattikkhattuṁ codetabbo sāretabbo ti ettha uddiṭṭhacodanāparicchedaṁ dassetvā idāni dvattikkhattuṁ[3] codayamāno sārayamāno taṁ cīvaraṁ abhinipphādeyya *icc' etaṁ kusalan* ti imesaṁ padānaṁ saṅkhepato atthaṁ dassento sace abhinipphādeti icc' etaṁ kusalan ti āha, evaṁ yāvatatiyaṁ codento taṁ cīvaraṁ yadi nipphādeti sakkoti attano paṭilābhavasena nipphādetuṁ icc' etaṁ kusalaṁ sādhu suṭṭhu sundaraṁ, catukkhattuṁ pañcakkhattuṁ chakkhattu paramaṁ tuṇhībhūtena uddisa ṭhātabban ti ṭhānalakkhaṇanidassanaṁ etaṁ. *chakkhattuṁ paraman* ti ca bhāvanapuṁsakavacanam etam, [4]chakkhattuṁ paramaṁ hi[4] etena cīvaraṁ uddissa tuṇhībhūtena ṭhātabbaṁ, na aññaṁ kiñci kātabbaṁ, idaṁ ṭhānalakkhaṇaṁ, tattha yo sabbaṭṭhānānaṁ sādhāraṇo tuṇhībhāvo taṁ tāva dassetuṁ padabhājane tattha gantvā tuṇhībhūtenā 'ti ādi vuttaṁ. tattha *na āsane nisīditabban* ti idha bhante nisīdathā 'ti vuttena[5] pi na nisīditabbaṁ. *na āmisaṁ paṭiggahetabban* ti yāgukhajjakādibhedaṁ kiñci āmisaṁ gaṇhatha[6] bhante ti yāciyamānenāpi na gaṇhitabbaṁ, *na dhammo bhāsitabbo* ti maṅgalaṁ vā anumodanaṁ vā bhāsathā 'ti yāciyamānenāpi kiñci na bhāsitabbaṁ, kevalaṁ hi[7] *kiṁ kāraṇā āgato 'sī*ti pucchiyamāno na[8] jānāsi āvuso ti vattabbo, *pucchiyamāno* ti idaṁ[9] karaṇatthe paccattavacanaṁ, athavā, puccham kurumāno[10] pucchiyamāno[11] ti evam p'[12] ettha attho daṭṭhabbo, yo hi puccham karoti so ettakaṁ vattabbo ti, *ṭhānaṁ bhañjatī*ti āgatakāraṇaṁ bhañjati.

---

[1] Ssp. *adds* hi. [2] Bp. *adds* ti. [3] Ssp. dvitti°.
[4-4] Bp. °ttuparaman ti hi; Ssp. °ttuparaman hi.
[5] Bp.Ssp. vuttenāpi. [6] Ssp. °hātha.
[7] Bp.Ssp. *omit* hi.
[8] Bp. °mānena *for* °māno na; Ssp. °māno *and omits* na.
[9] Ssp. *adds* hi. [10] Ssp. *adds* ti.
[11] Ssp. pucchayamāno. [12] Bp. *omits* p'.

idāni yā tisso codanā cha[1] ṭhānāni vuttāni, tattha vuddhiñ[2] ca hāniñ ca dassento catukkhattuṁ codetvā ti ādim āha, yasmā[3] ettha ekacodanā vuddhiyā[4] dvinnaṁ ṭhānānaṁ hāni vuttā, tasmā ekacodanāya[5] dviguṇaṁ[6] ṭhānan ti lakkhaṇaṁ dassitaṁ hoti. iti iminā lakkhaṇena tikkhattuṁ codetvā chakkhattuṁ ṭhātabbaṁ, dvikkhattuṁ codetvā aṭṭhakkhattuṁ ṭhātabbaṁ, sakiṁ codetvā dasakkhattuṁ ṭhātabbaṁ, yathā ca chakkhattuṁ codetvā na ṭhātabban ti vuttaṁ, evaṁ dvādasakkhattuṁ ṭhatvā na codetabban ti vuttam eva hoti. tasmā sace codeti yeva na tiṭṭhati cha codanā labbhanti, sace tiṭṭhati yeva na codeti dvādasa ṭhānāni labbhanti, sace codeti pi tiṭṭhati pi ekāya codanāya dve ṭhānāni hāpetabbāni, tattha yo ekadivasam eva punappunaṁ gantvā chakkhattuṁ codeti, sakiṁ yeva vā gantvā attho me āvuso cīvarenā 'ti chakkhattuṁ vadati, tathā ekadivasam eva punappunaṁ gantvā dvādasakkhattuṁ tiṭṭhati sakiṁ yeva vā gantvā tatra tatra thāne tiṭṭhati, so pi sabbacodanāyo sabbaṭṭhānāni ca bhañjati, ko pana vādo nānādivasesu evaṁ karontassā 'ti evam ettha vinicchayo veditabbo. *yat' assa cīvaracetāpannaṁ ābhatan*[7] ti yato rajato vā rājabhoggato vā assa bhikkhuno cīvaracetāpannaṁ ānītaṁ. yatrassā[8] 'ti pi pāṭho, ayam ev' attho, yatthassā 'ti pi paṭhanti yasmiṁ ṭhāne assa cīvaracetapannaṁ pesitan ti ca atthaṁ kathenti, byañjanaṁ pana na sameti, tatthā 'ti tassa raññō vā rājabhoggassa vā santike, samīpatthehi idaṁ bhummavacanaṁ. *na taṁ tassa bhikkhuno kiñci atthaṁ anubhotī*ti taṁ cetāpannaṁ[9] tassa bhikkhuno kiñci appamattakam pi kammaṁ na nipphādeti. *yuñjant' āyasmanto sakan* ti āyasmanto attano santakaṁ dhanaṁ[10] pāpuṇantu. *mā vo sakaṁ vinassā* 'ti tumhākaṁ santakaṁ mā vinassatu. yo pana n' eva sāmaṁ gacchati na dūtaṁ vā[11] pāheti vattabhedadukkaṭaṁ[12] āpajjati.

---

1 Bp. cha ca *for* cha. 2 Bp.Ssp. vuḍḍhiñ.
3 Ssp. *adds* ca. 4 Bp.Ssp. vuḍḍhiyā.
5 Bp.Ssp. ekācodanā. 6 Bp. diguṇaṁ. 7 Ssp. abhaṭan.
8 Bp. tatvassā; Ssp. yatrāssā. 9 Ssp. cīvaracetāpannaṁ.
10 Ssp. *inserts* yuñjantu etaṁ *after* dhanaṁ.
11 Bp.Ssp. *omit* vā. 12 Ssp. °bhede dukkaṭaṁ.

kiṁ pana sabbakappiyakārakesu evaṁ paṭipajjitatabban ti. na paṭipajjitabbaṁ, ayaṁ hi kappiyakārako nāma saṅkhepato duvidho niddiṭṭho ca[1] aniddiṭṭho ca,[2] tattha niddiṭṭho duvidho bhikkhunā niddiṭṭho dūtena niddiṭṭho ti, aniddiṭṭho pi duvidho mukhavevaṭikakappiyakārako parammukhakappiyakārako ti, tesu bhikkhunā niddiṭṭho sammukhāsammukhavasena catubbidho hoti, tathā dūtena niddiṭṭho pi. kathaṁ, idh' ekacco bhikkhussa cīvaratthāya dūtena akappiyavatthuṁ pahiṇāti,[3] dūto taṁ bhikkhuṁ upasaṅkamitvā idaṁ bhante itthannāmena tumhākaṁ cīvaratthāya pahitaṁ gaṇhatha[4] nan ti vadati, bhikkhu na yidaṁ kappatīti paṭikkhipati, dūto atthi pana te bhante veyyāvaccakaro ti pucchati, puññatthikehi ca upāsakehi bhikkhūnaṁ veyyāvaccaṁ karothā 'ti āṇattā vā bhikkhūnaṁ vā sandiṭṭhasambhattā[5] keci veyyāvaccakarā honti, tesaṁ aññataro tasmiṁ khaṇe bhikkhussa santike nisinno hoti, bhikkhu naṁ[6] niddisati ayaṁ bhikkhūnaṁ veyyāvaccakaro ti, dūto tassa hatthe akappiyavatthuṁ datvā therassa cīvaraṁ kiṇitvā[7] dehīti gacchati, ayaṁ bhikkhunā sammukhā[8] niddiṭṭho. no ce bhikkhussa santike nisinno hoti api ca kho bhikkhu niddisati asukasmiṁ nāma gāme itthannāmo bhikkhūnaṁ veyyāvaccakaro ti, so[9] gantvā tassa hatthe akappiyavatthuṁ datvā therassa cīvaraṁ kiṇitvā[7] dadeyyāsīti āgantvā bhikkhussa ārocetvā gacchati, ayam eko bhikkhunā asammukhā[8] niddiṭṭho. na h' eva kho so dūto attanā āgantvā āroceti api ca kho aññaṁ pahiṇāti[3] dinnaṁ mayā bhante tassa hatthe cīvaracetāpannaṁ cīvaraṁ paṭiganheyyāthā[10] 'ti ayaṁ dutiyo bhikkhunā asammukhā[8] niddiṭṭho. na h' eva kho aññaṁ pahiṇāti[3] api ca gacchanto 'va bhikkhuṁ vadati ahaṁ tassa hatthe cīvaracetāpannaṁ dassāmi tumhe cīvaraṁ gaṇheyyāthā 'ti ayaṁ tatiyo bhikkhunā asammukhā[8] niddiṭṭho ti. evaṁ eko sammukha[8] niddiṭṭho tayo asammukhā niddiṭṭhā ti ime cattāro bhikkhunā niditṭhaveyyā-

---

[1] Bp. *omits* ca.
[2] Ssp. cā 'ti.
[3] Bp. pahiṇati.
[4] Ssp. gaṇhātha.
[5] Bp.Ssp. sandiṭṭhā°.
[6] Bp.Ssp. taṁ.
[7] Ssp. kīṇitvā.
[8] Ssp. °kha.
[9] Ssp. so dūto.
[10] Ssp. gaṇheyyāthā.

vaccakarā[1] nāma, etesu imasmiṁ rājasikkhāpade vuttanayen' eva paṭipajjitabbaṁ. aparo bhikkhu purimanayen' eva dūtena pucchito natthitāya vā avicāretukāmatāya vā n' atth' amhākaṁ kappiyakārako ti vadati tasmiñ ca khaṇe koci manusso āgacchati dūto tassa hatthe akappiyavatthuṁ datvā imassa hatthato cīvaraṁ gaṇhayyāthā 'ti vatvā gacchati ayaṁ dūtena sammukhā[2] niddiṭṭho. aparo dūto gāmaṁ pavisitvā attanā[3] abhirucitassa yassa[4] kassaci hatthe akappiyavatthuṁ datvā purimanayen' eva āgantvā vā[5] āroceti aññaṁ vā pahiṇāti[6] ahaṁ asukassa nāma hatthe cīvaracetāpannaṁ dassāmi tumhe cīvaraṁ gaṇheyyāthā 'ti vatvā[7] gacchati, ayaṁ tatiyo dūtena asammukhā[2] niddiṭṭho ti. evaṁ eko sammukhā[2] niddiṭṭho tayo asammukhā[2] niddiṭṭhā ti ime cattāro dūtena niddiṭṭhaveyyāvaccakarā[1] nāma, etesu meṇḍakasikkhāpade vuttanayena paṭipajjitabbaṁ. vuttaṁ h' etaṁ santi bhikkhave manussā saddhā pasannā te kappiyakārakānaṁ hatthe hiraññaṁ upanikkhipanti iminā yaṁ ayyassa kappiyaṁ taṁ dethā 'ti. anujānāmi bhikkhave yaṁ tato kappiyaṁ taṁ sāditun na tv' ev' āhaṁ bhikkhave kenaci pariyāyena jātarūparajataṁ sāditabbaṁ pariyesitabban ti[8] vadāmīti. ettha[9] codanāya parimāṇaṁ[10] n' atthi, mūlaṁ asādiyantena sahassakkhattum pi codanāya vā ṭhānena vā kappiyabhaṇḍaṁ sāditun vaṭṭati, no ce deti aññaṁ kappiyakārakaṁ ṭhapetvāpi āharāpetabbaṁ, sace icchati mūlasāmikānam pi kathetabbaṁ, no ce icchati na kathetabbaṁ.

aparo bhikkhu purimanayen' eva dūtena pucchito n' atth' amhākaṁ kappiyakārako ti vadati, tad aññe samīpe ṭhito sutvā āhara bho ahaṁ ayyassa cīvaraṁ cetāpetvā dassāmīti vadati, dūto handa bho dadeyyāsīti tassa hatthe datvā bhikkhussa anārocetvā 'va gacchati, ayaṁ mukhavevaṭikakappiyakārako. aparo bhikkhuno upaṭṭhākassa vā aññassa vā hatthe akappiyavatthuṁ datvā therassa cīvaraṁ

---

[1] Bp. niddiṭṭhā°.
[2] Ssp. °kha.
[3] Ssp. attano.
[4] Bp. *omits* yassa.
[5] Ssp. *omits* vā.
[6] Bp. pahiṇati.
[7] Ssp. *adds* vā.
[8] Bp. *omits* ti.
[9] Bp. *adds* ca.
[10] Bp. pamāṇaṁ.

dadeyyasīti etto[1] 'va pakkamati, ayaṁ parammukhākappiyakārako ti ime dve aniddiṭṭhakappiyakārakā nāma, etesu aññātakaappavāritesu viya paṭipajjitabbaṁ. sace sayam eva cīvaraṁ ānetvā dadanti gahetabbaṁ, no ce na[2] kiñci vattabbā,[3] "desanāmattam. eva c' etaṁ dūtena cīvaracetāpannaṁ pahiṇeyyā 'ti, sayaṁ āharitvāpi piṇḍapātādīnaṁ atthāya dadantesu pi es' eva nayo. na kevalañ ca[4] attano yeva atthāya sampaṭicchituṁ na vaṭṭati, sace pi[5] koci jātarūparajataṁ ānetvā idaṁ saṅghassa dammi ārāmaṁ[6] karotha cetiyaṁ[7] vā bhojanasālādīnaṁ vā aññataran ti vadati, idam pi sampaṭicchituṁ na vaṭṭati, yassa kassaci hi aññassa[8] atthāya sampaṭicchantassa dukkaṭaṁ hotīti Mahāpaccariyaṁ vuttaṁ. sace pana na yidaṁ bhikkhūnaṁ sampaṭicchituṁ vaṭṭatīti paṭikkhitte vaḍḍhakīnaṁ vā kammakarānaṁ vā hatthe bhavissati kevalaṁ tumhe sukataṁ[9] dukkaṭaṁ jānathā[10] 'ti vatvā tesaṁ hatthe datvā pakkamati vaṭṭati. athāpi[11] manussānaṁ hatthe bhavissati mayham eva vā hatthe bhavissati kevalaṁ tumhe yaṁ yassa dātabbaṁ tad atthāya peseyyāthā 'ti vadati, evaṁ pi vaṭṭati. sace pana saṅghaṁ vā gaṇaṁ vā puggalaṁ vā anāmasitvā idaṁ hiraññasuvaṇṇaṁ cetiyassa dema vihārassa dema navakammassa demā 'ti vadanti paṭikkhipituṁ na vaṭṭati, ime idaṁ bhaṇantīti kappiyakārakānaṁ ācikkhitabbaṁ, cetiyādīnaṁ atthāya tumhe gahetvā ṭhapethā 'ti vutte pana amhākaṁ gahetuṁ na vaṭṭatīti paṭikkhipitabbaṁ. ✓sace pana koci bahuṁ hiraññasuvaṇṇaṁ ānetvā idaṁ saṅghassa dammi cattāro paccaye paribhuñjathā 'ti vadati, tañ ce saṅgho sampaṭicchati paṭiggahaṇe pi paribhoge pi āpatti. tatra ce eko bhikkhu na yidaṁ kappatīti paṭikkhipati upāsako ca yadi na kappati mayham eva bhavissatīti gacchati, so bhikkhu tayā saṅghassa labhantarāyo kato ti na kenaci kiñci vattabbo, yo hi taṁ codeti sv eva sāpattiko hoti, tena pana ekena bahū anāpattikā katā,

---

1 Ssp. eto.
2 Bp. *omits* na.
3 Bp. °bbo; Ssp. °bbaṁ.
4 Ssp. *omits* ca.
5 Ssp. *omits* pi.
6 Bp. *adds* vā.
7 Ssp. *inserts* vihāraṁ vā *before* cetiyaṁ.
8 Bp. aññass'.
9 Bp.Ssp. sukata.
10 Ssp. jānāthā.
11 Bp.Ssp. *insert* mama.

sace pana bhikkhūhi na vaṭṭatīti paṭikkhitte kappiyakārakānaṁ vā hatthe bhavissati mama purisānaṁ vā mayhaṁ vā hatthe bhavissati kevalaṁ tumhe paccaye paribhuñjathā 'ti vadati vaṭṭati. catupaccayatthāya ca dinnaṁ yena yena paccayena attho hoti, tad atthaṁ upanetabbaṁ, cīvaratthāya dinnaṁ cīvare yeva upanetabbaṁ, sace cīvarena tādiso attho n' atthi piṇḍapātādīnaṁ saṅgho kilamati saṅghasuṭṭhutāya apaloketvā tad atthāya pi upanetabbaṁ, es' eva[1] nayo piṇḍapātagilānapaccayatthāya dinne pi senāsanatthāya dinnaṁ pana senāsanassa garubhaṇḍattā senāsane yeva upanetabbaṁ, sace pana bhikkhūsu senāsanaṁ chaḍḍhetvā[2] gatesu senāsanaṁ vinassati,[3] īdise kāle senāsanaṁ vissajjetvāpi bhikkhūnaṁ paribhogo anuññāto, tasmā senāsanajagganatthaṁ mūlacchejjaṁ akatvā yāpanamattaṁ paribhuñjitabbaṁ.

na kevalañ ca hiraññasuvaṇṇam eva aññam pi khettavatthādi[4] akappiyaṁ na sampaṭicchitabbaṁ, sace hi koci mayhan tisassasampādanakaṁ mahātaḷākaṁ atthi, taṁ saṅghassa dammīti vadati, tañ ce[5] saṅgho sampaṭicchati paṭiggahaṇe pi pasibhoge pi āpatti yeva, yo pana taṁ paṭikkhipati so purimanayen' eva na kenaci kiñci[6] vattabbo, yo hi taṁ codeti sv eva sāpattiko hoti, tena pan'[7] ekena bahū anāpattikā katā. yo pana tādisaṁ yeva taḷākaṁ[8] dammīti vatvā[9] bhikkhūhi na vaṭṭatīti paṭikkhitto vadati[10] asukañ ca asukañ ca saṅghassa taḷākaṁ atthi kathaṁ[11] vaṭṭatīti,[12] so vattabbo kappiyaṁ katvā dinnaṁ bhavissatīti, kathaṁ dinnaṁ kappiyaṁ hotīti. cattāro paccaye paribhuñjathā 'ti vatvā dinnan ti, so sace sādhu bhante cattāro paccaye,[13] paribhuñjatū[14] ti deti vaṭṭāti. athāpi taḷākaṁ gaṇhathā[15] 'ti vatvā na vaṭṭatīti paṭikkhitto kappiyakārako atthīti pucchitvā n'

---

1 Bp.Ssp. esa *for* es' eva.
2 Bp.Ssp. chaḍḍetvā.
3 Ssp. nassati.
4 Ssp. °dikaṁ.
5 Ssp. sace taṁ *for* tañ ce.
6 Sp. *adds* na.
7 Bp.Ssp. pana.
8 Ssp. mahā taḷākaṁ.
9 Ssp. vatvā 'pi.
10 Ssp. sace *before* vadati.
11 Bp.Ssp. taṁ *before* kathaṁ.
12 Ssp. vattatīti.
13 Bp. *inserts* saṅgho *after* paccaye.
14 Ssp. °jathā.
15 Ssp. gaṇhāthā'.

atthīti vutte idaṁ asuko nāma vicāressati asukassa vā hatthe mayhaṁ vā hatthe bhavissati saṅgho kappiyabhaṇḍaṁ paribhuñjatū 'ti vadati evaṁ vaṭṭati,[1] sace pi na vaṭṭatīti paṭikkhitto udakaṁ paribhuñjissanti[2] bhaṇḍakaṁ dhovissanti[2] migapakkhino pivissantīti vadati, evam pi vaṭṭati. athāpi na vaṭṭatīti paṭikkhitto vadati kappiyasīsena gaṇhathā[3] 'ti sādhu upāsaka saṅgho pāṇīyaṁ pivissati bhaṇḍakaṁ dhovissati migapakkhino pivissantīti vatvā paribhuñjituṁ vaṭṭati. athāpi mama taḷākaṁ vā pokkharaṇiṁ vā saṅghassa dammīti vutte sādhu upāsaka saṅgho pāṇīyaṁ pivissatīti ādīni vatvā paribhuñjituṁ vaṭṭati yeva, yadi pana bhikkhūhi hatthakammaṁ yācitvā sahatthena ca kappiyapaṭhaviṁ khaṇitvā udakaparibhogatthāya taḷākaṁ kāritaṁ hoti, taṁ ce nissāya sassaṁ nipphādetvā manussā vihāre kappiyabhaṇḍaṁ denti vaṭṭati. atha[4] manussā eva saṅghassa upakāratthāya saṅghikabhūmiṁ khaṇitvā taṁ nissāya nipphannasassato kappiyabhaṇḍaṁ denti evam pi vaṭṭati, amhākaṁ ekaṁ kappiyakārakaṁ ṭhapethā 'ti vutte ca ṭhapetum pi labhati,[5] atha pana te manussā rājabalinā upaddutā pakkamanti, aññe paṭipajjanti na[6] bhikkhūnaṁ kiñci denti udakaṁ vāretuṁ labbhati, taṁ ca kho kasikammakāle yeva na sassakāle. sace te vadanti nanu bhante pubbe pi manussā imaṁ nissāya sassaṁ akaṁsū 'ti, tato vattabbā te saṅghassa imañ ca imañ ca upakāraṁ akaṁsu idañ ca[7] idañ ca kappiyabhaṇḍaṁ adaṁsū 'ti, sace[8] vadanti mayam pi dassāmā 'ti evaṁ vaṭṭati, sace pana koci abyatto akappiyavohārena taḷākaṁ paṭiganhati[9] vā kāreti vā taṁ bhikkhūhi na paribhuñjitabbaṁ, taṁ nissāya laddhaṁ[10] kappiyabhaṇḍam pi akappiyam eva. sace bhikkhūhi pariccattabhāvaṁ ñatvā sāmiko vā tassa puttadhītaro vā añño vā koci vaṁse uppanno puna kappiyavohārena deti vaṭṭati, upacchinne kulavaṁse [11]tassa janapadassa yo[11] sāmiko, so

---

[1] Bp. *omits* evaṁ vattati; Ssp. *omits* evaṁ.
[2] Bp. °ssati.
[3] Ssp. gaṇhāthā'.
[4] Ssp. athāpi.
[5] Bp.Ssp. labbhati.
[6] Bp.Ssp. *add* ca.
[7] Bp.Ssp. c'.
[8] Ssp. *adds* te.
[9] Bp.Ssp. paṭiggaṇhati.
[10] Ssp. laddha.
[11-11] Bp.Ssp. yo tassa janapadassa *for* tassa janapadassa yo.

acchinditvā puna deti Cittalapabbate[1] bhikkhunā nīhaṭaudakavāhakaṁ Aḷandanāgarājamahesī[2] viya, evam pi vaṭṭati. kappiyavohāre pi udakavasena paṭiggahitataḷāke suddhacittānaṁ mattikuddharaṇapāḷibandhanādīni ca[3] kātuṁ vaṭṭati, taṁ nissāya pana sassaṁ karonte disvā kappiyakārakaṁ ṭhapetuṁ na vaṭṭati, yadi te sayam eva kappiyabhaṇḍaṁ denti gahetabbaṁ, no ce denti na codetabbā[4] na sāretabbā.[4] paccayavasena paṭiggahitataḷāke kappiyakārakaṁ ṭhapetuṁ vaṭṭati, mattikuddharaṇapāḷibandhanādīni pana kātuṁ na vaṭṭati, sace kappiyakārakā sayam eva karonti vaṭṭati, abyattena pana[5] lajjībhikkhunā kārāpitesu kiñcāpi paṭiggahaṇaṁ[6] kappiyaṁ bhikkhussa payogapaccayā uppannena missattā[7] visagatapiṇḍapāto viya akappiyamaṁsarasamissabhojanaṁ[8] viya ca dubbinibhogaṁ[9] hoti, sabbesaṁ akappiyam eva. sace pana udakassa okāso atthi taḷākassa pāḷi thirā yathā bahuṁ udakaṁ gaṇhāti evaṁ karohi tīrasamīpe udakaṁ karohīti evaṁ[10] udakam eva vicāreti[11] vaṭṭati, uddhane aggiṁ na pātenti[12] udakakammaṁ labbhatu upāsakā 'ti vattuṁ vaṭṭati, sassaṁ katvā āharathā 'ti vattuṁ pana na vaṭṭati. sace pana taḷāke atibahuṁ udakaṁ disvā passato vā piṭṭhito vā mātikaṁ nīharāpeti, vanaṁ chindāpetvā kedārake[13] kārāpeti, porāṇakedāresu vā pakatibhāgaṁ agahetvā[14] atirekaṁ gaṇhati[15] navasasse[16] vā[17] aparicchinnabhāge ettake kahāpaṇe dethā ti kahāpaṇe uṭṭhāpeti sabbesaṁ akappiyaṁ, yo pana kasatha[18] vapathā 'ti avatvā ettakāya bhūmiyā ettako nāma bhāgo ti evaṁ bhūmiṁ vā patiṭṭhapeti ettake bhūmibhāge amhehi sassaṁ kataṁ ettakaṁ nāma bhāgaṁ gaṇhathā[19] 'ti vadantesu kassakesu[20] bhūmippamāṇaga-

---

1 Ssp. Cittalatāpabbate.
2 Bp. Aḷanāga°; Ssp. Anuḷā nāma rājamahesī.
3 Ssp. puna *for* ca.
4 Bp.Ssp. °tabbaṁ.
5 Ssp. *omits* pana.
6 Bp. Ssp. °haṇe.
7 Bp.Ssp. missakattā.
8 Bp. °missakabhojanaṁ.
9 Bp. °nibbhogaṁ; Ssp. dupparibhogaṁ.
10 Bp. *omits* evaṁ.
11 Ssp. °retuṁ.
12 Ssp. nipātenti *for* na pātenti.
13 Bp.Ssp. kedāre.
14 Bp.Ssp. agga°.
15 Ssp. gaṇhāti *and adds* akālasasse.
16 Bp. nave sasse.
17 Bp *inserts* akālasse vā *after this* vā.
18 Bp. kassatha.
19 Ssp. gaṇhāthā.
20 Ssp. kasakesu.

haṇattham[1] rajjuyā vā daṇḍakena[2] vā miṇati[3] khaḷe vā ṭhatvā rakkhati khaḷato[4] nīharāpeti koṭṭhāgāre vā paṭisāmeti tass' eva nam[5] akappiyaṁ. sace kassakā[6] kahāpaṇe āharitvā ime saṅghassa āhaṭā ti vadanti, aññataro ca bhikkhu na saṅgho kahāpaṇe khādatīti saññāya ettakehi kahāpaṇehi sāṭake āhara ettakehi yāguādīni sampādethā 'ti[7] vadati, yaṁ te āharanti sabbesaṁ akappiyaṁ, kasmā, kahāpaṇānaṁ vicāritattā, sace dhaññaṁ āharitvā idaṁ saṅghassa āhaṭan ti vadanti, aññataro ca bhikkhu purimanayen' eva ettakehi vīhīhi idañ c' idañ[8] ca āharathā 'ti vadati, yaṁ te āharanti tass' eva akappiyaṁ, kasmā, dhaññassa vicāritattā. sace taṇḍulaṁ vā aparaṇṇaṁ[9] vā āharitvā imaṁ[10] saṅghassa āhaṭan ti vadanti, aññataro ca bhikkhu purimanayen' eva ettakehi taṇḍulehi idañ c' idañ[11] ca āharathā 'ti vadati, yan te āharanti sabbesaṁ kappiyaṁ, kasmā, kappiyānaṁ taṇḍulādīnaṁ vicāritattā, kayavikkaye pi anāpatti kappiyakārakassa ācikkhitattā. pubbe pana Cittalapabbate[12] eko bhikkhu catussāladvāre[13] aho vata sve saṅghassa etappamāṇe[14] pūve paceyyun ti ārāmikānaṁ saññājananatthaṁ bhūmiyaṁ maṇḍalaṁ akāsi, taṁ disvā cheko ārāmiko tath' eva katvā dutiyadivase bheriyā ākoṭitāya[15] sannipatite saṅghe pūvaṁ gahetvā saṅghattheraṁ āha bhante amhehi ito pubbe n' eva pitunnaṁ[16] na pitāmahānaṁ evarūpaṁ sutapubbaṁ ekena ayyena catussāladvāre[17] pūvatthāya saññā katā ito dāni ppabhūti[18] ayyā attano attano cittānurūpaṁ vadantu amhākam pi phāsuvihāro bhavissatīti. mahātthero tato 'va nivatti, ekabhikkhunā[19] 'pi pūvo na gahito, evaṁ pubbe tatr' uppādaṁ na paribhuñjiṁsu, tasmā,

sallekhaṁ accajantena appamattena bhikkhunā,
kappiye pi na kātabbā āmisatthāya lolatā ti.

---

1 Bp. °ṇaggaha°. 2 Bp.Ssp. daṇḍena. 3 Bp.Ssp. miṇāti.
4 Bp. thalato vā nīha; Ssp. khalato vā nīha°. 5 Bp.Ssp. taṁ.
6 Ssp. kasakā. 7 Ssp. °dehīti *for* °dethā 'ti. 8 Ssp. c' īdañ.
9 Ssp. °nnaṁ. 10 Bp. idaṁ. 11 Ssp. īdañ.
12 Ssp. Cittalatāpabbate. 13 Bp. catusāla°.
14 Bp.Ssp. ettakappamāṇe. 15 Ssp. ākoṭṭitāya.
16 Bp.Ssp. pitūnaṁ. 17 Bp. catusāla°.
18 Ssp. pabhūti. 19 Ssp. ekena bhikkhunā.

yo cāyaṁ taḷāke vutto pokkharaṇī udakavāhakamātikādīsu pi es' eva nayo, pubbaṇṇāparaṇṇaucchuphalādīnaṁ[1] virūhanaṭṭhānaṁ yaṁ kiñci khettaṁ vā vatthuṁ vā dammīti vutte pi na vaṭṭatīti paṭikkhipitvā taḷāke vuttanayen' eva,[2] yadā kappiyavohārena catupaccayaparibhogatthāya[3] dammīti vadati, tadā sampaṭicchitabbaṁ. vanaṁ dammi araññaṁ dammīti vutte pana vaṭṭati, sace manussā bhikkhūhi anāṇattā yeva tattha rukkhe chinditvā aparaṇṇādīni[4] sampādetvā bhikkhūnaṁ bhāgaṁ denti vaṭṭati, adento na codetabba.[5] sace kenaci deva antarāyena tesu pakkantesu aññe karonti na ca bhikkhūnaṁ kiñci denti te vāretabbā, sace vadanti nanu bhante pubbe pi manussā idha sassāni akaṁsū 'ti tato[6] vattabbā te saṅghasa idañ ca idañ[7] ca kappiyabhaṇḍaṁ adaṁsū 'ti, sace vadanti mayam pi dassāmā 'ti evaṁ vaṭṭati, kiñci sassuṭṭhānakaṁ bhūmippadesaṁ sandhāya sīmaṁ demā 'ti vadanti vaṭṭati, sīmāparicchedatthaṁ[8] pana thambhā vā pāsāṇā vā sayaṁ na ṭhapetabbā,[9] bhūmi nāma anagghā appakenāpi pārājiko bhaveyya, ārāmikānaṁ pana vattabbaṁ iminā ṭhānena amhākaṁ sīmā gatā ti, sace hi te adhikaṁ gaṇhanti pariyāyena kaṭhitattā anāpatti. yadi pana rājarājamahāmaccādayo sayam eva thambhe ṭhapāpetvā cattāro paccaye paribhuñjathā 'ti denti vaṭṭati yeva, sace koci anto sīmāya[10] taḷākaṁ vā[11] khaṇati vihāramajjhena vā mātikaṁ neti cetiyaṅgaṇabodhiaṅgaṇādīni dussanti vāretabbo. sace saṅgho kiñci labhitvā āmisagarukatāya na vāreti eko bhikkhu vāreti so 'va bhikkhu issaro, sace eko bhikkhu na vāreti netha tumhe ti tesaṁ yeva pakkho hoti saṅgho vāreti saṅgho 'va issaro, saṅghikesu hi kammesu yo dhammikaṁ[12] kammaṁ karoti so issaro, sace vāriyamāno pi karoti heṭṭhā gahitaṁ paṁsuṁ heṭṭhā pakkhipitvā upari gahitaṁ paṁsuṁ upari pakkhipitvā pūretabbā. sace koci yathājātam eva ucchuṁ vā aparaṇṇaṁ[13] vā alābukumbhaṇ-

---

1 Ssp. pubbannāparannaucchunāḷikerādīnaṁ.
2 Ssp. *adds* paṭipajjitabbaṁ. 3 Ssp. catuppa°. 4 Ssp. °nnādīni.
5 Ssp. *adds* na sāretabbā. 6 Bp. *adds* te. 7 Bp. c'; Ssp. c' īdañ.
8 Bp.Ssp. °cchedanatthaṁ. 9 Bp.Ssp. *insert* kasmā.
10 Ssp. °māyaṁ. 11 Bp.Ssp. *omit* vā.
12 Bp.Ssp. dhamma. 13 Ssp. °nnaṁ.

ḍādikaṁ vā valliphalaṁ[1] dātukāmo etaṁ sabbaṁ ucchukkhettaṁ aparaṇṇavatthuṁ[2] valliphalāvāṭaṁ[3] dammīti vadati, saha vatthunā parāmaṭṭhattā na vaṭṭatīti Mahāsummatthero āha, Mahāpadummatthero pana abhilāpamattam etaṁ sāmikānaṁ yeva hi so bhūmibhāgo tasmā vaṭṭatīti āha. dāsaṁ dammīti vadati na vaṭṭati, ārāmikaṁ dammi veyyāvaccakaraṁ dammi kappiyakārakaṁ dammīti vutte vaṭṭati, sace so ārāmiko purebhattam pi pacchābhattam pi saṅghass' eva kammaṁ karoti sāmaṇerassa viya sabbaṁ bhesajjapaṭijagganam pi tassa kātabbaṁ, sace purebhattam eva saṅghassa[4] karoti pacchābhattaṁ attano[4] karoti, sāyaṁ nivāpo na dātabbo. ye pi pañcadivasavārena vā pakkhadivasavārena[5] vā saṅghassa[4] katvā sesakāle attano[4] karonti tesam pi karaṇakāle yeva bhattañ ca nivāpo ca dātabbo, sace saṅghassa kammaṁ n' atthi attano yeva kammaṁ katvā jīvanti te ce hatthakammamūle[6] ānetvā denti gahetabbaṁ, no ce denti na kiñci vattabbā. yaṁ kiñci rajakadāsam pi pesakāradāsam pi ārāmikanāmena sampaṭicchituṁ vaṭṭati, sace gāvo demā 'ti vadanti vadanti na vaṭṭatīti paṭikkhipitabbā, imā gāvo kuto ti paṇḍitehi pañcagorasaparibhogatthāya dinnā ti,[7] mayam pi pañcagorasaparibhogatthāya demā 'ti vutte vaṭṭanti, ajakādīsu[8] pi es' eva nayo. hatthiṁ dema assaṁ mahisaṁ kukkuṭaṁ sūkaraṁ demā 'ti vadanti sampaṭicchituṁ na vaṭṭati, sace koci manussā appossukkā[9] bhante tumhe hotha mayaṁ ime gahetvā tumhākaṁ kappiyabhaṇḍaṁ dassāmā 'ti[10] gaṇhanti vaṭṭati, kukkuṭasūkarā sukhaṁ[11] jīvantū 'ti arañño vissajjetuṁ vaṭṭati. imaṁ taḷākaṁ imaṁ khettaṁ imaṁ vatthuṁ vihārassa demā 'ti vutte paṭikkhipituṁ na labbhatīti. sesam ettha uttānattham eva.[12] samuṭṭhānādīsu idam pi chasamuṭṭhānaṁ[13] kiriyā[14] nosaññāvimokkhaṁ acittakaṁ paṇṇattivajjaṁ kāyakammaṁ[15] vacī-

---

[1] Ssp. vallī° *for* valli, *sic passim*.
[2] Ssp. aparanna°.
[3] Bp. valliphalaṁ vā *for this*.
[4] Bp.Ssp. *add* kammaṁ.
[5] Bp.Ssp. pakkhavārena.
[6] Bp.Ssp. °mūlaṁ.
[7] Ssp. vattabbā.
[8] Bp.Ssp. ajikā.
[9] Bp. *adds* 'va.
[10] Ssp. *inserts* vatvā *after* 'ti.
[11] Ssp. yathāsukhaṁ.
[12] Ssp. evā 'ti.
[13] Ssp. chassamu°.
[14] Bp. kriyaṁ.
[15] Bp. °kamma.

kammaṁ ticittaṁ tivedanan ti. Samantapāsādikāya vinayasaṁvaṇṇanāya[1] rājasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā. niṭṭhito ca paṭhamo vaggo.

Tena samayenā 'ti kosiyasikkhāpadaṁ. tattha *santharitvā kataṁ hotīti* same bhūmibhāge kosiyaṁsūni uparūpari santharitvā kañjikādīhi siñcitvā kataṁ hoti. *ekena pi kosiyaṁsunā missetvā*[2] 'ti[3] tiṭṭhatu attano rucivasena missitaṁ,[4] sace[5] tassa karaṇaṭṭhāne vāto ekaṁ[6] kosiyaaṁsuṁ[7] ānetvā pāteti evaṁ pi missetvā[2] katam eva hotīti, sesaṁ[8] uttānattham eva. chasamuṭṭhānaṁ[9] kiriyā[10] nosaññāvimokkhaṁ acittakaṁ paṇṇattivajjaṁ kāyakammaṁ[11] vacīkammaṁ ticittaṁ tivedanan ti. kosiyasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti suddhakāḷakasikkhāpadaṁ, tattha *suddhakāḷakānan* ti suddhānaṁ kāḷakānaṁ aññehi amissitakāḷakānan[12] ti attho, sesaṁ uttānattham eva, samuṭṭhānādīni pi kosiyasikkhāpadasadisān' evā 'ti. suddhakāḷakasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti dvebhāgasikkhāpadaṁ. tattha *ante ādiyitvā* ti ettha[13] saṇthatassa ante anuvātaṁ viya dassetvā[14] odātaṁ[15] alliyāpetvā.[16] *dve bhāgā* ti dve koṭṭhāsā. *ādātabbā* ti gahetabbā. *gocariyānan* ti kapilavaṇṇānaṁ. *dve tulā*[17] *ādātabbā* ti catuhi tulāhi[18] kāretukāmaṁ sandhāya vuttaṁ. atthato pana yattakehi eḷakalomehi kātukāmo hoti tesu dve koṭṭhāsā kāḷakānaṁ eko odātānaṁ eko gocariyānan ti idam eva dassitaṁ hotīti veditabbaṁ, sesaṁ uttānattham eva. samuṭṭhānādīni[19] kosiyasikkhāpadasadisān' eva, kevalaṁ idaṁ ādāya ca anādāya ca karaṇato kiriyā kiriyan ti[20] veditabbaṁ. dvebhāgasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

---

1 Bp. °nāyaṁ.
2 Bp.Ssp. missitvā.
3 Ssp. *inserts* ettha *after* 'ti.
4 Ssp. missakaṁ.
5 Bp. *adds* pi.
6 Bp. eka.
7 Bp.Ssp. kosiyaṁsuṁ.
8 Ssp. *inserts* sabbattha *after* sesaṁ.
9 Ssp. chassamu°.
10 Bp. kriyaṁ.
11 Bp. °kamma.
12 Ssp. amissaka° *for* amissita°.
13 Bp.Ssp. *omit* ettha.
14 Bp. dassento; Ssp. dasante.
15 Ssp. odātāṇaṁ.
16 Bp. alliyā°.
17 Bp. tūlā.
18 Bp. tūlāhi.
19 Bp.Ssp. *add* pi.
20 Bp.Ssp. *omit* ti.

Tena samayenā 'ti chabbassasikkhāpadaṁ. [1]*ūhadanti pi ummīhanti*[2] *pīti* santhatānaṁ upari vaccam pi passāvam pi karontīti vuttaṁ hoti. *dinnā saṅghena itthannāmassa bhikkhuno santhatasammutīti*[3] evaṁ laddhasammutiko bhikkhu yāva rogo na vūpasammati[4] tāva yaṁ yaṁ ṭhānaṁ gacchati tattha tattha santhataṁ kātuṁ labhati, sace ārogo hutvā puna mūlavyādhinā 'va gilāno hoti so yeva parihāro natthañ-ñaṁ sammutikiccan[5] ti Phussadevatthero āha, Upatissatthero pana so vā vyādhi[6] paṭikuppatu aññe vā sakiṁ gilāno ti nāmaṁ laddhaṁ laddham eva puna sammutikiccaṁ[5] n' atthīti āha. *orena ce channaṁ vassānan* ti channaṁ vassānaṁ[7] orimabhāge anto ti attho, padabhājane pana saṅkhyāmattadassanatthaṁ ūnakachabbassānīti vuttaṁ. *anāpatti chabbassāni karotī*ti yadā chabbassāni paripuṇṇāni honti tadā santhataṁ karoti, dutiyapade pi[8] yadā atirekachabbassāni honti tadā karotīti evam attho daṭṭhabbo, na hi so vassāni[9] karotīti, sesaṁ uttānattham eva. samuṭṭhānādīni kosiyasikkhāpadasadisān' evā[10] 'ti. chabbassasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti nisīdanasanthatasikkhāpadaṁ. tattha *icchām' ahaṁ bhikkhave* ti bhagavā kira taṁ temāsaṁ[11] na kiñci bodhaneyyasattaṁ addasa, tasmā evam āha, evaṁ sante pi tantivasena dhammadesanā kattabbā siyā yasmā paṇ' assa etad ahosi mayi okāsaṁ kāretvā paṭisallīne bhikkhū adhammikaṁ katikavattaṁ karissanti taṁ Upaseno bhindissati ahaṁ tasa pasīditvā bhikkhūnaṁ dassanaṁ anujānissāmi tato naṁ[12] passitukāmā bahū bhikkhū dhutaṅgāni samādiyissanti ahañ ca tehi ujjhitasanthatappaccayā[13] sikkhāpadaṁ paññāpessāmīti[14] tasmā evam āha: evaṁ bahūni hi ettha ānisaṁsānīti. *sapariso yena bhagavā ten' upasaṅka-*

---

1 Bp. tattha uhadanti *for* ūhadanti.
2 Bp.Ssp. ummi°.
3 Ssp. °sammatīti.
4 Bp.Ssp. °samati.
5 Ssp. sammati°.
6 Ssp. byādhi.
7 Ssp. *omits* channaṁ vassānaṁ.
8 Bp. *omits* pi.
9 Bp.Ssp. chabbassāni.
10 Ssp. eva idaṁ pana kiriyākiriyan ti *for* evā.
11 Ssp. anto *before* temāsaṁ.
12 Bp.Ssp. maṁ.
13 Bp.Ssp. °tapaccayā.
14 Bp. paññape°.

mīti[1] thero kira na bhikkhave ūnadasavassena upasampādetabbo yo upasampādeyya āpatti dukkaṭassā 'ti imasmim khandakasikkhāpade kathaṁ hi nāma tvaṁ moghaparisa aññehi ovadeyyo[2] anusāsiyo[3] aññaṁ ovadituṁ anusāsituṁ maññissatīti evam ādinā nayena garahaṁ labhitvā yathā[4] mayhaṁ parisaṁ nissāya garahaṁ adāsi so dān' āhaṁ bhagavantaṁ ten' eva puṇṇacandasassirīkena[5] sabbākāraparipuṇṇena mukhena brahmaghosaṁ niccharāpetvā[6] parisaṁ yeva nissāya sādhukāraṁ dāpessāmīti suhadayo kulaputto atirekayojanasataṁ pakkamitvā[7] parisaṁ vinetvā[8] pañcamattehi bhikkhusatehi parivuto puna bhagavantaṁ upasaṅkanto,[9] tena vuttaṁ sapariso yena bhagavā ten' upasaṅkamīti,[1] na hi sakkā buddhānaṁ aññathā ārādhetuṁ aññatra vaṇṇasampattiyā.[10] *bhagavato avidūre nisinno* ti vattasampattiyā parisuddhabhāvena nirāsaṁko sīho viya kañcanapabbatassa[11] bhagavato avidūre nisinno. *etad avocā* 'ti kathāya[12] samuṭṭhāpanatthaṁ etaṁ avoca. *manāpāni te bhikkhū paṁsukūlānī*ti bhikkhū[13] tava imāni paṁsukūlāni manāpāni attano ruciyā khantiyā gahitānīti attho. *na kho me bhante manāpānī*ti bhante na mayā attano ruciyā gahitāni galaggāhena viya matthakatāḷanena viya ca gahito 'mhīti dasseti. *paññāyissatī*ti paññāto abhiññāto bhavissati, tattha sandissatīti vuttaṁ hoti. *na mayaṁ apaññattaṁ paññapessāmā*[14] 'ti mayaṁ sāvakā nāma appaññattaṁ[15] na paññapessāma,[16] buddhavisayo hi eso yadidaṁ pācittiyaṁ dukkaṭan ti ādinā nayena appaññattasikkhāpadapaññāpanaṁ[16] paññattasamucchindanaṁ[17] vā ti.[18] *samādāyā* 'ti taṁ taṁ sikkhāpadaṁ samādiyitvā sādhu suṭṭhū 'ti sampaṭicchitvā yathā paññattesu sabbasikkhāpadesu sikkhissāmā 'ti dasseti.

---

1 Ssp. ūpa°.
2 Bp. ovadiyo; Ssp. ovadanīyo.
3 Ssp. anusāsanīyo.
4 Bp.Ssp. satthā.
5 Ssp. °sirikena.
6 Bp. nicchāretvā; Ssp. nicchārāpetvā.
7 Bp. paṭikkamitvā; Ssp. atikkamitvā.
8 Bp. cinitvā; Ssp. vinitvā.
9 Bp. °kamanto.
10 Bp.Ssp. vattasampa°.
11 Ssp. guhāyaṁ *after this.*
12 Ssp. kathā.
13 Bp. bhikkhu.
14 Ssp. paññā°.
15 Bp. apaññ°.
16 Bp. °paññapanaṁ.
17 Ssp. paññattasikkhāpada° *for* paññatta°.
18 Bp.Ssp. *omit* ti.

bhagavā tassa āraddhacitto puna pi sādhu sādhū 'ti sādhukāram adāsi.[1] *anuññāt' āvuso* ti anuññātaṁ āvuso. *pihentā*[2] ti pihayantā. *santhatāni ujjhitvā* ti santhate catutthacīvarasaññitāya sabbe[3] santhatāni ujjhitvā. *dhammiṁ kathaṁ kathetvā*[4] *bhikkhū āmantesī*ti bhagavā santhatāni vippakiṇṇāni disvā saddhādeyyavinipātane kāraṇaṁ n' atthi paribhogūpāyaṁ[5] nesaṁ dassessāmīti dhammiṁ kathaṁ katvā bhikkhū āmantesi. *sakiṁ nivattham pi sakiṁ pārutaṁ*[6] *pī*ti sakiṁ nisinnañ c' eva nipannañ ca. *sāmantā* ti ekapassato vaṭṭaṁ vā caturassaṁ vā chinditvā gahitaṭṭhānaṁ yathā vidatthimattaṁ hoti evaṁ gahetabbaṁ, santharantena pana pāḷiyaṁ vuttanayen' eva ekadese vā santharitabbaṁ, vijaṭetvā vā missakaṁ katvā santharitabbaṁ, evaṁ[7] thirataraṁ hotīti,[8] sesaṁ uttānattham eva. samuṭṭhānādīni kiriyākiriyattā imassa sikkhāpadassa dvebhāgasikkhāpadasadisānīti. nisīdanasanthatasikkhāpadavaṇṇanā[9] niṭṭhitā.

(imesu pana pañcasu santhatesu purimāni tīṇi vinayakammaṁ katvā paṭilabhitvā paribhuñjituṁ na vaṭṭanti, pacchimāni dve vaṭṭantīti veditabbāni.[10])

Tena samayenā 'ti eḷakalomasikkhāpadaṁ. tattha *uppaṇḍesun* ti kittakena[11] bhante kītānīti ādīni vadantā avahasiṁsu. *ṭhitako 'va āsumhīti*[12] yathā manussā araññato mahantaṁ dārubhāraṁ ānetvā kilantā ṭhitakā 'va pātenti evaṁ pātesīti attho. *sahatthā* ti sahatthena attanā haritabbānīti vuttaṁ hoti. *bahi tiyojanaṁ pātetī*ti tiyojanato bahi pāteti. anantarāyena pana[13] patane[14] hatthato muttamatte lomagaṇanāya nissaggiyapācittiyāni,[15] sace bahi tiyojane rukkhe vā thambhe vā paṭihaññitvā puna anto[16] patanti

---

1 Ssp. akāsi.
2 Bp.Ssp. pihantā.
3 Bp.Ssp. sabba.
4 Bp.Ssp. katvā.
5 Bp. °gupāyaṁ.
6 Bp. pārupitaṁ.
7 Ssp. *adds* kataṁ.
8 Ssp. hoti.
9 Bp. °padaṁ *and omits* vaṇṇanā niṭṭhitā; Ssp. °padaṁ samattaṁ.
10 Bp. °bbānīti.
11 Ssp. *adds* te.
12 Ssp. āsumbhīti.
13 Ssp. *omits* pana.
14 Bp.Ssp. patanake.
15 Ssp. nissaggiyāni pācittiyāni.
16 Ssp. abbhantare.

anāpatti, bhūmiyaṁ patitvā ṭhatvā ṭhatvā[1] vaṭṭamānā eḷakalomabhaṇḍikā puna anto pavisati[2] āpatti yeva, anto ṭhatvā hatthena vā pādena vā yaṭṭhiyā vā vaṭṭeti ṭhatvā vā aṭhatvā[3] vā vaṭṭamānā bhaṇḍikā gacchatu[4] āpatti yeva, añño harissatīti ṭhapeti, tena harite pi āpatti yeva. suddhacittena ṭhapitaṁ vāto vā añño vā attano dhammatāya bahi pāteti āpatti yeva, saussāhattā acittakattā ca sikkhāpadassa. Kurundiyādīsu[5] pana ettha anāpattīti vuttā, sā anāpatti pāḷiyā na sameti. ubhato bhaṇḍikaṁ ekābaddhaṁ katvā ekaṁ[6] bhaṇḍikaṁ anto sīmāya ekaṁ bahi sīmāya karonto ṭhapeti rakkhati tāva, ekābaddhe kāje pi es' eva nayo. yadi pana abandhitvā kājakoṭiyaṁ ṭhapitamattam eva hoti na rakkhati, ekābaddhe pi parivattetvā ṭhapite āpatti yeva. aññassa yāne vā ti ettha gacchante yāne va hatthipiṭṭhiyādīsu vā sāmikassa ajānantass' eva harissatīti ṭhapeti, tasmiṁ tiyojanaṁ atikkante āpatti.[7] āgacchante[8] pi es' eva nayo, sace pana āgacchante[8] yāne vā hatthipiṭṭhiyādīsu vā ṭhapetvā abhirūhitvā[9] sāreti heṭṭha vā gacchanto codeti pakkosanto vā anubandhāpeti aññaṁ harāpetīti vacanato anāpatti. Kurundiyādīsu[5] pana āpattīti vuttaṁ, taṁ aññaṁ harāpetīti iminā na sameti. adinnādāne pana suṅkaghāte āpatti hoti, yā hi tattha āpatti sā idha anāpatti, yā idha āpatti sā tattha anāpatti, taṁ thānaṁ patvā aññavihito[10] vā corādīhi vā upadduto gacchati āpatti yeva, sabbattha lomagaṇanāya āpatti paricchedo veditabbo. vāsādhippāyo[11] gantvā tato paraṁ haratīti yattha gato tattha uddesaparipucchādīnaṁ vā paccayānaṁ[12] vā alābhena tato paraṁ aññattha gacchati. tato pi aññatthā 'ti evaṁ yojanasatam pi harantassa anāpatti. *acchinnaṁ paṭilabhitvā*[13] ti corā acchinditvā niratthakabhāvaṁ ñatvā paṭidenti, taṁ harantassa anāpatti. *nissaṭṭhaṁ paṭilabhitvā* ti vinayakammakataṁ paṭilabhitvā

---

1 Ssp. *does not repeat this.*
2 Ssp. pavisanti.
3 Bp. aṭṭhatvā.
4 Ssp. gacchanti.
5 Bp. Kurundī ādīsu.
6 Ssp. eka.
7 Ssp. *adds* yeva.
8 Ssp. agacchante.
9 Ssp. abhiru°.
10 Ssp. aññā°.
11 Ssp. tiyojanaṁ *before* vāsā°.
12 Bp.Ssp. °yādīnaṁ.
13 Bp. labhitvā.

ti attho. kaṭabhaṇḍan[1] ti kataṁ bhaṇḍaṁ[2] kambalakojavasanthatādi[3] yaṁ kiñci antamaso suttakena baddhamattam pi. yo pana tanukapattatthavikantare vā ayogaaṁsavaṭṭakakāyabandhanādīnaṁ[4] antaresu vā pipphalikādīnaṁ malarakkhaṇatthaṁ sipāṭiyaṁ[5] vā antamaso vātābādhiko kaṇṇacchidde pi lomāni pakkhipitvā gacchati āpatti yeva. suttakena pana bandhitvā pakkhittaṁ kaṭabhaṇḍakaṭṭhāne[1] tiṭṭhati, veṇiṁ katvā harati idaṁ nidānamukhaṁ nāma āpatti yevā 'ti, sesaṁ uttānattham eva. samuṭṭhānādīsu idaṁ eḷakalomasamuṭṭhānaṁ nāma kāyato ca kāyacittato ca samuṭṭhāti, kiriyā[6] nosaññāvimokkhaṁ acittakaṁ paṇṇattivajjaṁ kāyakammaṁ ticittaṁ tivedanan ti. eḷakalomasikkhāpadavaṇṇanā[7] niṭṭhitā.[8]

Tena samayenā 'ti eḷakalomadhovāpanasikkhāpadaṁ. tattha *riñcantī*ti ujjhanti vissajjenti[9] na sakkonti anuyuñjitun ti vuttaṁ hoti, sesam ettha purāṇacīvarasikkhāpade vuttanayam eva saddhiṁ samuṭṭhānādīhīti. eḷakalomadhovāpanasikkhāpadavaṇṇanā[10] niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti rūpiyasikkhāpadaṁ. tattha *paṭiviṁso*[11] ti koṭṭhāso. *jātarūparajatan* ti ettha jātarūpan ti suvaṇṇassa nāmaṁ, taṁ pana yasmā tathāgatassa vaṇṇasadisaṁ hoti tasmā satthuvaṇṇo vuccatīti padabhājane vuttaṁ, tass' attho yo satthuvaṇṇo lohaviseo idaṁ jātarūpaṁ nāmā 'ti. *rajataṁ* pana saṅkho silā pavāḷaṁ rajataṁ jātarūpan ti ādīsu rūpiyaṁ vuttaṁ, idha pana yaṁ kiñci vohāragamanīyaṁ[12] kahāpaṇādi adhippetaṁ. ten' ev' assa padabhājane kahāpaṇo lohamāsako ti ādi vuttaṁ. tattha *kahāpaṇo* ti suvaṇṇamayo[13] vā rūpiyamayo vā pākatiko vā. *lohamāsako* ti tambalohādīhi katamāsako. *dārumāsako* ti sāradārunā vā veḷupesikāya vā antamaso tālapannena[14] 'pi

---

1 Bp.Ssp. kata°. 2 Ssp. kalabhaṇḍakaṁ. 3 Ssp. °ādiṁ.
4 Bp. āyogaaṁsabaddhaka°; Ssp. āyogaaṁsabandhaka°.
5 Ssp. sipāṭikāya. 6 Bp. kriyaṁ.
7 Bp.Ssp. °padaṁ. 8 Bp.Ssp. niṭṭhitaṁ.
9 Ssp. visajjenti. 10 Bp.Ssp. °padaṁ niṭṭhitaṁ.
11 Bp. paṭivīso; Ssp. paṭiviso. 12 Ssp. °gāma°.
13 Bp.Ssp. sovaṇṇa°. 14 Bp. °paṇṇenā; Ssp. °paṇṇena.

rūpaṁ chinditvā katamāsako. *jatumāsako* ti lākhāya vā niyyāsena[1] vā rūpaṁ samuṭṭhāpetvā katamāsako. *ye vohāraṁ gacchantī*ti iminā pana padena yo yo yattha yattha janapade yadā yadā vohāraṁ gacchati antamaso aṭṭhimayo pi cammamayo pi rukkhaphalabījamayo pi samuṭṭhāpitarūpo pi asamuṭṭhāpitarūpo pi sabbo saṅgahīto.[2] icc' etaṁ sabbam pi rajataṁ jātarūpaṁ jātarūpamāsako vuttappabhedo sabbo pi rajatamāsako ti catubbidhaṁ nissaggiyavatthuṁ[3] hoti, muttā maṇi saṅkho silā pavāḷaṁ lohitaṅko[4] masāragallaṁ sattadhaññāni dāsi[5] dāsa[6] khetta vatthu pupphārāma phalārāmādayo ti idaṁ dukkaṭavatthu, suttaṁ phālo paṭako kappāso anekappakāraṁ aparaṇṇaṁ[7] sappi navanītaṁ[8] telaṁ[9] madhu phāṇitādi bhesajjañ ca idaṁ kappiyavatthu, tattha nissaggiyavatthuṁ attano vā saṅgha gaṇa puggala cetiyānaṁ[10] vā atthāya sampaṭicchituṁ na vaṭṭati, attano atthāya sampaṭicchato nissaggiyaṁ pācittiyaṁ,[11] sesānaṁ atthāya dukkaṭaṁ, dukkaṭavatthuṁ sabbesam pi atthāya sampaṭicchato dukkaṭam eva, kappiyavatthumhi anāpatti, sabbam pi nikkhipanatthāya bhaṇḍāgārikasīsena sampaṭicchato upari ratanasikkhāpade āgatavasena pācittiyaṁ. - *uggaṇheyyā* 'ti gaṇheyya. yasmā pana gaṇhanto[12] āpattiṁ āpajjati ten' assa padabhājane sayaṁ gaṇhāti nissaggiyaṁ pācittiyan ti vuttaṁ, esa nayo sesapadesu pi. tattha jātarūparajatabhaṇḍesu kahāpaṇamāsakesu ca ekaṁ gaṇhato vā gaṇhāpayato vā ekā āpatti, sahassañ ce pi ekato gaṇhāti gaṇhāpeti vatthugaṇanāya āpattiyo. Mahāpaccariyaṁ pana Kurundiyan ca sithilabaddhāya thavikāya sithilapūrite vā bhājane rūpagaṇanāya āpatti, ghaṇabaddhe[13] pana ghaṇapūrite vā ekā va āpattīti vuttaṁ. upanikkhittasādiyane pana idaṁ ayyassa hotū 'ti vutte sace pi cittena sādiyati gaṇhitukāmo hoti, kāyena vācāya vā na yidaṁ kappatīti paṭikkhipati anāpatti, kāyavācāhi vā

---

[1] Ssp. niyāsena.
[2] Bp.Ssp. °gahito.
[3] Bp.Ssp. °vatthu.
[4] Bp. °taṅgo.
[5] Bp.Ssp. dāsī.
[6] Ssp. dāsā.
[7] Ssp. aparannaṁ.
[8] Ssp. °nīta.
[9] Ssp. tela.
[10] Ssp. cetiyādīnaṁ.
[11] Bp.Ssp. *add* hoti.
[12] Ssp. paṭiggaṇ°.
[13] Ssp. °bandhe.

apaṭikkhipitvāpi[1] suddhacitto hutvā na yidaṁ amhākaṁ kappatīti na sādiyati anāpatti yeva. tīsu dvāresu hi yena kenaci paṭikkhittaṁ patikkhittam eva hoti. sace pana kāyavācāhi apaṭikkhitvā[1] cittena adhivāseti kāyavācāhi kattabbassa paṭikkhepassa akaraṇato akiriyasamuṭṭhānaṁ, kāyadvāre[2] vacīdvāre ca āpattiṁ āpajjati, manodvāre pana āpatti nāma n' atthi, eko sataṁ vā sahassaṁ vā pādamūle ṭhapeti tuyh' idaṁ hotū 'ti, bhikkhu na yidaṁ kappatīti paṭikkhipati, upāsako pariccattaṁ mayā tumhākan ti gato, añño tattha āgantvā pucchati kiṁ bhante idan ti. yaṁ tena ca[3] attanā ca vuttaṁ taṁ ācikkhitabbaṁ, so ce vadati gopayissāma[4] bhante guttaṭṭhānaṁ dassethā 'ti, sattabhūmakam[5] pi pāsādaṁ abhirūhitvā[6] idaṁ guttaṭṭhānan ti ācikkhitabbaṁ, idha nikkhipāhīti na vattabbaṁ, ettāvatā kappiyañ ca akappiyañ ca ñissāya ṭhitaṁ hoti. dvāraṁ pidahitvā rakkhantena vasitabbaṁ, sace kiñci vikkāyikabhaṇḍaṁ pattaṁ vā cīvaraṁ vā āgacchati idaṁ gahessatha bhante ti vutte upāsaka atthi amhākaṁ iminā attho vatthuñ[7] ca evarūpaṁ nāma saṁvijjati kappiyakārako n' atthīti vattabbaṁ, sace so vadati ahaṁ kappiyakārako bhavissāmi dvāraṁ vivaritvā dethā 'ti, dvāraṁ vivaritvā imasmiṁ okāse ṭhapitan ti vattabbaṁ, idaṁ[8] gaṇhāti ca[3] na vattabbaṁ, evam pi kappiyañ ca akappiyañ ca nissāya ṭhitam eva hoti, so ce taṁ gahetvā tassa kappiyabhaṇḍaṁ deti vaṭṭati, sace adhikaṁ gaṇhāti na mayaṁ tava bhaṇḍaṁ gaṇhāma nikkhipāhīti[9] vattabbo.

saṅghamajjhe nissajjitabban ti ettha yasmā rūpiyaṁ nāma akappiyaṁ tasmā nissajjitabbaṁ, saṅghassa vā gaṇassa vā puggalassā 'ti na vuttaṁ, yasmā pana taṁ paṭiggahitamattam eva na tena kiñci kappiyabhaṇḍaṁ cetāpitaṁ tasmā upāyena paribhogadassanatthaṁ saṅghamajjhe nissajjitabban ti vuttaṁ. kappiyaṁ ācikkhitabbaṁ sappiṁ[10] vā ti pabbajitānam sappi vā telaṁ vā vaṭṭati upāsakā 'ti evaṁ ācikkhitabbaṁ. rūpiyapaṭiggāhakaṁ ṭhapetvā sabbeh' eva

---

[1] Bp. appaṭi°.
[2] Bp. *adds* ca.
[3] Bp. *omits* ca.
[4] Bp.Ssp. °ssāmi.
[5] Bp.Ssp. °bhūmikaṁ.
[6] Ssp. °ruhitvā.
[7] Bp.Ssp. vatthu.
[8] Bp. imaṁ.
[9] Bp. nikkhamāhīti.
[10] Bp.Ssp. sappi.

paribhuñjitabban ti sabbehi bhājetvā paribhuñjitabbaṁ. rūpiyapaṭiggāhakena bhāgo na gahetabbo, aññesaṁ bhikkhūnaṁ vā ārāmikānaṁ vā pattabhāgam pi labhitvā[1] paribhuñjituṁ na vaṭṭati, antamaso makkaṭādīhi tato haritvā araññe ṭhapitaṁ vā tesaṁ hatthato galitaṁ[2] vā tiracchānapariggahitam[3] pi paṁsukūlam pi na vaṭṭati yeva, tato āhaṭena phāṇitena senāsanadhūpanam pi na vaṭṭati, sappinā vā telena vā padīpaṁ katvā dīpāloke[4] nipajjituṁ kasiṇaparikammam pi kātuṁ potthakam pi vācetuṁ na vaṭṭati. telamadhuphāṇitehi pana sarīre vaṇaṁ makkhetuṁ na vaṭṭati yeva, tena vatthunā mañcapīṭhādīni vā gaṇhanti uposathāgāraṁ vā bhojanasālaṁ vā karonti paribhuñjituṁ na vaṭṭati, chāyāpi gehaparicchedena ṭhitā na vaṭṭati, paricchedātikkantā āgantukattā vaṭṭati. taṁ vatthuṁ vissajjetvā katena maggena pi setunāpi nāvāya pi uḷumpena pi gantuṁ na vaṭṭati, tena vatthunā khaṇāpitāya pokkharaṇiyā ubbhitodakaṁ pātuṁ vā paribhuñjituṁ vā na vaṭṭati, anto udake pana asati aññaṁ āgantukaudakaṁ[5] vā vassodakaṁ vā paviṭṭhaṁ vaṭṭati, kītāya yena udakena saddhiṁ kītā taṁ āgantukam pi na vaṭṭati, taṁ vatthuṁ upanikkhepaṁ ṭhapetvā saṅgho paccaye paribhuñjati te pi paccayā tassa na vaṭṭanti.[6] ārāmo gahito hoti so pi paribhuñjituṁ na vaṭṭati, yadi bhūmī pi bījam pi akappiyaṁ n' eva bhūmim na phalaṁ paribhuñjituṁ vaṭṭati, sace bhūmiṁ yeva kiṇitvā aññāni bījāni ropitāni phalaṁ vaṭṭati, atha bījāni kiṇitvā kappiyabhūmiyaṁ ropitāni phalaṁ na vaṭṭati, bhūmiyaṁ nisīditum vā nipajjituṁ vā vaṭṭati.

*sace so chaḍḍetī*ti yattha katthaci khipati, athāpi na chaḍḍeti sayaṁ gahetvā gacchati na vāretabbo. *ne ce chaḍḍetī*ti atha n' eva gahetvā gacchati na chaḍḍeti kiṁ mayhaṁ iminā byāpārenā 'ti yena kāmaṁ pakkamati, tato yathāvuttalakkhaṇo rūpiyachaḍḍako sammannitabbo. *yo na chandāgatin* ti ādīsu lobhavasena taṁ vatthuṁ attano vā karonto attānaṁ vā ukkaṁsento[7] chandāgatiṁ nāma gac-

---

[1] Ssp. paṭilabhitvā.
[2] Bp. galitaṁ.
[3] Bp. tiracchānagatapari°.
[4] Ssp. dīpālokena ni°.
[5] Bp. °kaṁ udakaṁ.
[6] Ssp. vaṭṭati.
[7] Bp. °santo.

chati, dosavasena n' evāyaṁ mātikaṁ jānāti na vinayaṁ ti paraṁ apasādento dosāgatiṁ nāma gacchati, mohavasena muṭṭhapammuṭṭhassatibhāvaṁ[1] āpajjanto mohāgatiṁ nāma gacchati, rūpiyapaṭiggāhakassa bhayena chaḍḍetuṁ avisahanto bhayāgatiṁ nāma gacchati, evaṁ akaronto na chandāgatiṁ gacchati . . . pe[2] . . . na bhayāgatiṁ gacchatīti veditabbo. animittaṁ katvā ti nimittaṁ akatvā, akkhī[3] nimmīletvā nadiyā vā papāte vā vanagahaṇe vā gūthaṁ[4] viya anapekkhena patitokāsaṁ asamannāharantena pātetabban ti attho, evaṁ jigucchitabbe pi rūpiye bhagavā pariyāyena bhikkhūnaṁ paribhogaṁ ācikkhi. rūpiyapaṭiggāhakassa pana kenaci pariyāyena tato uppannapaccayaparibhogo na vaṭṭati, yathā cāyaṁ etassa na vaṭṭati evaṁ asantasambhāvanāya vā kuladūsakakammena vā kuhanādīhi vā uppannapaccayā n' eva tassa na aññassa vaṭṭanti, dhammena samena uppannāpi apaccavekkhitvā[5] paribhuñjituṁ na vaṭṭanti.

cattāro hi paribhogā theyyaparibhogo iṇaparibhogo dāyajjaparibhogo sāmiparibhogo ti tattha saṅghamajjhe pi nisīditvā paribhuñjantassa dussīlassa paribhogo theyyaparibhogo nāma, sīlavato apaccavekkhitaparibhogo[6] iṇaparibhogo nāma, tattha cīvaraṁ paribhoge paribhoge paccavekkhitabbaṁ, [illegible]pāto ālope ālope, tathā asokkontena purebhattaṁ[6] pacchābhattaṁ[6] purimayāma-majjhimayāma[7]-pacchimayāmesu c' assa[8] apaccavekkhato[9] aruṇo uggacchati iṇaparibhogaṭṭhāne tiṭṭhati. senāsanam pi paribhoge paribhoge paccavekkhitabbaṁ, bhesajjassa paṭiggahaṇe pi paribhoge pi satipaccayatā vaṭṭati, evaṁ sante pi paṭiggahaṇe satiṁ katvā paribhoge akarontass' eva āpatti, paṭiggahaṇe pana satiṁ akatvā paribhoge karontassa anāpatti. catubbidhā hi suddhi desanāsuddhi saṁvarasuddhi pariyeṭṭhisuddhi[10] paccavekkhaṇasuddhīti, tattha desanāsuddhi nāma

---

1 Ssp. muṭṭhappa°.
2 Bp. na dosāgatiṁ gacchati na mohāgatiṁ gacchati *for* . . . pe . . .
3 Bp.Ssp. akkhīni nimmiletvā.
4 Ssp. gūthakaṁ.
5 Bp. appacca°.
6 Bp.Ssp. °bhatta.
7 Bp. *omits* majjhimayāma.
8 Bp.Ssp. sa c' assa.
9 Bp. appa°, *and adds* 'va; Ssp. *also adds* 'va.
10 Ssp. pariyiṭṭhi°.

pātimokkhasaṁvarasīlaṁ,[1] taṁ hi desanāya sujjhanato desanāsuddhīti vuccati, saṁvarasuddhi nāma indriyasaṁvarasīlaṁ, taṁ hi na pun'[2] evaṁ karissāmīti cittādhiṭṭhānasaṁvaren' eva sujjhanato saṁvarasuddhīti vuccati, pariyeṭṭhisuddhi[3] nāma ājīvapārisuddhisīlaṁ, taṁ hi anesanaṁ pahāya dhammena samena paccaye uppādentassa pariyesanāya[4] suddhattā pariyeṭṭhisuddhīti[3] vuccati, paccavekkhaṇasuddhi nāma paccayaparibhogasannissitasīlaṁ, taṁ hi paṭisaṅkhā yoniso cīvaraṁ paṭisevatīti ādinā nayena vuttena paccavekkhaṇena sujjhanato paccavekkhaṇasuddhīti vuccati, tena vuttaṁ paṭiggahaṇe pana satiṁ akatvā paribhoge karontassa anāpattīti. sattannaṁ sekkhānaṁ paccayaparibhogo dāyajjaparibhogo nāma, te hi bhagavato puttā tasmā pitusantakānaṁ paccayānaṁ dāyādā hutvā te paccaye paribhuñjanti, kim pana te bhagavato paccaye paribhuñjanti gihīnaṁ paccaye paribhuñjantīti. gihīhi dinnāpi bhagavatā anuññātattā bhagavato santakā honti tasmā[5] bhagavato paccaye paribhuñjantīti veditabbaṁ, Dhammadāyādasuttaṁ c' ettha sādhakaṁ. khīṇāsavānaṁ paribhogo sāmiparibhogo nāma, te hi taṇhāya[6] dāsavyaṁ atītattā sāmino hutvā paribhuñjanti,[7] iti imesu paribhogesu sāmiparibhogo ca dāyajjaparibhogo ca sabbesam pi vaṭṭati, iṇaparibhogo na vaṭṭati, theyyaparibhoge kathāy' eva n' atthi.

apare pi cattāro paribhogā lajjiparibhogo[8] alajjiparibhogo dhammiyaparibhogo adhammiyaparibhogo ti. tattha alajjino lajjinā saddhiṁ paribhogo vaṭṭati āpattiyā na kāretabbo, lajjino alajjinā saddhiṁ yāva na jānāti tāva vaṭṭati ādito paṭṭhāya hi alajjī nāma n' atthi, tasmā yadāssa alajjibhāvaṁ jānāti tadā vattabbo tumhe kāyadvāre vacīdvāre ca vītikkamaṁ karotha taṁ appatirūpaṁ[9] mā evam akatthā[10] 'ti, sace anādiyitvā karoti yeva yadi tena saddhiṁ paribhogaṁ karoti so pi alajjī yeva hoti, yo pi attano bhārabhūtena alajjinā[11] saddhiṁ paribhogaṁ karoti so pi nivāretabbo,

---

[1] Ssp. pāṭi°. [2] Bp.Ssp. puna. [3] Ssp. pariyiṭṭhi°.
[4] Ssp. *adds* yeva. [5] Ssp. *adds* te. [6] Ssp. taṇhā.
[7] Bp. °jantīti *for* °janti, iti; Ssp. °janti *and omits* iti.
[8] Bp. lajjī°. [9] Ssp. apaṭirūpaṁ.
[10] Ssp. akaritthā. [11] Bp. *adds* 'va.

sace na oramati ayam pi alajjī yeva hoti, evaṁ eko alajjī alajjī satam pi karoti. alajjino pana alajjinā 'va saddhiṁ paribhoge āpatti nāma n' atthi, lajjino lajjinā saddhiṁ paribhogo dvinnaṁ khattiyakumārānaṁ suvaṇṇapāṭiyaṁ bhojanasadiso ti.[1] dhammiyādhammiyaparibhogo paccayavasen' eva veditabbo, tattha sace puggalo alajjī piṇḍapāto[2] adhammiyo ubho jegucchā, puggalo alajjī piṇḍapāto dhammiyo puggalaṁ jigucchitvā piṇḍapāto na gahetabbo. Mahāpaccariyaṁ pana dussīlo saṅghato uddesabhattādīni labhitvā saṅghass' eva deti, tāni[3] yathā dānam eva gatattā[4] vaṭṭantīti vuttaṁ, puggalo lajjī piṇḍapāto adhammiyo piṇḍapāto jeguccho na gahetabbo, puggalo lajjī piṇḍapāto pi dhammiyo vaṭṭati.

apare dve paggahā dve ca paribhogā, lajjipaggaho[5] alajjipaggaho dhammaparibhogo āmisaparibhogo ti. tattha alajjino[6] lajjiṁ paggahetuṁ vaṭṭati, na so āpattiyā kāretabbo, sace pana lajjī alajjiṁ paggaṇhāti anumodanāya ajjhesati dhammakathāya ajjhesati kulesu upatthambheti itaro pi amhākaṁ ācariyo īdiso ca īdiso cā 'ti tassa parisatiṁ vaṇṇaṁ bhāsati ayaṁ sāsanaṁ osakkāpeti antaradhāpetīti veditabbo. dhammaparibhogaāmisaparibhogesu pana yattha āmisaparibhogo vaṭṭati tattha dhammaparibhogo pi vaṭṭati, yo pana koṭiyaṁ ṭhito gaṇtho tassa puggalassa accayena nassissati taṁ dhammānuggahena uggaṇhituṁ vaṭṭatīti vuttaṁ, tatrīdaṁ vatthu, mahābhaye kira ekass' eva bhikkhuno Mahāniddeso paguṇo ahosi, atha catunikāyika-Tissattherassa upajjhāyo Mahātipiṭakatthero nāma Mahārakkhittheraṁ āha: āvuso Mahārakkhita etassa santike Mahāniddesaṁ gaṇhāhīti, pāpo kirāyaṁ bhante na gaṇhāmīti, gaṇh' āvuso ahaṁ te santike nisīdissamīti, sādhu bhante tumhesu nisinnesu gaṇhissāmīti[7] paṭṭhapetvā rattindivaṁ nirantaraṁ pariyāpuṇanto osāpanadivase[8] heṭṭhā mañce itthiṁ disvā bhante sutaṁ yeva me pubbe sac' āhaṁ evaṁ jāneyyaṁ na īdisassa santike dhammaṁ pariyāpuṇeyyan ti āha. tassa pana

[1] Ssp. *omits* ti.
[2] Bp.Ssp. *add* pi.
[3] Bp.Ssp. etāni.
[4] Bp. gahitattā.
[5] Bp. lajjī.
[6] Bp. °nā.
[7] Ssp. uggaṇh°.
[8] Bp.Ssp. osānadivase.

santike bahū mahāttherā uggaṇhitvā Mahāniddesaṁ patiṭṭhāpesuṁ.

rūpiye rūpiyasaññīti ettha sabbam pi jātarūparajataṁ rūpiyasaṅgaham eva gatan ti veditabbaṁ, rūpiye vematiko ti vuvaṇṇaṁ nu kho kharapattaṁ nu kho ti ādinā nayena saṁsayajāto. rūpiye arūpiyasaññīti suvaṇṇādīsu kharapattādisaññī. api ca puññakāmā rājorodhādayo bhattakhajjakagandhapiṇḍādīsu pakkhipitvā hiraññasuvaṇṇaṁ denti, coḷabhikkhāya carantānaṁ dasante baddhakahāpaṇādīhi yeva saddhiṁ coḷakāni denti, bhikkhū bhattādisaññāya vā coḷakasaññāya vā paṭiganhanti[1] evaṁ rūpiye arūpisaññī rūpiyaṁ paṭiganhatīti[2] veditabbo, patiganhantena[3] pana imasmiṁ gehe idaṁ laddhan ti sallakkhetabbaṁ, yena hi asatiyā dinnaṁ hoti so satiṁ labhitvā[4] puna āgacchati, ath' assa vattabbaṁ tava coḷakaṁ[5] passāhīti, sesam ettha uttānattham eva. samuṭṭhānādīsu chasamuṭṭhānaṁ,[6] siyā kiriyā gahaṇena[7] āpajjanato, siyā akiriyā[8] paṭikkhepassa akaraṇato, rūpiyaaññavādakaupassutisikkhāpadāni hi tīṇi ekaparicchedāni, nosaññāvimokkhaṁ acittakaṁ paṇṇattivajjaṁ kāyakammaṁ[9] vacīkammaṁ ticittaṁ tivedanan ti. rūpiyasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.[10]

Tena samayenā 'ti rūpiyavohārasikkhāpadaṁ.[11] tattha *nānappakārakan* ti katākatādivasena anekavidhaṁ. *rūpiyasaṁvohāran*[11] ti jātarūparajataparivattanaṁ. samāpajjantīti paṭiggahaṇass' eva paṭikkhittattā[12] paṭiggahitaparivattane dosaṁ apassantā karonti, sīsūpagan ti ādīsu sīsaṁ upagacchatīti *sīsūpagaṁ*, potthakesu pana sīsūpakan ti likhitaṁ, yassa kassaci sīsālaṅkārass' etaṁ adhivacanaṁ, esa nayo sabbattha. *katena katan* ti ādīsu suddho rūpiyasaṁvohāro[11], yeva. *rūpiye rūpiyasaññīti* ādimhi purimasikkhāpade vuttavatthūsu nissaggiyavatthunā nissaggiyavatthuṁ vetāpen-

---

1 Bp.Ssp. paṭiggaṇhanti.
2 Bp. gaṇhātiti; Ssp. paṭiggaṇhātīti.
3 Bp.Ssp. paṭiggaṇh°.
4 Bp.Ssp. paṭilabhitvā.
5 Ssp. colakaṁ.
6 Ssp. chassamu°.
7 Bp. kriyaṁ karaṇena.
8 Bp. akriyaṁ.
9 Bp. °kamma.
10 Bp.Ssp. sikkhāpaṁ niṭṭhitaṁ.
11 Bp. rūpiyasaṁvohā°; Ssp. rūpiyasavyohā°.
12 Ssp. paṭikkhitattā.

tassa mūlagahaṇe purimasikkhāpadena nissaggiyaṁ pācittiyaṁ, aparāparaṁ[1] parivattane iminā nissaggiyapācittiyam[2] eva, nissaggiyavatthunā dukkaṭavatthuṁ vā kappiyavatthuṁ vā cetāpentassa[3] pi es' eva nayo. yo hi ayaṁ *arūpiye rūpiyasaññī rūpiyaṁ cetāpetī*ti ādi dutiyo tiko vutto tassānulomattā avutto pi ayam aparo[4] rūpiye rūpiyasaññī arūpiyaṁ cetāpetīti ādi tiko veditabbo, attano vā hi arūpiyena parassa rūpiyaṁ cetāpeyya attano vā rūpiyena parassa arūpiyaṁ ubhayathāpi rūpiyasaṁvohāro[5] kato yeva hoti, tasmā pāḷiyaṁ[6] ekantena rūpiyapakkhe eko yeva tiko vutto ti. dukkaṭavatthunā pana nissaggiyavatthuṁ cetāpentassa mūlagahaṇe[7] purimasikkhāpadena dukkaṭaṁ, pacchāparivattane[8] iminā nissaggiyapācittiyaṁ,[2] garukassa cetāpitattā dukkaṭavatthunā dukkatavatthum eva kappiyavatthuṁ vā cetāpentassa mūlagahaṇe[7] purimasikkhāpadena dukkaṭaṁ, pacchāparivattane pi iminā dukkaṭam eva, kasmā, akappiyavatthunā cetāpitattā. Andhakaṭṭhakathāyaṁ pana sace kayavikkayaṁ samāpajjeyya nissaggiyaṁ pācittiyan ti bhāsitaṁ taṁ dubbhāsitaṁ, kasmā, na hi dānagahaṇato[9] añño kayavikkayo nāma atthi, kayavikkayasikkhāpadañ ca kappiyavatthunā kappiyavatthuparivattanam[10] eva sandhāya vuttaṁ, tañ ca kho aññatra sahadhammikehi, idaṁ sikkhāpadaṁ rūpiyena ca rūpiyārūpiyacetāpanaṁ arūpiyeṇa ca rūpiyacetāpanaṁ dukkaṭavatthunā pana dukkaṭavatthuno cetāpanaṁ n' eva idha na tattha pāḷiyaṁ[6] vuttaṁ, na c' ettha anāpatti bhavituṁ arahati, tasmā yath' eva dukkaṭavatthuno paṭiggahaṇe dukkaṭaṁ tath' eva tassa vā tena vā cetāpane pi dukkaṭaṁ yuttan ti bhagavato adhippāyaññūhi vuttaṁ. kappiyavatthunā pana nissaggiyavatthuṁ cetāpentassa mūlagahaṇe[11] purimasikkhāpadena anāpatti pacchā parivattane iminā nissaggiyapācittiyaṁ,[12] vuttaṁ h' etaṁ arūpiye arūpiyasaññī rūpiyaṁ cetāpeti nissaggiyaṁ pācit-

---

1 Bp. °para.
2 Ssp. °ggiyaṁ pāci°.
3 Ssp. °ssā.
4 Bp. *adds* pi.
5 Ssp. sabyohāro.
6 Ssp. pāliyaṁ.
7 Bp. mūlaggahaṇe.
8 Bp. *adds* pi.
9 Bp. dānagga°.
10 Ssp. °vatthum pariva°.
11 Bp. mūlagga°.
12 Bp.Ssp. °ggiyaṁ pāci°.

tiyan ti, ten' eva[1] dukkaṭavatthuṁ cetāpentassa mūlapaṭiggahaṇe tath' eva anāpatti, pacchāparivattane iminā dukkaṭaṁ, kasmā, akappiyassa cetāpitattā. kappiyavatthunā pana kappiyavatthuṁ aññatra sahadhammikehi cetāpentassa mūlagahaṇe[2] purimasikkhāpadena anāpatti, pacchāparivattane upari kayavikkayasikkhāpadena nissaggiyaṁ[3] pācittiyaṁ, kayavikkayaṁ mocetvā gaṇhantassa upari sikkhāpadena pi anāpatti vaḍḍhiṁ payojentassa dukkaṭaṁ.

imassa ca rūpiyasaṁvohārassa[4] garubhāvadīpakaṁ idaṁ pattacatukkaṁ veditabbaṁ, yo hi rūpiyaṁ uggaṇhitvā tena ayabījaṁ samuṭṭhāpeti, taṁ koṭṭhāpetvā tena lohena pattaṁ kāreti ayaṁ patto mahāakappiyo nāma na sakkā kenaci upāyena kappiyo kātuṁ, sace hi taṁ vināsetvā thālakaṁ kāreti tam pi akappiyaṁ, vāsiṁ kāreti tāya chinnaṁ dantakaṭṭham pi akappiyaṁ, balisaṁ[5] kāreti tena māritā macchāpi akappiyā, vāsiphalaṁ tāpetvā udakaṁ vā khīraṁ vā uṇhāpeti tam pi akappiyam eva. yo pana rūpiyaṁ uggaṇhitvā tena pattaṁ kiṇāti ayam pi patto akappiyo, pañcannam pi sahadhammikānaṁ na kappatīti Mahāpaccariyaṁ vuttaṁ, sakkā pana kappiyo kātuṁ so hi mūle mūlasāmikānaṁ patte ca pattasāmikānaṁ dinne kappiyo hoti, kappiyabhaṇḍaṁ datvā gahetvā paribhuñjituṁ vaṭṭati. yo pi rūpiyaṁ uggaṇhāpetvā kappiyakārakena saddhiṁ kammārakulaṁ gantvā pattaṁ disvā ayaṁ mayhaṁ ruccatīti vadati, kappiyakārako ca taṁ rūpiyaṁ datvā kammāraṁ saññāpeti, ayaṁ[6] patto kappiyavohārena gahito pi dutiyapattasadiso yeva, mūlassa sampaṭicchitattā akappiyo,[7] kasmā, sesānaṁ na kappatīti. mūlassa anissaṭṭhattā. yo pana rūpiyaṁ asampaṭicchitvā therassa pattaṁ kiṇitvā[8] dehīti pahitakappiyakārakena saddhiṁ kammārakulaṁ gantvā pattaṁ disvā ime kahāpaṇe gahetvā imam dehīti kahāpaṇe dāpetvā gahito ayaṁ patto etass' eva bhikkhuno na vaṭṭati dubbicāritattā, aññesaṁ pana vaṭṭati mūlassa asampaṭicchitattā. Mahāsummattherassa kira upajjhāyo Anuruddhatthero nāma ahosi. so attano

---

[1] Bp.Ssp. *insert* kappiyavatthunā.
[2] Bp. mūlagga°.
[3] Bp. °ggiya.
[4] Ssp. °sabyohā°.
[5] Bp. baḷisaṁ.
[6] Ssp. *adds* pi.
[7] Ssp. *adds* 'va.
[8] Ssp. kīṇitvā.

evarūpaṁ pattaṁ sappissa pūretvā saṅghassa nissajji. tipiṭaka-Cūḷanāgattherassa pi saddhivihārikānaṁ evarūpo patto ahosi, taṁ thero[1] sappissa pūrāpetvā saṅghassa nissajjāpesīti, idaṁ akappiyapattacatukkaṁ. sace pana rūpiyaṁ asampaṭicchitvā therassa pattaṁ kiṇitvā[2] dehīti pahitakappiyakārakena saddhiṁ kammārakulaṁ gantvā pattaṁ disvā ayaṁ mayhaṁ ruccatīti vā im' āhaṁ gahessāmīti vā vadati, kappiyakārako 'va[3] taṁ rūpiyaṁ datvā kammāraṁ saññāpeti ayaṁ patto sabbakappiyo buddhānam pi paribhogāraho ti.[4] arūpiye rūpiyasaññīti kharapattādīsu suvaṇṇādisaññī. āpatti dukkaṭassā 'ti sace tena arūpiyaṁ cetāpeti dukkaṭāpatti hoti, es' eva nayo vematike, arūpiyasaññissa pana pañcahi sahadhammikehi saddhiṁ idaṁ gahetvā idaṁ[5] detha 'ti kayavikkayaṁ karontassāpi anāpatti. sesaṁ uttānam eva, chasamuṭṭhānaṁ kiriyā nosaññāvimokkhaṁ acittakaṁ paṇṇattivajjaṁ kāyakammaṁ vacīkammaṁ ticittaṁ tivedanan ti. rūpiyasaṁvohārasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti kayavikkayasikkhāpadaṁ. tattha *katīhi*[6] *pi tyāyan* ti kati te ayaṁ. hikāro pan' ettha padapūraṇo, pikāro garahāyaṁ. ayaṁ dubbalasaṅghāṭī[7] tava katidivasāni bhavissatīti attho, athavā katiham pi tyāyan ti pi pāṭho, tattha katihan ti kati ahāni kati divasānīti vuttaṁ hoti, sesaṁ vuttanayam eva. *katīhi*[6] *pi myāyan* ti idam pi eten' eva nayena veditabbaṁ. *gihī*[8] *pi naṁ gihissā* 'ti ettha nan ti nām' atthe nipāto, gihī[8] nāma gihissa 'ti vuttaṁ hoti. *nānappakārakan* ti cīvarādīnaṁ kappiyabhaṇḍānaṁ vasena anekavidhaṁ, ten' ev' assa padabhājane cīvaraṁ ādiṁ katvā dasikasuttapariyosānaṁ kappiyabhaṇḍam eva dassitaṁ, akappiyabhaṇḍaparivattanaṁ hi kayavikkayasaṅgahaṁ na gacchati. *kayavikkayan* ti kayañ c' eva vikkayañ ca. iminā imaṁ dehīti ādinā hi[9] nayena parassa kappiyabhaṇḍaṁ gaṇhanto kayaṁ āpajjati,[10] attano kappiyabhaṇḍaṁ dento vik-

---

[1] Bp. *adds* pi.
[2] Ssp. kīṇitvā.
[3] Ssp. ca.
[4] Ssp. *omits* ti.
[5] Bp. imaṁ.
[6] Bp. katihi.
[7] Bp.Ssp. dubbalā°.
[8] Bp. gihi; Ssp. *adds* pi.
[9] Ssp. *omits* hi.
[10] Bp.Ssp. samāpajjati.

kayaṁ. ajjhācaratīti adhibhavitvā carati, vītikkamavācaṁ bhāsatīti attho. yato kayitañ ca hoti vikkitañ[1] cā 'ti yadā kayitañ ca hoti parabhaṇḍaṁ attano hatthagataṁ karontena vikkitañ[2] ca attano bhaṇḍaṁ parahatthagataṁ karontena, iminā iman ti ādivacanānurūpato pana pāṭhe paṭhamaṁ attano bhaṇḍaṁ dassitaṁ.

nissajjitabban ti evaṁ parassa hatthato [3]kayavikkayavaseṇa gahitaṁ kappiyaṁ bhaṇḍaṁ[3] nissajjitabbaṁ. ayaṁ hi kayavikkayo ṭhapetvā pañcasahadhammike avasesehi gihīhi[4] pabbajitehi antamaso mātāpitūhi pi saddhiṁ na vaṭṭati. tatrāyaṁ vinicchayo, vatthena vā vatthaṁ hotu bhattena vā bhattaṁ[5] yaṁ kiñci kappiyaṁ iminā imaṁ dehīti vadati dukkaṭaṁ, evaṁ vatvā mātuyāpi attano bhaṇḍaṁ deti dukkaṭaṁ, iminā imaṁ dehīti vutto vā imaṁ dehi imaṁ te dassāmīti vatvā vā mātuyāpi bhaṇḍaṁ attanā[6] gaṇhāti dukkaṭaṁ, attano bhaṇḍe[7] parahatthaṁ parabhaṇḍe ca attano hatthaṁ sampatt enissaggiyaṁ. mātaraṁ[8] pana pitaraṁ vā imaṁ dehīti vadato viññatti na hoti, imaṁ gaṇhāhīti dadato[9] saddhādeyyavinipātanaṁ na hoti, aññātakaṁ imaṁ dehīti vadato viññatti hoti imaṁ gaṇhāhīti dadato[9] saddhādeyyavinipātanaṁ,[10] iminā imaṁ dehīti kayavikkayaṁ āpajjato nissaggiyaṁ. tasmā kappiyabhaṇḍaṁ parivattantena mātāpitūhi pi[11] saddhiṁ kayavikkayaṁ aññātakehi saddhiṁ tisso āpattiyo mocentena parivattetabbaṁ. tatrāyaṁ parivattanā[12] vidhi, bhikkhussa pātheyyataṇḍulā honti, so antarāmagge bhattahatthaṁ[13] purisaṁ disvā amhākaṁ taṇḍulā atthi na ca no imehi attho bhattena pana attho ti vadati, puriso taṇḍule gahetvā bhattaṁ deti vaṭṭati, tisso pi āpattiyo na honti, antamaso nimittakammamattam pi na hoti, kasmā mūlassa atthitāya, parato ca vuttam eva idaṁ amhākaṁ atthi amhākañ ca iminā ca iminā ca attho ti bhaṇatīti, yo pana evaṁ akatvā iminā imaṁ dehīti parivatteti

[1] Bp.Ssp. vikkī.° [2] Bp. vikkītañ; Ssp. vikkayitañ.

[3-3] Bp. kayavasena gahitakappiyabhaṇḍaṁ; Ssp. kayavikkayavasena gahitaṁ kappiyabhaṇḍaṁ.

[4] Bp.Ssp. gihi. [5] Bp. *adds* hotu. [6] Ssp. attano.

[7] Bp. *adds* ca. [8] Bp. *adds* vā. [9] Bp.Ssp. vadato.

[10] Bp.Ssp. *add* hoti. [11] Bp.Ssp. *omit* pi.

[12] Bp.Ssp. °ttana. [13] Ssp. °hattha.

yathā vatthukam eva. vighāsādaṁ disvā imaṁ odanaṁ bhuñjitvā rajanaṁ vā dārūni vā āharā 'ti vadati[1] rajanajalliganaṇanāya[2] dārugaṇanāya ca nissaggiyāni honti, imaṁ odanaṁ bhuñjitvā idaṁ[3] nāma karothā 'ti dantakārakādīhi sippikehi dhammakarakādīsu[4] taṁ taṁ parikkhāraṁ kāreti rajakehi vā vatthaṁ dhovāpeti yathāvatthukam eva, nahāpitena kese chindāpeti kammakarehi navakammaṁ kāreti yathāvatthukam eva. sace pana idaṁ bhattaṁ bhuñjitvā idaṁ karothā 'ti na vadati idaṁ[3] bhattaṁ bhuñja bhutto 'si bhuñjasi[5] bhuñjissasi idaṁ[6] nāma karohīti vadati vaṭṭati, ettha ca kiñcāpi vatthadhovane vā kesacchedane vā bhūmisodhanādinavakamme vā parabhaṇḍaṁ attano hatthagataṁ nissajjitabbaṁ nāma n' atthi. Mahāaṭṭhakathāyaṁ pana daḷhaṁ katvā vuttattā na sakkā etaṁ[6] paṭikkhipituṁ tasmā yathā nissaggiyavatthumhi paribhutte vā naṭṭhe vā pācittiyaṁ deseti evaṁ idhāpi desetabbaṁ.

*kayavikkaye kayavikkayasaññī*ti ādimhi yo kayavikkayaṁ samāpajjati so tasmiṁ kayavikkayasaññī vā bhavatu vematiko vā na kayavikkayasaññī vā nissaggiyapācittiyam[7] eva, mūlatike[8] dvīsu padesu dukkaṭam evā 'ti evam attho daṭṭhabbo. *agghaṁ pucchatī*ti ayaṁ tava patto kiṁ agghatīti pucchati, idaṁ nāmā 'ti vutte pana sace tassa kappiyabhaṇḍaṁ mahagghaṁ hoti evañ ca naṁ paṭivadati upāsaka mama idaṁ vatthuṁ[9] mahagghaṁ tava pattaṁ aññassa dehīti, taṁ sutvā itaro aññaṁ thālakam pi dassāmīti vadati gaṇhituṁ vaṭṭati, idaṁ[3] amhākaṁ atthīti vuttalakkhaṇe patati,[10] sace so patto mahaggho bhikkhuno vatthū[9] appagghaṁ pattasāmiko[11] c' assa appagghabhāvaṁ na jānāti patto na gahetabbo, mama vatthuṁ[9] appagghan ti ācikkhitabbaṁ mahagghabhāvaṁ ñatvā vañcetvā gaṇhanto hi bhaṇḍaṁ[12] agghāpetvā kāretabbataṁ āpajjati, sace pattasāmiko[11] hotu bhante sesaṁ mama puññaṁ bhavissatīti deti vaṭṭati.

---

1 Ssp. deti.
2 Bp.Ssp. rajanachalli°, *and* Ssp. *adds* ca.
3 Bp. imaṁ.
4 Bp.Ssp. dhama° *for* dhamma°.
5 Ssp. *omits* bhuñjasi.
6 Bp. taṁ.
7 Ssp. °ggiyaṁ pācittiyaṁ.
8 Bp.Ssp. cūḷattike.
9 Bp.Ssp. vatthu.
10 Ssp. pati.
11 Ssp. pattassā°.
12 Bp. gahitabhaṇḍaṁ.

*kappiyakārakassa ācikkhatī*ti yassa hatthato bhaṇḍaṁ gaṇhāti taṁ ṭhapetvā aññaṁ antamaso tassa puttabhātikam[1] pi kappiyakārakaṁ katvā iminā idaṁ[2] nāma gahetvā dehīti vadati[3] ācikkhati, so ce cheko hoti punappunaṁ apanetvā vivadetvā gaṇhāti[4] tuṇhībhūtena ṭhātabbaṁ, no ce cheko hoti na jānāti gahetuṁ vāṇijako[5] taṁ vañceti mā gaṇhā 'ti vattabbo. *idaṁ amhākan* ti ādimhi idaṁ paṭiggahitatelaṁ[6] vā sappi vā amhākaṁ atthi amhākañ ca aññena apaṭiggahitakena[7] attho ti bhaṇati, sace so taṁ gahetvā aññaṁ deti paṭhamaṁ attano telaṁ na mināpetabbaṁ, kasmā, nāḷiyamhi[8] avasiṭṭhatelaṁ[9] hoti taṁ pacchā minantassa apaṭiggahitakaṁ[7] dūseyyā 'ti, sesaṁ uttānam eva. chasamuṭṭhānaṁ kiriyā nosaññāvimokkhaṁ acittakaṁ paṇṇattivajjaṁ kāyakammaṁ vacīkammaṁ ticittaṁ tivedanan ti. kayavikkayasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

niṭṭhito ca dutiyo vaggo.

Tena samayenā 'ti pattasikkhāpadaṁ. tattha *pattavaṇijjan* ti gāmanigamādīsu vicarantā pattavaṇijjaṁ vā karissanti. *āmattikāpaṇaṁ vā* ti amattāni vuccanti bhājanāni, tāni yesaṁ bhaṇḍaṁ[10] te āmattikā, āmattikānaṁ[11] āpaṇaṁ āmattikāpaṇaṁ, kulālabhaṇḍavāṇijjakāpaṇan[12] ti attho. *tayo pattassa vaṇṇā* ti tīṇi pattassa pamāṇāni. *aḍḍhāḷhakodanaṁ gaṇhātī*ti Magadha-nāḷiyā dvinnaṁ taṇḍulanāḷīnaṁ odanaṁ gaṇhāti, Magadha-nāḷi nāma aḍḍhaterasapalā[13] hotīti Andhakaaṭṭhakathāyaṁ[14] vuttaṁ, Sīhaḷadīpe[15] pakatināḷi mahantā Damiḷanāḷi khuddikā[16] Magadha-nāḷi pamāṇayuttā, tāya Magadhanāḷiyā diyaḍḍhanāḷi ekā Sīhaḷa-nāḷi hotīti Mahāaṭṭhakathāyaṁ vuttaṁ, catubhāgaṁ[17] odanan[18] ti odanassa catutthabhāgappamāṇaṁ odanaṁ,[18] taṁ hatthahāriyassa muggasū-

---

1 Bp.Ssp. °bhātukam.
2 Bp. imaṁ.
3 Bp.Ssp. *omit* vadati.
4 Bp. gaṇhāti.
5 Bp. vāṇijjako.
6 Ssp. °hitaṁ telaṁ.
7 Bp. appaṭi°.
8 Ssp. telanāḷi°.
9 Ssp. °siṭṭhaṁ telaṁ.
10 Bp. bhaṇḍāni; Ssp. bhaṇḍan ti te *for* bhaṇḍaṁ te.
11 Bp. *inserts* tesaṁ *before this*.
12 Ssp. °vānija°.
13 Ssp. °pallā.
14 Bp.Ssp. °kaṭṭha°.
15 Bp. °dīpake.
16 Bp.Ssp. khuddakā.
17 Ssp. °bhaga.
18 Bp. khādanan; Ssp. khādanīyan.

passa vasena veditabbaṁ. tadūpiyaṁ[1] byañjanan ti tassa odanassa anurūpaṁ macchamaṁsasākaphalakaḷīrādi byañjanaṁ, tatthāyaṁ[2] vinicchayo, anupahatapurāṇasālitaṇḍulānaṁ sukoṭṭhitaparisuddhānaṁ[3] dve Magadha-nāḷiyo gahetvā tehi taṇḍulehi anuttaṇḍulam akiliṇṇam[4] apiṇḍitaṁ suvisadaṁ[5] kundamakularāsisadisaṁ[6] avassāvitodanaṁ pacitvā niravasesaṁ patte pakkhipitvā tassa odanassa catutthabhāgappamāṇo nātighaṇo nātitanuko hatthahāriyo sabbasaṁbhārasaṅkhato muggasūpo pakkhipitabbo, tato ālopassa ālopassa anurūpaṁ yāvacarimālopapahonakaṁ[7] macchamaṁsādibyañjanaṁ pakkhipitabbaṁ, sappitelasakkarasakañjikādīni[8] pana gaṇanūpagāni na honti tāni hi odanagatikān' eva, n' eva hāpetuṁ na vaḍḍhetuṁ sakkonti, evam etaṁ sabbam pi pakkhittaṁ sace pattassa mukhavaṭṭiyā heṭṭhimarājisamaṁ tiṭṭhati suttena vā hīrena vā chindantassa suttassa vā hīrassa[9] vā heṭṭhimantaṁ phusati ayaṁ ukkaṭṭho nāma patto, sace taṁ rājiṁ atikkamma thūpikataṁ[10] tiṭṭhati ayaṁ ukkaṭṭhomako nāma patto, sace taṁ rājiṁ na sampāpuṇāti antogatam eva hoti ayaṁ ukkaṭṭhukkaṭṭho nāma patto. nāḷikodanan ti Magadha-nāḷiyā ekāya taṇḍulanāḷiyā odanaṁ. patthodanan ti Magadha-nāḷiyā upaḍḍhanāḷikodanaṁ. sesaṁ vuttanayen' eva veditabbaṁ, ayaṁ pana nāmamatte viseso. sace nāḷikodanādi sabbam pi pakkhittaṁ vuttanayen' eva heṭṭhimarājisamaṁ tiṭṭhati ayaṁ majjhimo nāma patto, sace taṁ rājiṁ atikkamma thūpikataṁ[10] tiṭṭhati ayaṁ majjhimomako nāma patto, sace taṁ rājiṁ na sampapuṇāti antogatam eva hoti ayaṁ majjhimukkaṭṭho nāma patto, sace patthodanādi sabbam pi pakkhittaṁ heṭṭhimarājisamaṁ tiṭṭhati ayaṁ omako nāma patto, sace taṁ rājiṁ atikkamma thūpikataṁ tiṭṭhati ayaṁ omakomako nāma patto, sace taṁ rājiṁ na sampāpuṇāti antogatam eva hoti

---

1 Bp.Ssp. tadupiyaṁ.
2 Bp.Ssp. tatrāyaṁ.
3 Bp. sukoṭṭitasuparisu°; Ssp. sukoṭṭitaparisu°.
4 Bp. akiliṇṇaṁ.
5 Ssp. suvisuḍḍhaṁ.
6 Bp. °makuḷa°; Ssp. kuṇḍama°.
7 Bp. °lopappahona°; Ssp. yāvaparamālopapahona°.
8 Bp.Ssp. sappitelatakkarasa°.
9 Ssp. hirassa.
10 Bp.Ssp. thūpī°, *sic passim.*

ayaṁ omakukkaṭṭho nāma patto ti, evaṁ ete nava pattā,[1] tesu dve apattā ukkaṭṭhukkaṭṭho ca omakomako ca, tato ukkaṭṭho apatto omako apatto ti idaṁ hi ete sandhāya vuttaṁ. ukkaṭṭhukkaṭṭho ti ettha ukkaṭṭhato ukkaṭṭhattā tato ukkaṭṭho apatto[2] ti vutto, omakomako ca omakato omakattā tato omako apatto ti vutto, tasmā ete bhājanaparibhogena paribhuñjitabbā na adhiṭṭhānūpagā na vikappanūpagā, itare pana satta adhiṭṭhahitvā vā vikappetvā vā paribhuñjitabbā, evaṁ akatvā taṁ dasāhaṁ atikkāmayato[3] nissaggiyaṁ pācittiyaṁ.[4] taṁ sattavidham pi pattaṁ dasāhaparamaṁ kālaṁ atikkāmayato nissaggiyaṁ pācittiyan ti.[5] nissaggiyapattaṁ[6] anissajitvā[7] paribhuñjatīti yāguṁ pivitvā dhote dukkaṭaṁ khajjakaṁ khāditvā bhattaṁ bhuñjitvā dhote dukkaṭan ti evaṁ payoge payoge dukkaṭaṁ.[8]

*anāpatti anto ḍasāhaṁ adhiṭṭheti vikappetī*ti ettha pana pamāṇayuttassāpi adhiṭṭhānavikappanūpagattaṁ[9] evaṁ veditabbaṁ, ayo patto pañcahi pākehi mattikāpatto dvīhi pākehi pakko adhiṭṭhānūpago[10] ubho pi yaṁ mūlaṁ dātabbaṁ tasmiṁ dinne yeva, sace eko pi pāko ūno hoti kākaṇikamattam pi vā mūlaṁ adinnaṁ na adhiṭṭhānūpago,[11] sace[12] pattasāmiko[13] vadati yadā tumhākaṁ mūlaṁ bhavissati tadā dassatha adhiṭṭhahitvā paribhuñjathā 'ti n' eva adhiṭṭhānūpago[11] hoti, pākassa hi ūnattā pattasaṅkhyaṁ[14] na gacchati, mūlassa sakalassa vā ekadesassa vā adinnattā sakabhāvaṁ na upeti aññass' eva santako hoti, tasmā pāke ca mūle ca niṭṭhite yeva adhiṭṭhānūgago[11] hoti, yo adhihānūpago yeva[15] vikappanūpago so hatthaṁ āgato pi anāgato pi adhiṭṭhātabbo vikappetabbo.[16] yadi hi pattakārako mūlaṁ labhitvā sayaṁ vā dātukāmo hutvā ahaṁ bhante tumhākaṁ pattaṁ katvā asukadivase nāma pacitvā ṭhapessāmīti vadati, bhikkhu ca tena paricchinnadivasato dasāhaṁ atikkāmeti nissag-

1 Ssp. *adds* veditabbā.
2 Bp. āpatto.
3 Bp. atikkama°.
4 Ssp. *adds* ti.
5 Ssp. *omits* ti.
6 Bp.Ssp. °ggiyaṁ pattaṁ.
7 Bp.Ssp. °jjitvā.
8 Bp. *adds* ti.
9 Bp. °nupagattaṁ.
10 Bp. °upago.
11 Bp. °upago, *sic passim*.
12 Bp. *adds* pi.
13 Ssp. °ssāmiko.
14 Bp. saṅkhaṁ.
15 Bp.Ssp. sveva.
16 Ssp. *adds* vā.

giyaṁ pācittiyaṁ, sace pana pattakārako ahaṁ tumhākaṁ pattaṁ katvā pacitvā sāsanaṁ pesessāmīti vatvā tath' eva karoti, tena pesitabhikkhu pana tassa bhikkhuno na āroceti aññe disvā vā sutvā vā tumhākaṁ bhante patto niṭṭhito ti āroceti, etassa ārocanaṁ nappamāṇaṁ[1] yadā pana tena pesite[2] yeva āroceti tassa vacanaṁ sutadivasato paṭṭhāya dasāhaṁ atikkāmayato nissaggiyaṁ pācittiyaṁ. sace pattakārako ahaṁ tumhākaṁ pattaṁ katvā pacitvā kassaci hatthe pahinissāmīti[3] vatvā tath' eva karoti, pattaṁ gahetvā āgatabhikkhu pana attano pariveṇe ṭhapetvā tassa na āroceti aññe koci bhaṇati api bhante adhunāgato[4] patto sundaro ti, kuhiṁ āvuso patto ti, itthannāmassa hatthe pesito ti, etassa pi vacanaṁ na ppamāṇaṁ, yadā pana so bhikkhu pattaṁ deti laddhadivasato paṭṭhāya dasāhaṁ atikkāmayato nissaggiyaṁ pācittiyaṁ, tasmā dasāhaṁ anatikkametvā[5] 'va adhiṭṭhātabbo vikappetabbo 'va.[6] tattha dve pattassa adhiṭṭhānā kāyena vā adhiṭṭhāti vācāya vā adhiṭṭhāti, tesaṁ vasena adhiṭṭhahantena imaṁ pattaṁ paccuddharāmīti vā etaṁ pattaṁ paccuddharāmīti vā evaṁ sammukhe vā parammukhe vā ṭhitaṁ purāṇapattaṁ paccuddharitvā aññassa vā datvā navaṁ[7] pattaṁ yattha katthaci ṭhitaṁ hatthena parāmasitvā imaṁ pattaṁ adhiṭṭhāmīti cittena ābhogaṁ katvā kāyavikāraṁ karontena kāyena vā adhiṭṭhātabbo, vacībhedaṁ katvā vācāya vā adhiṭṭhātabbo, tatra duvidhaṁ adhiṭṭhānaṁ sace hatthapāse hoti imaṁ pattaṁ adhiṭṭhāmīti vācā bhinditabbā, atha antogabbhe vā uparipāsāde vā sāmantavihāre vā hoti, ṭhapitaṭṭhānaṁ sallakkhetvā etaṁ pattaṁ adhiṭṭhāmīti vācā bhinditabbā. adhiṭṭhahantena pana ekakena adhiṭṭhātum pi vaṭṭati, aññassa santike adhiṭṭhātum pi vaṭṭati, aññassa santike ayam ānisaṁso sac' assa adhiṭṭhito nu kho me no ti vimati uppajjati itaro sāretvā vimatiṁ chindissati, sace koci dasapatte labhitvā sabbe[8] attanā 'va paribhuñjitukāmo hoti na sabbe adhiṭṭhātabbā, ekaṁ pattaṁ adhiṭṭhāya punadivase taṁ paccuddharitvā

---

1 Bp. pamā°.
2 Bp.Ssp. pesito.
3 Bp.Ssp. pahiṇi°.
4 Bp.Ssp. adhunā āgato.
5 Bp. °kkāmetvā; Ssp. °kkamitvā.
6 Bp.Ssp. vā *for* 'va.
7 Ssp. nava.
8 Bp.Ssp. *add* 'va.

aññho adhiṭṭhātabbo, etena[1] upāyena vassasatam pi pariharituṁ sakkā. evaṁ appamattassa bhikkhuno siyā adhiṭṭhānavijahanan ti. siyā,[2] sace hi ayaṁ pattaṁ aññassa vā deti vibbhamati vā sikkhaṁ vā paccakkhāti kālaṁ vā karoti liṅgaṁ vāssa parivattati paccuddharati vā patto[3] vā chiddo[4] hoti adhiṭṭhānaṁ vijahati.

vuttañ c'[5] etaṁ:—

dinnavibbhannapaccakkhā[6] kālakiriyakatena[7] ca,
liṅgapaccuddharā c' eva chiddena bhavati sattaman ti.

coraharaṇavissāsagāhehi[8] pi vijahati yeva. kittakena chiddena adhiṭṭhānaṁ bhijjati. yena kaṅgusitthaṁ nikkhamati c' eva pavisati ca, idaṁ hi sattannaṁ dhaññānaṁ lāmakadhaññasitthaṁ tasmiṁ ayacuṇṇena vā āṇiyā vā paṭipākatike kate dasāhabbhantare puna adhiṭṭhātabbo, ayaṁ tāva anto dasāhaṁ adiṭṭheti vikappetīti ettha adhiṭṭhāne vinicchayo.

vikappane pana dve vikappanā sammukhā vikappanā parammukhā vikappanā ca, kathaṁ sammukhā vikappanā hoti. pattānaṁ ekabahubhāvaṁ sannihitāsannihitabhāvañ ca ñatvā imaṁ pattan ti vā ime patte ti vā etaṁ pattan ti vā ete patte ti vā vatvā tuyhaṁ vikappemīti vattabbaṁ. ayam ekā sammukhā vikappanā. ettāvatā nidhetuṁ vaṭṭati paribhuñjituṁ pana[9] vissajjetuṁ vā adhiṭṭhātuṁ vā na vaṭṭati, mayhaṁ santakaṁ paribhuñja vā vissajjehi vā yathāpaccayaṁ vā karohīti evaṁ pana vutte paccuddhāro nāma hoti, tato ppabhūti[10] paribhogādayo pi vaṭṭanti. aparo nayo:— tath' eva pattānaṁ ekabahubhāvaṁ sannihitāsannihitabhāvañ ca ñatvā tass' eva bhikkhuno santike imaṁ pattan ti vā ime patte ti vā etaṁ pattan ti vā ete patte ti vā vatvā pañcasu sahadhammikesu aññatarassa attano[11] abhirucitassa yassa kassaci nāmaṁ gahetvā Tissassa bhikkhuno vikappemīti vā Tissāya bhikkhuniyā sikkhamānāya[12] sāmaṇerassa

---

1 Bp. eten'.
2 Ssp. siyā 'ti.
3 Ssp. patte.
4 Ssp. chiddaṁ.
5 Ssp. pi *for* c'.
6 Bp.Ssp. °vibbhantapa°.
7 Bp. °kiriyā°.
8 Ssp. corāharaṇavissāsaggāhehi.
9 Bp. vā.
10 Ssp. pabhūti.
11 Bp.Ssp. attanā.
12 Ssp. *inserts* Tissassa *after this.*

Tissāya sāmaṇeriyā vikappemīti vā vattabbaṁ, ayaṁ aparāpi sammmukhā vikappanā, ettāvatā nidhetuṁ vaṭṭati paribhogādīsu pana ekam pi na vaṭṭati. tena pana bhikkhunā Tissassa bhikkhuno santakaṁ . . . pe . . . Tissāya sāmaṇeriyā santakaṁ paribhuñja vā vissajjehi vā yathāpaccayaṁ vā karohīti vutte paccuddhāro nāma hoti, tato ppbhūti[1] paribhogādayo pi vaṭṭanti. kathaṁ parammukhā vikappanā hoti. pattānaṁ tath' eva ekabahubhāvaṁ sannihitāsannihitabhāvañ ca ñatvā imaṁ pattan ti ime patte ti vā etaṁ pattan ti vā ete patte ti vā vatvā tuyhaṁ vikappanatthāya dammīti vattabbaṁ, tena vattabbo ko te mitto vā sandiṭṭho vā ti, tato itarena purimanayen' eva Tisso bhikkhū ti vā . . . pe . . . Tissā sāmaṇerīti vā vattabbaṁ, puna tena bhikkhunā ahaṁ Tissassa bhikkhuno dammīti vā . . . pe . . . Tissāya sāmaṇeriyā dammīti vā vattabbaṁ, ayaṁ parammukhā vikappanā, ettāvatā nidhetuṁ vaṭṭati paribhogādīsu pana ekaṁ pi na vaṭṭati. tena pana bhikkhunā dutiyasammukhāvikappanāyaṁ vuttanayen' eva itthannāmassa santakaṁ paribhuñja vā vissajjehi vā yathāpaccayaṁ vā karohīti vutte paccuddhāro nāma hoti. tato ppabhūti paribhogādayo pi vaṭṭanti, imāsaṁ pana dvinnaṁ vikappanānaṁ nānākaraṇaṁ avaseso ca vaṇṇanākkamo[2] sabbo paṭhamakaṭhinasikkhāpadavaṇṇanāyaṁ vuttanayen' eva veditabbo saddhiṁ samuṭṭhānādīhīti. pattasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti ūnapañcabandhanasikkhāpadaṁ. tattha *na yāpetīti* so kira yadi ariyasāvako nābhavissa[3] aññathattam pi agamissa[4] evaṁ tehi ubbāḷho, sotāpannattā pana kevalaṁ sarīren' eva yāpesi, tena vuttaṁ: attanā 'pi na yāpeti puttadāro[5] pi 'ssa kilamatīti. ūnapañcabandhanenā 'ti ettha ūnānī pañcabandhanāni assā 'ti ūnapañcabandhano nāssa pañcabandhanāni pūrentīti attho, tena ūnapañcabandhanena. itthambhūtassa lakkhaṇe karaṇavacanaṁ, tattha yasmā abandhanassāpi[6] pañcabandhanāni na pūranti sabbaso natthitāya, tasmā padabhājane abandhano vā ti ādi

---

[1] Ssp. pabhūti.
[2] Bp. vacanakkamo.
[3] Bp. °vissā.
[4] Bp. °ssā.
[5] Ssp. °dārā.
[6] Bp. °ssa 'pi.

vuttaṁ. *ūnapañcabandhanenā* 'ti ca vuttattā yassa pañcabandhano patto hoti tassa so apatto tasmā aññaṁ viññāpetuṁ vaṭṭati, bandhanañ ca nām' etaṁ yasmā bandhanokāse sati hoti asati na hoti tasmā tassa lakkhaṇaṁ dassetuṁ abandhanokāso nāmā 'ti ādi vuttaṁ. *dvaṅgularājī na hotī*ti mukhavaṭṭito heṭṭhā dvaṅgulappamāṇā ekāpi rājī na hoti. *yassa dvaṅgularājī*[1] *hotī*ti yassa pana tādisā ekā rājī hoti so tassā rājiyā heṭṭhimapariyante pattavedhakena vijjhitvā pacitvā suttarajjukamakacirajjukādīhi vā tipusuttakena vā bandhitvā[2] taṁ bandhanaṁ āmisassa alagganatthaṁ tipupaṭṭakena vā kenaci baddhasilesena vā paṭicchādetabbaṁ, so ca patto adhiṭṭhahitvā paribhuñjitabbo. sukhumaṁ vā chiddaṁ katvā bandhitabbo, suddhehi pana madhusitthakalākhāsajjulasādīhi[3] bandhituṁ na vaṭṭati, phāṇitaṁ jhāpetvā pāsāṇacuṇṇena bandhituṁ vaṭṭati, mukhavaṭṭisamīpe pana pattavedhakena vijjhiyamāno kapālassa bahalattā bhijjati, tasmā heṭṭhā vijjhitabbo. yassa pana dve rājiyo ekā yeva vā caturaṅgulā tassa dve bandhanāni dātabbāni, yassa tisso ekāy' eva vā chaḷaṅgulā tassa tīṇi yassa catasso ekāy' eva vā aṭṭhaṅgulā tassa cattāri yassa pañca ekāy' eva vā dasaṅgulā so baddho pi abaddho pi apatto yeva, añño viññāpetabbo, esa tāva mattikāpatte vinicchayo. ayopatte pana sace pi pañca vā atirekāni vā chiddāni honti tāni ca[4] ayacuṇṇena vā āṇiyā vā lohamaṇḍalakena vā baddhāni maṭṭāni honti sv eva patto paribhuñjitabbo añño[5] na viññāpetabbo. atha pana ekam pi chiddaṁ mahantaṁ hoti lohamaṇḍakena baddham pi maṭṭaṁ na hoti patte āmisaṁ laggati akappiyo hoti ayaṁ patto,[6] añño viññāpetabbo.

thero vattabbo ti patte ānisaṁsaṁ dassetvā ayaṁ bhante patto pamāṇayutto sundaro therānurūpo[7] gaṇhāthā[8] 'ti vattabbo. *yo na gaṇheyyā* 'ti anukampāya na gaṇhāti tassa[9] dukkaṭaṁ, yo pana santuṭṭhiyā kiṁ me aññena pattenā 'ti na gaṇhāti tassa anāpatti. *pattapariyanto* ti evaṁ parivat-

1 Bp.Ssp. °rāji *for* °rājī, *sic passim*.
2 Bp.Ssp. banditabbo.
3 Ssp. madhusiṭṭha°.
4 Bp. ce.
5 Bp. *omits* añño na viññāpetabbo.
6 Bp.Ssp. apatto.
7 Bp.Ssp. *insert* taṁ *after this*.
8 Bp. gaṇhathā 'ti.
9 Bp. na gaṇhantassa; Ssp. agaṇhantassa *for* na gaṇhāti tassa.

tetvā pariyante ṭhitapatto. *adese* ti mañcapīṭhachattanāgadantakādike adese na nikkhipitabbo, yattha purimaṁ sundaraṁ paṭṭaṁ ṭhapeti tatth' eva ṭhapetabbo, pattassa hi nikkhipanadeso anujānāmi bhikkhave ādhārakan it ādinā nayena Khandhake vutto yeva. *aparibhogenā*[1] 'ti yāgurandhanarajanapacanādinā abhogena[2] na paribhuñjitabbo. antarāmagge pana vyādhimhi uppanne aññasmiṁ bhājane asati mattikāya limpetvā[3] yāguṁ vā pacituṁ udakaṁ vā tāpetuṁ vaṭṭati. *na vissajjetabbo*[4] ti aññassa na dātabbo. sace pana saddhivihāriko vā antevāsiko vā aññaṁ pattaṁ[5] ṭhapetvā ayaṁ mayhaṁ sāruppo ayaṁ therassā 'ti gaṇhāti vaṭṭati, aññe vā taṁ gahetvā attano pattaṁ deti vaṭṭati, mayham eva pattaṁ āharā 'ti vattabbakiccaṁ n' atthi. pavāritānan ti ettha ca saṅghavasena pavāritaṭṭhāne pañcabandhanen' eva vaṭṭati, puggalavasena pavāritaṭṭhāne ūnapañcabandhanenāpi vaṭṭatīti Kurundiyaṁ vuttaṁ, sesam ettha uttānam eva. chasamuṭṭhānaṁ kiriyā nosaññāvimokkhaṁ acittakaṁ paṇṇattivajjaṁ kāyakammaṁ vacīkammaṁ ticittaṁ tivedanan ti.

ūnapañcabandhanasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti bhesajjasikkhāpadaṁ. tattha *attho bhante* ti rājā bhikkhū uyyuttapayutte[6] therassa lenatthāya[7] pabbhāraṁ sodhente disvā ārāmikaṁ dātukāmo pucchi. pāṭiyekko ti visuṁ eko. *mālākite* ti katamāle mālādhare,[8] kusumamālāpaṭimaṇḍite ti attho. *tiṇaṇḍūpakan*[9] ti tiṇacumbaṭakaṁ.[10] *patimuñcī*ti ṭhapesi. *sā ahosi suvaṇṇamālā* ti dārikāya sīse ṭhapitamattā yeva therassa adhiṭṭhānavasena suvaṇṇapadumamālā ahosi. taṁ hi tiṇaṇḍūpakaṁ[9] sīse ṭhapitamattam eva suvaṇṇamālā hotū 'ti thero adhiṭṭhāsi. dutiyam pi kho . . . pe . . . upasaṅkamīti dutiyadivase yeva upasaṅkami. suvaṇṇan ti adhimuccīti so suvaṇṇamayo hotū 'ti adhiṭṭhāsi. *pañcannaṁ bhesajjānan* ti sappiādīnaṁ

1 Bp. na apari°; Ssp. na abhogenā.
2 Bp. aparibhogena.
3 Bp.Ssp. limpitvā.
4 Ssp. visajje°.
5 Bp.Ssp. varapattaṁ.
6 Ssp. °ppayu°.
7 Bp.Ssp. leṇa°.
8 Bp.Ssp. māla°.
9 Bp. °dupa°.
10 Ssp. °cumbi°.

bāhulikā[1] ti paccayabahulatāya[2] paṭipannā. *koḷambe*[3] *pi ghaṭe pīti*[1] ettha koḷambā[4] nāma mahāmukhācāṭiyo[5] vuccanti.[6] *olīnavilīnānīti* heṭṭhā ca ubhato passesu ca giḷitāni.[7] *okiṇṇavikiṇṇā* ti sappiādīnaṁ gandhena bhūmiṁ khaṇantehi[8] okiṇṇābhittiyo khaṇantehi[8] upari sañcarantehi ca vikiṇṇā. *antokoṭṭhāgārikā* ti abbhantare saṁvihitakoṭṭhāgārā. *paṭisāyanīyānīti* paṭisāyitabbāni, paribhuñjitabbānīti attho. *bhesajjānīti* bhesajjakiccaṁ karontu vā mā vā evaṁ laddhavohārāni. *gosappīti* ādīhi loke pākaṭaṁ dassetvā yesaṁ maṁsaṁ kappatīti iminā aññesam pi migarohitasasādīnaṁ sappiṁ gahetvā dassesi, yesaṁ hi khīraṁ atthi sappī pi tesaṁ atthi yeva, taṁ pana sulabhaṁ[9] vā hotu dullabhaṁ[10] vā asammohatthaṁ vuttaṁ, evaṁ navanītam pi. *sannidhikārakaṁ paribhuñjitabbānīti* sannidhiṁ katvā nidahitvā paribhuñjitabbāni. kathaṁ, pāḷiyā āgatasappiādīsu sappiṁ[11] tāva purebhattaṁ paṭiggahītaṁ[12] tadahu purebhattaṁ sāmisam pi nirāmisam pi paribhuñjituṁ vaṭṭati, pacchābhattato paṭṭhāya sattāhaṁ nirāmisaṁ paribhuñjitabbaṁ, sattāhātikkame[13] sace ekabhājane ṭhapitaṁ ekaṁ nissaggiyaṁ, sace bahūsu vatthugaṇanāya nissaggiyāni, pacchābhattaṁ paṭiggahītaṁ sattāhaṁ nirāmisam eva vaṭṭati, purebhattaṁ vā pacchābhattaṁ vā uggahitakaṁ katvā nikkhittaṁ ajjhoharituṁ na vaṭṭati, abbhañjanādīsu upanetabbaṁ, sattāhātikkame pi anāpatti anajjhoharaṇīyataṁ āpannattā paṭisāyanīyānīti hi vuttaṁ. sace anupasampanno purebhattaṁ paṭiggahitanavanītena sappiṁ katvā deti purebhattaṁ sāmisaṁ vaṭṭati, sace sayaṁ karoti sattāhaṁ[14] nirāmisam eva vaṭṭati, pacchābhattaṁ paṭiggahītanavanītena pana yena kenaci katasappi sattāham pi nirāmisam eva vaṭṭati, uggahitakena kate pubbe vuttasaddhasappinayen' eva vinicchayo veditabbo. purebhattaṁ paṭiggahitakhīrena vā dadhinā vā

---

1 Bp.Ssp. °llikā.
2 Ssp. °bāhullikatāya.
3 Bp. koḷumpe; Ssp. kolumbe.
4 Bp. koḷumpo; Ssp. kolumbā.
5 Bp. °mukha°.
6 Bp. vuccati.
7 Ssp. gili°.
8 Ssp. khana°.
9 Bp. sulabbhaṁ.
10 Bp. dullabbhaṁ.
11 Bp. sappi.
12 Bp.Ssp. °hitaṁ.
13 Ssp. *adds* pi.
14 Bp. *adds* pi.

katasappi anupasampannena kataṁ sāmisam pi tadahu purebhattaṁ vaṭṭati, sayaṁ kataṁ nirāmisam eva vaṭṭati,[1] navanītaṁ tāpentassa hi sāmapāko[2] na hoti, sāmaṁ pakkena pana tena saddhiṁ āmisaṁ na vaṭṭati, pacchābhattato paṭṭhāya ca[3] na vaṭṭati yeva, sattāhātikkame pi anāpatti sa vatthukassa paṭiggahitattā, tāni paṭiggahetvā ti hi vuttaṁ, pacchābhattaṁ paṭiggahitehi kataṁ pana abbhañjanādīsu upanetabbaṁ.

purebhattam pi ca[3] uggahitakehi kataṁ ubhayesam pi sattāhātikkame anāpatti, es' eva nayo akappiyamaṁsasappimhi, ayaṁ pana viseso yattha pāḷiyā[4] āgatasappinā[5] nissaggiyaṁ tattha iminā dukkaṭaṁ. Andhakaṭṭhakathā yaṁ kāraṇapatirūpakaṁ vatvā manussasappinavanītañ[6] capaṭikkhittaṁ taṁ duppaṭikkhittaṁ sabbaaṭṭhakathāsu anuññātattā parato c' assa vinicchayo pi āgacchissati, pāḷiyaṁ āgatanavanītaṁ[7] pi purebhattaṁ paṭiggahītaṁ tadahu purebhattaṁ sāmisam pi vaṭṭati, pacchābhattato paṭṭhāya nirāmisam eva sattāhātikkame nānābhājanesu ṭhapite bhājanagaṇanāya ekabhājane pi amissetvā[8] piṇḍapiṇḍavasena ṭhapite piṇḍagaṇanāya nissaggiyāni, pacchābhattaṁ paṭiggahītaṁ sappinayen' eva veditabbaṁ. ettha pana dadhiguḷikādayo pi takkabindūni pi honti tasmā dhotaṁ vaṭṭatīti[9] upaḍḍhattherā āhaṁsu, Mahāsīvatthero pana bhagavatā anuññātakālato paṭṭhāya takkato uddhaṭamattam eva khādiṁsu 'ti āha. tasmā navanītaṁ paribhuñjantena dhovitvā dadhitakkamakkhitakipillikādīni[10] apanetvā paribhuñjitabbaṁ, pacitvā sappiṁ katvā paribhuñjitukāmena adhotam pi pacituṁ vaṭṭati, yaṁ tattha dadhigataṁ vā takkagataṁ vā taṁ khayaṁ gamissati, ettāvatā hi savatthukapaṭiggahītaṁ nāma na hotīti ayam ettha adhippāyo, āmisena saddhiṁ pakkantā pana tasmim pi kukkuccāyan ti kukkuccakā.

idāni uggahetvā ṭhapitanavanīte ca purebhattaṁ khīra-

---

1 Ssp. *adds* pacchābhattaṁ na vaṭṭati.
2 Bp. sāmaṁpāko.
3 Ssp. *omits* ca.
4 Bp.Ssp. pāḷiyaṁ.
5 Ssp. āgatanavanītasappinā.
6 Bp. °ppi ca nava°; Ssp. °ppiñ ca nava°.
7 Bp. āgataṁ nava°.
8 Bp. °ssitvā.
9 Ssp. vaṭṭissatīti.
10 Bp. °makkhikakipi°; Ssp. °makkhikākipīlikā°.

dadhīni paṭiggahetvā katanavanīte ca pacchābhattaṁ tāni paṭiggahetvā katanavanīte ca uggahītehi[1] katanavanīte ca akappiyamaṁsanavanīte ca sabbo āpattānāpattiparibhogāparibhoganayo sappimhi vuttakkamen' eva gahetabbo. telabhikkhāya paviṭṭhānaṁ pana[2] bhikkhūnaṁ tatth' eva sappim pi navanītam pi pakkatelam pi apakkatelam pi ākiranti,[3] tattha takkadadhibindūni pi bhattasitthāni[4] pi taṇḍulakaṇāpi[5] makkhikādayo pi honti ādiccapākaṁ katvā parissāvetvā gahitaṁ sattāhakālikaṁ hoti, patiggahetvā ṭhapitabhesajjehi saddhiṁ pacitvā natthupānam pi[6] kātuṁ vaṭṭati, sace vaddulasamaye[7] lajjīsāmaṇerā[8] yathā tattha pacitataṇḍulakaṇādayo[9] na pacanti[10] evaṁ[11] aggimhi vilīyāpetvā[12] parissāvetvā puna pacitvā deti purimanayen' eva sattāhaṁ vaṭṭati. telesu tilatelaṁ tāva purebhattaṁ paṭiggahitaṁ purebhattaṁ sāmisam pi vaṭṭati pacchābhattato paṭṭhāya nirāmisam eva sattāhātikkamen' assa bhājajanagaṇanāya nissaggiyabhāvo veditabbo. pacchābhattaṁ paṭiggahītaṁ sattāhaṁ nirāmisam eva vaṭṭati, uggahitakaṁ katvā nikkhittaṁ ajjhohariturn na vaṭṭati sīsamakkhaṇādīsu upanetabbaṁ, sattāhātikkame pi anāpatti. purebhattaṁ tile paṭiggahetvā katatelaṁ purebhattaṁ sāmisam pi vaṭṭati, attanākataṁ[13] pacchābhattato paṭṭhāya hi[14] anajjhoharaṇīyaṁ[15] hoti sīsamakkhaṇādīsu upanetabbaṁ sattāhātikkame pi anāpatti, pacchābhattaṁ tile paṭiggahetvā katatelaṁ anajjhoharaṇīyyam[16] eva, savatthukapaṭiggahitattā sattāhātikkame pi anāpatti, sīsamakkhaṇādīsu upanetabbaṁ. purebhattaṁ vā pacchābhattaṁ vā uggahitakatilehi katatele pi es' eva nayo, purebhattaṁ paṭiggahitakatile bhajjitvā tilapiṭṭhaṁ vā sedetvā uṇhodakena vā temetvā katatelaṁ sace anupasampannena kataṁ purebhattaṁ sāmisam pi vaṭṭati. attanā kataṁ[17] nibbaṭṭitattā purebhattaṁ nirāmisam eva vaṭṭati sāmaṁ

---

1 Ssp. uggahitakehi. 2 Ssp. *omits* pana. 3 Ssp. ākīranti.
4 Ssp. °siṭṭhāni. 5 Ssp. °kaṇāni pi. 6 Ssp. ca *for* pi.
7 Bp.Ssp. vaddali°. 8 Bp.Ssp. °ṇero.
9 Bp.Ssp. patita° *for* pacita°. 10 Bp.Ssp. paccanti.
11 Bp.Ssp. *insert* sāmisapākaṁ mocento *after* evaṁ. 12 Ssp. viliyā°.
13 Bp.Ssp. *omit this.* 14 Bp.Ssp. *omit* hi. 15 Bp.Ssp. °ṇīyam.
16 Bp.Ssp. °ṇīyaṁ. 17 Bp. katatelaṁ pana *for this.*

pakkattā sāmisaṁ na vaṭṭati, savatthukapaṭiggahitattā pana pacchābhattato paṭṭhāya ubhayam pi anajjhoharaṇīyaṁ sīsamakkhanādīsu upanetabbaṁ, sattāhātikkame pi anāpatti. Yadi pana appaṁ uṇhodakaṁ hoti abbhukkiraṇamattaṁ[1] abbohārikaṁ hoti, sāmapākagaṇanaṁ[2] na gacchati.

sāsapatelādīsu pi avatthukapaṭiggahitesu avatthukatilatele vuttasadiso 'va vinicchayo. sace pana purebhattaṁ paṭiggahītānaṁ sāsapādīnaṁ cuṇṇehi ādiccapākena sakkā telaṁ kātuṁ, taṁ purebhattaṁ sāmisam pi vaṭṭati pacchābhattato paṭṭhāya nirāmisam eva sattāhātikkame nissaggiyaṁ, yasmā pana sāsapamadhukacuṇṇāni[3] sedetvā eraṇḍakaṭṭhīni ca bhajjitvā evaṁ[4] telaṁ karonti, tasmā tesaṁ telaṁ anupasampannehi kataṁ purebhattaṁ sāmisam pi vaṭṭati vatthūnaṁ yāvajīvikattā pana savatthukapaṭiggahaṇe doso n' atthīti, attanā kataṁ sattāhaṁ nirāmisaparibhogen' eva paribhuñjitabbaṁ. uggahitakehi kataṁ anajjhoharaṇīyaṁ bāhiraparibhoge vaṭṭati, sattāhātikkame pi anāpatti, telakaraṇatthāya sāsapamadhukaṁ[5] eraṇḍakaṭṭhīni vā[6] paṭiggahetvā[7] katatelaṁ[8] sattāhakālikaṁ, dutiyadivase kataṁ chāhaṁ vaṭṭati tatiyadivase kataṁ pañcāhaṁ vaṭṭati, catutthapañcamachaṭṭhasattamadivase kataṁ tadah' eva vaṭṭati, sace yāva aruṇassa uggamanā tiṭṭhati nissaggiyaṁ, aṭṭhamadivase[9] kataṁ anajjhoharaṇīyaṁ anissaggiyattā pana bāhiraparibhoge vaṭṭati, sace pi na karoti telatthāya gahitasāsapādīnaṁ sattāhātikkame dukkaṭam eva. pāḷiyaṁ pana anāgatāni aññāni pi nālikeranimbakosambakaramavandakī[10] ādīnaṁ telāni atthi tāni paṭiggahetvā sattāhaṁ atikkāmayato dukkaṭaṁ hoti, ayam etesu viseso sesaṁ yāvakālikavatthuṁ yāvajīvikavatthuṁ ca sallakkhetvā sāmapākasavatthukapurebhattapacchābhatta[2] paṭiggahitauggahitavatthukavidhānaṁ[11] sabbaṁ vuttanayen' eva veditabbaṁ.

---

1 Bp. abbhokki°; Ssp. abbhukkī° *and inserts* taṁ *before this.*
2 Bp. sāmaṁ pāka°.
3 Bp. °ṇādīni.
4 Bp. eva.
5 Bp.Ssp. °dhuka.
6 Bp. *omits* vā.
7 Ssp. *inserts* tadah' eva *after this.*
8 Bp.Ssp. kataṁ telaṁ.
9 Bp. aṭṭhame divase.
10 Bp. °karamandavāsī; Ssp. °karamandātasi.
11 Bp. °hitakavatthu°.

vasātelan ti ādīsu[1] anujānāmi bhikkhave pañca vasāni acchavasaṁ macchavasaṁ susukāvasaṁ[2] sūkaravasaṁ gadrabhavasan ti evaṁ anuññātavasānaṁ telaṁ, ettha ca acchavasan it vacanena ṭhapetvā manussavasaṁ sabbesaṁ akappiyamaṁsānaṁ vasā anuññātā, macchagahaṇena[3] ca susukā[4] pi gahitā honti, vyālamacchattā[5] pana visuṁ vuttaṁ,[6] macchādigahaṇe[7] c' ettha sabbesam pi kappiyamaṁsānaṁ vasā anuññātā. maṁsesu hi dasa:—manussa hatthi assa suṇakha ahi sīha byaggha dīpi accha taracchānaṁ maṁsāni akappiyāni, vasāsu ekā manussavasā[8] khīrādīsu akappiyaṁ nāma n' atthi, anupasampannehi kataṁ[9] nibbaṭṭitavasātelaṁ purebhattaṁ paṭiggahītaṁ purebhattaṁ sāmisam pi vaṭṭati, pacchābhattato paṭṭhāya sattāhaṁ nirāmisam eva vaṭṭati yaṁ pana tattha sukhumarajasadisaṁ maṁsaṁ vā nahāru[10] vā aṭṭhi vā lohitaṁ vā hoti taṁ abbohārikaṁ, sace pana vasaṁ paṭiggahetvā sayaṁ karoti purebhattaṁ paṭiggahetvā pacitvā parissāvetvā sattāhaṁ nirāmisaparibhogena paribhuñjitabbaṁ, nirāmisaparibhogaṁ hi sandhāya idaṁ vuttaṁ kāle paṭiggahītaṁ kāle nippakkaṁ kāle saṁsaṭṭaṁ telaparibhogena paribhuñjitun ti. tatrāpi abbohārikaṁ abbohārikam[11] ëva, pacchābhattaṁ pana paṭiggahituṁ[12] vā kātuṁ[13] vā na vaṭṭati yeva, vuttaṁ h' etaṁ: vikāle ce bhikkhave paṭiggahītaṁ vikāle nippakkaṁ vikāle saṁsattaṁ[14] tañ ce paribhuñjeyya āpatti tiṇṇaṁ dukkaṭānaṁ. kāle ce bhikkhave paṭiggahītaṁ vikāle nippakkaṁ vikāle saṁsattaṁ[14] tañ ce paribhuñjeyya āpatti dvinnaṁ dukkaṭānaṁ. kāle ce bhikkhave paṭiggahītaṁ kāle nippakkaṁ vikāle saṁsattaṁ[14] tañ ce paribhuñjeyya āpatti dukkaṭassa, kāle ce bhikkhave paṭiggahītaṁ kāle nippakkaṁ kāle saṁsattaṁ[14] tañ ce paribhuñjeyya anāpattīti.

Upatissattheraṁ pana antevāsikā pucchiṁsu, bhante sap-

---

[1] Bp.Ssp. *omit* ādīsu.
[2] Bp. suṁsuka°.
[3] Ssp. °ggahaṇena.
[4] Bp. saṁsukā.
[5] Bp.Ssp. vāḷamaccha°.
[6] Ssp. vuttā.
[7] Bp. °ggahaṇena; Ssp. °ggahaṇen' ettha *for* °gahaṇe c' ettha.
[8] Bp. 'va.
[9] Bp.Ssp. kata.
[10] Ssp. °ruṁ.
[11] Ssp. *does not repeat this.*
[12] Ssp. °hetuṁ.
[13] Ssp. tāpetuṁ.
[14] Bp. °saṭṭhaṁ; Ssp. °saggaṁ.

pinavanītavasāni ekato pacitvā[1] nibbaṭṭitāni[2] vaṭṭantīti. na vaṭṭanti āvuso ti. thero kir' ettha pakkatelakasaṭe viya kukkuccāyati, tato naṁ uttariṁ[3] pucchiṁsu bhante navanīte dadhiguḷikā vā takkabindu vā hoti etaṁ vaṭṭatīti. etam pi āvuso na vaṭṭatīti, tato naṁ āhaṁsu bhante ekato pacitvā saṁsattāni[4] tejavantāni honti rogaṁ niggaṇhantīti, sādh' āvuso ti thero sampaṭicchi. Mahāsummatthero pan' āha kappiyamaṁsavasā sāmisaparibhogena[5] vaṭṭati, itarā nirāmisaparibhoge vaṭṭantīti. Mahāpadumatthero pana idaṁ kin ti paṭikkhipitvā nanu vātābādhikā bhikkhū pañcamūlakasāvayāguyaṁ acchasūkaratelādīni pakkhipitvā yāguṁ pivanti sā tejussadattā rogaṁ niggaṇhātīti vatvā vaṭṭatīti āha. madhu nāma makkhikāmadhū 'ti, madhukarīhi nāma madhumakkhikāhi, khuddakamakkhikāhi bhamaramakkhikāhi ca kataṁ madhu, taṁ purebhattaṁ paṭiggahitaṁ purebhattaṁ sāmisaparibhogam pi vaṭṭati, pacchābhattato paṭṭhāya sattāhaṁ nirāmisaparibhogam eva vaṭṭati, sattāhātikkame sace silesasadisaṁ mahāmadhuṁ[6] khaṇḍākhaṇḍaṁ[7] katvā ṭhapitaṁ itaraṁ vā nānābhājanesu vatthugaṇanāya nissaggiyāni, sace ekam eva khaṇḍaṁ ekabhājane vā itaraṁ ekam eva nissaggīyaṁ. uggahitakaṁ vuttanayen' eva veditabbaṁ, arumakkhaṇādīsu upanetabbaṁ, madhupaṭalaṁ vā madhusitthakaṁ[8] vā sace madhunā[9] amakkhitaṁ parisuddhaṁ yāvajīvikaṁ, madhumakkhitaṁ pana madhugatikam eva, cīrikā nāma sapakkhā dīghamakkhikā tumbalanāmikā ca. aṭṭhimakkhikā[10] kāḷamahābhamarā honti tesaṁ āsayesu niyyāsasadisaṁ madhu hoti taṁ yāvajīvikaṁ. phāṇitaṁ nāma ucchumhā ṇibbattan ti ucchurasaṁ upādāya apakkā vā avatthukapakkā vā sabbāpi avatthukā ucchuvikatiphāṇitan ti veditabbaṁ. taṁ phāṇitaṁ[11] purebhattaṁ paṭiggahītaṁ purebhattaṁ sāmisam pi vaṭṭati pacchābhattato paṭṭhāya sattāhaṁ nirāmisam eva vaṭṭati, sattāhātikkame

---

1 Ssp. *adds* missitvā.
2 Bp.Ssp. *insert* vaṭṭanti na.
3 Bp. uttari.
4 Bp. °saṭṭhāni.
5 Bp.Ssp. °bhoge.
6 Ssp. °madhu.
7 Bp. khaṇḍaṁ khaṇḍaṁ.
8 Ssp. °siṭṭhakaṁ.
9 Sp. madhunāma.
10 Bp.Ssp. aṭṭhipakkhā.
11 Ssp. *omits* phāṇitaṁ.

vatthugaṇanāya nissaggīyaṁ, bahūpiṇḍā[1] cuṇṇetvā ekabhājane pakkhittā honti ghaṇasannivesā ekam eva nissaggiyaṁ, uggahitakaṁ vuttanayen' eva veditabbaṁ, gharadhūpanādīsu upanetabbaṁ. purebhattaṁ paṭiggahitena aparissāvitakaṁ[2] ucchurasena kataphāṇitaṁ sace anupasampannena kataṁ sāmisam pi vaṭṭati, sayaṁ kataṁ nirāmisam eva vaṭṭati, pacchābhattato paṭṭhāya pana savatthukapaṭiggahitattā anajjhoharaṇīyaṁ sattāhātikkame pi anāpatti, pacchābhattaṁ aparissāvitapaṭiggahitena katam pi anajjhoharaṇīyam eva sattāhātikkame pi anāpatti, eṣa nayo ucchuṁ paṭiggahetvā kataphāṇite pi. purebhattaṁ pana parissāvitapaṭiggahitakena kataṁ sace anupasampannena kataṁ purebhattaṁ sāmisam pi vaṭṭati, pacchābhattato paṭṭhāya sattāhaṁ nirāmisam eva vaṭṭati,[3] sayaṁ kataṁ purebhattam pi nirāmisam eva,[4] pacchābhattaṁ parissāvitapaṭiggahitena kataṁ pana nirāmisam eva sattāhaṁ vaṭṭati, uggahitakakataṁ[5] vuttanayam eva. jhāmaucchuphāṇitaṁ vā koṭṭhitaucchuphāṇitaṁ vā purebhattam eva vaṭṭatīti Mahāaṭṭhakathāyaṁ vuttaṁ, Mahāpaccariyaṁ pana etaṁ savatthukapakkaṁ vaṭṭati no vaṭṭatīti pucchaṁ katvā ucchuphāṇitaṁ pacchābhattaṁ no vaṭṭanakaṁ nāma n' atthīti vuttaṁ taṁ yuttaṁ, sītodakena[6] kataṁ madhukapupphaphāṇitaṁ purebhattaṁ sāmisaṁ vaṭṭati, pacchābhattato paṭṭhāya sattāhaṁ nirāmisam eva, sattāhātikkame vatthugaṇanāya dukkaṭaṁ. khīraṁ pakkhipitvā kataṁ madhukaphāṇitaṁ yāvakālikaṁ, khaṇḍasakkharaṁ pana khīraṁ jallikaṁ[7] apanetvā[8] sodhenti tasmā[9] vaṭṭati, madhukapupphaṁ pana purebhattam pi allaṁ vaṭṭati, bhajjitaṁ[10] vaṭṭati bhajjitvā tilādīhi missaṁ vā amissaṁ vā katvā koṭṭitaṁ[10] vaṭṭati, yadi pana taṁ gahetvā merayatthāya yojenti yojitaṁ bījato paṭṭhāya na vaṭṭati, kadalīkhajjurīambalabujapanasaciñcādīnaṁ sabbesaṁ

---

[1] Ssp. bahū pi piṇḍā.
[2] Bp.Ssp. °vita.
[3] Bp.Ssp. *omit* vaṭṭati.
[4] Ssp. *inserts* pacchābhattato paṭṭhāya sattāhaṁ nirāmisam eva *after* eva.
[5] Ssp. uggahitakaṁ.
[6] Bp. sītudakena.
[7] Bp. khīrajallikaṁ; Ssp. khīrajalikaṁ.
[8] Ssp. *repeats this.*
[9] Ssp. *adds* taṁ.
[10] Bp. *adds* pi.

yāvakālikaphalānaṁ phāṇitaṁ yāvakālikam eva, maricapakkehi phāṇitaṁ karonti taṁ yāvajīvikaṁ. tāni paṭiggahetvā ti sace[1] sabbāni pi paṭiggahetvā ghaṭe[2] avinibbhogāni katvā nikkhipati sattāhātikkame ekam eva nissaggiyaṁ, vinibbhuttesu[3] pañca,[4] sattāhaṁ pana anatikkametvā[5] gilānena pi agilānena pi vuttanayena[6] yathāsukhaṁ paribhuñjitabbaṁ.

sattavidhaṁ pi[7] odissaṁ[8] nāma byādhiodissaṁ puggalodissaṁ kālodissaṁ samayodissaṁ desodissaṁ vasodissaṁ bhesajjodissan ti. tattha byādhiodissaṁ nāma anujānāmi bhikkhave amanussikābādhe āmakamaṁsaṁ āmakalohitan ti, evaṁ byādhiodissaṁ[9] anuññātaṁ taṁ ten' eva ābādhena ābādhikassa vaṭṭati na aññassa, tañ ca kho kāle pi vikāle pi kappiyam pi akappiyam pi vaṭṭati yeva. puggalodissaṁ nāma anujānāmi bhikkhave romatthakassa[10] romatthaṁ[10] na ca bhikkhave bahi mukhadvārā nīharitvā ajjhoharitabban ti, evaṁ puggalaṁ uddissa anuññātaṁ taṁ tass' eva vaṭṭati na aññassa. kālodissaṁ[11] nāma anujānāmi bhikkhave cattāri mahāvikāṭāni gūthaṁ muttaṁ chārikaṁ mattikan ti, evaṁ ahidaṭṭhakālaṁ[12] uddissa anuññātaṁ taṁ tasmiṁ yeva kāle apaṭiggahitakaṁ[13] vaṭṭati na aññasmiṁ. samayodissaṁ[14] nāma gaṇabhojane aññatra samayā ti ādinā nayena taṁ taṁ samayaṁ uddissa anuññātā anāpattiyo, tā tasmiṁ tasmiṁ yeva samaye anāpattiyo honti na aññadā. desodissaṁ[15] nāma anujānāmi bhikkhave evarūpesu paccantimesu janapadesu vinayadharapañcamena gaṇena upasampadan ti evaṁ paccantadese[16] uddissa anuññātāni upasampadādīni, tāni tatth' eva vaṭṭanti na majjhimadese.[17] vasodissaṁ[18] nāma anujānāmi bhikkhave vasāni bhesajjānīti evaṁ vasānāmena anuñ-

---

1 Bp. *adds* pi.
2 Bp.Ssp. ekaghaṭe.
3 Bp. vinibhu°.
4 Bp. *adds* nissaggiyāni.
5 Bp. °mitvā.
6 Bp. °nayen' eva.
7 Bp.Ssp. hi.
8 Ssp. uddissaṁ *for* odissaṁ.
9 Bp.Ssp. byādhiṁ uddissa.
10 Bp. romantha°; Ssp. romaṭṭha° *for* romattha°.
11 Ssp. kāloddissaṁ.
12 Bp. ahinā ḍaṭṭha°; Ssp. ahiḍaṭṭhakālaṁ.
13 Bp.Ssp. *add* pi.
14 Ssp. °ddissaṁ.
15 Ssp. desoddi°.
16 Bp. paccantimadesaṁ; Ssp. paccantappadese.
17 Ssp. °mappadese.
18 Ssp. vasoddi°.

ñātaṁ, taṁ ṭhapetvā manussavasaṁ sabbesaṁ kappiyākappiyavasānaṇ telaṁ taṁ[1] tadatthikānaṁ telaparibhogena paribhuñjituṁ vaṭṭati. bhesajjodissaṁ[2] nāma anujānāmi bhikkhave pañca bhesajjānīti evaṁ bhesajjanāmena anuñ-ñātāni āhārattharh pharituṁ samatthāni [3]sappi navanītaṁ telaṁ madhu phāṇitan ti,[3] tāni paṭiggahetvā tadahu pure-bhattaṁ yathāsukhaṁ pacchābhattato paṭṭhāya sati paccaye vuttanayena sattāhaṁ paribhuñjitabbāni, sattāhātikkante atikkantasaññī nissaggiyaṁ pācittiyan ti, sace pi sāsapa-mattā[4] hoti sakiṁ vā aṅguliyā gahetvā jivhāya sāyanamat-taṁ[5] nissajitabbam eva pācittiyañ ca desetabbaṁ. na kā-yikena paribhogena paribhuñjitabban ti, kāyo vā kāye aru vā na makkhetabbaṁ, tehi makkhitāni kāsāva kattarayaṭṭhi upāhana pādakaṭṭhalika[6] mañca pīṭhāni[7] pi aparibhogāni, dvāravātapāṇakavāṭesu pi hatthena gahaṇaṭṭhānaṁ na mak-khetabban ti Mahāpaccariyaṁ, vuttaṁ, kasāve pana pakkhi-pitvā dvāravātapānakavāṭāni[8] makkhetabbānīti[9] Mahāaṭ-ṭhakathāyaṁ vuttaṁ.

*anāpatti anto sattāhaṁ adhiṭṭhetī*ti sattāhabbhantare sap-piṁ ca telaṁ ca vasaṁ ca muddhani telaṁ vā abbhañjanaṁ vā madhuṁ arumakkhaṇaṁ vā[10] phāṇitaṁ gharadhūpanaṁ adhiṭṭheti anāpatti. sace adhiṭṭhitatelaṁ anadhiṭṭhitatela-bhājane ākiritukāmo[11] hoti bhājane[12] sukhumaṁ[13] chiddaṁ paviṭṭhapaviṭṭhatelaṁ[14] purāṇatelena ajjhottharīyati puna adhiṭṭhātabbā,[15] atha mahāmukhaṁ hoti sahay'[16] eva ba-huṁ telaṁ pavisitvā purāṇatelaṁ ajjhottharati puna adhiṭ-ṭhānakiccaṁ n' atthi, adhiṭṭhitagatikam eva hi adhikam[17] eva hi taṁ hoti, etena ñayena adhiṭṭhitatelabhājane anadhiṭṭhi-

---

1 Ssp. *omits* telaṁ taṁ.
2 Ssp. °dissaṁ.
3-3 Ssp. sappinavanītatelamadhuphāṇitāni.
4 Bp.Ssp. °mattaṁ.
5 Bp.Ssp. *add* hoti.
6 Bp. °pādakathalika.
7 Bp.Ssp. pīṭhādīni.
8 Ssp. °panaka°.
9 Ssp. makkhi°.
10 Bp.Ssp. *omit* vā.
11 Ssp. ākīri°.
12 Bp.Ssp. *add* ce.
13 Ssp. sukhuma.
14 Bp. paviṭṭhaṁ paviṭṭhaṁ telaṁ; Ssp. paviṭṭhapaviṭṭhaṁ telaṁ.
15 Bp.Ssp. °tabbaṁ.
16 Bp. sahas' eva bahu; Ssp. sahasā 'va bahu.
17 Bp.Ssp. *omit* adhikam eva hi.

tatelākiraṇam[1] pi veditabbaṁ. *vissajjatīti*[2] ettha sace dvinnaṁ santakaṁ ekena paṭiggahitaṁ avibhattaṁ hoti[3] paribhuñjituṁ pana na vaṭṭati, sace yena paṭiggahitaṁ so itaraṁ bhaṇati āvuso imaṁ telaṁ sattāhamattaṁ[4] paribhuñja[5] tvan ti, so ca paribhogaṁ na karoti kassa āpatti na kassaci pi,[6] kasmā, yena paṭiggahitaṁ tena vissajjitattā itarassa apaṭiggahitattā.[7] vinassatīti aparibhogaṁ hoti. *cattenā* 'ti ādīsu yena cittena bhesajjaṁ cattaṁ ca vantaṁ ca muttañ ca hoti taṁ cittaṁ cattaṁ vantaṁ muttan ti vuccati, tena cittena puggalo anepekkho vuccati, evaṁ anepekkho sāmaṇerassa datvā ti attho. idaṁ kasmā vuttaṁ. evaṁ anto sattāhe datvā pacchā paṭilabhitvā[8] paribhuñjantassa anāpattidassanatthan ti Mahāsummatthero.[9] Mahāpadumatthero pan' āha na yidaṁ yācitabbaṁ, anto sattāhe dinnassa hi puna paribhoge āpatti yeva n' atthi, sattāhātikkantassa pana paribhoge anāpattidassanattham idaṁ vuttan ti, tasmā evaṁ dinnabhesajjaṁ[10] sace sāmaṇero abhisaṅkharitvā vā anabhisaṅkharitvā vā tassa bhikkhuno natthukammaṁ[11] dadeyya gahetvā natthukammaṁ kātabbaṁ, sace bālo hoti dātuṁ na jānāti aññena bhikkhunā vattabbo atthi te sāmaṇera telan ti, āma bhante atthīti, āhara therassa bhesajjaṁ karissāmā 'ti evam pi vaṭṭati, sesaṁ vuttānattham eva. kaṭhinasamuṭṭhānaṁ kiriyā nosaññāvimokkhaṁ acittakaṁ paṇṇattivajjaṁ kāyakammaṁ vacīkammaṁ ticittaṁ tivedanan ti.

bhesajjasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti vassikasāṭikasikkhāpadaṁ. tattha *vassikasāṭikā anuññātā* ti Cīvarakkhandhake visākhāvatthusmiṁ anuññātā. *paṭigacc'*[12] *evā* 'ti pure yeva. *māso seso gimhānan* ti catunnaṁ gimhamāsānaṁ eko pacchimamāso seso. *katvā* ti sibbanarajanakappapariyosānena niṭṭhapetvā,[13]

---

1 Bp. °telaṁ ākira°; Ssp. °talaākīra.
2 Bp.Ssp. °jjetīti.
3 Bp.Ssp. *insert* sattāhātikkame dvinnam pi anāpatti *after* hoti.
4 Ssp. sattāhaṁ pattaṁ.
5 Ssp. *adds* naṁ.
6 Bp.Ssp. *add* āpatti.
7 Bp. appaṭi°.
8 Bp. labhitvā.
9 Bp.Ssp. *add* āha.
10 Bp. dinnaṁ.
11 Bp.Ssp. kammatthaṁ.
12 Bp. paṭikacc'.
13 Ssp. niṭṭhāpetvā.

karontena ca ekam eva katvā samaye adhiṭṭhātabbaṁ, dve adhiṭṭhātuṁ na vaṭṭanti,[1] atirekamāso[2] seso gimhāne ti gimhānaṁhāmake atirekamāse sese. atirekaddhamāse sese gimhāne kaṭvā nivāsetīti ettha pana ṭhatvā vassikasāṭikāya pariyesanakkhettaṁ karaṇakkhettaṁ nivāsanakkhettaṁ adhiṭṭhānakkhettan ti catubbidhakkhettaṁ,[3] kucchisamayo piṭṭhisamayo ti duvidho samayo, piṭṭhisamayacatukkaṁ kucchisamayacatukkan ti dve catukkāni ca veditabbāni. tattha jeṭṭhamūlapuṇṇamāsiyā pacchimapāṭipadadivasato paṭṭhāya yāva kāḷapakkhuposathā ayam eko addhamāso pariyesanakkhettaṁ c' eva karaṇakkhettaṁ ca, etasmiṁ hi antare vassikasāṭikaṁ aladdhaṁ pariyesituṁ laddhaṁ kātuṁ ca vaṭṭati, nivāsetuṁ adhiṭṭhātuṁ ca na vaṭṭati, kāḷapakkhuposathassa pacchimapāṭipadadivasato paṭṭhāya yāva āsāḷhipuṇṇamā[4] ayam eko addhamāso pariyesanakaraṇanivāsanānaṁ tiṇṇam pi khettaṁ, etasmiṁ [5]antare pariyesituṁ kātuṁ[5] nivāsetuñ ca vaṭṭati, adhiṭṭhātuṁ yeva na vaṭṭati. āsāḷhipuṇṇamāsiyā pacchimapāṭipadadivasato patthāya yāva kattikapuṇṇamā ime cattāro māsā pariyesanakaraṇanivāsanādhiṭṭhānānaṁ[6] catunnam pi[7] khettaṁ, etasmiṁ hi antare aladdhaṁ pariyesituṁ laddhaṁ vā kātuṁ nivāsetuṁ adhiṭṭhātuñ ca vaṭṭati, idaṁ tāva catubbidhaṁ khettaṁ veditattaṁ. kattikapuṇṇamāsiyā pana pacchimapāṭipadadivasato paṭṭhāya yāva jeṭṭhamūlapuṇṇamā ime sattamāsā piṭṭhisamayo nāma, etasmiṁ[8] antare kālo vassikasāṭikāyā ti ādinā nayena satuppādaṁ katvā aññātakaappavāritaṭṭhānato vassikasāṭikacīvaraṁ nipphādentassa iminā sikkhāpadena nissaggiyaṁ pācittiyaṁ, detha me vassikasāṭikacīvaraṁ ti ādinā nayena viññattiṁ katvā nipphādentassa aññātakaviññattisikkhāpadena nissaggiyaṁ pācittiyaṁ. vuttanayen' eva satuppādaṁ katvā ñātakapavāritaṭṭhānato nipphādentassa iminā 'va sikkhāpadena nissaggiyaṁ pācitti-

---

1 Bp.Ssp. vaṭṭati. 2 Bp.Ssp. °māse.

3 Ssp. °dhaṁ khettaṁ.

4 Bp.Ssp. āsāḷhīpu°; Ssp. āsāḷhapu° *for* āsāḷhipu°.

5-5 Ssp. hi antare aladdhaṁ pariyesituṁ laddhaṁ kātum ca *for these.*

6 Ssp. °sanaadhiṭṭhā°. 7 Bp. *omits* pi. 8 Bp.Ssp. *add* hi.

yaṁ. viññattiṁ katvā nipphādentassa aññātakaviññattisikkhāpadena anāpatti.

"vuttaṁ h' etaṁ Parivāre:

mātaraṁ cīvaraṁ yāce, no ca saṅghe pariṇataṁ,
ten'[1] assa hoti āpatti, anāpatti ca ñātake.
pañhāmesā kusalehi[2] cintitā ti.

ayaṁ hi pañho imam atthaṁ sandhāya vutto ti, evaṁ piṭṭhisamayacatukkaṁ veditabbaṁ. jeṭṭhamūlapuṇṇamāsiyā pana pacchimapāṭipadadivasato paṭṭhāya yāva kattikapuṇṇamā ime pañcamāsā kucchisamayo nāma, etasmiṁ hi antare vuttanayena[3] satuppādaṁ katvā aññātakaappavāritaṭṭhānato vassikasāṭikacīvaraṁ nipphādentassa vattabhede dukkaṭaṁ, ye manussā pubbe pi vassikasāṭikacīvaraṁ denti ime[4] pana sace pi attano aññātakaappavāritā honti vattabhedo n' atthi tesu satuppādakaraṇassa anuññātattā, viññattiṁ katvā nipphādentassa aññātakaviññattisikkhāpadena nissaggiyaṁ pācittiyaṁ.[5] idaṁ pana pakatiyā vassikasāṭikadāyakesu pi hoti yeva, vuttanayen' eva satuppādaṁ katvā ñātakapavāritaṭṭhānato nipphādentassa iminā sikkhāpadena anāpatti, viññattiṁ katvā nipphādentassa aññātakaviññattisikkhāpadena anāpatti, na vattabbā detha me ti idaṁ hi pariyesanakāle aññātakaappavārite eva sandhāya vuttaṁ, evaṁ kucchisamayacatukkaṁ veditabbaṁ. naggo kāyaṁ ovassāpeti āpatti dukkaṭassā 'ti ettha udakaphusitagaṇanāya akatvā nhānapariyosānavasena[6] payoge payoge dukkaṭena kāretabbo, so ca kho vivaṭaṅgane ākāsato patitaudaken' eva nhāyato,[6] nhānakoṭṭhakavāpi ādīsu ghaṭehi āsittaudakena vā nhāyantassa anāpatti. vassaṁ ukkaḍḍhiyatīti ettha sace katapariyositāya vassikasāṭikāya gimhānaṁ pacchimamāsaṁ[7] khepetvā puna vassānassa paṭhamamāsaṁ ukkaḍḍhitvā gimhānaṁ pacchimamāsam eva karonti vassikasāṭikā dhovitvā nikkhipitabbā, anadhiṭṭhitā avikappitā dve

---

[1] Bp.Ssp. ken'.
[2] Ssp. kusale.
[3] Ssp. °nayen' eva.
[4] Ssp. te.
[5] Ssp. *inserts* kasmā, ye manussā pubbe vassikasāṭikacīvaraṁ denti te upasamkamitvā evam assu vacanīyā 'ti vuttattā.
[6] Bp. nhāyanto; Ssp. nahā° *for* nhā°.
[7] Bp. pacchimaṁ māsaṁ.

māsaparihāraṁ[1] labhati, vassūpanāyikadivase adiṭṭhātabbā. sace satisammosena vā appahonakabhāvena vā akatā hoti, te ca dve māse vassānassa taṁ[2] ca catumāsan[3] ti chamāse[4] parihāraṁ labhati, sace pana kattikamāse kaṭhinaṁ[5] atthārīyati[6] apare pi cattāro māse labhati evaṁ dasamāsā honti, tato paraṁ pi satiyā paccāsāya mūlacīvaraṁ katvā ṭhapentassa ekamāsan ti evaṁ ekādasamāse parihāraṁ labhati, sace pana ekāhadvīhādivasena yāva dasāhānāgatāya[7] vassūpanāyikāya anto vasse vā laddhā c' eva niṭṭhitā ca kadā adhiṭṭhātabbā ti. etaṁ aṭṭhakathāsu na vicāritaṁ laddhadivasato paṭṭhāya anto dasāhe niṭṭhitā pana tasmiṁ yeva dasāhe[8] adhiṭṭhātabbā, dasāhātikkame niṭṭhitā tadah' eva[9] adhiṭṭhātabbā, dasāhe appahonte cīvarakālaṁ nātikkametabbā ti ayaṁ no attano mati. kasmā. anujānāmi bhikkhave ticīvaraṁ adhiṭṭhatuṁ na vikappetuṁ vassikasāṭikaṁ vassānaṁ cātumāsaṁ[10] adhiṭṭhātuṁ tato paraṁ vikappetun ti vuttaṁ, tasmā vassūpanāyikato pubbe dasāhātikkame pi anāpatti, dasāhaparamaṁ atirekacīvaraṁ dhāretabban ti ca[11] vuttaṁ, tasmā ekāhadvīhādivasena yāva dasāhaṁ[12] anāgatāya vassūpanāyikāya anto vasse[13] laddhā c' eva niṭṭhitā ca vuttanayen' eva antō dasāhe vā tadahu[14] adhiṭṭhātabbā, dasāhe appahonte cīvarakālaṁ nātikkametabbā, tattha siyā vassānaṁ cātumāsaṁ[10] adhiṭṭhātun ti vacanato cātumāsabbhantare yadā tadā vā adhiṭṭhātuṁ vaṭṭatīti. yadi pana[15] evaṁ kaṇḍupaṭicchādi[16] yāva ābādhā adhiṭṭhātun ti vuttaṁ, sāpi ca dasāhaṁ atikkametabbā[17] siyā, evaṁ ca[18] sati dasāhaparamaṁ atirekacīvaraṁ dhāretabban ti idaṁ virujjhati, tasmā yathāvuttam eva gahetabbaṁ aññaṁ vā acalaṁ[19] kāraṇaṁ labhitvā chaḍḍhetabbaṁ,[20] api ca Kurundiyam pi nissaggiyā-

---

1 Bp.Ssp. °māse pari°.
2 Bp. *omits* taṁ; Ssp. *omits* taṁ ca.
3 Bp.Ssp. cātu°.
4 Ssp. chammāse.
5 Bp. kathinaṁ.
6 Bp. °riyati.
7 Ssp. dasāhā anāgatāya.
8 Bp.Ssp. anto dasāhe.
9 Ssp. tadahe *for* tadah' eva.
10 Ssp. cātummāsaṁ.
11 Ssp. hi *for* ca.
12 Ssp. dasāhā.
13 Ssp. *adds* vā.
14 Bp.Ssp. *add* vā.
15 Bp.Ssp. *omit* pana.
16 Bp.Ssp. °ādiṁ.
17 Bp. atikkā°.
18 Bp. *omits* ca.
19 Ssp. acala.
20 Bp.Ssp. chaḍḍe°.

vasāne vuttaṁ kadā adhiṭṭhātabbā, laddhadivasato pana[1] paṭṭhāya anto dasāhaṁ[2] niṭṭhitā[3] pana tasmiṁ yeva anto-ḍasāhe[4] yadi na ppahoti yāva kattiyapuṇṇamā[5] parihāraṁ labhatīti. *acchinnacīvarassā* 'ti etaṁ vassikasāṭikaṁ[6] sandhāya vuttaṁ, tesaṁ hi naggānaṁ kāyovassāpane anāpatti, ettha ca mahagghaṁ vassikasāṭikaṁ nivāsetvā nahāyantassa corūpaddavo[7] āpadā nāma, sesam ettha uttānam eva. chasamuṭṭhānaṁ kiriyā nosaññāvimokkhaṁ acittakaṁ paṇṇattivajjaṁ kāyakammaṁ vacīkammaṁ ticittaṁ tivedanan ti. vassikasāṭikasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti cīvaraacchindanasikkhāpadaṁ. tattha *yam pi tyāhan* ti yam pi te ahaṁ, so kira mama pattacīvaraṁ[8] upāhanapaccattharaṇāni vahanto mayā saddhiṁ cārikaṁ pakkamissatīti adāsi, ten' evam āha.[9] *acchindī*ti balakkārena aggahesi, sakasaññāya gahitattā pan' assa pārājikaṁ n' atthi, kilāmetvā[10] gahitattā āpatti paññattā, sayaṁ acchindati nissaggiyaṁ pācittiyan ti ekaṁ cīvaraṁ ekābaddhāni ca bahūni acchindato ekā āpatti, ekato abaddhāni visuṁ ṭhitāni ca[11] bahūni acchindato saṅghāṭiṁ āhara uttarāsaṅgaṁ āharā 'ti evaṁ āharāpayato ca vatthugaṇanāya āpattiyo, mayā dinnāni sabbāni āharā 'ti vadato pi ekavacanen' eva sambahulā āpattiyo. *aññaṁ āṇāpeti āpatti dukkaṭassā* 'ti cīvaraṁ gaṇhā 'ti āṇāpeti ekaṁ dukkaṭaṁ, āṇatto bahūni gaṇhā 'ti ekaṁ pācittiyaṁ, saṅgāṭiṁ gaṇha uttarāsaṅgaṁ gaṇhā 'ti vadato vācāya vācāya dukkaṭaṁ, mayā dinnāni sabbāni gaṇhā 'ti vadato ekavācāya sambahulāpattiyo. *aññaṁ parikkhāran* ti vikappanūpagapacchimacīvaraṁ[12] ṭhapetvā yaṁ kiñci antamaso sūcim pi veṭhetvā ṭhapitāsu[13] pi vatthugaṇanāya dukkaṭāni, sithilaveṭhitāsu evaṁ gāḷhaṁ katvā baddhāsu pana ekam eva dukkaṭan ti Mahā-

---

[1] Bp.Ssp. *omit* pana.
[2] Bp.Ssp. °sāhe.
[3] Bp. aparinitthitā.
[4] Bp.Ssp. *insert* adhiṭṭhātabbā *after this.*
[5] Bp.Ssp. kattika°.
[6] Bp.Ssp. *add* eva.
[7] Bp. corūpa°.
[8] Bp.Ssp. °ra.
[9] Bp. *inserts* mayā saddhiṁ janapadacārikaṁ pakkamissatīti *after* āha.
[10] Ssp. kila°.
[11] Bp. *omits* ca.
[12] Bp. upagaṁ pari°; Ssp. ūpagaṁ pacchimaṁ cīvaraṁ.
[13] Bp.Ssp. thapitasūcīsu.

paccariyaṁ vuttaṁ, sūcighare pakkhittāsu pi es' eva nayo. thavikāya pakkhipitvā sithilabaddhagāḷhabaddhesu pi kaṭukāsu[1] bhesajjesu pi es' eva nayo. so vā detīti bhante tumhākaṁ yev' idaṁ sāruppan ti evaṁ vā deti, athavā pana āvuso mayaṁ tuyhaṁ vattapaṭivattaṁ[2] karissati amhākaṁ santike upajjhaṁ gaṇhissati dhammaṁ pariyāpuṇissatīti cīvaraṁ adamha so dāni tvaṁ na vattaṁ karosi na upajjhaṁ gaṇhāsi na dhammaṁ pariyāpuṇāsīti evam ādīni vutto bhante cīvaratthāya maññe bhaṇatha idaṁ vo cīvaran ti deti, evam pi so vā deti, disāpakkantaṁ vā pana daharaṁ nivattetha nan ti bhaṇati so na nivattati cīvare[3] gahetvā rundhathā 'ti evaṁ ce nivattati sādhu, sace pattacīvaratthāya maññe tumhe bhaṇatha gaṇhatha[4] nan ti deti evaṁ pi so yeva[5] deti. vibbhantaṁ vā disvā mayaṁ tuyhaṁ vattaṁ karissatīti pattacīvaraṁ adamha[6] so dāni tvaṁ vibbhamitvā carasīti vadati, itaro gaṇhatha tumhākaṁ cīvaran[7] ti deti evam pi so vā deti, mama santike upajjhaṁ gaṇhantass' eva te demi aññattha gaṇhantassa na demi vattaṁ karontassa[8] demi akarontassa na demi dhammaṁ pariyāpuṇantass' eva demi apariyāpuṇantassa na demi avibbhamantass' eva demi vibbhamantassa na demīti evaṁ dātuṁ na vaṭṭati, dadato dukkataṁ, āharāpetuṁ pana vaṭṭati, cajitvā dinnaṁ acchinditvā gaṇhanto bhaṇḍagghena kāretabbo, sesam ettha uttānam evā 'ti. tisamuṭṭhānaṁ kāyacittato vācācittato kāyavācācittato ca samuṭṭhāti kiriyā saññāvimokkhaṁ sacittakaṁ lokavajjaṁ kāyakammaṁ akusalacittaṁ dukkhavedanan ti. cīvaraacchindanasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti suttaviññattisikkhāpadaṁ. tattha *khoman* ti khomavākehi katasuttaṁ. *kappāsiyan*[9] ti kappāsato nibbattaṁ. *koseyyan* ti kosiyaṁsūhi kantitvā[10] katasuttaṁ. *kambalan* ti eḷakalomasuttaṁ. *sāṇan* ti sāṇavākasuttaṁ. *bhaṅgan* ti pāṭekkaṁ vākamayasuttam evā 'ti eke,

---

[1] Bp. tikaṭukādīsu; Ssp. tikaṭukādi *for* pi kaṭukāsu.
[2] Bp.Ssp. °paṭipattiṁ.
[3] Bp.Ssp. cīvaraṁ.
[4] Ssp. °hātha.
[5] Bp. vā *for* yeva; Ssp. *adds* vā.
[6] Ssp. adamhā.
[7] Bp. pattacīvaran.
[8] Bp. °tass' eva.
[9] Bp.Ssp. °sikan.
[10] Bp.Ssp. kantitvā.

pañcahi[1] missetvā katasuttaṁ pana bhaṅgan ti veditabbaṁ. *vāyāpeti payoge*[2] *dukkaṭan* ti sace tantavāyassa turivemādīni[3] n' atthi tāni araññato āharissāmīti vāsiṁ vā pharasuṁ vā niseti tato paṭṭhāya yaṁ yaṁ upakaraṇatthāya vā cīvaraṁ[4] vāyāpanatthāya vā karoti sabbattha tantavāyassa payoge payoge bhikkhussa dukkaṭaṁ, dīghato vidatthimatte tiriyaṁ ca hatthamatte vīte nissaggiyaṁ pācittayaṁ. Mahāpaccariyaṁ pana yāva pariyosānā[5] vāyāpentassa phalake phalake nissaggiyaṁ pācittiyan ti vuttaṁ, tam pi idam eva pamāṇaṁ sandhāya vuttan ti veditabbaṁ, vikappanūpagapacchimaṁ[6] hi cīvaraṁ[7] cīvarasaṅkhyaṁ gacchatīti. api c' ettha evaṁ vinicchayo veditabbo:—suttaṁ tāva sāmaṁ viññāpitaṁ akappiyaṁ sesaṁ ñātakādivasena uppannaṁ kappiyaṁ, tantavāyo pi aññātakaappavārito viññattiyā laddho akappiyo seso kappiyo, tattha akappiyasuttaṁ akappiyatantavāyena vāyāpeyya[8] pubbe vuttanayena nissaggiyaṁ, ten' eva[9] kappiyasuttaṁ vāyāpentassa yathā pubbe nissaggiyaṁ evaṁ dukkaṭam, ten' eva kappiyaṁ ca akappiyaṁ ca suttaṁ vāyāpentassa yadi pacchimacīvarappamāṇena eko paricchedo suddhakappiyasuttamayo eko akappiyasuttamayo ti evaṁ kedārabandhaṁ[10] viya cīvaraṁ hoti, akappiyasuttamaye paricchede paricchede pācittiyaṁ, itarasmiṁ tath' eva dukkaṭaṁ, yadi tato ūnakaparicchedā[11] honti antamaso acchimaṇḍalapamāṇāpi[12] sabbaparicchedesu paricchedagaṇanāya dukkaṭaṁ, atha ekantarikena vā suttena dīghato vā kappiyaṁ tiriyaṁ akappiyaṁ katvā vītaṁ hoti phalake phalake dukkaṭaṁ,[13] kappiyatantavāyena pi akappiyasuttaṁ vāyāpentassa yathā pubbe nissaggiyaṁ evaṁ[14] dukkaṭaṁ, ten' eva kappiyaṁ ca akappiyañ ca suttaṁ vāyāpentassa sace pacchimacīvarappamāṇā vā[15] ūnakā vā akappiyasuttaparicchedā honti, tesu paricchedagaṇanāya dukkaṭaṁ. kappiya-

---

1 Ssp. etehi pañcahi pi.
2 Bp. *repeats this.*
3 Bp. tūri°.
4 Bp.Ssp. cīvaravāyanatthāya.
5 Bp.Ssp. °sānaṁ.
6 Ssp. °gaṁ pacchimaṁ.
7 Bp.Ssp. *omit* cīvaraṁ.
8 Bp.Ssp. vāyāpentassa.
9 Bp.Ssp. *add* pana.
10 Bp.Ssp. kedārakabaddhaṁ.
11 Bp. ūnapari°; Ssp. ūnā pari°.
12 Ssp. °ppamā°.
13 Bp. *adds* hoti.
14 Ssp. eva.
15 Bp. *omits* vā.

suttapariccheḍesu anāpatti. atha ekantarikena vā suttena dīghato vā kappiyaṁ tiriyaṁ akappiyaṁ katvā vītaṁ hoti phalake phalake dukkaṭaṁ, yadi pana dve ṭantavāyā honti eko kappiyo eko akappiyo suttaṁ ca akappiyaṁ te ce vārena vinanti[1] akappiyatantavāyena vīte phalake phalake pācittiyaṁ, ūnatare dukkaṭaṁ, itarena vīte ubhayattha dukkaṭaṁ, sace dve pi vemaṁ gahetvā ekato vinanti[1] phalake phalake dukkaṭaṁ, atha suttaṁ kappiyaṁ cīvarañ ca kedārakabandhādīhi[2] sapariccheḍaṁ akappiyatantavāyena vīte pariccheḍe pariccheḍe dukkaṭaṁ, itarena vīte anāpatti. sace dve pi vemaṁ gahetvā ekato vinanti[3] phalake phalake dukkaṭaṁ, atha suttaṁ[4] kappiyañ ca akappiyañ ca te ce vārena vinanti akappiyatantavāyena akappiyasuttamayesu pacchimacīvarappamāṇesu pariccheḍesu vītesu pariccheḍagaṇanāya pācittiyaṁ, ūnakataresu kappiyasuttamayesu ca dukkaṭaṁ, kappiyatantavāyena akappiyasuttamayesu pamāṇayuttesu vā ūṇakesu vā dukkaṭam eva, kappiyasuttamayesu anāpatti. atha ekantarikena vā suttena dīghato vā akappiyaṁ tiriyaṁ kappiyaṁ katvā vinanti, ubho pi vā[5] vemaṁ gahetvā ekato vinanti apariccheḍe cīvare phalake phalake dukkaṭaṁ, sapariccheḍe pariccheḍavasena dukkaṭānīti ayaṁ pan' attho Mahāaṭṭhakathāyaṁ apākaṭo, Mahāpaccariyādīsu[6] pākaṭo idha sabbākāren' eva pākaṭo. sace suttaṁ pi kappiyaṁ tantavāyo pi[7] ñātakapavārito[8] mūlena vā payojito vāyāpanapaccayā anāpatti, dasāhatikkamanapaccayā pana āpatti[9] rakkhantena vikappanūpagamāṇamatte[10] vīte tante ṭhitaṁ[11] yeva adhiṭṭhātabbaṁ, dasāhatikkamane[12] niṭṭhāpiyamānaṁ hi nissaggiyaṁ bhaveyyā 'ti, ñātakādīhi tantaṁ āropetvā tumhākaṁ bhante idaṁ cīvaraṁ gaṇheyyathā 'ti niyyādite pi es' eva nayo. sace tantavāyo evaṁ payojito vā sayaṁ dātukāmo[13] hutvā ahaṁ bhante tumhākaṁ

---

[1] Ssp. vīṇanti.
[2] Bp. °baddhādīhi.
[3] Ssp. vīnanti, *sic passim.*
[4] Bp.Ssp. *add* pi.
[5] Bp. te *for* vā.
[6] Bp.Ssp. °paccariādīsu.
[7] Ssp. *inserts* kappiyo *after* pi.
[8] Ssp. ñātakaparivārito vā.
[9] Bp.Ssp. āpattiṁ.
[10] Bp. °ụpagappa°; Ssp. °ūpagappa°.
[11] Ssp. vītañ ñeva.
[12] Bp.Ssp. °kkamena.
[13] Bp.Ssp. *add* vā.

cīvaraṁ asukadivase nāma vāyitvā ṭhapessāmīti vadati bhikkhu[1] tena paricchinnadivasato dasāhaṁ atikkāmeti nissaggiyaṁ pācittiyaṁ, sace pana tantavāyo ahaṁ tumhākaṁ cīvaraṁ vāyitvā sāsanaṁ pesessāmīti vatvā tath' eva karoti, tena pesitabhikkhu pana tassa bhikkhuno na āroceti aññe disvā vā sutvā vā tumhākaṁ bhante cīvaraṁ niṭṭhitan ti āroceti, etassa ārocanaṁ nappamāṇaṁ,[2] yadā pana tena pesito yeva āroceti tassa vacanaṁ sutadivasato paṭṭhāya dasāhaṁ atikkāmayato nissaggiyaṁ pācittiyaṁ. sace tantavāyo ahaṁ tumhākaṁ cīvaraṁ vāyitvā kassaci hatthe pahiṇissāmīti vatvā tath' eva karoti cīvaraṁ gahetvā gatabhikkhu pana attano parivene ṭhapetvā tassa na āroceti aññe koci bhaṇati api bhante adhunāgataṁ[3] cīvaraṁ sundaran *ti*, kuhiṁ āvuso cīvaran ti itthannāmassa hatthe pesitan ti etassa pi vacanaṁ nappamaṇaṁ,[2] yadā pana so bhikkhu cīvaraṁ deti laddhadivasato paṭṭhāya dasāhaṁ atikkāmayato nissaggiyaṁ pācittiyaṁ. sace pana vāyāpanamūlaṁ adinnaṁ hoti yāva kākanikamattam[4] pi avasiṭṭhaṁ tāva rakkhati. anāpatti cīvaraṁ sibbetun ti cīvaraṁ[5] sibbanatthāya suttaṁ viññāpentassa anāpattīti attho. āyoge ti ādīsu pi nimittatthe bhummavacanaṁ, āyogādinimittaṁ viññāpentassa anāpattīti vuttaṁ hoti, sesam ettha uttānam evā 'ti. chasamuṭṭhānaṁ kiriyā nosaññavimokkhaṁ acittakaṁ paṇṇattivajjaṁ kāyakammaṁ vacīkammaṁ ticittaṁ tivedanan ti. suttaviññattisikkhāpapadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti mahāpesakārasikkhāpadaṁ. tattha *suttaṁ dhārayitvā* ti suttaṁ tūletvā[6] phalaparicchedaṁ katvā appitan ti ghanaṁ. *suvītan* ti suṭṭhuvītaṁ sabbaṭṭhānesu samaṁ katvā vītaṁ. *suppavāyitan* ti suṭṭhu pavāyitaṁ, sabbaṭṭhānesu samaṁ katvā tante pasāritaṁ. *suvilekhitan* ti lekhaniyā[7] suṭṭhu vilikhitaṁ. *suvītacchitan*[8] kocchena suṭṭhu vītacchitaṁ,[9] suviniddhotan[10] ti attho. *paṭibaddhan* ti

---

[1] Bp.Ssp. *add* ca.
[2] Bp. na pamāṇaṁ.
[3] Bp. °ābhataṁ; Ssp. °nā āgataṁ.
[4] Bp.Ssp. kākaṇi°.
[5] Bp. cīvara.
[6] Bp.Ssp. tuletvā.
[7] Ssp. lekhiniyā.
[8] Ssp. suvita°.
[9] Ssp. vita°.
[10] Bp.Ssp. suniddhotan.

vekallaṁ,[1] *tante* ti tante dīghato pasāraṇe yeva upanetvā ti attho. *tatra ce so bhikkhū* 'ti yatra gāme yā nigame vā te tantavāyā tatra. *vikappaṁ āpajjeyyā* 'ti visiṭṭhaṁ[2] kappaṁ adhikavidhānaṁ āpajjeyya. pāḷiyaṁ pana yen' ākārena vikappaṁ āpanno hoti taṁ dassetuṁ idaṁ kho āvuso ti ādi vuttaṁ, dhammam pi bhaṇatīti dhammakatham pi katheti, tassa vacanena āyataṁ vā vitthataṁ vā appitaṁ vā ti suttavaḍḍhanakaākāram[3] eva dasseti, pubbe appavārito ti cīvarasāmikehi pubbe[4] appavārito hutvā, sesaṁ uttānam[5] evā 'ti. chasamuṭṭhānaṁ kiriyā nosaññāvimokkhaṁ acittakaṁ paṇṇattivajjaṁ kāyakammaṁ vacīkammaṁ ticittaṁ tivedanan ti. pesakārasikkhāpadavaṇṇanā[6] niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti accekacīvarasikkhāpadaṁ. tattha *dasāhanāgatan*[7] ti dasaahāni dasāhaṁ tena dasāhena anāgataṁ[8] dasāhanāgataṁ,[9] dasāhena asampattan[10] ti attho, taṁ dasāhanāgataṁ,[7] accantasaṁyogavasena bhummatthe upayogavacanaṁ ten' ev' assa padabhājane dasāhanāgatāyā 'ti vuttaṁ. *pavāraṇāyā* 'ti idaṁ pana yā sā[11] dasāhanāgatā ti vuttā taṁ sarūpato dassetuṁ asammohatthaṁ aṅuppayogavacanaṁ. *kattikatemāsikapuṇṇaman*[12] ti paṭhamakattikatemāsikapuṇṇamaṁ,[13] idhāpi paṭhamapadassa anuppayogattā[14] purimanayen' eva bhummatthe upayogavacanaṁ, idaṁ vuttaṁ hoti yato paṭṭhāya paṭhamamahāpavāraṇāya[15] dasāhanāgatā[16] ti vuccati sace pi tāni divasāni accantam eva bhikkhuno accekacīvaraṁ uppajjeyya accekaṁ idan ti jānamānena bhikkhunā sabbam pi paṭiggahetabban ti, tena pavāraṇamāsassa juṇhapakkhapañcamito paṭṭhāya uppannassa cīvarassa nidhānakālo dassito hoti. kāmaṁ c' esa dasāhaparamaṁ atirekacīvaraṁ dhāretabban ti iminā 'va siddho atthuppattivasena pana[17] apubbaṁ viya atthaṁ dassetvā sikkhā-

1 Ssp. vekallakaṁ.
2 Ssp. visiṭṭhakappaṁ.
3 Bp.Ssp. °nakaākā°.
4 Bp. *omits* pubbe.
5 Bp.Ssp. uttānattham.
6 Bp.Ssp. mahāpesa°.
7 Bp.Ssp. dasāhā° *for* dasāha°.
8 Bp.Ssp. anāgatā.
9 Bp.Ssp. dasāhānāgatā.
10 Bp.Ssp. °pattā ti attho.
11 Ssp. *omits* sā.
12 Ssp. °sipuṇṇaman.
13 Ssp. °māsipu°.
14 Bp. anupa°.
15 Bp.Ssp. °raṇā.
16 Bp.Ssp. dasāhā°.
17 Ssp. *omits* pana.

padaṁ ṭhapitaṁ. accekacīvaran ti accāyikaṁ[1] cīvaraṁ vuccati, tassa pana accāyikabhāvaṁ dassetuṁ senāya vā gantukāmo hotīti ādi vuttaṁ, tattha saddhā ti iminā saddhāmattam[2] eva dassitaṁ. pasādo ti iminā[3] suppasannā balavasaddhā. etaṁ accekacīvaraṁ nāmā 'ti etaṁ[4] imehi kāraṇehi dātūkāmena dūtaṁ vā pesetvā sayaṁ vā āgantvā vassāvāsikaṁ dassāmīti evaṁ ārocitaṁ[5] cīvaraṁ accekacīvaraṁ nāma hotīti. chaṭṭhato[6] paṭṭhāya pan' uppannā[7] anaccekacīvaram pi paccuddharitvā ṭhapitacīvaram pi etaṁ parihāraṁ labhati yeva, saññāṇaṁ katvā nikkhipitabban ti kiñci nimittaṁ katvā ṭhapetabbaṁ. kasmā, etaṁ vuttaṁ yadi hi taṁ pure pavāraṇāya vibhajanti yena gahitaṁ tena chinnavassena na bhavitabbaṁ, sace pana[8] hoti taṁ[9] cīvaraṁ saṅghikam eva hoti, tato sallakkhetvā sukhaṁ dātuṁ bhavissatīti accekacīvare *accekacīvarasaññī*ti evam ādīni[10] vibhajitvā gahitam eva sandhāya vuttaṁ, sace pana avibhattaṁ hoti saṅghassa vā bhaṇḍāgāre cīvarasamayātikkame[11] pi anāpatti. iti atirekacīvarassa dasāhaparihāro[12] katassa[13] vassikasāṭikacīvarassa anatthate kaṭhine pañca māsā vasse ukkaḍḍhite chammāsā[14] atthate kaṭhine apare cattāro māsā hemantassa pacchimadivase[15] mūlacīvarādhiṭṭhānavasena aparo pi eko māso ti ekādasa māsā parihāro, [16]satiyā paccāsāya mūlacīvarassa eko māso,[16] accekacīvarassa anatthate kaṭhine ekādasadivasādhiko māso, atthate kaṭhine ekādasadivasādhikā pañca māsā tato paraṁ ekadivasam pi parihāro n' atthīti veditabbaṁ, anaccekacīvare ti accekacīvarasadise aññasmiṁ, sesam ettha uttānam[17] evā 'ti. kaṭhinasamuṭṭhānaṁ, akiriyā nosaññavimokkhaṁ acittakaṁ paṇṇattivajjaṁ kāyakammaṁ vacīkammaṁ ticittaṁ tivedanan ti. accekacīvarasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

---

[1] Bp.Ssp. °yika. [2] Bp. °mattakam. [3] Bp. *omits* iminā.
[4] Ssp. ettha. [5] Ssp. ārocita. [6] Bp.Ssp. chaṭṭhito.
[7] Bp. pana uppannaṁ; Ssp. pan' uppannaṁ.
[8] Ssp. *inserts* chinnavasso *after* pana. [9] Ssp. *omits* taṁ.
[10] Bp.Ssp. ādi. [11] Ssp. bhaṇḍāgārikacīvaraṁ samayātikkame.
[12] Bp.Ssp. dasāhaṁ parihāro; Ssp. *inserts* ticīvarassa ekadivasam pi parihāro n' atthi *after this*.
[13] Bp. Ssp. akatassa.
[14] Bp. chamāsā. [15] Bp.Ssp. pacchime divase.
[16-16] Ssp. *omits these five words*. [17] Bp. uttānattham.

Tena samayena 'ti sāsaṅkasikkhāpadaṁ. tattha *vuṭṭhavassā āraññakesū* 'ti te pubbe pi āraññikā[1] yeva viharimsu, dubbalacīvarattā paccayavasena gāmantasenāsane vassaṁ vasitvā niṭṭhitacīvarā hutvā idāni nippalibodhā samaṇadhammaṁ karissāmā 'ti āraññakesu senāsanesu viharanti. *kattikacorakā* ti kattikamāse corā. *paripātentīti* upaddavanti[2] tattha tattha adhāvitvā[3] uttāsenti palāpenti, antaraghare nikkhipitun ti anto gāme nikkhipituṁ. bhagavā yasmā paccayā nāma dhammena samena dullabhā sallekhavā hi bhikkhu mātaram pi viññāpetuṁ na sakkoti tasmā cīvaraguttatthāya[4] antaraghare nikkhipituṁ anujānāti,[5] bhikkhūnaṁ pana anurūpattā araññavāsaṁ na paṭikkhipi. *upavassaṁ kho panā* 'ti ettha upavassan ti upavassaṁ vasitvā[6] ti vuttaṁ hoti, upasampajjan ti ādi[7] viya hi ettha anunāsiko daṭṭhabbo, vassaṁ upagantvā ca[8] vasitvā cā 'ti attho. imassa ca padassa[9] *tathārūpesu bhikkhu senāsanesu viharanto* ti iminā sambandho, kiṁ vuttaṁ hoti, vassaṁ upagantvā ca vasitvā ca tato paraṁ pacchimakattikapuṇṇamapariyosānakāle[10] yāni kho pana tāni āraññakāni senāsanāni sāsaṅkasammatāni sappaṭibhayāni tathārūpesu bhikkhu senāsanesu viharanto ākaṅkhamāno tiṇṇaṁ cīvarānaṁ aññataraṁ cīvaraṁ[11] antaraghare nikkhipeyyā 'ti, yasmā pana yo vassaṁ upagantvā yāva paṭhamakattikapuṇṇamaṁ vasati so vutthavassānaṁ abbhantaro hoti, tasmā idaṁ[12] atigahanaṁ, byañjanavicāraṇaṁ akatvā padabhājane kevalaṁ cīvaranikkhepārahaṁ puggalaṁ dassetuṁ vutthavassānan ti vuttaṁ, tassāpi bhikkhu senāsane[13] viharanto ti iminā sambandho, ayaṁ hi ettha attho vutthavassānaṁ[14] bhikkhu[15] senāsane[13] viharanto ti evarūpānaṁ bhikkhūnaṁ abbhantare yo koci bhikkhū 'ti vuttaṁ hoti, araññakalakkhaṇaṁ[16] adinnādānavaṇṇanāyaṁ vuttaṁ, ayaṁ pana viseso sace vihāro parikkhitto hoti

---

1 Bp.Ssp. araññe. 2 Bp. uppa°. 3 Bp.Ssp. ādhāvitvā.
4 Bp.Ssp. °guttatthaṁ. 5 Sp. anujāni *by mistake*.
6 Ssp. upavassa upavasitvā. 7 Bp.Ssp. ādīsu.
8 Bp.Ssp. *omit* ca. 9 Ssp. *omits this*.
10 Bp.Ssp. °kālaṁ. 11 Bp. *omits* cīvaraṁ.
12 Bp.Ssp. imaṁ. 13 Bp.Ssp. °sanesu. 14 Ssp. vuṭṭha°.
15 Ssp. bhikkhūnaṁ. 16 Ssp. araññalakkhaṇaṁ.

parikkhittassa gāmassa indakhīlato aparikkhittassa parikkhepārahaṭṭhānato[1] paṭṭhāya yāva vihāraparikkhepā minitabbaṁ, sace vihāro aparikkhitto hoti yaṁ sabbapaṭhamaṁ senāsanaṁ vā bhattasālaṁ[2] vā dhuvasannipātaṭṭhānaṁ vā bodhiṁ[3] vā cetiyaṁ vā dūre ce pi senāsanato hoti, taṁ paricchedaṁ katvā minitabbaṁ. sace pi āsanne gāmo hoti vihāre ṭhite hi gharamānusakānaṁ[4] saddo sūyati[5] pabbatanadī ādīhi pana antarikattā[6] na sakkā ujuṁ gantuṁ yo c' assa pakatimaggo hoti sace pi nāvāya saṁcaritabbo tena maggena gāmato pañca dhanusatikaṁ gahetabbaṁ, yo pana āsannagāmassa aṅgasampādanatthaṁ tato tato maggaṁ pidahati ayaṁ dhutaṅgacoro ti veditabbo. *sāsaṅkasammatānīti* sāsaṅkānīti sammatāni evaṁ saṁñātā[7] ti attho, padabhājane pana yena kāraṇena tāni sāsaṅkasammatāni taṁ dassetuṁ ārāme ārāmūpacāre ti ādi vuttaṁ, saha paṭibhayena sappaṭibhayāni sannihitavāḷabhayānīti[8] attho, padabhājane pana yena kāraṇena tāni sappaṭibhayāni taṁ dasssetuṁ ārāme ārāmūpacāre ti ādi vuttaṁ, sāmantagocaragāme[9] nikkhipeyyā 'ti āraññakassa senāsanassa samantā sabbadisābhāgesu attanā abhirucite gocaragāme satiyā aṅgasampattiyā nikkhipeyya, tatrāyaṁ aṅgasampatti purimikāya upagantvā mahāpavāraṇāya pavārite hoti idam ekaṁ aṅgaṁ, sace pacchimikāya[10] upagato hoti chinnavasso vā nikkhiptuṁ na labhati kattikamāso yeva hoti idaṁ dutiyam aṅgaṁ, kattikamāsato paraṁ na labhati, pañca dhanusatikaṁ pacchimam eva pamāṇayuttaṁ senāsanaṁ hoti idaṁ tatiyam aṅgaṁ, ūṇappamāṇe vā gāvutato atirekapamāṇe[11] vā na labhati, yatra hi piṇḍāya caritvā puna vihāraṁ bhattavelāya sakkā āgantuṁ tad eva idhādhippetaṁ.[12] nimantito pana addhāyojanam[13] pi yojanam pi gantvā vasitvā[14] pacceti idañ ca[15] appamāṇaṁ, sāsaṅkasappatibhayam[16] eva hoti idaṁ

---

1 Ssp. *adds* ca. 2 Bp.Ssp. °sālā. 3 Bp.Ssp. bodhi.
4 Ssp. °manussa°. 5 Ssp. suyyati.
6 Ssp. antaritattā. 7 Bp. °tānīti; Ssp. ñātānīti.
8 Bp.Ssp. °hitabalavabhayānīti. 9 Bp.Ssp. samantā go°.
10 Ssp. *adds* vā. 11 Bp.Ssp. °ppamāṇe.
12 Bp.Ssp. idha adhi°. 13 Ssp. addhayo°.
14 Bp.Ssp. vasituṁ. 15 Ssp. idam *for* idañ ca. 16 Ssp. °sapaṭi°.

catuttham aṅgaṁ, anāsaṅkaappaṭibhye[1] hi aṅgayutte pi senāsane vasanto nikkhipituṁ na labhatīti. aññatra bhikkhusammutiyā ti yā uddositasikkhāpade[2] Kosambakasammuti[3] anuññātā tassā sammutiyā,[4] sace sā laddhā hoti chārattātirekāpi[5] vippavasituṁ vaṭṭati, puna yāva[6] sīmaṁ okkamitvā ti sace gocaragāmato puratthimāya disāya senāsanaṁ, ayaṁ ca pacchimadisaṁ gato hoti senāsanaṁ āgantvā sattamaṁ aruṇaṁ uṭṭhapetuṁ asakkontena gāmasīmam pi okkamitvā sabhāya[7] vā yattha katthaci vā vasitvā cīvare pavattiṁ[8] ñatvā pakkamituṁ vaṭṭatīti attho, evaṁ asakkontena pana[9] tatr' eva ṭhitena paccuddharitabbaṁ, atirekacīvaraṭṭhāne ṭhassatīti. sesaṁ uttānam eva.[10] kaṭhinasamuṭṭhānaṁ kāyavācato kāyavācācittato ca samuṭṭhāti, akiriyā nosaññāvimokkhaṁ acittakaṁ paṇṇattivajjaṁ kāyakammaṁ vacīkammaṁ ticittaṁ tivedanan ti. sāsaṅkasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tena samayenā 'ti pariṇatasikkhāpadaṁ. tattha *pūgassā* 'ti samūhassa, dhammagaṇassā 'ti attho. paṭiyattan ti paṭiyāditaṁ. *bahu*[11] *saṅghassa bhadrā*[12] 'ti saṅghassa bahūni bhadrāni[13] aṅekāni lābhamukhāni na saṅghassa kenaci parihāyantīti[14] dīpenti. *onojethā* 'ti detha, kiṁ pan' evaṁ vattuṁ vaṭṭatīti,[15] kasmā, na vaṭṭati, ayaṁ hi abhihaṭabhikkhā abhiharitvā ekasmiṁ okāse saṅghass' atthāya paṭiyattā abhihaṭapariyatte ca uddissa ṭhapitakabhāge[16] ca payuttavācā nāma n' atthi. *saṅghikan* ti saṅghassa santakaṁ, so hi saṅghassa pariṇatattā hatthaṁ anārūḷho 'pi ekena pariyāyena saṅghassa santako hoti, padabhājane pana *saṅghikaṁ nāma saṅghassa dinnaṁ hoti pariccattan* ti evaṁ atthuddhāravasena nippariyāyato vā[17] saṅghikaṁ dassitaṁ, lābhan ti

---

1 Ssp. °apaṭi°. 2 Bp. udosita°. 3 Ssp. Kosambika°.
4 Bp. *adds* aññatra; Ssp. sammatiya *and adds* aññatra.
5 Bp.Ssp. °rekam pi. 6 Bp.Ssp. gāma *for* yāva.
7 Bp.Ssp. sabhāyaṁ.
8 Bp. cīvarappavattim; Ssp. cīvarappavuttiṁ.
9 Bp.Ssp. tatth' eva *for* pana tatr' eva. 10 Ssp. evā ti.
11 Bp.Ssp. bahū. 12 Bp. bhaddā; Ssp. bhattā.
13 Ssp. bhattāni. 14 Ssp. parihānīti. 15 Ssp. vaṭṭati.
16 Ssp. ṭhapitabhāge. 17 Bp.Ssp. va.

labhitabbaṁ[1] vatthuṁ āha, ten' ev' assa niddese cīvaram pīti ādi vuttaṁ. *pariṇatan* ti saṅghassa ninnaṁ[2] saṅghapoṇaṁ[3] saṅghapabbhāraṁ[4] hutvā ṭhitaṁ, yena pana kāraṇena so pariṇato hoti taṁ dassetuṁ *dassāma karissāmā 'ti vācā bhinnā hotī*ti padabhājanaṁ vuttaṁ. *payoge dukkaṭan* ti pariṇatalābhassa attano parināmanapayoge[5] dukkaṭaṁ, paṭilābhena tasmiṁ hatthaṁ ārūḷhe nissaggiyaṁ, sace pana saṅghassa dinnaṁ hoti taṁ gahetuṁ na vaṭṭati saṅghass' eva dātabbaṁ, yo pi ārāmikehi saddhiṁ ekato khādati[6] bhaṇḍaṁ agghāpetvā kāretabbo, pariṇataṁ pana sahadhammikānaṁ vā gihīnaṁ vā antamaso mātusantakam pi idaṁ[7] mayhaṁ dehīti saṅghassa pariṇatabhāvaṁ ñatvā attano pariṇāmetvā gaṇhantassa nissaggiyaṁ pācittiyaṁ, imassa bhikkhuno dehīti evaṁ aññassa parināmentassa suddhikapācittiyaṁ, ekaṁ pattaṁ vā cīvaraṁ vā attano ekaṁ aññassa pariṇāmeti nissaggiyaṁ pācittiyaṁ c' eva suddhikapācittiyaṁ ca, es' eva nayo bahūsu. vuttam pi c' etaṁ:—

nissaggiyena āpattiṁ, khuddakena[8] pācittiyaṁ
āpajjeyya ekato pañhāmesā kusalehi cintitā ti.

ayaṁ hi pariṇāmanaṁ sandhāya vuttaṁ, yo pi vassikasāṭikasamaye mātughare pi saṅghassa pariṇataṁ vassikasāṭikaṁ ñatvā attano pariṇāmeti nissaggiyaṁ, parassa pariṇāmeti suddhikapācittiyaṁ, manussā saṅghabhattaṁ karissāmā 'ti sappitelādīni āharanti gilāno ce pi bhikkhu saṅghassa pariṇatabhāvaṁ ñatvā kiñci yācati nissaggiyapācittiyam[9] eva, sace pana so tumhākaṁ sappiādīni ābhaṭāni atthīti pucchitvā āma atthīti vutte mayham pi dethā 'ti vadati vaṭṭati, athāpi taṁ[10] kukkuccāyantaṁ upāsakā vadanti saṅgho pi amhehi dinnam eva labhati gaṇhatha bhante ti evam pi vaṭṭati. *saṅghassa pariṇataṁ aññasaṅghassā* 'ti ekasmiṁ vihāre saṅghassa pariṇataṁ aññavihāraṁ[11] uddisitvā asukasmiṁ nāma vihāre[12] saṅghassa dethā 'ti parinā-

---

1 Bp. paṭilabhitabbavatthuṁ; Ssp. labhitabbavatthuṁ.
2 Ssp. dinnaṁ.
3 Bp.Ssp. saṅghassa poṇaṁ.
4 Bp.Ssp. saṅghassa pabbhāraṁ.
5 Ssp. pariṇāmitappayoge.
6 Ssp. *adds* taṁ.
7 Bp. imaṁ.
8 Ssp. khuddake.
9 Bp.Ssp. °yaṁ pāci°.
10 Bp.Ssp. naṁ.
11 Bp.Ssp. aññaṁ vihāraṁ.
12 Bp. mahāvihāre.

meti. *cetiyassa vā* ti kiṁ saṅghassa dinnena cetiyapūjaṁ[1] karothā 'ti evaṁ cetiyassa vā pariṇāmeti, *cetiyassa pariṇatan* ti ettha niyametvā aññacetiyass' atthāya ropitamālāvacchato aññacetiyam pi[2] puppham pi āropituṁ[3] na vaṭṭati. ekassa cetiyassa pana chattaṁ vā paṭākaṁ vā āropetvā ṭhitaṁ disvā sesaṁ[4] aññacetiyassa[5] dāpetuṁ vaṭṭati, *puggalassa pariṇatan* ti antamaso sunakhassāpi pariṇataṁ imassa sunakhassa mā dehi etassa dehīti evaṁ aññapuggalassa pariṇāmeti dukkaṭaṁ. sace pana kevalaṁ[6] dāyakā mayaṁ saṅghabhattaṁ[7] kātukāmā cetiyaṁ pūjitukāmā[8] ekassa bhikkhuno parikkhāraṁ dātukāmā tumhākaṁ ruciyā dassāma bhaṇatha kattha demā 'ti vadanti, evaṁ vutte tena bhikkhunā yattha icchatha tattha dethā 'ti vattabbaṁ,[9] sace pana kevalaṁ kattha demā 'ti pucchanti pāḷiyaṁ āgatanayena[10] vattabbaṁ, sesam ettha uttānam evā 'ti.[11] tisamuṭṭhānaṁ kāyacittato vācācittato kāyavācācittato ca samuṭṭhāti, kiriyā saññavimokkhaṁ sacittakaṁ lokavajjaṁ kāyakammaṁ vacīkammaṁ akusalacittaṁ tivedanan ti. Samantapāsādikāya vinayasaṁsaṇṇanāya[12] pariṇatasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Niṭṭhitā tiṁsakavaṇṇanā[13] ti.

---

1 Ssp. cetiyassa pūjaṁ. 2 Bp.Ssp. hi. 3 Bp.Ssp. °petuṁ.
4 Ssp. sesakaṁ. 5 Bp. aññassa cetiyassa.
6 Bp.Ssp. *omit* kevalaṁ. 7 Bp.Ssp. saṅghassa bhattaṁ.
8 Bp. cetiyassa pūjaṁ kātukāmā; Ssp. cetiyapūjaṁ kātukāmā.
9 Bp.Ssp. °bbā. 10 Ssp. °nayen' eva.
11 Ssp. eva *for* evā 'ti. 12 Bp. °nāyaṁ.
13 Ssp. tiṁsakakaṇḍaṁ niṭṭhitaṁ.

PRINTED IN GREAT BRITAIN BY
BILLING AND SONS LTD., GUILDFORD AND ESHER

00050742

Digitized with financial assistance from
Shri Brihad Bhartiya Samaj
on 20 February, 2020